

Správa o stave malého a stredného podnikania v Slovenskej republike v roku 2011

Bratislava, jún 2012

Obsah

1.	Úvod.....	4
2.	Vývoj podnikateľského prostredia pre rozvoj MSP v roku 2011	6
2.1	Všeobecné hodnotenie	6
2.2	Najdôležitejšie legislatívne zmeny, ktoré nadobudli účinnosť v roku 2011 a opatrenia prijaté a/alebo implementované v roku 2011 vo väzbe na jednotlivé princípy SBA	13
2.3	Najdôležitejšie legislatívne zmeny, ktoré boli schválené v roku 2011 (a nadobudli účinnosť až v roku 2012 a neskôr) a opatrenia plánované a/alebo implementované v roku 2012 vo väzbe na jednotlivé princípy SBA	35
3.	Vývoj a stav MSP v roku 2011.....	47
3.1	Fyzické osoby	48
3.2	Rodové a vekové zloženie fyzických osôb	50
3.3	Právnické osoby - podniky.....	51
3.4	Dynamika vývoja právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov...	53
3.5	Podiel MSP na zamestnanosti.....	56
3.6	Porovnanie veľkostnej štruktúry a zamestnanosti MSP s dostupnými zdrojmi EÚ	57
3.7	Postavenie MSP v základných ekonomických ukazovateľoch.....	58
3.8	Postavenie MSP v najvýznamnejších odvetviach.....	59
3.9	Postavenie MSP v zahraničnom obchode	64
3.10	Vybrané ukazovatele finančnej výkonnosti MSP	67
3.11	Regionálne hľadisko	69
3.12	Výsledky kvantitatívnych prieskumov zameraných na MSP a podnikanie	74
3.13	Analýzy prostredia MSP realizované NARMSP	79
4.	Odporúčania na ďalšie zlepšovanie podnikateľského prostredia a rozvoj MSP	81
4.1	Navrhované odporúčania	82
4.2	Navrhované priority a opatrenia podpory MSP v rámci politiky súdržnosti EÚ na obdobie rokov 2014 - 2020	91
5.	Vyhodnotenie programov a aktivít na podporu MSP	95
5.1	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky	95
5.2	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR.....	103
5.3	Ministerstvo financií Slovenskej republiky	105
5.4	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky	110
5.5	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.....	118
5.6	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR.....	121
5.7	Ministerstvo životného prostredia SR.....	129
5.8	Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR.....	130
5.9	Úrad priemyselného vlastníctva SR.....	132

5.10	Program Európskej banky pre obnovu a rozvoj na podporu udržateľnej energie na Slovensku - SLOVSEFF	133
6.	Vyhodnotenie podporných programov realizovaných NARMSP....	134
6.1	Program vzdelávania, školení a poradenstva pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie	134
6.2	Schéma poradenstva a vzdelávania pre MSP (schéma pomoci de minimis)	135
6.3	Podpora MSP prostredníctvom inkubátorovej starostlivosti	136
6.4	Fondy rizikového kapitálu	138
6.5	Národné webové sídlo pre malých a stredných podnikateľov www.msponline.sk.....	140
6.6	Projekty na podporu podnikania	141
7.	Enterprise Europe Network.....	147
7.1	Aktivity NARMSP v rámci siete Enterprise Europe Network	150
8.	Záver.....	154
	PRÍLOHY	157
	Príloha A: Grafy	158
	Príloha B: Tabuľky	178

1. Úvod

Rok 2011 bol vo vzťahu k malým a stredným podnikom pomerne prelomový. Popri náznakoch hospodárskeho oživenia k tomu prispeli najmä aktivity na úrovni Európskej únie (EÚ). Vo februári 2011 Európska komisia (EK) uverejnila dokument Aktualizácia Zákona o malých podnikoch (Review of the Small Business Act for Europe), ktorého cieľom bolo zhrnutie pokroku, ktorý sa udial od prijatia Zákona o malých podnikoch (SBA) v roku 2008. Dokument nastolil potrebu nových úloh, ktoré by relevantne reagovali na výzvy a problémy plynúce z pretrvávajúcej hospodárskej krízy a zároveň prezentoval návrhy opatrení na zdokonalenie implementácie SBA. Aktualizácia SBA zároveň prezentovala inovovaný pohľad na podporu malého a stredného podnikania (MSP), ktorý reflektuje ciele zakotvené v reformnej stratégii EÚ Európa 2020.

Malé a stredné podniky sa tak dostávajú do popredia centra pozornosti v rámci naplnenia vízie európskeho sociálneho trhového hospodárstva v 21. storočí založenej na prelínaní sa 3 vzájomne sa dopĺňajúcich priorít:

- inteligentný rast » vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inováciách,
- udržateľný rast » podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívne využíva zdroje,
- inkluzívny rast » podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť.

Táto prioritná pozornosť MSP bola opätovne potvrdená na neformálnom rokovaní Európskej rady dňa 30. januára 2012, na ktorom bolo prijaté stanovisko k riešeniu otázky nezamestnanosti mladých ľudí prostredníctvom podpory vytvárania nových pracovných miest v malých a stredných podnikoch.

Ďalšou významnou aktivitou bolo vytvorenie štruktúry vyslancov pre MSP (SME Envoys), vytvorenú na konferencii „Mobilising SMEs for the future of Europe“, ktorá sa uskutočnila v dňoch 24. - 25. mája 2011 v Budapešti. Úloha vyslancov pre MSP je monitorovať implementáciu SBA v jednotlivých členských krajinách, koordinovať iniciatívy a navrhovať opatrenia na zlepšenie postavenia MSP. Na Slovensku pozíciu Vyslancu pre MSP zastáva riaditeľ Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP).

Z týchto dôvodov je Správa o stave malého a stredného podnikania spracovaná tak, aby popri štatistických a faktografických údajoch o vývoji sektora MSP čitateľovi poskytla aj prehľadné informácie o uskutočnených krokoch, ako aj pripravovaných, resp. navrhovaných opatreniach vo vzťahu k jednotlivým princípom SBA. Cieľom bolo vytvoriť dokument, ktorý bude dobrým podkladom tak pre tvorcov politík podpory MSP, ako aj pre podnikateľskú verejnosť, akademickú obec a študentov.

Úvodná (druhá) kapitola správy sa zaoberá vývojom podnikateľského prostredia v roku 2011. Podľa jednotlivých princípov SBA sú popísané jednotlivé legislatívne, administratívne a inštitucionálne zmeny relevantné pre sektor MSP v rozdelení na tie, ktoré nadobudli účinnosť v roku 2011 a tie, ktoré boli schválené v roku 2011, ale nadobudnú účinnosť neskôr.

V tretej kapitole je popísaný vývoj sektora MSP. Táto kapitola obsahuje údaje z organizačnej štatistiky podnikov, prehľad vývoja zamestnanosti, postavenia MSP v ekonomike, zapojenie MSP do zahraničného obchodu, ako aj regionálne zhodnotenie vývoja

MSP. Do kapitoly boli novo zaradené údaje o štruktúre MSP podľa technologickej úrovne výrobných odvetví a znalostnej intenzity služieb, ako aj údaje o finančnej výkonnosti malých a stredných podnikov. Po prvýkrát sú uvádzané aj detailnejšie údaje o zahraničnom obchode MSP z hľadiska teritoriálnej a komoditnej štruktúry. V rámci tejto kapitoly sú tiež uvedené výsledky prieskumov a analýz prostredia MSP realizovaných NARMSP.

Štvrtá kapitola obsahuje návrhy odporúčaní zameraných na rozvoj sektora MSP. Odporúčania sú rozdelené podľa jednotlivých princípov SBA, pričom sú zohľadnené aj odporúčania podnikateľských organizácií a výsledky štúdií a analýz realizovaných NARMSP v rámci štátneho programu Monitoring a výskum MSP.

Piata a šiesta kapitola sú venované vyhodnoteniu jednotlivých programov a opatrení na podporu MSP. Programy sú členené podľa jednotlivých poskytovateľov. Piata kapitola popisuje programy a opatrenia realizované inštitúciami, ktoré boli v roku 2011 aktívne v oblasti podpory MSP: ústredné orgány štátnej správy, inštitúcie a agentúry v ich pôsobnosti, štátne peňažné ústavy. Novo zaradeným je program SlovSEFF, ktorý je zameraný na podporu rozvoja energetickej efektívnosti v priemyselnom sektore a v oblasti obnoviteľných zdrojov energie. Šiesta kapitola sa zaoberá hodnotením podporných programov realizovaných NARMSP.

Vzhľadom na dohodu s národným koordinátorom siete Enterprise Europe Network (EEN) bola spracovaná informácia o činnosti tejto siete na Slovensku do samostatnej kapitoly 7. Nakoľko NARMSP je súčasťou konzorcia realizujúceho aktivity EEN na Slovensku, sú aktivity NARMSP v rámci tejto siete prezentované v tejto kapitole.

Hodnotenie stavu a trendov rozvoja malého a stredného podnikania je podkladom pre analýzu stavu podnikateľského prostredia v SR, ktorá sa každoročne predkladá vláde SR v podobe Správy o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike v zmysle uznesenia vlády SR č. 792 zo 17. júla 2002. Dokument bude taktiež použitý ako údajová báza pre informovanie inštitúcií Európskej únie, OECD, EK, OSN a pri spracovaní analýz a štúdií podnikateľského prostredia.

Správa o stave malého a stredného podnikania v SR v roku 2011 je prístupná verejnosti prostredníctvom webstránky NARMSP.

Tvorcovia dokumentu ďakujú spolupracovníkom z organizácií štátnej správy, verejnej správy, podnikateľských zväzov a združení, ako aj z mimovládneho sektora za cenné podnety a príspevky, bez ktorých by nebolo možné pripraviť dokument v požadovanom rozsahu a kvalite.

2. Vývoj podnikateľského prostredia pre rozvoj MSP v roku 2011

2.1 Všeobecné hodnotenie

Malé a stredné podnikanie je neoddeliteľnou súčasťou každej vyspelej trhovej ekonomiky vzhľadom na jeho nezastupiteľnú úlohu v oblasti tvorby pracovných miest, prínosu k pružnosti trhového mechanizmu a potenciálu konkurenčného prostredia. Vytvorenie vhodného podnikateľského prostredia je dôležitým faktorom rozvoja sektora malého a stredného podnikania. Predpokladá to zjednodušenie a sprehľadnenie legislatívy, zníženie administratívneho a daňového zaťaženia, posilnenie podpornej infraštruktúry a zlepšenie prístupu ku kapitálu ako základného či doplnkového zdroja financovania.

Vývoj slovenského hospodárstva vzhľadom na svoju proexportnú orientáciu do značnej miery súvisí s vývojom globálnej ekonomiky. Podnikateľský sektor na Slovensku sa v roku 2011 napriek pretrvávajúcej neistote ohľadom riešenia dlhovej krízy v eurozóne vyvíjal v podmienkach pokračujúceho sa oživenia ekonomickej aktivity.

Vplyvom nižšej dynamiky rastu zahraničného dopytu, ako aj poklesu domáceho dopytu zaznamenal hrubý domáci produkt Slovenska v roku 2011 podľa predbežných údajov Štatistického úradu SR medziročný rast 3,3 %. Oproti roku 2010 sa dynamika rastu slovenského hospodárstva znížila o 0,9 percentuálneho bodu. Spomalenie rastu zahraničného dopytu súviselo s nižšou ekonomickou výkonnosťou v eurozóne, vrátane nášho hlavného obchodného partnera Nemecka, ale aj s nižším rastom hospodárstva v Českej republike. Medziročný pokles domáceho dopytu o 1,5 % súvisel so znížením tvorby hrubého kapitálu o 2,7 %, poklesom konečnej spotreby verejnej správy o 3,5 % a konečnej spotreby domácností o 0,4 %. V absolútnej hodnote dosiahnutá úroveň hrubého domáceho produktu po prvý krát prekročila úroveň predkrízového roku 2008.

Pokračujúce oživenie ekonomickej aktivity v roku 2011 pozitívne vplývalo aj na situáciu na slovenskom trhu práce. Podľa štvrťročného podnikového výkazníctva ŠU SR sa medziročne zvýšil priemerný počet zamestnaných osôb v národnom hospodárstve SR v roku 2011 o 1,9 % (o 40,6 tisíc osôb). Medziročný nárast počtu zamestnaných osôb bol zaznamenaný vo všetkých štvrťrokoch, avšak dynamika rastu sa ku koncu roka 2011 postupne znižovala. Zamestnanosť sa medziročne zvýšila po predchádzajúcom dvojročnom poklese aj v slovenskom priemysle, hlavne vplyvom pokračujúceho rastu priemyselnej produkcie, ktorý dosiahol 7 %, čo bolo však o 11,9 percentuálneho bodu menej ako v roku 2010.

V predchádzajúcich rokoch Slovenská republika zaznamenala pokles kvality podnikateľského prostredia, čo sa odzrkadlilo v hodnotení Svetovej banky a Svetového ekonomického fóra.

Medzi najväčšie nedostatky podnikateľského prostredia na Slovensku patrí nízka vymožiteľnosť práva, nedostatočná efektívnosť a transparentnosť verejného obstarávania a poskytovania dotácií (vrátane štrukturálnych fondov), korupcia a klientelizmus a nadbytočná byrokracia. Súbor opatrení nevyhnutných na zlepšenie tohto stavu a posilnenie oživenia hospodárstva z krátkodobého hľadiska a rast kvality života v strednodobom horizonte

priniesol Národný program reforiem SR 2011 – 2014, ktorý bol schválený UV SR č. 256 z 20. apríla 2011. Obsahuje opatrenia, ktoré bude vláda SR realizovať v rámci spoločnej stratégie Európa 2020 a ktoré spadajú do dvoch nasledujúcich oblastí: potreba fiškálnej konsolidácie v záujme zlepšenia makroekonomickej stability a štrukturálne reformy zvyšujúce ekonomický rast, zamestnanosť a kvalitu života.

V súlade s programovým vyhlásením vláda SR s cieľom zlepšiť podnikateľské prostredie na Slovensku a stať sa plne konkurencieschopným, atraktívnym a plnohodnotným obchodným partnerom pre investorov schválila dokument Návrh politiky vlády SR na zlepšenie podnikateľského prostredia v SR, s pracovným názvom „Projekt Singapur“ (schválený UV SR č. 486/2011 zo 6. júla 2011). Projekt obsahoval smerovanie aktivít ústredných orgánov štátnej správy na zlepšovanie podnikateľského prostredia tak, aby sa stalo jedným z najkonkurencieschopnejších v rámci Európskej únie a vo svete. Objem administratívnych nákladov v sektore podnikania bol na základe doterajších meraní administratívneho zaťaženia podnikania v SR, ktoré sa uskutočnili v rokoch 2009 až 2011 v rámci Akčného programu znižovania administratívneho zaťaženia podnikania v SR (schválený UV SR č. 833/2007 z 3. októbra 2007) a porovnaní s inými krajinami kvantifikovaný na úroveň 1,98 mld. Eur, čo predstavuje 3 % HDP. Slovenská republika si vytýčila cieľ znížiť tieto náklady prostredníctvom opatrení do roku 2012 o 25 % a ušetriť podnikateľskému sektoru 109 mil. Eur. Administratívne náklady sú pritom len časťou záťaže, ktorú štát kladie na podnikateľskú sféru. Ich postupné znižovanie má predpoklad rozvíjať ekonomickú aktivitu podnikov a prilákať ďalšie zahraničné investície na základe dobrých referencií inštitúcií, ako sú Svetová banka a Svetové ekonomické fórum. „Projekt Singapur“ obsahuje 94 legislatívno - deregulačných opatrení, z ktorých sa ale zatiaľ implementovala len malá časť z jeho opatrení.

Napriek určitým pozitívnym znakom od krízy v rokoch 2008 – 2009 situácia na trhu práce je náročná. Nezamestnanosť v roku 2011 zostáva výrazne nad priemerom EÚ na úrovni 13,5 %¹, najmä v prípade mladých ľudí a pracovníkov s nízkou kvalifikáciou. Vysoká miera dlhodobej nezamestnanosti naznačuje význam štrukturálnych otázok a nesúlad medzi ponúkanými zručnosťami a potrebami trhu práce. Za pozitíva možno v oblasti vzdelávania označiť najmä posilnenie výučby angličtiny, lepšie cielenie finančných prostriedkov pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v regionálnom školstve, zvýšenie autonómie škôl, čiastočné zníženie byrokracie v školstve a v čerpaní eurofondov, zlepšenie informovanosti vo vysokom školstve a zvýšenie podielu financovania na základe vedeckých výsledkov, ktoré prinesú lepšie predpoklady pre uplatnenie absolventov na trhu práce. Existuje priestor na ďalšie opatrenia týkajúce sa mladých ľudí, nakoľko sa nepodarilo prijať novelu zákona o vysokých školách, ktorá pokrýva viacero opatrení na zvýšenie kvality vysokých škôl, pripraviť projekt vzdelávania rómskej národnostnej menšiny v materinskom jazyku ani zrealizovať reformu financovania výskumu.

Na riešenie problému dlhodobej nezamestnanosti a na zlepšenie zamerania, navrhovania a hodnotenia aktívnych politík trhu práce sa neprijali žiadne špecifické opatrenia. Podpora pre aktívne politiky trhu práce bola poskytovaná predovšetkým novým samostatne zárobkovo činným osobám a ako motivačné faktory zamestnanosti pre firmy a uchádzačom o zamestnanie, zatiaľ čo priame vytváranie pracovných miest zaznamenalo pokles.

¹ Nezamestnanosť podľa Výberového zisťovania pracovných síl v roku 2011, Štatistický úrad Slovenskej republiky, <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=35596>

Reforma zákonníka práce nadobudla účinnosť v septembri 2011 a zaviedli sa ňou také možnosti, ako napríklad delené pracovné miesta, flexibilnejšie organizácie práce a ďalšie nástroje, ktorými sa zabezpečí väčšia flexibilita zamestnávateľom, ktorí môžu prepúšťať zamestnancov jednoduchšie, ale tiež primeraná ochrana zamestnancom a ktoré budú stimulovať tvorbu pracovných miest. Nariadenie o minimálnej mzde sa však zachovalo a výška minimálnej mzdy na rok 2011 pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou predstavovala 317 Eur za mesiac. Od minimálnej mzdy sú už oddelené najnižšie odvody živnostníkov a od januára 2010 už vymeriavacím základom na výpočet odvodov na sociálne a zdravotné poistenie pre nich nie je minimálna mzda.

Relatívne vysoké hodnoty deficitu verejnej správy a nárast dlhu viedli nevyhnutne k potrebe konsolidácie. Plánované zníženie deficitu zo 7,8 % v roku 2010 na 4,9 % v roku 2011 si vyžiadali viaceré opatrenia v oblasti daní z príjmov, dane z pridanej hodnoty, spotrebných daní, cestovných náhrad, čím sa príjmy zamestnancov, podnikateľov i firiem znížili.

V súlade s odporúčaniami Ročného prieskumu rastu (vydáva ho Európska komisia a stanovuje v ňom priority pre hospodárske a rozpočtové politiky a reformy zamerané na podporu rastu a zamestnanosti v súlade s Paktom stability a napĺňaním cieľov stratégie Európa 2020) zaviedli sa obmedzenia v systéme predčasného odchodu do dôchodku a prijali sa ďalšie opatrenia v priebežne financovanom, ako aj kapitalizačnom pilieri dôchodkového systému s cieľom zabezpečenia jeho dlhodobej udržateľnosti.

Pomerne rozsiahle legislatívne zmeny nastali od januára 2011 v oblasti sociálneho poistenia a zdravotného poistenia, ktoré z dlhodobého hľadiska majú vytvoriť predpoklady pre synchronizáciu zdravotného, sociálneho a daňového systému, ktorá je nevyhnutným predpokladom pre plynulý prechod na systém „spoločného výberového miesta“ – projekt UNITAS. Spoločným výberom sa mala zjednodušiť a znížiť administratívna náročnosť v súvislosti so zjednotením výberu daní, cla a poistných odvodov odvodovými povinnosťami platiteľov a poistencov. Týmto opatreniami sa mohli efektívne znížiť aj náklady na dosiahnutie disciplíny pri platení daní a boli aj predpokladom na riešenie podvodov a obchádzania daňovej povinnosti. Plánovaná rozsiahla reforma daňovo-odvodového systému, ktorej cieľom bolo predovšetkým zvýšiť jeho efektívnosť a znížiť administratívne zaťaženie subjektov, bola pozastavená po páde vlády v októbri 2011.

Intenzita výskumu a vývoja v slovenskom hospodárstve je charakterizovaná nízkymi úrovňami verejných aj súkromných investícií do výskumu a vývoja. Základným predpokladom budovania inovačnej kapacity na Slovensku stále zostáva zabezpečenie primerane kvalifikovanej pracovnej sily, ktorá by mohla do príslušných odvetví investovať alebo zamestnať sa v nich². Kvalita výskumných činností by sa zvýšila zavedením transparentných mechanizmov hodnotenia vyššieho vzdelávania a výskumných inštitúcií a pridelovaním finančných prostriedkov inštitúciám zameraným na excelentnosť a splňajúcich medzinárodné referenčné hodnoty. Vzhľadom na tieto skutočnosti SR prijala v roku 2011 komplexnú stratégiu pre oblasť vedy, technológií a znalostnej ekonomiky „Minerva 2.0“, v rámci ktorej bol navrhnutý celý rad opatrení na zvýšenie kvality vyššieho vzdelávania a výskumu.

² Posúdenie národného programu reforiem a programu stability SLOVENSKA na rok 2012, str. 22, Európska komisia, Brusel 30. 5. 2012, SWD(2012) 326 final
http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/swd2012_slovakia_sk.pdf

Reformu financovania výskumu sa podarilo zdefinovať v júli 2011 v Aktualizácii dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015 (Stratégia Fénix). Jej cieľom je vytvorenie transparentného systému inštitucionálneho a grantového financovania výskumu a vývoja. Prvý akčný plán pre tie opatrenia, ktoré sa dali realizovať v platnom legislatívnom prostredí, bol vypracovaný v októbri 2011.³

V priebehu roka 2011 došlo k rozšíreniu funkcionality služieb jednotných kontaktných miest (ďalej len „JKM“) v sieti živnostenských úradov a bolo prijatých niekoľko zásadných opatrení na zníženie administratívnej náročnosti pri vstupe do podnikania, ako aj v priebehu podnikania. Dobudovanie a sfunkčnenie siete JKMs zlepší komunikáciu fyzických aj právnických osôb so štátom a značne prispeje k obchodnej činnosti domácich a zahraničných poskytovateľov služieb. Odstránením zbytočnej byrokratickej záťaže sa znížili náklady podnikateľov na administratívu a umožní sa im tak sústrediť zdroje na produktívnu činnosť podniku a rozširovanie prevádzok.

Dostupnosť služieb elektronickej verejnej správy pre podniky sa postupne zlepšuje. Na rozvoj elektronickej komunikácie v spoločnosti reagovala legislatívna úprava správy daní zavedením elektronických služieb poskytovaných pri správe daní daňovými a colnými orgánmi. Vytvorenie finančnej správy postavenej na elektronickej komunikácii zníži administratívne zaťaženie daňovníkov a výrazne zjednoduší plnenie ich povinností.

Reakciou na rozvoj elektronickej komunikácie je zavedenie elektronických služieb, ktoré budú môcť poskytovať obce a mestá aj v oblasti miestnych daní. Naďalej však zostala pomerne nízka dostupnosť služieb elektronickej verejnej správy pre občanov. Funkčná elektronická verejná správa umožní podnikateľom prístup k informáciám a službám, pričom najvýraznejším prínosom je zníženie administratívneho zaťaženia jednotlivcov a podnikateľov pri komunikácii s verejnou správou a zvyšovanie jej transparentnosti.

Úroveň poskytovaných elektronických služieb verejnej správy na zjednodušenie podnikania bola v roku 2011 charakteristická prevažujúcim podielom informatívnych služieb, ktoré zabezpečujú najmä internetové stránky jednotlivých organizácií verejnej správy. Od decembra 2010 začalo fungovať nové webové sídlo Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, kde sú zverejnené všetky informácie potrebné pre podávanie žiadostí a preukazovanie zákonom požadovaných skutočností v súlade so zákonom č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti (napr. vzory tlačív, postupy, vzorové projekty, kontrolné zoznamy aktivít atď.) a zabezpečuje sa ich pravidelná aktualizácia. Národný inšpektorát práce na svojom webovom sídle začal zverejňovať vzorový postup podávania žiadosti na výchovu a vzdelávanie, ako aj všetky potrebné informácie pre žiadateľov a zabezpečuje sa ich aktualizácia v súlade so zákonom č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Vyšší stupeň elektronizácie, charakterizovaný dostupnými komunikačnými a transakčnými funkciami poskytovaných služieb, teda služieb s vyššou pridanou hodnotou v celej verejnej správe v prevažnej väčšine chýbala.

³ Informácia o plnení Národného programu reforiem Slovenskej republiky 2011 – 2014, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, December 2011
http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-141056?prefixFile=m_

Na základe Prieskumu názorov malých a stredných podnikov o kvalite podnikateľského prostredia v jednotlivých mestách Slovenskej republiky⁴ je iba 5,7 % malých a stredných podnikateľov (ďalej len „MSP“) jednoznačne spokojných s podmienkami na podnikanie, o niečo viac je prevažne spokojných (17,9 %). Najväčšie percento opýtaných (29,7 %) je spokojných polovične. Jednoznačne nespokojných je v skúmanej vzorke 7,8 % MSP. Približne 39 % respondentov si myslí, že si od nich miestne úrady vyžadujú zbytočné návštevy, z toho 22,3 % je o tom úplne presvedčených. Naopak 34,5 % MSP si to rozhodne nemyslí. Nepotrebné návštevy na úradoch sú časté hlavne u podnikateľov v odvetviach finančné služby a obchodné služby, menší problém je v sektoroch pohostinstvo a priemysel.

Problémy týkajúce sa verejného obstarávania pretrvávajú napriek nedávnomu prijatiu niekoľkých opatrení na zvýšenie transparentnosti verejného obstarávania a súdnictva. Okrem toho nedostatky pretrvávajú aj vo fungovaní verejných inštitúcií a v podnikateľskom prostredí: politický cyklus má značný vplyv na fluktuáciu zamestnancov, chýba jasný rámec na usmernenie lobistickej činnosti a nie sú zavedené dostatočne vyvinuté kapacity na tvorbu politiky založenej na faktoch.

Postupne sa vytvárajú podmienky pre zvrátenie negatívneho a prehlbujúceho sa trendu nedôvery v súdnictvo, zamedzenie politického vplyvu do súdnej moci a posilnenie jej nezávislosti. V súlade s odporúčaním Európskej komisie o verejnej správe a súdnictve na rok 2011 bolo prijatých niekoľko opatrení, ktoré výrazne zlepšili transparentnosť systému súdnictva. Na základe prijatej právnej normy musia byť od januára 2012 všetky súdne rozhodnutia v občianskoprávných, obchodno-právných a trestnoprávných veciach sprístupnené na internete. Okrem toho sa od mája 2011 sprehľadnil postup pri prijímaní nových sudcov a predmetom posudzovania sú aj výsledky práce sudcov. Súdne konanie však stále trvá veľmi dlho a je nákladné. K zvýšeniu transparentnosti, skvalitneniu rozhodovacej činnosti súdov a zníženiu korupcie v súdnictve by prispelo zvýšenie nárokov na hodnotovú orientáciu sudcov a viac opatrení s okamžitým účinkom.

Zefektívnilo sa poskytovanie investičnej pomoci tak, aby sa podpora zamerala na projekty v regiónoch s najvyššou mierou nezamestnanosti. Vláda SR zvýhodní poskytnutie investičnej pomoci pre tých investorov, ktorí budú svoje investície realizovať v oblastiach s vysokou mierou nezamestnanosti. Okrem toho sa bude investičná pomoc diferencovať podľa pridanej hodnoty, ktorú podporený zahraničný investor realizuje.

Zavedli sa pravidlá pre transparentné a hospodárne nakladanie s verejným majetkom a s verejnými prostriedkami. Zmluvy organizácií verejnej správy a obcí, ako aj zmluvy týkajúce sa verejných prostriedkov, sú účinné až dňom nasledujúcim po dni ich zverejnenia. Verejné obstarávanie vo verejnej správe sa od 1. januára 2011 realizuje prevažne elektronickými aukciami.

Pozitívne dopady i na kvalitu podnikateľského prostredia na Slovensku bude mať od apríla 2011 zmenený a doplnený zákon o verejnom obstarávaní. Zvýši sa efektívnosť verejného obstarávania, čo povedie k poklesu vysúťážených cien pre verejného obstarávateľa. Dôjde tak k zvýšeniu efektívnosti verejného sektora, zvýši sa miera hospodárskej súťaže a transparentnosť a obmedzí sa korupčný potenciál pri zadávaní verejných zákaziek. Touto zmenou a doplnením je teraz v určitých postupoch verejného obstarávania povinné používanie

⁴ Zber dát prebiehal na vzorke 3 315 respondentov z radov živnostníkov a podnikateľov a prebiehal v období od októbra 2011 do polovice januára 2012. Prieskum realizovala agentúra Smart Choice, s.r.o.
http://www.nadsme.sk/files/Prieskum_PP_zav_sprava.pdf

elektronických aukcií, čím sa výrazne znížili národné limity pre podprahové zákazky, ktoré sa často zneužívali.

Transparentnosť a kvalita podnikateľského prostredia sa významným spôsobom zvýšila zavedením elektronického Obchodného vestníka, ktorý od júla 2011 poskytuje komplexné informácie o podnikateľoch v elektronickej podobe, a to najmä o zápisoch do obchodného registra, o vstupe do konkurzu, o listinách viažucich sa ku konkrétnemu podnikateľovi, ďalej poskytuje údaje podnikateľov a iných právnických a fyzických osôb (nadácie, občianske združenia, neziskové organizácie, neinvestičné fondy), a to najmä účtovné závierky, vstup do likvidácie, správy o hospodárení, oznámenia emitentov cenných papierov, špecifikácia prijatého podielu zaplatenej dane z príjmov a údaje orgánov verejnej moci určené podnikateľom, vrátane jednoduchého vyhľadávania právne a ekonomicky relevantných informácií.

Opatreniami v oblasti verejného vykazovania ako je zavedenie do prevádzky elektronický centrálny register zmlúv a povinnosť zverejňovania objednávok tovarov a služieb a faktúr na tovary a služby by sa mala zvýšiť transparentnosť a kontrola verejných výdavkov.

Implementácia operačných programov a horizontálnych priorít Národného strategického referenčného rámca SR na roky 2007 – 2013 sa v roku 2011 dostala do zvýšenej pozornosti verejného záujmu nielen z dôvodu riešenia otázok súvisiacich s dopadmi globálnej hospodárskej krízy na hospodárstvo SR, ale aj z dôvodov politických zmien v roku 2010, ktoré sa odzrkadlili v programovom vyhlásení vlády SR na roky 2010 - 2014, v ktorom vláda SR jednoznačným spôsobom deklarovala zámer zaviesť zjednodušený a transparentný prístup k fondom EÚ a zvýšiť kontrolu ich používania. Zjednodušiť implementáciu a zefektívniť čerpanie alokovaných finančných prostriedkov by malo 69 konkrétnych úloh pre jednotlivé subjekty zapojené do implementácie štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu definovaných v dokumente „Problematické oblasti implementácie operačných programov a horizontálnych priorít Národného strategického referenčného rámca“, ktorý vláda SR schválila v máji 2011 (uznesenie vlády č. 323/2011 z 18. mája 2011).

Dominantnou súčasťou hospodárskej politiky vlády pre podporu hospodárskeho rastu musí byť účinná exportná politika, ktorá musí mať ambíciu prispievať ku konkurenčnej schopnosti domácich firiem a k presadzovaniu obchodno-ekonomických záujmov v zahraničí. Kľúčovým subjektom v oblasti inštitucionálnej sféry je Ministerstvo zahraničných vecí SR (MZV SR), ktoré má v zmysle kompetenčného zákona v náplni zastupovať záujmy SR obchodnej a proexportnej politiky v zahraničí. Transpozíciou obchodno-ekonomických oddelení (OBEO) zastupiteľských úradov zo štruktúry Ministerstva hospodárstva SR (MH SR) do štruktúry MZV SR sa od 1. januára 2011 posilnila ekonomická politika v zahraničí. Uvedená kompetenčná zmena vytvorila priestor pre užšiu spoluprácu rezortu diplomacie a podnikateľskej sféry, zabezpečenie integrácie politického a ekonomického pôsobenia slovenskej zahraničnej služby a efektívnejšie riadenie a využívanie finančných a personálnych zdrojov. Na druhej strane nebola systémovo doriešená spolupráca obchodnej diplomacie s ďalšími inštitúciami na podporu exportu, najmä v rezorte MH SR (Agentúra SARIO, Slovenská inovačná a energetická agentúra, NARMSP) po prenesení kompetencie.

Význam exportu pre slovenskú ekonomiku nevyhnutne predpokladá jeho podporu na úrovni participácie štátu. Materiál „Podpora exportu SR na roky 2011 – 2014“, ktorý v roku 2011 pripravilo Ministerstvo hospodárstva SR v spolupráci s Ministerstvom zahraničných vecí SR, má predstavovať základ pre strednodobú podporu rozvoja exportu SR s cieľom

nastavenia systému jeho štátnej podpory. Zámerom podpory exportu je, v súlade s celoeurópskymi stratégiami, vytvorenie stabilného podporného piliera aktívnej zahraničnoobchodnej politiky SR zameranej najmä na rozvoj slovenského exportu, podporu konkurenčnej schopnosti firiem SR na medzinárodných trhoch, ako aj obchodno-ekonomických záujmov SR v EÚ a v prioritných mimoeurópskych teritóriách. V štádiu pripomienkovania bol uvedený materiál pozastavený s odôvodnením presunu termínu jeho predloženia do vlády.

Nástroje proexportnej politiky – zvyšovania exportnej výkonnosti slovenskej ekonomiky boli okrem informačných, poradenských a sprostredkovateľských služieb OBEO sústredené predovšetkým do oblasti úverových a poisťovacích služieb EXIMBANKY SR a Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, podpory inovácií a konkurenčnej schopnosti (NARMSP, SIEA), zahraničných stimulov pre priame zahraničné investície (MH SR, SARIO), multilaterálnej liberalizácie medzinárodného obchodu a uľahčovania prístupu na trhy, ekonomickej propagácie SR a prezentácie obchodných príležitostí v zahraničí. Priama podpora proexportných aktivít slovenských podnikateľských subjektov bola zameraná na oblasti medzinárodných výstav a veľtrhov, a pre mimoriadnu efektívnosť tohto nástroja na podporu exportu prostriedky vyčlenené na jeho realizáciu stúpajú. Ak ešte v roku 2010 bolo na financovanie oficiálnych účastí na medzinárodných výstavách a veľtrhoch poskytnutých 370 tis. Eur, na rok 2011 to bolo už 392 tis. Eur. V porovnaní s rokom 2010 bola v roku 2011 vyššia aj podpora exportu slovenských podnikateľských subjektov prostredníctvom bankových a poisťovacích činností EXIMBANKY SR o 32,6 mil. Eur, t. j. o 1,0 %.

Rizikový kapitál na Slovensku ešte nie je veľmi rozbehnutý, podnikateľom sa však vytvoril priestor na výraznejšie využitie tejto formy financovania. V auguste 2011 sa začala realizácia iniciatívy JEREMIE (Spoločné európske zdroje pre veľmi malé až stredné podniky), ktorá predstavuje podporný finančný nástroj pre MSP na Slovensku. Zdroje JEREMIE budú prístupné pre MSP prostredníctvom finančných sprostredkovateľov, ktorých vyberá Európsky investičný fond (EIF) na základe dôsledného výberového procesu. EIF spustil prvú výzvu na výber finančných sprostredkovateľov v rámci produktu „Portfóliová záruka prvej straty“, čo predstavuje záručnú schému na poskytovanie zvýhodnených úverov pre podnikateľov. Na výzvu sa mohli prihlásiť finanční sprostredkovatelia, ktorí poskytujú úvery MSP. Na záručnú schému bolo z Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast vyčlenených 38 mil. Eur. Táto alokácia by mala umožniť vytvorenie nového portfólia úverov pre MSP v celkovej výške viac než 200 mil. Eur. Vybraní finanční sprostredkovatelia uplatnia pri financovaní MSP svoje štandardné úverové hodnotenie, pričom by mali ponúknuť výhodnejšie úverové podmienky. Výzva na ďalší produkt JEREMIE: nástroje rizikového kapitálu bola spustená v januári 2012.

Aj napriek prebiehajúcej hospodárskej kríze v roku 2010 cestovný ruch (CR) stále predstavoval a predstavuje významné odvetvie hospodárstva Slovenskej republiky. Významný je najmä jeho potenciál pri tvorbe nových pracovných príležitostí. Bola to práve kríza, ktorá poukázala na potrebu systémového riešenia problematiky CR a na potrebu podpory, resp. udržania domáceho CR. Zavedenie systémového financovania destinácií na lokálnej a regionálnej úrovni je zároveň nevyhnutným predpokladom zvyšovania konkurencieschopnosti a udržateľnosti CR na Slovensku.

Ciele Stratégie Európa 2020 nadväzujú na princípy trvalo udržateľného rozvoja (TUR), ktoré vláda SR prijala prostredníctvom dokumentu „Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja“. Vhodný nástroj pre dosiahnutie udržateľného hospodárskeho rastu je uplatňovanie

princípov spoločensky zodpovedného podnikania (SZP), ktoré je všeobecne považované za reakciu a snahu podnikateľského sektora pozitívne prispievať k výzvam trvalo udržateľného rozvoja tak na Slovensku ako i v zahraničí. Podľa prieskumu agentúry FOCUS, ktorý bol realizovaný v rámci projektu ReSMEs (viac v kapitole 6.6) koncom roku 2010, 53 % oslovených predstaviteľov MSP uviedlo ako dôvod, ktorý bráni uplatňovaniu SZP, nedostatočné zvýhodnenie týchto aktivít zo strany štátu.

Podľa skúseností z viacerých krajín EÚ najvýraznejší pozitívny dopad na kvalitu života je dlhodobý zaznamenávaný v krajinách, v ktorých centrálna vláda zohráva aktívnu úlohu v procesoch koordinácie, presadzovania a etablovania princípov SZP. V tejto súvislosti Európska komisia vytvorila Skupinu zástupcov členských štátov EÚ na vysokej úrovni (EU High Level Group on CSR), zloženú zo zástupcov EK a 27 členských štátov EÚ. Predmetom jej rokovania je prijatie stratégií SZP a uplatňovanie princípov SZP na úrovni EÚ a v členských krajinách.

Na Slovensku bola spracovaná Stratégia podpory spoločensky zodpovedného podnikania (ďalej Stratégia SZP) v roku 2008. Dokument popisuje systém koordinácie a podpory princípov SZP v prostredí SR, vrátane definovania úlohy vlády v tomto procese, stanovuje rámec kompetencií zainteresovaných subjektov a navrhuje aktivity s pozitívnym vplyvom na SZP v SR. Pôvodná verzia Stratégie SZP bola na základe iniciatívy Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR v októbri 2011 aktualizovaná a pripravená na rokovanie vlády SR. V štádiu pripomienkovania bol materiál pozastavený s odôvodnením presunu termínu jeho predloženia do vlády.

V kapitolách 2.2 a 2.3 sú popísané jednotlivé legislatívne normy a opatrenia prijaté v roku 2011. V súvislosti s monitorovaním implementácie iniciatívy SBA sú dokumenty rozčlenené podľa jednotlivých jej princípov.

2.2 Najdôležitejšie legislatívne zmeny, ktoré nadobudli účinnosť v roku 2011 a opatrenia prijaté a/alebo implementované v roku 2011 vo väzbe na jednotlivé princípy SBA

Princíp 1) Podnikanie - Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie

- Na zmiernenie dopadov pretrvávajúcej hospodárskej a dlhovej krízy na trh práce boli novelami zákona o službách zamestnanosti prijaté viaceré riešenia, ktoré prispeli k udržaniu existujúcich pracovných miest a podporili vytvorenie nových pracovných miest. K novelám, ktoré majú dopad na pomoc a podporu malým a stredným podnikom, patril **zákon č. 373/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o službách zamestnanosti** a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, kde sa s účinnosťou od 1. januára 2011 zabezpečilo predĺženie účinnosti jedného z hlavných dočasných opatrení na zmiernenie dopadov globálnej ekonomickej krízy na zamestnanosť, ktorým je príspevok na podporu udržania zamestnanosti (§ 50d) s progresívnym mechanizmom zníženého odvodového zaťaženia pre zamestnávateľov, a to do konca roku 2011.
- **Zákonom č. 231/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 56/2009

Z. z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony sa od 1. augusta 2011 zefektívnilo poskytovanie investičnej pomoci tak, aby sa podpora zamerala na projekty v regiónoch s najvyššou mierou nezamestnanosti. Novelou sa

- znížili minimálne sumy, od ktorých sa investície kvalifikujú na získanie podpory od štátu;
- výrazne sprísnil formálne pravidlá, ktoré dávajú investorom šancu získať od vlády podporu pre ich investície;
- upravili podmienky pri poskytovaní príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta (§ 53d zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) nadväzne na rozčlenenie okresov podľa výšky miery nezamestnanosti pre poskytnutie investičnej pomoci, ako jedno z opatrení na zmiernenie dopadov pretrvávajúcej hospodárskej a dlhovej krízy na trh práce, ktoré mali prispieť k udržiavaniu existujúcich pracovných miest a podporiť vytvorenie nových pracovných miest.
- Dňa 1. decembra 2011 nadobudol účinnosť **zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu**, ktorý
 - upravil otázky zriaďovania, právneho postavenia, financovania a činnosti krajských a oblastných organizácií cestovného ruchu a formy spolupráce štátnych orgánov, orgánov samosprávy miest a obcí a podnikateľských subjektov a združení v cestovnom ruchu s týmito organizáciami pri jeho rozvoji, ako aj formy a systém jeho finančnej podpory, čím sa vytvoril právny rámec na možnosť utvárania takej politiky pre cestovný ruch, ktorá bude určovať perspektívne ciele jeho rozvoja, vytvorí aj právne predpoklady na zabezpečenie finančných, inštitucionálnych a organizačných podmienok potrebných na realizáciu týchto cieľov, ako aj právne predpoklady na zvýšenie ochrany spotrebiteľa.
 - Na prechodné obdobie od 1. februára 2011 do 31. marca 2011 na základe **novelizácie Mýtného poriadku, vyhláškou Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (MDVRR SR) č. 24/2011 Z. z.**, ktorou sa dopĺňa vyhláška Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky č. 388/2009 Z. z., ktorou sa vydáva Mýtny poriadok v znení neskorších predpisov, a na obdobie od 1. septembra do 31. decembra 2011 vyhláškou MDVRR SR č. 281/2011 Z. z., ktorou sa dopĺňa vyhláška Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky č. 388/2009 Z. z., ktorou sa vydáva Mýtny poriadok v znení neskorších predpisov:
 - bola daná možnosť správcovi výberu mýta na základe žiadosti prevádzkovateľa vozidla, jeho splnomocneného zástupcu alebo vodiča vozidla vypočítať a vybrať mýto na základe údajov zistených z technického preukazu alebo osvedčenia o evidencii vozidla, a to za vzdialenosť, ktorá zodpovedá tranzitnému úseku ciest s použitím príslušnej sadzby mýt pre danú kategóriu vozidla, pričom vodič vozidla bol v takom prípade oprávnený len na jeden tranzit cez územie SR po príslušnom tranzitnom úseku ciest počas časovo obmedzeného obdobia určeného správcom výberu mýta. Mýto za užívanie tranzitného úseku ciest sa vyberá vopred a je ho možné uhradiť aj v hotovosti, platobnou kartou alebo použitím iných elektronických prostriedkov platobného styku.

- Ministerstvo hospodárstva SR (MH SR) s cieľom zníženie administratívnej záťaže o 30 % implementovalo **Akčný plán na zníženie administratívnej záťaže na podnikateľov na Slovensku za roky 2011 – 2013**. Nadväzuje na Akčný program znižovania administratívneho zaťaženia podnikania v SR 2007 - 2012, ktorý bol schválený UV SR č. 833/2007 ako relevantné opatrenia na realizáciu Lisabonskej stratégie pre rast a zamestnanosť a ktorého cieľom bolo do roku 2012 znížiť administratívnu záťaž o 25 %.
- Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP) realizovala program **Podpora vzdelávania a poradenstva pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie a začínajúcich podnikateľov**. Cieľom projektu je pomoc so začatím úspešného podnikania a jeho pokračovanie. Projekt sa zameriava na tých ľudí, ktorí uvažujú o založení vlastného podnikania. Podpora je aplikovaná cez finančne podporované informačné a poradenské služby.
- S cieľom podporovať rast MSP prostredníctvom stimulácie podnikateľských ambícií a podnikateľských zručností, podpory úspešných firiem, výrobkov, myšlienok a iniciatív podporujúcich rozvoj podnikateľského myslenia NARMSP implementovala program **Podpora úspešnej podnikateľskej praxe a výchovy k podnikaniu**.
- MH SR v apríli 2011 zorganizovalo Výstavu **Mladý tvorca 2011** s cieľom ukázať verejnosti a zástupcom podnikov výsledky praktických zručností a vedomostí študentov stredných odborných škôl a inšpirovať žiakov základných škôl a pomôcť ich rodičom vybrať správnu strednú školu a budúcu kariéru.
- NARMSP realizovala program **Poradenstvo a vzdelávanie pre MSP**, cieľom ktorého je zvýšiť mieru prežitia MSP a ich konkurencieschopnosť, udržanie zamestnanosti a podpora tvorby pracovných miest v rôznych regiónoch Slovenska.
- S cieľom oceniť tie ženy - podnikateľky, ktoré sú úspešné vo svojich podnikoch a motivovať ostatné ženy, aby sa stali podnikateľkami, príp. zlepšiť ich podnikanie NARMSP v spolupráci s Top Centrom podnikateliek a ďalšími partnermi zorganizovala súťaž **Podnikateľka roka 2011**. Súťaž sa koná každoročne a má niekoľko kategórií - Najlepšia podnikateľka, Najlepšia podnikateľka - Start-up, Najlepšia podnikateľka - Fyzická osoba.
- Podnikavosť ako kľúčová kompetencia je zapracovaná v štátnych vzdelávacích programoch všetkých učebných a študijných odborov stredných škôl vo vzdelávacej oblasti človek a spoločnosť v predmete občianska náuka, kde žiaci získavajú vedomosti a zručnosti z oblasti samostatnej zárobkovej činnosti, živnostenského podnikania a zakladania živnosti.
Kompetencie absolventov učebných a študijných odborov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy v oblasti rozvoja podnikateľských zručností sú podrobne určené v profiloch absolventa a v obsahových a výkonových štandardoch príslušného štátneho vzdelávacieho programu. Zároveň sú všetky štátne vzdelávacie programy rozšírené o výkonové a obsahové štandardy Národného štandardu finančnej gramotnosti.
- Podmienky na začlenenie vedomostí a zručností učiteľov pre prípravu žiakov v oblasti podnikania sú zabezpečené ustanoveniami zákona č. 317/2009 Z. z. o pedagogických

zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 390/2011 Z. z.

Princíp 2) Druhá šanca - Uistenie sa, že čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, dostanú druhú šancu

Princíp 3) Najskôr myslieť v malom - Vytvárať pravidlá na uplatnenie tejto zásady vo všetkých oblastiach legislatívy

- Zmeny v zákonoch s najväčším vplyvom na podnikateľské prostredie v rámci opatrení na zníženie deficitu verejných financií:

1. **Zákon č. 490/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty** v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“) priniesol s účinnosťou od 1. januára 2011 viaceré zmeny. Najväčší rozsah si vyžiadali úpravy zákona o DPH súvisiace s povinným transponovaním smerníc Rady 2008/8/ES (článok 3), 2009/69/ES, 2009/162/ES, 2010/23/EÚ a 2010/66/EÚ do slovenskej právnej úpravy. Podstatnou zmenou, ktorú novela zákona o DPH obsahovala, boli však zmeny v sadzbách DPH.

- Došlo k dočasnému zvýšeniu základnej sadzby DPH z 19 % na 20 %. Toto zvýšenie dane je najsilnejším opatrením spomedzi príjmovej stránky rozpočtu. Zvýšenie základnej sadzby dane o 1 % má byť dočasným opatrením, ktorého platnosť má skončiť, keď schodok verejnej správy dosiahne úroveň menej ako 3 %.
- Znížená sadzba DPH 6 % zo základu dane, ktorá sa uplatňovala na konkrétne v zákone špecifikované druhy potravinárskych výrobkov, vyrábané a uvádzané na trh podľa osobitných predpisov, tzv. predaj z dvora, sa zrušila, a to už po siedmich mesiacoch uplatňovania tejto zníženej sadzby. Znížená sadzba dane 6 % na produkty, ktoré sú známe medzi poľnohospodármi ako predaj z dvora, bola pritom zavedená od 1. mája 2010 novelou zákona o DPH v nadväznosti na zámer zvýhodniť vlastnú produkciu niektorých druhov potravinárskych produktov v regiónoch Slovenskej republiky, a to zákonom č. 83/2010 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov.

(Poznámka: Na Slovensku bola dňom nadobudnutia platnosti zmluvy o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii (1. máj 2004) jedna sadzba dane vo výške 19 %, od 1. januára 2007 sa však opätovne zaviedla aj znížená 10 %-ná sadzba dane na lieky a vybraný tovar. Od januára 2008 sa rozšíril okruh tovarov, ktoré štát zdaňuje zníženou sadzbou vo výške 10 % o knihy, brožúry, letáky a podobné tlačiarenské výrobky. Na krátke obdobie, od 1. mája 2010 do konca decembra 2010, sa uplatňovala znížená sadzba vo výške 6 % na tzv. predaj potravín z dvora. Pred daňovou reformou, ktorou sa od januára 2004 zaviedla rovná, 19 %-ná daň, malo Slovensko dve sadzby DPH. Vyššiu základnú 20 %-nú a pri v zákone špecifikovanom tovare a službách zníženú 14 %-nú.)

2. Cieľom **zákona č. 548/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov** v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „novela zákona o dani z príjmov“) bolo predovšetkým udržanie

efektívneho, jednoduchého a neutrálneho daňového systému v oblasti dane z príjmov. Príjmy zamestnancov, podnikateľov i firiem sa jeho schválením od 1. januára 2011 znížili. Novela zákona o dani z príjmov totiž od januára zvýšila ich daňové zaťaženie - predovšetkým obmedzila niektoré výhody a výnimky zo zdanenia, obmedzila uplatňovanie nezdaniteľnej časti základu dane, zmenila uplatňovania dane vyberanej zrážkou, cieľom bolo tiež skvalitniť podnikateľské prostredie a zvýšiť právnu istotu daňovníkov.

Prehľad najdôležitejších zmien, ktoré novela zákona o dani z príjmov obsahovala:

- zrušila sa možnosť zníženia základu dane zdravotníckych pracovníkov (zamestnancov), ktorí vykonávajú zdravotnícke povolanie lekára, zubného lekára, sestry a pôrodnej asistentky, o náklady na špecializačné vzdelávanie z dôvodu zrovnoprávnenia výpočtu základu dane s ostatnými zamestnancami;
- nahradilo sa oslobodenie do výšky 5-násobku životného minima (t.j. do výšky 925,95 Eura) pevne stanovenou sumou vo výške 500 Eur pri príjmoch z prenájmu, z príležitostných činností vrátane príjmov z príležitostnej poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva a z príležitostného prenájmu hnuteľných vecí, z prevodu opcií, z prevodu cenných papierov a z prevodu účasti (podielu) na spoločnosti s ručením obmedzeným, komanditnej spoločnosti alebo z prevodu členských práv družstva;
- zjednotili sa paušálne výdavky u fyzických osôb s príjmami z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu s príjmami z vykonávania remeselných živností, ktoré sa znížili na úroveň 40 %, čím sa daňové zaťaženie remeselníkov zvýšilo;
- vypustilo sa oslobodenie príjmov plynúcich z predaja nehnuteľnosti, v ktorej mal daňovník trvalý pobyt najmenej po dobu dvoch rokov bezprostredne pred predajom. Zachované zostalo oslobodenie príjmov z predaja nehnuteľnosti za podmienky vlastníctva nehnuteľnosti počas 5 rokov vrátane nehnuteľností nadobudnutých dedením;
- zjednotil sa prístup k zdaňovaniu vreckového poskytovaného pri zahraničných pracovných cestách podľa zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov u všetkých fyzických osôb. Z ustanovenia sa vypustila možnosť uplatnenia si vreckového na takejto ceste ako daňový výdavok u daňovníka dosahujúceho príjmy z podnikania alebo z inej samostatnej zárobkovej činnosti;
- obmedzilo sa uplatňovania nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka a na manželku (manžela) len na tzv. aktívne príjmy – táto nezdaniteľná časť základu dane sa uplatňuje len v súvislosti s príjmami zo závislej činnosti, z podnikania alebo z inej samostatnej zárobkovej činnosti;
- zrušila sa možnosť odpočítania príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie ako nezdaniteľnej časti základu dane v maximálnej výške 398,33 Eura (§ 11 ods. 4, 5 a nasl.). Na uplatnenie tejto nezdaniteľnej časti základu dane mal daňovník právo naposledy za zdaňovacie obdobie 2010;
- zmenilo sa uplatňovania dane vyberanej zrážkou tak, aby jej výberom bola splnená daňová povinnosť daňovníkov, s výnimkou v zákone vymedzených príjmov. Uvedenou

úpravou sa všetky príjmy zo závislej činnosti, vrátane príjmov, ktoré sa do 31. decembra 2010 daňou vyberanou zrážkou zdaňovali príjmy podľa § 5 ods. 1 písm. a) až g) nepresahujúce sumu 165,97 Eura v úhrne za kalendárny mesiac, zdaňujú preddavkovým spôsobom bez ohľadu na ich výšku;

- z dôvodu právnej istoty sa spresnilo ustanovenie v § 19 ods. 3 písm. k) upravujúce daňové výdavky tak, aby bolo zrejmé, kedy je daň z pridanej hodnoty zaplatená daňovníkom v inom členskom štáte EÚ uznaným daňovým výdavkom
- s cieľom zníženia administratívnej záťaže podnikateľov bola vykonaná úprava v § 42 – Platenie preddavkov na daň (právnických osôb). Daňovník, ktorý existoval len časť predchádzajúceho zdaňovacieho obdobia a pri výpočte preddavkov na daň z príjmov na bežné zdaňovacie obdobie vychádza z predpokladanej dane, nemá povinnosť výšku predpokladanej dane osobitne nahlasovať správcovi dane. Daňovník výšku predpokladanej dane uvedie priamo v daňovom priznaní podanom za jeho prvé zdaňovacie obdobie;
- zjednotili sa pravidlá pre platenie príspevkov do rôznych foriem doplnkového dôchodkového sporenia tak, aby tieto príspevky boli uznaným daňovým výdavkom zamestnávateľa aj v prípade, ak sú platené na doplnkové dôchodkové sporenie v zahraničí;
- zákon o dani z príjmov upravuje aj daň z emisných kvót. Doplnené ustanovenia v zákone vymedzili pojmy, upravili základ dane, spôsob platenia preddavkov na daň z emisných kvót. Sadzba dane z emisných kvót je 80 % zo základu dane. Predmetom dane z emisných kvót sú zapísané emisné kóty v rokoch 2011 a 2012. Daň sa však netýka tých emisií, ktoré firmy ušetrili vďaka ekologickým inováciám.

3. V článku II bol **zákonom č. 548/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov** v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony zmenený zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov. Úpravou v § 14 sa vypustila minimálna hranica nároku na vreckové pri zahraničnej pracovnej ceste, ktorá bola vo výške od 5 % do 40 % stravného. Upravila sa aj povinnosť zamestnávateľa na poskytnutie vreckového na jeho možnosť.

4. **Zákom č. 492/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 98/2004 Z. z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja** v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa od 1. januára 2011 zrušilo daňového zvýhodnenia plynového oleja tzv. červenej nafty, oslobodenie skvapalnených plynných uhlíkovodíkov (LPG), odstránili niektoré deformácie a výnimky, a tiež zjednodušil systém vyberania spotrebnej dane. Zmeny reagovali na požiadavky Európskej únie, v druhom rade vytvorili príjmy pre štátny rozpočet. Novelu zákona poslanci Národnej rady SR schválili aj napriek petícii poľnohospodárov proti rušeniu zvýhodnenia tzv. červenej nafty. Ukončenie možnosti využívania daňovo zvýhodnenej nafty podľa nich malo negatívne ovplyvniť ekonomiku poľnohospodárskej prvovýroby na Slovensku, ktorá musela čeliť dôsledkom cenovej a odbytovej krízy v roku 2009 a extrémnej nepriazni počasia v roku 2010.

- Od 1. januára 2011 nadobudli účinnosť pomerne rozsiahle legislatívne zmeny v oblasti sociálneho poistenia a zdravotného poistenia, ktoré z dlhodobého hľadiska majú vytvoriť predpoklady pre synchronizáciu zdravotného, sociálneho a daňového systému, ktorá je nevyhnutným predpokladom pre plynulý prechod na systém „spoločného výberového miesta“. Cieľom spoločného výberu je zjednodušenie a zníženie administratívnej náročnosti v súvislosti so zjednotením výberu daní, cla a poistných odvodov odvodovými povinnosťami platiteľov a poistencov.

1. Zákon č. 543/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- V súlade s cieľom zjednotenia výberu odvodov a daní sa novo definovali základné pojmy, zárobková činnosť, zamestnanec, samostatne zárobkovo činná osoba (ďalej len „SZČO“), zamestnávateľ, vymeriavací základ. Súčasne sa aj novo definoval osobný rozsah sociálneho poistenia a vznik a zánik sociálneho poistenia, tak, aby tieto základné pojmy a zásady boli kompatibilné s príslušnými daňovými predpismi. Zosúladením právnych predpisov v oblasti sociálneho poistenia s predpismi v oblasti dane z príjmov sa tak má znížiť priestor na získanie výhod z dôvodu legálneho obchádzania odvodových povinností a odstrániť neodôvodnené výnimky.

Súhrn najdôležitejších zmien týkajúcich sa SZČO:

- nová definícia SZČO. Upustilo sa od doteraz taxatívneho uvedenia fyzických osôb, ktoré patria do okruhu SZČO;
- SZČO na účely sociálneho poistenia po novom je fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a je registrovaná podľa § 31 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správe daní a poplatkov“) v súvislosti so zárobkovou činnosťou uvedenou v § 3 ods. 1 písm. b) (t.j. dosahovanie príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov) a ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení, okrem fyzickej osoby, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím.
To znamená, že postavenie SZČO od 1. januára 2011 má tá fyzická osoba, ktorá má pridelené daňové identifikačné číslo (DIČ) a vykonáva zárobkovú činnosť, ktorá jej zakladá dosahovanie príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. Medzi fyzické osoby, ktoré novelou nadobudli postavenie SZČO, sú napríklad autori, výkonní umelci, zhotoviteľ databázy, majitelia patentov, majitelia ochranných známk, za predpokladu, že majú pridelené DIČ a dovŕšili 18 rokov vek;
- možný vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO nielen k 1. júlu, resp. k 1. októbru kalendárneho roka, ale k akémukoľvek dňu. Novela zaviedla nový spôsob vzniku povinného poistenia SZČO. Okrem toho, že poistenie môže SZČO vznikať k 1. júlu alebo k 1. októbru kalendárneho roka, SZČO vznikne povinné poistenie aj dňom opätovného nadobudnutia postavenia SZČO, v prípade, ak k bezprostredne predchádzajúcemu 1. júlu alebo 1. októbru jej príjem zo samostatnej zárobkovej činnosti bol za predchádzajúci rok vyšší ako zákonom

ustanovená hranica príjmov. Takáto SZČO je povinná sa prihlásiť na povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie SZČO do 8 dní od vzniku týchto poistení;

- zavedený bol nový dôvod prerušenia povinného poistenia SZČO. K prerušeniu povinného poistenia SZČO dôjde v období, v ktorom má pozastavené prevádzkovanie živnosti, pozastavený výkon činnosti alebo pozastavenú činnosť. Pokým v období do 31. decembra 2010 dochádzalo napríklad u živnostníka, ktorý mal pozastavenú živnosť k zániku jeho povinného poistenia SZČO, od 1. januára 2011 došlo z dôvodu pozastavenia živnosti k prerušeniu povinného poistenia SZČO. SZČO je povinná oznámiť príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne prerušenie jej poistenia z tohto dôvodu do 30 dní od prerušenia;
- zmeny v zaokrúhľovaní poistného na sociálne poistenie a vymeriavacieho základu na platenie poistného na sociálne poistenie. Poistné na sociálne poistenie a vymeriavací základ sa zaokrúhľuje na najbližší eurocent nadol;
- nie je možné znížiť vymeriavací základ povinnej poistenej SZČO o výšku príspevkov zaplatených na doplnkové dôchodkové sporenie, životné poistenie a účelové sporenie;
- zmena obdobia, na ktoré sa určujú sumy maximálnych vymeriavacích základov. Kým do 31. decembra 2010 sa nové sumy maximálnych vymeriavacích základov určovali vždy k 1. júlu kalendárneho roka, podľa novely účinnej od 1. januára 2011 sa určujú od 1. januára kalendárneho roka, teda na celý kalendárny rok. Sumy maximálnych vymeriavacích základov, ktoré platili do 31. decembra 2010, zostali v platnosti celý kalendárny rok 2011. Nové sumy maximálnych vymeriavacích základov sa určili k 1. januáru 2012;
- dobrovoľne nemocensky poistenou osobou nemôže byť fyzická osoba, ktorá má priznaný starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %; dobrovoľne dôchodkovo poistenou osobou nemôže byť fyzická osoba, ktorá má priznaný predčasný starobný dôchodok; dobrovoľne poistenou osobou v nezamestnanosti nemôže byť fyzická osoba, ktorej bol priznaný invalidný dôchodok (nepodstatné, s akým percentom poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť), a táto fyzická osoba dovŕšila dôchodkový vek.

2. Zákon č. 499/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

- Novo boli definované základné pojmy, zárobková činnosť, zamestnanec, SZČO, zamestnávateľ, vymeriavací základ a určuje osoby, ktoré nie sú povinné vykonať ročné zúčtovanie poistného. Novo sa aj definoval osobný rozsah zdravotného poistenia a vznik a zánik zdravotného poistenia, tak, aby tieto základné pojmy a zásady boli kompatibilné s príslušnými daňovými predpismi.
- V záujme zjednodušenia sa upustilo od taxatívneho uvedenia fyzických osôb, ktoré patria do okruhu zamestnancov a SZČO. Po novom fyzické osoby, ktoré sú povinné odvádzať daň z príjmu podľa § 5 až 8 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení

neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dani z príjmov“), sú z tej zárobkovej činnosti, z ktorej majú príjem, povinní platiť poistné na verejné zdravotné poistenie.

Súhrn najdôležitejších zmien týkajúcich sa SZČO, zamestnanca a zamestnávateľa:

- zaviedol sa nový pojem „zárobková činnosť“, podľa ktorej sa za zárobkovú činnosť považuje činnosť vyplývajúca z právnych vzťahov, ktoré po prvé odôvodňujú vznik nároku na plnenie zdaňované podľa § 5 zákona o dani z príjmov a po druhé odôvodňujú dosahovanie príjmu zdaňovaného ako príjem z podnikania a z inej samostatne zárobkovej činnosti a z prenájmu podľa § 6 zákona o dani z príjmov. Do zárobkovej činnosti patrí po novom aj príjem zdaňovaný podľa § 7 (príjmy z kapitálového majetku) a § 8 (ostatné príjmy) zákona o dani z príjmov a dividendy podľa § 3 ods. 2 písm. c) zákona o dani z príjmov;
- okruh SZČO sa rozšíril podľa definície § 6 zákona o dani z príjmov aj o osoby, ktoré majú príjem z prenájmu, naopak, nepatrí tam príjem osobných asistentov; v tej súvislosti nastala zmena v oznamovacích povinnostiach pre platiteľov, ktorí svoju činnosť aktuálne vykonávali, ale dovtedy nemali povinnosť to zdravotnej poisťovni ohlásiť a odvádzať preddavky na zdravotné poistenie. Poistenec, ktorý mal príjem z prenájmu v rozhodujúcom období, t. j. v roku 2011, mal povinnosť prihlásiť sa do zdravotnej poisťovne ako SZČO do 31. januára 2011;

(Poznámka: Od 1. mája 2011 sa zrušila povinnosť platenia zdravotného poistenia z prenájmov, to znamená už po štyroch mesiacoch od jej zavedenia, a to zákonom č. 133/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý v článku II novelizoval zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Z dôvodu zistiť, či osoba bude povinná na konci roka podávať daňové priznanie (oslobodenie od dane 500 Eur), je problematické platenie preddavkov na poistné v režime SZČO, preto sa zrušila povinnosť platenia zdravotného poistenia z prenájmov. Išlo o nesystémový krok, ktorý mohol spôsobiť prechod týchto príjmov do šedej ekonomiky a spôsobiť tak prepad aj na strane daní.

Osoby, ktoré sa v období od 1. januára 2011 prihlásili do svojej zdravotnej poisťovne ako SZČO z dôvodu príjmov z prenájmu, sa od 1. mája 2011 teda nepovažujú za SZČO a mali povinnosť odhlásiť sa do 31. mája 2011 ako SZČO);

- okruh zamestnancov sa rozšíril na všetky fyzické osoby, ktorých príjem je zdaňovaný ako príjem zo závislej činnosti (podľa § 5 zákona o dani z príjmov), nepatrí tam príjem z dohôd vykonávaných mimo pracovného pomeru; okruh zamestnávateľov sa rozšíril o osoby vyplácajúce zamestnancom príjmy zo závislej činnosti; rozšíril sa okruh poistencov o osoby, ktoré majú príjem z kapitálového majetku a príležitostné príjmy, ide o príjem z § 7 a § 8 zákona o dani z príjmov, okrem príjmu zrážaného zrážkovou daňou;
- zákon o zdravotnom poistení sa zjednotil s daňovým zákonom a sociálnymi zákonmi vo vymeriavacích základoch. Vymeriavacím základom na platenie odvodov u zamestnanca sa stal jeho príjem zdaňovaný ako príjem zo závislej činnosti, teda aj napr. odchodné,

odstupné, suma zdaňovaná v súvislosti s používaním motorového vozidla zamestnávateľa, časť zamestnaneckej opcie poskytnutej zamestnancovi;

- na poistenca, ktorý počas predchádzajúceho kalendárneho roka bol len SZČO a už v priebehu roka zaplatil minimálne preddavky, sa nevzťahuje povinnosť vykonať ročné zúčtovanie poistného.
- Od 1. januára 2011 nadobudlo účinnosť **nariadenie vlády SR č. 408/2010 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy**. Výška minimálnej mzdy na rok 2011 pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou sa ustanovila na 317 Eur za mesiac. Od minimálnej mzdy sú už oddelené najnižšie odvody živnostníkov a od januára 2010 už vymeriavacím základom na výpočet odvodov na sociálne a zdravotné poistenie pre nich je minimálna mzda.
- Fyzické osoby si v roku 2011 mohli po prvýkrát predĺžiť lehotu na podanie daňového priznania za zdaňovanie obdobe končiace 31. decembra 2010 len na základe oznámenia podaného daňovníkom príslušnému správcovi dane najneskôr v posledný deň lehoty na podanie daňového priznania. Takýmto oznámením si môže daňovník sám predĺžiť lehotu na podanie daňového priznania, najviac však o 3 celé kalendárne mesiace, pričom ak ide o daňovníka, ktorého súčasťou príjmov sú príjmy plynúce zo zdrojov v zahraničí, táto lehota sa predĺži podaním oznámenia najviac o 6 celých kalendárnych mesiacov za predpokladu, že daňovník túto skutočnosť uvedie v oznámení o predĺžení lehoty na podanie daňového priznania. Ak však v podanom daňovom priznaní daňovník neuvedie príjmy plynúce zo zdrojov v zahraničí, správca dane musí uplatniť postup podľa zákona o správe daní a poplatkov. Výnimku tvorí daňovník v konkurze alebo v likvidácii, ktorý ak podá žiadosť správcovi dane najneskôr 15 dní pred uplynutím lehoty na podanie daňového priznania o predĺženie ustanovenej lehoty, môže správca dane rozhodnutím predĺžiť lehotu na podanie daňového priznania najviac o 3 kalendárne mesiace, pričom proti rozhodnutiu o predĺžení lehoty na podanie daňového priznania sa nemožno odvolať.

Pri podávaní daňového priznania k dani z príjmov si právnické osoby lehotu na podanie daňového priznania na základe oznámenia daňovníkom správcovi dane mohli predĺžiť už v roku 2010, to znamená za zdaňovacie obdobie končiace 31. decembra 2009.

Uvedené ustanovenia o lehotách na podanie daňových priznaní **upravil zákon č. 504/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov** v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2010.

- **Minimálny vymeriavací základ na sociálne poistenie a zdravotné poistenie** pre samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO) od 1. januára 2011 stúplo na 329,06 Eura. Podľa zákona o sociálnom poistení, ako aj zákona o zdravotnom poistení sa totiž najnižší vymeriavací základ pre SZČO na platenie odvodov od 1. januára 2010 určuje ako 44,2 % z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR zistenej Štatistickým úradom SR za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza rozhodujúcemu obdobiu.

Pri zdravotnom poistení od 1. januára 2011 sa najvyšší možný vymeriavací základ upravil z 2 169,09 Eura na 2 233,50 Eur. SZČO tak mala povinnosť zaplatiť preddavok mesačne vo výške najmenej 46,06 Eura a najviac 312,69 Eura.

Za obdobie od 1. júla 2010 do 31. decembra 2011 maximálny vymeriavací základ pre výpočet platieb na dôchodkové poistenie a poistenie v nezamestnanosti bol vo výške 2 978 Eur, v prípade nemocenského poistenia bol maximálny vymeriavací základ vo výške 1 116,75 Eura.

- Od 1. septembra 2011 nadobudol účinnosť **zákon č. 257/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce** v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „Zákonník práce“), na základe ktorého môžu predovšetkým firmy prepúšťať zamestnancov jednoduchšie. Výpovedné lehoty sa skrátili, obnovenie zrušeného miesta je zásluhou novely Zákonníka práce rýchlejšie a ubudlo aj z administratívy. Medzi nástroje, ktorými sa zabezpečí väčšia flexibilita zamestnávateľom a primeraná ochrana zamestnancom a ktoré budú stimulovať tvorbu pracovných miest, patria viaceré uskutočnené zmeny:
- ak chcú odborové organizácie zastupovať všetkých zamestnancov, musia pri svojom vzniku zamestnávateľovi na požiadanie preukázať, že organizujú najmenej 30 % zamestnancov;
- diferencovala sa dĺžka skúšobnej doby pre vedúcich zamestnancov v priamej riadiacej pôsobnosti štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu a vedúceho zamestnanca, ktorý je v priamej riadiacej pôsobnosti tohto vedúceho zamestnanca v trvaní 6 mesiacov. Zákon umožňuje po novom v kolektívnej zmluve dohodou si dĺžku skúšobnej doby pre radových zamestnancov predĺžiť z 3 na 6 mesiacov a pre vedúcich zamestnancov na 9 mesiacov;
- ťažšie môže byť pre zamestnávateľov ukončiť pracovný pomer v skúšobnej dobe s tehotnou alebo dojčiacou ženou ako aj s matkou do konca deviateho mesiaca po pôrode. Môžu tak totiž urobiť iba vo výnimočných prípadoch, ktoré nesúvisia s tehotenstvom alebo materstvom a písomne to zdôvodniť;
- zamestnanci môžu po dohode so zamestnávateľmi získať možnosť pracovať v nočnej zmene aj 2 týždne za sebou;
- zaviedlo sa konto pracovného času s možnosťou akumulácie kladných a záporných hodín, či predĺženie termínu na čerpanie náhradného voľna;
- poplatok za sprostredkovanie stravovacích služieb prostredníctvom stravovacích poukážok je po novom maximálne 3 % z hodnoty sumy uvedenej na stravovacej poukážke;
- zdravotnícki pracovníci majú po dovŕšení 50. roku života možnosť odmietnuť prácu nadčas ako aj prácu v noci. Zároveň získali nárok na 5 dní plateného voľna ročne, a to na sústavné vzdelávanie;
- výpovedná doba zamestnanca, ktorý pracoval vo firme viac ako 5 rokov, zostala 3 mesiace. Zamestnanci, ktorí odpracovali vo firme viac ako 1 rok, no menej ako 5 rokov, majú výpovednú lehotu 2 mesiace. Pri krátkodobých úväzkoch, ktoré trvajú menej ako 1 rok, sa zaviedla výpovedná lehota 1 mesiac;

- zaviedol sa automatický nárok na 5 týždňov dovolenky od dovŕšenia 33 rokov veku;
- zrušil sa súbeh odstupného a výpovednej doby. Zamestnancovi je dané na výber, buď
 - a/ zotrvať u zamestnávateľa počas plynutia výpovednej doby, alebo
 - b/ uplatní si nárok na odstupné a nezotrvať u zamestnávateľa počas plynutia výpovednej doby, alebo
 - c/ pomernú časť výpovednej doby zotrvať u zamestnávateľa a vo zvyšku si uplatní nárok na odstupné;
- zaviedlo sa delené pracovné miesto, pod ktorým zákon rozumie „pracovné miesto, na ktorom si zamestnanci v pracovnom pomere na kratší pracovný čas medzi sebou rozvrhnú pracovný čas a pracovnú náplň pripadajúcu na toto pracovné miesto“;
- zmenili sa podmienky na uzatváranie pracovného pomeru na dobu určitú, ktorý možno po novom dohodnúť najdlhšie na 3 roky. Pracovný pomer na dobu určitú možno opätovne dohodnúť alebo predĺžiť v rámci 3 rokov najviac 3-krát. Zákonná výnimka z opätovne dohodnutého alebo predĺženého pracovného pomeru na dobu určitú do 3 resp. nad 3 roky bola daná vybraným kategóriám zamestnancov, ak je na to objektívny dôvod vyplývajúci z ich povahy činnosti ustanovený osobitným predpisom;
- zamestnancovi možno nariadiť prácu nadčas maximálne 150 hodín ročne, s tým že novela zmenila rozsah celkovej dohodnutej ako aj nariadenej práce nadčas u zamestnanca na 400 hodín, u vedúceho zamestnanca v priamej riadiacej pôsobnosti štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu a vedúceho zamestnanca, ktorý je v priamej riadiacej pôsobnosti tohto vedúceho zamestnanca najviac na 550 hodín ročne, ak súhlasil s rozsahom pracovného času podľa § 85 a ods. 1 Zákonníka práce;
- zamestnávateľ sa môže so zamestnancom v pracovnej zmluve dohodnúť, že po skončení pracovného pomeru nebude zamestnanec po určitú dobu - najdlhšie po dobu 1 roka vykonávať zárobkovú činnosť, ktorá má k predmetu činnosti zamestnávateľa konkurenčný charakter. Zamestnávateľ sa zaväzuje poskytnúť zamestnancovi primeranú peňažnú náhradu, najmenej v sume 50 % priemerného mesačného zárobku zamestnanca za každý mesiac plnenia záväzku;
- zamestnanec, ktorý dovŕši 33 rokov, má automaticky najmenej 5 týždňov dovolenky, už nemusí ako doteraz dokázať, že odpracoval 15 rokov (od 1. januára 2012);
- hromadné čerpanie dovolenky môže zamestnávateľ nariadiť aj vo väčšom rozsahu ako súčasne 2 týždne - v prípade vážnych prevádzkových dôvodov až 3 týždne, ale musí to byť zamestnancom oznámené najmenej 6 mesiacov vopred;
- rozšírili sa dôvody, kedy môže zamestnávateľ krátiť dovolenku – po novom aj zamestnancovi uvoľnenému na výkon verejnej či odborovej funkcie a pri nadštandardných dôležitých osobných prekážkach;
- obmedzila sa benevolencia pri posudzovaní rozsahu práce na dohodu, ročne nesmie práca na zmluvu „Dohoda o vykonaní práce“ presiahnuť 350 hodín.

- **Zákon č. 485/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 609/2007 Z. z. o spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu a o zmene a doplnení zákona č. 98/2004 Z. z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja** v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov od 1. januára 2011 zrušil oslobodenie od dane uhlie a zemný plyn používané teplárenskými spoločnosťami na výrobu tepla určeného pre domácnosť. Novela tiež vypustila daňové zvýhodnenie na zemný plyn (CNG) určený na použitie ako pohonná látka, čím sa predkladá negatívny dopad na cenu a služby poskytované autobusovou prepravou.
- **Zákonom č. 491/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov** v znení neskorších predpisov sa z dôvodu potreby splnenia minimálnych kritérií Európskej únie pre zdaňovanie cigariet zvýšila sadzba spotrebnej dane z cigariet, tabaku a z cigár a cigariiek v dvoch etapách. Prvá etapa zvýšenia sadzieb s účinnosťou od 1. februára 2011 do 28. februára 2013 a druhá etapa zvýšenia sadzieb s účinnosťou od 1. marca 2013.

Do zákona boli doplnené prechodné ustanovia § 44i k úpravám účinným od 1. februára 2011, ktoré okrem nových sadzieb dane ustanovili právnickým osobám a fyzickým osobám, ktoré sú oprávnené v rámci podnikania predávať spotrebiteľské balenia cigariet a ktoré skladujú spotrebiteľské balenia cigariet, nové povinnosti v súvislosti s predajom a skladovaním cigariet so starou kontrolnou známkou.

- **Zákonom č. 527/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady** v znení neskorších predpisov sa
 - znížili platné maximálne násobky ročných sadzieb dane z pozemkov, a to z 20-násobku na 5-násobok základnej sadzby. Do 1. marca 2011, kedy uvedená úprava nadobudla účinnosť, si mohli ešte mestá a obce zvýšiť základnú sadzbu dane z pozemkov výraznejšie, čo uplatňovali najmä pri podnikateľských subjektoch. Zmena sa prvýkrát uplatňuje v roku 2012.
- Dňa 1. novembra 2011 nadobudol účinnosť **zákon č. 349/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 152/1995 Z. z. o potravinách** v znení neskorších predpisov, ktorý
 - príjemcom zásielky uložil povinné ohlasovanie dodávok tovarov živočíšneho pôvodu, ovocia a zeleniny, ak ide o dovozy zo zahraničia, už 24 hodín vopred veterinárom. V praxi to znamená, že ak si za hranicami podnikateľ objedná zásielku nespracovaného mäsa, mlieka, vajec, zeleniny alebo ovocia, musí najneskôr 24 hodín pred jej dodaním elektronicky oznámiť regionálnej veterinárnej a potravinovej správe miesto, kam ju dodá, krajinu pôvodu, druh zásielky a množstvo;
 - zaviedol nielen podrobnejšiu špecifikáciu porušení zákona, ale po prvýkrát aj odstupňovanie pokút podľa veľkosti prevádzky – predajní, bitúnkov, mliekarní či logistických skladov;
 - potraviny, ktorých trvanlivosť je viac ako 4 dni a doba zostávajúca do ich dátumu spotreby je kratšia ako 24 hodín, sú predajcovia povinní umiestniť oddelene a/alebo

takýto výrobok označiť informáciou pre spotrebiteľa o blížiacom sa ukončení doby spotreby.

- **Zákonom č. 474/2009 Z. z.** sa doplnením nového § 44a do **zákona č. 105/2004 Z. z. o spotrebnej dani z liehu** a o zmene a doplnení zákona č. 467/2002 Z. z. o výrobe a uvádzaní liehu na trh v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o spotrebnej dani z liehu“) s účinnosťou od 1. januára 2011 zaviedol koncepčne nový systém založený na povinnosti mať pri predaji spotrebiteľského balenia liehu vydané povolenie na predaj a povinnosti nakupovať spotrebiteľské balenie len od osôb, ktorým bolo vydané oprávnenie na ich distribúciu. Súčasne sa uvedeným zákonom upravil systém vedenia evidencií tak, aby sa sprehládnul pohyb spotrebiteľského balenia liehu uvedeného do daňového voľného obehu od osôb oprávnených na distribúciu cez držiteľov povolenia a nedochádzalo k duplicitám pri ich vedení. Zaviedla sa povinnosť pre osoby oprávnené na distribúciu elektronicky oznamovať požadované údaje. Táto povinnosť sa nevzťahuje na držiteľov povolenia na predaj, t.j. pre tzv. maloobchod.

V nadväznosti na podnety podnikateľského prostredia sa prijatím **zákona č. 256/2011 Z. z.** s účinnosťou od 1. septembra 2011 upravil zákon o spotrebnej dani z liehu. Právnu úpravou sa najmä:

- zjednodušilo ustanovenie týkajúce sa vedenia evidencie držiteľmi povolení na predaj spotrebiteľského balenia liehu v daňovom voľnom obehu a oprávnení na distribúciu liehu. Pre uvedené subjekty sa zjednodušila administratívna náročnosť tým, že sa zmenila povinnosť viesť evidenciu spotrebiteľských balení liehu, a to z dennej na mesačnú;
- umožnilo mať v prevádzkarni dve otvorené spotrebiteľské balenia liehu;
- zmiernili pokuty tak, aby bolo možné pri ich určení väčšou mierou prihliadať na dĺžku a závažnosť porušenia príslušných ustanovení zákona.
- Do 31. decembra 2011 mohli podnikatelia používať elektronické registračné pokladnice podľa vyhlášky č. 55/1994 Z. z. o spôsobe vedenia tržieb ERP v znení neskorších predpisov, a to na základe **zákona č. 494/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 289/2008 Z. z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice** a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov, ktorý posunul zavedenie nových podmienok pre pokladnice.

Podnikatelia, ktorým vznikla po 30. decembri 2010 prvýkrát povinnosť používať elektronickú registračnú pokladnicu, museli však už od začiatku roka 2011 používať len elektronické registračné pokladnice spĺňajúce nové technické požiadavky a parametre ustanovené zákonom č. 289/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov.

- V nadväznosti na schválenie **zákona č. 392/2011 Z. z. o obchodovaní s výrobkami obranného priemyslu** a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým sa v článku II zmenil **zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní** (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. decembra 2011 došlo k rozšíreniu funkcionality

služieb jednotných kontaktných miest (JKM) v sieti živnostenských úradov a boli prijaté nasledovné opatrenia na zníženie administratívnej náročnosti pri vstupe do podnikania ako aj v priebehu podnikania:

- vypustila sa úprava **posudzovania bezúhonnosti** osôb, ktoré majú štátnu príslušnosť k niektorému členskému štátu EÚ, prostredníctvom Generálnej prokuratúry SR (§ 45a v spojení s príslušnými ustanoveniami § 46). Tieto osoby budú preukazovať svoju bezúhonnosť výpisom z registra z domovskej krajiny. Dovtedy zahraničné osoby z EÚ prostredníctvom Generálnej prokuratúry SR nevedeli získať výpis z registra trestov;
- urýchlilo sa vydanie preukazu o živnostenskom oprávnení. Lehota na vydanie živnostenského oprávnenia sa skrátila z 5 pracovných dní na 3 pracovné dni, ak žiadateľ doložil všetky doklady a splnil zákonné podmienky (§ 47, ods.1);
- odstránilo sa duplicitné oznamovanie údajov, ktoré sa zapisujú do obchodného aj živnostenského registra. Po novom stačí, aby obchodné spoločnosti nahlásili údaje obchodnému registru, ktorý ich automaticky postúpi živnostenskému registru (§ 49, ods. 1);
- bola konštituovaná rozšírená pôsobnosť na všetky obvodné (živnostenské) úrady o agendu, ktorá im vyplýva z postavenia JKM., vrátane rozšírenia pôsobnosti, ktorá sa vzťahuje na podnikanie podľa osobitných zákonov a na podnikanie zahraničných osôb (§66b v spojení s § 66ba);
- novela živnostenského zákona upustila pri menej závažných prvých porušeníach zákona od povinnosti uložiť pokutu (§ 65a);
- V záujme sprehľadnenie colného konania MF SR vydalo **vyhlášku č. 15/2011 Z. z.**, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 419/2006 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 199/2004 Z. z. Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov, v ktorej sa s účinnosťou od 1. februára 2011 taxatívne vymedzila povahu údajov, ktoré obsahuje žiadosť o zriadenie slobodného pásma a žiadosť o zriadenie slobodného skladu a vymedzila sa povaha dokumentov, ktoré je potrebné prikladať k žiadosti.

Princíp 4) Ústretová verejná správa - Zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP

- SZČO nemusia od roku 2011 podávať do Sociálnej poisťovne výpisy z daňových priznaní za predchádzajúci rok, a to na základe **zákona č. 572/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení** v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Z dôvodu administratívneho zjednodušenia povinností SZČO musia tieto v daňovom priznaní vykazovať aj údaj o obdobiach výkonu SZČO. Údaje z daňového priznania oznamuje Daňové riaditeľstvo SR (v súčasnosti Finančné riaditeľstvo SR) Sociálnej poisťovni. Uvedeným riešením sa odbremenila aj Sociálna poisťovňa aj SZČO, ktoré nemusia osobne k 1. júlu predkladať výpisy z daňových priznaní, čím sa odstránil nápor a dlhé rady v pobočkách Sociálnej poisťovne. Daňové riaditeľstvo SR bolo povinné oznámiť Sociálnej poisťovni údaje o jednotlivých

obdobíach výkonu zárobkovej činnosti SZČO prvýkrát v roku 2011 za rok 2010 v lehote do 30. júna, resp. 31. októbra, ak fyzická osoba mala predĺženú lehotu na podanie daňového priznania.

- Rozšírila sa elektronická komunikácia v oblasti sociálneho poistenia a zdravotného poistenia a postupne sa rozširuje aj do ostatných oblastí ako je daňová a colná správa.

S účinnosťou od 31. mája 2011 bolo Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou vydané **Metodické usmernenie č. 3/2/2008**, na základe ktorého:

- sú zamestnávateľa zamestnávajúci od 3 zamestnancov, poistených vo všetkých zdravotných poisťovniach, povinní podávať mesačné výkazy zdravotnej poisťovni elektronicky;
- SZČO, ktorá zmenila k 1. januáru kalendárneho roka zdravotnú poisťovňu, predloží v termíne do 30. júna toho istého kalendárneho roka odpis z ročného zúčtovania poistného (príloha č. 18 časť B vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 239/2006 Z. z.) za predchádzajúci kalendárny rok.

Sociálna poisťovňa od 1. decembra 2011 vyžaduje elektronickú komunikáciu pri výbere poistného a pri registrácii ich zamestnancov výlučne elektronickou formou pri všetkých zamestnávateľoch zamestnávajúcich 1 pracovníka.

- **Zákonom č. 546/2010 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník** v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony bola zavedená reforma v oblasti verejného vykazovania. Okrem Občianskeho zákonníka v článku I bol v článku II novelizovaný zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a v článku III zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov. Novela uložila tzv. povinným osobám od 1. januára 2011
- povinnosť zverejňovať písomné zmluvy, ktoré uzavierajú po 1. januári 2011 povinné osoby a ktoré obsahujú informáciu, ktorá sa získala za verejné prostriedky, alebo sa týka používania verejných prostriedkov, nakladania s majetkom štátu, majetkom obce, majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom právnických osôb zriadených zákonom, na základe zákona alebo nakladania s finančnými prostriedkami Európskej únie. Povinne zverejňovaná zmluva, ktorej účastníkom je ministerstvo, ostatný ústredný orgán štátnej správy, verejnoprávna inštitúcia alebo nimi založená právnická osoba, v ktorej vlastní väčšinu akcií alebo väčšinový obchodný podiel alebo ktorú ovládajú väčšinovým podielom na hlasovacích právach alebo vymenúvajú viac ako polovicu členov správneho orgánu alebo iného výkonného orgánu, alebo kontrolného orgánu, sa zverejňuje v Centrálnom registri zmlúv. Povinným osobám sa tiež upravili povinnosti zverejňovania objednávok tovarov a služieb, a faktúr na tovary a služby na svojich webových sídlach. Uvedený mechanizmus núti povinné osoby, aby pri nakladaní s verejnými prostriedkami dbali najmä na právnu a ekonomickú výhodnosť alebo aspoň vyváženosť práv a povinností vyplývajúcich zo zmluvy. Týmto opatreniami sa zabezpečí zvýšenie transparentnosti a kontrola verejných výdavkov.
- **Zákon č. 133/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a**

doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorý nadobudol účinnosť 1. mája 2011, priniesol podstatnú zmenu, ktorou je povinnosť zdravotnej poisťovne vykonávať ročné zúčtovanie poistného za predchádzajúci kalendárny rok za svojho poistenca, a ak má tento poistenec i zamestnávateľa, tak aj za zamestnávateľa. Ročné zúčtovanie poistného podľa tohto zákona sa vykoná prvýkrát v roku 2012 za rok 2011.

Tým, že ročné zúčtovanie poistného za predchádzajúci rok vykonáva zdravotná poisťovňa, výrazne sa zjednodušili povinnosti zamestnávateľov, podnikateľov, ale aj ostatných poistencov, ktorí boli povinní robiť zúčtovanie. Odbúrала sa časť administratívnej záťaže v oblasti, ktorá je širokou verejnosťou označovaná ako mimoriadne komplikovaná.

Súhrn najdôležitejších zmien:

- novela zaviedla inštitút námietky, ktorej podaním do 15 dní sa môžu poistenci a zamestnávateľia vyjadriť k údajom, z ktorých im bolo vypočítané poistné za príslušný rok;
- zamestnávateľ je povinný v mesačnom výkaze uviesť skutočnú výšku príjmu, ktorý bol v danom mesiaci zamestnancovi vyplatený;
- zamestnávateľovi (ktorý má troch a viac zamestnancov) priamo zo zákona vyplýva povinnosť zasielať mesačné výkazy elektronicky;
- v prípade, ak zamestnávateľ nepredloží zdravotnej poisťovni podklady, ktoré sú potrebné na správny výpočet preddavku na poistné a poistného, môže mu zdravotná poisťovňa vyčíslieť preddavok na poistné a poistné z priemernej mesačnej mzdy (t.j. z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR zistená Štatistickým úradom SR za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza rozhodujúcemu obdobiu);
- za SZČO sa považuje taká fyzická osoba, ktorá dosahuje príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov (za SZČO sa už nepovažujú tie fyzické osoby, ktoré dosahujú príjem z prenájmu);
- za zamestnanca sa považuje iba tá fyzická osoba, ktorá poberá príjem zo závislej činnosti (príjem zdaňovaný podľa § 5 ods. 1 písm. a) až h) a ods. 2 a 3 zákona o dani z príjmov) okrem príjmov z dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru;
- v prípade SZČO a súčasne aj poistenca štátu nie je určený minimálny preddavok SZČO;
- v prípade, ak SZČO nepredloží zdravotnej poisťovni podklady potrebné na právny výpočet preddavku na poistné a poistného, zdravotná poisťovňa mu môže vyčíslieť preddavok na poistné a poistné z priemernej mesačnej mzdy (t.j. z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR zistenej Štatistickým úradom SR za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza rozhodujúcemu obdobiu);
- SZČO, ktorá zmenila zdravotnú poisťovňu, nemá povinnosť odovzdať odpis z ročného zúčtovania;

- SZČO, u ktorých zdravotná poisťovňa nevykonala ročné zúčtovanie poistného na verejné zdravotné poistenie, sú povinné písomne vykázat' príslušnej zdravotnej poisťovni do konca príslušného kalendárneho roka výšku preddavkov na obdobie od 1. januára do 31. decembra nasledujúceho kalendárneho roka.
- **Prijatím zákona č. 200/2011 Z. z. o Obchodnom vestníku** a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa s účinnosťou od 1. júla 2011 zvýšila transparentnosť a kvalita podnikateľského prostredia, a to formou poskytnutia ľahko dostupných informácií, týkajúcich sa určitého subjektu alebo určitej činnosti koncovému užívateľovi, ktoré sú relevantné pre jeho rozhodovanie a konanie. Zverejňovanie Obchodného vestníka, ako aj komunikácia s vydavateľom Obchodného vestníka prebieha výlučne elektronicky s výnimkou údajov, ktoré zverejňujú osoby podľa § 5a ods. 5 a 6 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií).
- Dňa 30. novembra 2011 bol v NR SR **schválený zákon č. 520/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách** a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorý nadobudol účinnosť 31. decembra 2011 okrem niektorých ustanovení, ktoré nadobudli účinnosť 1. júla 2012.

Zastrešujúcim cieľom tohto zákona, v súvislosti s implementáciou smernice o prospekte, bolo znížiť administratívnu záťaž kladenú na subjekty uskutočňujúce verejnú ponuku cenných papierov s cieľom zvýšenia ich konkurencieschopnosti. Právna úprava zabezpečuje zvýšenie úrovne ochrany investorov a zabezpečuje tiež, aby poskytované informácie boli dostatočné a primerané na uspokojenie potrieb drobných investorov, najmä v súvislosti s turbulenciami na finančných trhoch. Poskytovanie úplných údajov týkajúcich sa cenných papierov a ich emitentov je kľúčovým faktorom pri ochrane investorov. Novela zákona o cenných papieroch priniesla značné výhody vyplývajúce zo zrušenia duplicitných povinností týkajúcich sa transparentnosti, čím sa zabráni zbytočným nákladom spoločností. Šetrenie sa zabezpečilo aj vďaka oslobodeniu systémov zamestnaneckých akcií od povinnosti zverejniť prospekt a zníženiu požiadaviek na poskytovanie údajov pri obstarávaní kapitálu prostredníctvom prednostných práv na upísanie akcií. Úsporu nákladov spoločností zabezpečilo aj vylúčenie podrobných údajov o finančnej situácii ručiteľa v prípade vládnych záručných schém.

V čl. III novela zákona o cenných papieroch mení a dopĺňa **zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu** spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Novela zaviedla od 1. júla 2012 informačnú povinnosť poisťovateľa voči poistníkovi oznámiť najneskôr 10 týždňov pred uplynutím poistného obdobia výšku poistného na nasledujúce poistné obdobie, dátum skončenia poistného obdobia a termín, do ktorého je možné podať výpoveď príslušnej poistnej zmluvy podľa § 800 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Klient má tak dostatočný časový priestor na porovnanie ponúk konkurenčných subjektov a má možnosť vybrať si najvýhodnejšiu ponuku. Zmena smerovala aj k posilneniu konkurencie pri produktoch povinného zmluvného poistenia.

- Ministerstvo spravodlivosti SR (MS SR) spracovalo analýzu možnosti použitia elektronického výpisu z obchodného registra na právne účely, rokovanie vlády zo dňa 11. januára 2012, UV-42462/2011. Analýza obsahovala niekoľko variantných riešení, na jej

podklade prebehol projekt tzv. „online“ elektronického výpisu z obchodného registra. Momentálne môžu orgány verejnej moci (zatiaľ stále skúšobná prevádzka) žiadať o elektronický výpis bez poplatku, tzn. že nemusia žiadať od občana jeho predloženie, čím sa šetria náklady. Službu chce MS SR v druhej fáze rozšíriť aj na verejnosť, teda elektronický výpis by bol zadarmo, uvedené však nevyhnutne zakladá potrebu legislatívnych zmien, ďalšie pokračovanie projektu teda bude musieť byť koordinované s legislatívnym procesom. Povinnosť analyzovať možnosti použitia elektronického výpisu z Obchodného registra Slovenskej republiky na právne účely MS SR vyplynula z UV SR č. 160/2011 z 2. marca 2011 k Správe o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike s návrhmi na jeho zlepšovanie.

- Počnúc kalendárnym rokom 2011 už neboli štatistickými zisťovaniami v mesačnej a štvrťročnej periodicite oslovené fyzické osoby zapísané v živnostenskom registri, alebo podnikajúce podľa iného ako živnostenského zákona, s výnimkou fyzických osôb s počtom zamestnancov 20 a viac. Údaje o tomto segmente podnikateľov ŠÚ SR získava z administratívnych zdrojov. Výrazne tým prispel k cieľu nepožadovať od podnikateľov informácie, ktorými už verejná správa disponuje. Povinnosť poskytovať administratívne zdroje ŠÚ SR pre štátne a verejnoprávne inštitúcie vyplýva z § 13 zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení zákona č. 55/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov.
- Inštitút hospodárskych analýz realizoval projekt „Návrh politiky vlády SR na zlepšenie podnikateľského prostredia“ (tzv. Singapur), ktorý bol dňa 6. júla 2011 schválený vládou SR, uznesenie č. 486/2011. Dokument obsahuje smerovanie aktivít ústredných orgánov štátnej správy na zlepšovanie podnikateľského prostredia tak, aby sa stalo jedným z najkonkurencieschopnejších v rámci Európskej únie a vo svete. Dôkazom týchto snáh je návrh opatrení na znižovanie administratívnych nákladov a záťaže, v ktorých rámci sú určené gestori a harmonogram ich plnenia.

Princíp 5) Verejné obstarávanie a štátna pomoc - Prispôbiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP: ulahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP

- Dňa 1. apríla 2011 nadobudol účinnosť zákon 58/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zámerom právny úpravu bolo zlepšiť hospodársku súťaž a podnikateľské prostredie, pretože sa obmedzilo zneužívanie nejednoznačných ustanovení zákona s cieľom manipulácie procesu verejného obstarávania a zvýšila sa tak rovnosť šancí uchádzačov v súťaži. Predpokladaným následkom má byť zvýšený počet podnikateľských subjektov so záujmom zúčastňovať sa na verejnom obstarávaní, čím sa zabezpečí nielen jeho otvorenosť, dôslednejšia kontrola dodržiavania jeho priebehu, ale vďaka väčšej konkurencii aj zníženie cenovej hladiny tovarov a služieb financovaných alebo spolufinancovaných z verejných zdrojov.

Zlepšenie verejného obstarávania sa dosiahne najmä prostredníctvom týchto opatrení:

- celkové zníženie limitov pre určenie rozsahu zákazky, aby sa presadili vyššie formy súťaže s dôslednejšou kontrolou ich priebehu;

- pomocou rozšírenia rozsahu povinne zverejňovanej dokumentácie (výzvy, oznámenia, ponuky, zápisnice, zmluvy, dodatky a pod.) sa zvýši transparentnosť;
- obmedzenie neprehľadného zvyšovania vysúťaženej ceny zákazky zmluvnými dodatkami ich povinným zverejňovaním a zavedením cenového stropu takéhoto zvyšovania;
- odstránenie možnosti vylúčenia ponuky na základe „neobvykle nízkej ceny“ zavedením v širšom zmysle chápaného inštitútu „mimoriadne nízkej ponuky“ vychádzajúceho zo smernice 2004/18/ES;
- zjednotenie spôsobu obstarávania prioritných a neprioritných služieb;
- odstránenie možnosti okamžitého vylúčenia účastníka z verejného obstarávania iba na základe formálnych nedostatkov v doručených podkladoch;
- zavedenie povinnosti používania elektronických aukcií pri zadávaní nadlimitných zákaziek a od 1. januára 2012 aj pri zadávaní podlimitných zákaziek;
- zavedenie povinnosti písomne odôvodňovať uskutočnenie verejného obstarávania formou „užšej súťaže“;
- opätovné zavedenie možnosti určenia neplatnosti zmluvy alebo dodatku k zmluve súdom, ak boli uzatvorené v rozpore so zákonom o verejnom obstarávaní.

Princíp 6) Financie - Uľahčiť MSP prístup k financiám a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií

Princíp 7) Jednotný trh – Pomôcť MSP viac získať z príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh

- Počas roka 2011 Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky (ÚNMS SR), odbor európskych záležitostí a technickej normalizácie (OEZaTN) so zámerom **prepojenia databáz Národného kontaktného miesta pre výroby (NKMV) s inými informačnými zdrojmi ÚNMS SR** za účelom komplexného poskytovania informácií o technických požiadavkách na výroby platiacich v SR a jednotlivých členských krajinách EÚ vykonával zber a administráciu spracúvaných informácií, spravovanie elektronických databáz (prijaté žiadosti o informácie, odpovede kompetentných orgánov, kontaktné osoby, konkrétne požiadavky na výroby, postupy predbežného schvaľovania týkajúce sa výrobkov), poskytovanie poradenstva a konzultácií. Cieľom opatrení bolo na základe zberu a spracovania prijímaných informácií vytvoriť previazanú databázu, ktorá by obsahovala komplexné informácie využiteľné pre ďalšie potreby NKMV, čím by sa splnila jeho povinnosť v súvislosti s nariadením EP a Rady (ES) č. 764/2008. Konečnými prijímateľmi technickej asistencie NKMV sú najmä domáci MSP, ďalšie domáce ale i zahraničné subjekty.

- V priebehu roka 2011 ÚNMS SR uskutočnil **sériu seminárov a prednášok** (veľtrhy, podujatia profesijných komôr a združení, vysoké školy, podujatia SOPK) **k značeniu CE – ich súčasťou bolo aj objasnenie úlohy noriem a ich využívania MSP**, na ktorých boli MSP nabádaní na lepšie využívanie noriem a na sprostredkovanie spätnej väzby v súvislosti s ich obsahom. Zabezpečila sa tým lepšia orientácie v podmienkach na tovary a služby na trhu EÚ.
- V priebehu roka 2011 bola **aktualizovaná databáza STN on-line, ku ktorej je prístup k abstraktom z európskych noriem bezplatný**. Obsahuje základné údaje vrátane abstraktov, avšak bez jasného vymedzenia zmien oproti pôvodným vydaniám. Navyše však obsahuje väzby na legislatívu, ktoré sú priebežne aktualizované.

Princíp 8) Zručnosti a inovácie - Podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií

- NARMSP v priebehu roka 2011 implementovala **Štátny program – Podpora MSP na jednotnom trhu EU**, cieľom ktorého je zvýšenie konkurencieschopnosti MSP, podpora inovácií a zabezpečenie efektívnej medzinárodnej spolupráce MSP. Program podporuje MSP nepriamo prostredníctvom činnosti siete Enterprise Europe Network, ako je organizácia seminárov, poskytovanie inovácií a internacionalizácie služieb pre MSP, organizácia akcií obchodnej spolupráce, atď.
- **Semináre a školenia v rámci študijných programov zamerané na rozvoj technických zručností na vybraných vysokých školách, tovaroznalectva a obchodovania** - podporu rozvoja spôsobilosti MSP v oblasti výskumu a inovácií a rozvoja technických zručností v roku 2011 zabezpečoval Slovenský metrologický ústav (SMU) vedením seminárov na STU, strojnícka fakulta v rámci študijného programu: Metrológia alebo na bakalárskom stupni v rámci študijného programu: Výrobné systémy a manažérstvo kvality, kde absolvent získa poznatky z oblasti strojárskych technológií, materiálov, výrobnéj techniky, metrológie, štandardizácie a skúšobníctva, má základné vedomosti o riadení podnikov a riadení kvality výrobkov alebo v rámci študijného programu: Strojárska výroba a manažérstvo kvality na TUKE a EUBA.
Slovenský ústav technickej normalizácie (SÚTN) umožnil využívanie služieb pre výskum a vývoj MSP poskytnutím prístupu k databáze STN-online, Read only za režijné náklady, spracovaním modulov e-learningu v spolupráci s katedrou tovaroznalectva a poskytnutie prednášateľov.
- **Účast' SMU v európskych projektoch vedy a výskumu** - SMU sa v roku 2011 podľa EU harmonogramu aktívne podieľal na medzinárodnej výskumnej spolupráci v oblasti metrológie v rámci 7RP a grantovej schémy EMRP, čím pomáhal MSP vstupovať do nadnárodných výskumných činností.
- Zlepšenie prístupu k informáciám o technickej normalizácii (TN) pre MSP a vzdelávacie inštitúcie ÚNMS SR, SÚTN zabezpečoval poskytovaním komplexných informácií širokej technickej verejnosti v Infocentre SÚTN (podrobnejšie v kapitole č. 5 tejto správy).

Princíp 9) Životné prostredie - Umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti

- Podpora MSP v oblasti energetiky sa uskutočňuje v rámci operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast prostredníctvom Opatrenia 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike, čím boli vytvorené prijateľné možnosti využitia štátnej pomoci pre podporu investícií v energetickej a environmentálnej oblasti. Pomoc sa poskytuje formou nenávratného finančného príspevku zo štrukturálnych fondov EÚ a štátneho rozpočtu a je zameraná na podporu projektov v oblasti využívania obnoviteľných zdrojov energie a na efektívne využívanie energie v priemysle a službách na to nadväzujúcich.
- Zákon č. 231/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa **zákon č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 56/2009 Z. z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony – v článku II tohto zákona bol novelizovaný zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, ktorého predmetom bola úprava poskytovania úľavy na dani pre príjemcov investičnej pomoci. Implementačným orgánom bolo MH SR v spolupráci s Ministerstvom financií SR. Novelou zákona o dani z príjmov boli upravené podmienky uplatňovania daňovej úľavy pre príjemcov investičnej pomoci, a to:
 - zavedením alternatívneho spôsobu výpočtu úľavy na dani z príjmov – k výpočtu koeficientu (pomocou ktorého sa stanovuje výška daňovej úľavy) na základe zákonom stanovených podmienok bol doplnený konštantný koeficient vo výške 0,8;
 - predĺženie doby uplatňovania úľavy na dani z príjmov z 5 na 10 bezprostredne po sebe idúcich zdaňovacích období.

Cieľovou skupinou boli príjemcovia investičnej pomoci, ktorým bolo vydané rozhodnutie o schválení investičnej pomoci od 1. augusta 2011.

Princíp 10) Internacionalizácia - Povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov

- Zastupiteľskými úradmi SR bolo s účasťou podnikateľských subjektov SR pripravených a zorganizovaných 5 medzivládnych a zmiešaných komisií pre hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu, boli pripravené stretnutia a obchodné rokovania s partnermi, podnikateľskými subjektmi navštívených krajín, čím sa výrazne zabezpečila možnosť pre MSP dostať sa na medzinárodné trhy. Ďalšou, nie menšou podporou zo strany zastupiteľských úradov, bola v priebehu roka spolupráca pri účasti slovenských podnikateľských subjektov na veľtrhoch a výstavách v zahraničí.
- Rezort MZV SR s cieľom zefektívnenia spolupráce s podnikateľským sektorom zorganizoval v roku 2011 pre podnikateľov rôzne konferencie, semináre a fóra zamerané na podporu obchodu, investícií, inovácií, vedomostnej ekonomiky a energetickej bezpečnosti. Konkrétne to boli diskusné fórum „Ekonomická diplomacia ako služba podnikateľskej verejnosti“, „Seversko-slovenské inovačné fórum“, seminár V4 a Japonska k inovačnej politike, Inovačné a technologické fórum Slovensko – Turecko.
- Zahraničná služba hľadala tiež možnosti širšieho zapojenia sa slovenských podnikateľských subjektov do verejných súťaží na dodávky tovarov a služieb pre

medzinárodné organizácie MZV SR v spolupráci s MF SR pripravilo seminár k problematike verejného obstarávania v rámci skupiny Svetovej banky pre podnikateľské subjekty v SR. Spracovaná bola komplexná informácia o možnostiach zapájania sa slovenských podnikateľských subjektov do verejných obstarávaní v rámci medzinárodných ekonomických a finančných organizácií, ktorá je verejne prístupná na internetovej stránke MZV SR.

- MZV SR zriadilo portál Podnikajme v zahraničí, kde si podnikatelia môžu nájsť užitočné informácie z oblasti zahraničného obchodu SR, economickej diplomacie, medzinárodných ekonomických organizácií, rozvojovej pomoci, medzinárodných zmlúv, ako aj informácie pre podnikanie v zahraničí.

2.3 Najdôležitejšie legislatívne zmeny, ktoré boli schválené v roku 2011 (a nadobudli účinnosť až v roku 2012 a neskôr) a opatrenia plánované a/alebo implementované v roku 2012 vo väzbe na jednotlivé princípy SBA

Princíp 1) Podnikanie - Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie

- MH SR v roku 2012 zorganizuje 20. ročník súťaže Mladý tvorca 2012 a súťaž Podnikateľka roka 2012, čím výrazne prispeje k cieľu podnecovať inovačné a podnikateľské zmýšľanie medzi mladými ľuďmi.

Princíp 2) Druhá šanca - Uistenie sa, že čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, dostanú druhú šancu

- Národná rada SR dňa 13. septembra 2011 schválila **zákon č. 348/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „konkurzný zákon“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2012 okrem troch bodov, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. januára 2013.

Jedným z cieľov novely zákona bolo spriechniť veriteľské návrhy na vyhlásenie konkurzu z dôvodu platobnej neschopnosti dlžníka, a tým vytvoriť prirodzený tlak na dodržiavanie platobnej disciplíny, ako aj tlak na včasné riešenie hroziaceho úpadku alebo úpadku dlžníkom iným spôsobom ako konkurzom, a to neformálnou alebo formálnou reštrukturalizáciou.

Novela konkurzného zákona je zásadným opatrením smerujúcim k lepšej vymožitelnosti práva. Nová právna úprava umožňuje veriteľom podať návrh na vyhlásenie konkurzu aj bez toho, aby mali uznanú pohľadávku dlžníkom alebo vykonateľnú pohľadávku. Po novom je tak veriteľ oprávnený podať návrh na vyhlásenie konkurzu, ak môže odôvodnene predpokladať platobnú neschopnosť svojho dlžníka. Platobnú neschopnosť dlžníka možno odôvodnene predpokladať vtedy, ak je dlžník viac ako 30 dní v omeškaní s plnením aspoň dvoch peňažných záväzkov viac ako jednému veriteľovi a bol jedným z týchto veriteľov písomne vyzvaný na zaplatenie. Táto zásadná zmena umožní veriteľom uplatňovať si svoje nároky voči dlžníkovi skôr, ako “skonsumuje” svoj nezabezpečený majetok, čím sa

predpokladá vyššie uspokojenie veriteľov. S tým úzko súvisia zmeny definícií úpadku, najmä predĺženia, čím sa zabezpečí motivácia štatutárnych orgánov dlžníka riešiť jeho úpadok včas.

Prihlasovanie pohľadávok sa zjednodušilo nasledovne:

- umožnilo sa prihlásiť veriteľom viacero nezabezpečených pohľadávok jednou prihláškou, a tým sa zjednodušil proces prihlasovania nezabezpečeným veriteľom;
- upravilo sa povinné prihlasovanie pohľadávok veriteľmi už len u správcu, a to len v jednom rovnopise;
- umožnilo sa veriteľovi prihlásiť pohľadávku aj po uplynutí základnej prihlasovacej lehoty 45 dní od vyhlásenia konkurzu, avšak iba ako nezabezpečenú pohľadávku bez hlasovacieho práva.

Obdobne ako v konkurze aj prihlasovanie pohľadávok v reštrukturalizácii sa zjednodušilo.

Princíp 3) Najskôr myslieť v malom - Vytvárať pravidlá na uplatnenie tejto zásady vo všetkých oblastiach legislatívy

- **Zákonom č. 331/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok)** a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorý bol schválený 14. septembra 2011, bol v čl. II s účinnosťou od 1. januára 2012 zmenený a doplnený zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dani z príjmov“).
- Novým znením odseku 9 písm. a) v § 39 zákona o dani z príjmov sa ustanovila povinnosť zamestnávateľovi, ktorý je platiteľom dane, prehľad o príjmoch zo závislej činnosti, ktoré jednotlivým zamestnancom vyplatiť, o zrazených a odvedených preddavkoch na daň z týchto príjmov a o daňovom bonuse podávať miestne príslušnému správci dane mesačne, a to do konca kalendárneho mesiaca, za predchádzajúci mesiac (§ 49 ods. 2 zákona o dani z príjmov). Do účinnosti novely zákona o dani z príjmov sa prehľad podával štvrťročne.
- Do zákona o dani z príjmov bolo doplnené ustanovenie § 49a ods. 8, z ktorého vyplýva, že fyzickej osobe a právnickej osobe, ktorá má príjmy z podnikateľskej činnosti, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu a ktorá v rámci tejto činnosti uskutočnila úhradu zdaniteľného príjmu v hotovosti fyzickej osobe neevidovanú v elektronickej registračnej pokladnici tejto fyzickej osoby a z úhrady nezrazila alebo nevybrala preddavok na daň alebo daň, vzniká oznamovacia povinnosť, ak celková suma takých úhrad tej istej fyzickej osobe presiahne za kalendárny rok sumu 5 000 Eur. Oznámenie správci dane je fyzická osoba alebo právnická osoba povinná zaslať v lehote do 31. marca roku po roku, v ktorom túto úhradu v hotovosti uskutočnila. Oznamovacia povinnosť vyplývajúca z ustanovenia § 32 ods. 5 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov platného do 31. decembra 2011 bola zrušená. Naposledy sa podľa tejto právnej úpravy oznamovali platby presahujúce sumu 3 319,39 Eura za rok 2010.

- Vláda svojím **nariadením z 12. októbra 2011 č. 343/2011 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy** na rok 2012 ustanovila výšku minimálnej mzdy pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou na 327,20 eura za mesiac.
- Dňa 19. októbra 2011 NR SR schválila **zákon č. 387/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže** a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov. Vykonanými zmenami v oblasti koncentrácie podnikateľov sa od 1. januára 2012 zníži počet subjektov, ktoré budú Protimonopolnému úradu SR (úrad) oznamovať koncentráciu. Úpravou kritérií budú oznamované len významnejšie koncentrácie, čo by malo viesť k časovej úspore na strane úradu a tiež k časovej a finančnej úspore na strane účastníkov koncentrácie, keďže novela vypustila aj povinnosť pre podnikateľa zaplatiť penále za oneskorené zaplatenie pokuty.
- Udržanie efektívneho, jednoduchého a neutrálneho daňového systému v oblasti dane z príjmov, ako aj konsolidácia verejných financií bolo cieľom **zákona č. 548/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov** v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorý bol v NR SR schválený 1. decembra 2011.

Novela zákona predovšetkým zmenila pravidlá odpisovania hmotného majetku:

- zrušila disproporcie pri odpisovaní hmotného majetku v závislosti od spôsobu jeho obstarania, t.j. obstaranie z vlastných zdrojov, na úver a finančným prenájomom tak, aby všetok hmotný majetok počnúc rokom 2012 bol odpisovaný za rovnakých podmienok;
- zaviedla nový spôsob uplatňovania odpisov do daňových výdavkov v prvom roku odpisovania v závislosti od počtu mesiacov, v ktorých sa majetok účtuje alebo eviduje. Podľa dovtedy platného spôsobu odpisovania mal daňovník v roku zaradenia hmotného majetku do užívania nárok na uplatnenie celého ročného odpisu do daňových výdavkov bez ohľadu na dátum zaradenia tohto majetku do užívania. Podľa nového spôsobu môže daňovník v roku zaradenia majetku do užívania uplatniť z ročného odpisu len alikvotnú časť pripadajúcu na počet mesiacov, v ktorých sa o majetku účtuje alebo v ktorých sa majetok eviduje.

Zákonom č. 548/2011 Z. z. sa v článku III novelizoval zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov. Úprava účinná od 1. januára 2012 reaguje na rozvoj elektronickej komunikácie zavedením elektronických služieb, ktoré môže poskytovať správca dane, ktorým je obec.

- Dňa 29. novembra 2011 bol v NR SR schválený zákon č. 470/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorým sa od 1. januára 2012 upravil legislatívny rámec podmienok na zabezpečenie uspokojivej ochrany života a zdravia zamestnancov, a to prostredníctvom zníženia administratívneho a regulačného zaťaženia

zamestnávateľov, úpravou podmienok na poskytovanie rekondičných pobytov a spružnením podmienok na výkon pracovnej zdravotnej služby a rekondičných pobytov.

Súhrn najdôležitejších zmien:

- vypustila sa povinnosť zamestnávateľa zabezpečiť pracovnú zdravotnú službu pre zamestnancov, ktorí vykonávajú práce zaradené do 1. alebo 2. kategórie. Zabezpečovať pracovnú zdravotnú službu bude povinné len pre zamestnancov, ktorí vykonávajú práce zaradené do 3. alebo 4. kategórie, a to bez ohľadu na počet zamestnancov;
- zákon ustanovil zverejnenie zoznamu vydaných oprávnení, osvedčení a preukazov oprávnenou právnickou osobou na overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení na internete. Zaviedla sa tak nová elektronická služba, čím sa zlepšila informovanosť o osobách, ktoré vykonávajú činnosti na základe vydaných oprávnení, osvedčení a preukazov oprávnenou právnickou osobou;
- vypustila sa povinnosť zamestnávateľa oznamovať chorobu z povolania a ohrozenie chorobou z povolania príslušnému inšpektorátu práce, čím sa administratívna záťaž zamestnávateľa znížila. Oznamovacia povinnosť bude ustanovená príslušnému zdravotníckemu zariadeniu, ktoré chorobu z povolania a ohrozenie chorobou z povolania priznalo v návrhu novely vyhlášky MZ SR č. 504/2006 Z. z. o spôsobe hlásenia, registrácie a evidencie choroby z povolania a ohrozenia chorobou z povolania.

Zákonom sa v čl. II dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ohľadom vrátenia nákladov vynaložených zamestnávateľom na vykonanie vstupnej lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci od zamestnanca, ktorý nenastúpil do práce, a predĺženia obdobia, v ktorom je možné vykonávanie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci u osôb vykonávajúcich rizikové práce aj lekárom so špecializáciou všeobecné lekárstvo, ktorý je zamestnancom pracovnej zdravotnej služby, nakoľko je pomalý nárast počtu lekárov v príslušnej špecializácii.

- V súvislosti s prípravou nového zákona o kontrole hraníc a pobyte cudzincov pod gestorstvom MV SR iniciovalo MDVRR SR úpravy niektorých ustanovení tohto zákona vedúce k zníženiu administratívnej náročnosti pre podnikateľské subjekty prevádzkujúce ubytovacie zariadenia. Schválenie zákona o kontrole hraníc a pobyte cudzincov (zákon č. 404/2011 Z. z.) umožnilo od 1. januára 2012 pre ubytovateľa možnosť doručovať polícii hlásenia o pobyte cudzincov aj prostredníctvom elektronickej služby zavedenej na tento účel. Ďalej sa zrušila povinnosť ubytovateľa viesť domovú knihu o evidencii ubytovaných cudzincov. Cudzinci budú evidovaní spolu s občanmi SR v knihe ubytovaných, t. j. ubytovatelia budú viesť len jednu knihu evidencie hostí.
- Od 1. januára 2012 je plná funkcionálna elektronických jednotných kontaktných miest vrátane platobného portálu. Prijatím **zákona č. 392/2011 Z. z. o obchodovaní s výrobkami obranného priemyslu** a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým sa v článku II zmenil zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov je zabezpečená plná funkcionálna elektronických služieb JKM, t. j. ohlásenie živnosti, pozastavenie a zrušenie živnosti, ako aj možnosť úhrady súdnych a správnych poplatkov. Novela tiež ustanovila, že podanie predložené elektronickými prostriedkami a podpísané zaručeným elektronickým podpisom (platí pre

všetky fyzické osoby a právnické osoby, ktoré sa nezapisujú do obchodného registra) je bezplatné (úprava položky 148 sadzobníka správnych poplatkov). Týmto rozhodnutím sa čas vybavovania so živnostenskými úradmi cez internet skrátil na niekoľko minút oproti dovtedajším trom dňom, čo je obvyklý čas prevodu platby z účtu podnikateľa na účet v Štátnej pokladnici. Týka sa to nasledovných elektronických podaní:

- vydanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení pri voľnej živnosti,
 - získanie výpisu z verejnej časti živnostenského registra za jedného podnikateľa,
 - vydanie prehľadu údajov zapísaných v živnostenskom registri,
 - vykonanie zmien v osvedčení o živnostenskom oprávnení,
 - vydanie potvrdenia o tom, že v živnostenskom registri nie je zápis,
 - vydanie dokladu o tom, že poskytovanie služieb na základe živnostenského oprávnenia nie je obmedzené alebo zakázané.
- S účinnosťou od 1. januára 2012 sa znížil aj správny poplatok za vydanie dokladu o tom, že poskytovanie služieb na základe živnostenského oprávnenia nie je obmedzené alebo zakázané z 10 eur na 3 eurá (podanie predložené inak ako elektronickými prostriedkami).

Princíp 4) Ústretová verejná správa - Zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP

- Novelou zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve“), publikovanou pod č. 547/2011 Z. z., schválenou na 26. schôdzi NR SR 1. decembra 2011, bol zavedený register účtovných závierok za účelom jednorazového predkladania účtovných závierok do registra v elektronickej forme a čerpania potrebných údajov z tohto registra dotknutými subjektmi. Účtovné jednotky tak nebudú musieť predkladať závierky viacerým štátnym orgánom.
- Od roku 2013, po prvýkrát za riadnu účtovnú závierku zostavovanú za rok 2012, sa začnú účtovné závierky predkladať prevažne elektronickou formou. Určitá skupina právnických a fyzických osôb – podnikateľov bude mať možnosť predkladať účtovnú závierku aj naďalej v papierovej podobe a systém zberu pre nich zostane zachovaný tak, ako v súčasnosti.
- Register účtovných závierok bude ďalej obsahovať výročné správy k účtovným závierkam a výročné správy obcí a VÚC. Správcom registra bude Ministerstvo financií SR, ktoré jeho vedením poverí svoju rozpočtovú organizáciu DataCentrum.
- Novela zákona o účtovníctve v článku XVI zmenila a doplnila zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a s poukazom na uznesenie vlády SR č. 486/2011 zo 6. júla 2011, ktorým bol schválený návrh politiky vlády SR na zlepšenie podnikateľského prostredia v SR, bola skrátená lehota pre registrový súd vykonať zápis spoločnosti do obchodného registra z 5 na 2 pracovné dni. Ustanovenie nadobudne účinnosť 1. januára 2013.
- Na rozvoj elektronickej komunikácie v spoločnosti reaguje legislatívna úprava správy daní zavedením elektronických služieb poskytovaných pri správe daní daňovými a colnými orgánmi. Novým zákonom č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bola daňovým subjektom, ktoré sú platiteľmi dane z pridanej hodnoty, uložená povinnosť od 1.

januára 2012 finančnej správe doručovať podania elektronickými prostriedkami podľa § 13 ods. 5 daňového poriadku. Povinnosť doručovať finančnej správe podania elektronicky má ďalej daňový poradca a advokát za daňový subjekt, ktorého zastupuje pri správe daní, či iný zástupca za daňový subjekt, ktorý je platiteľom dane z pridanej hodnoty, ktorého zastupuje pri správe daní. Podanie urobené elektronickými prostriedkami sa bude podávať prostredníctvom elektronickej podateľne alebo prostredníctvom elektronickej podateľne ústredného portálu verejnej správy a musí byť podpísané zaručeným elektronickým podpisom osoby, ktorá ho podáva. Ak však chce daňový subjekt doručovať správcovi dane písomnosti elektronickými prostriedkami, ktoré nebudú podpísané zaručeným elektronickým podpisom, oznámi správcovi dane údaje potrebné na doručovanie na tlačive podľa vzoru uverejneného na webovom sídle Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky a uzavrie so správcom dane písomnú dohodu o elektronickom doručovaní.

- Dňa 9. marca 2012 nadobudol účinnosť **zákon č. 91/2012 Z. z.** zo dňa 29. februára 2012, ktorým sa posunula povinnosť doručovania podaní elektronickými prostriedkami finančnej správy vyplývajúca z § 14 daňového poriadku na 1. januára 2013. To znamená, že povinnosť doručovať podania elektronickými prostriedkami finančnej správy majú vyššie uvedené subjekty od 1. januára 2013.

Každému daňovému subjektu, ktorý bude so správcom dane komunikovať elektronicky, bude vytvorená dátová schránka, do ktorej budú písomnosti doručované. Do dátovej schránky sa daňový subjekt dostane len po zadaní jedinečných prístupových kódov, čím bude zabezpečená ochrana informácií, ktoré sa budú v dátovej schránke nachádzať.

Daňová správa SR a Colná správa SR umožňuje daňovým subjektom v zmysle právneho poriadku SR realizovať podanie elektronickými prostriedkami na adresu elektronickej podateľne správcu dane.

Autorizované elektronické služby poskytované daňovou správou SR v súčasnosti zahŕňujú:

- zoznam daní (prehľad daní, na ktoré je daňový subjekt evidovaný alebo registrovaný);
- dokumenty daňového subjektu (prehľad dokumentov podaných daňovým subjektom na daňový úrad) ;
- dokumenty daňového úradu (prehľad dokumentov vystavených daňovým úradom pre daňový subjekt) ;
- podanie dokumentov (elektronické podávanie daňových dokumentov).

Elektronická komunikácia s colnou správou SR sa využíva pri poskytovaní nasledovných elektronických služieb:

- podávanie colných vyhlásení pri vývoze a predbežných colných vyhlásení pri dovoze a vývoze;
 - podávanie žiadostí o informáciu o stave zabezpečenia dovoznej platby pri dovoze a vývoze tovaru;
 - podávanie colných vyhlásení do colného režimu tranzit, správa záruky pre colný režim tranzit a ukončovanie colného režimu tranzit;
 - podávanie žiadostí o informáciu o stave zabezpečenia dovoznej platby pri tranzite.
- Reakciou na rozvoj elektronickej komunikácie je zavedenie elektronických služieb, ktoré môžu poskytovať obce a mestá aj v oblasti miestnych daní. Ustanovenia o elektronickej komunikácii boli s účinnosťou od 1. januára 2012 zapracované do zákona o miestnych

daniach prijatím **zákona č. 548/2011 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

- **Zákonom zo 14. septembra 2011 č. 331/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok)** a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, bol v článku V zmenený a doplnený zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov, ktorým sa s účinnosťou od 1. januára 2013 zavádza tzv. systém samozdanenia pri dovoze tovaru z tretích štátov, čo znamená, že platiteľ dane, ktorý splní zákonom stanovené podmienky, si pri dovoze tovaru daň sám vypočíta, uvedie ju do daňového priznania za zdaňovacie obdobie, v ktorom vznikla daňová povinnosť a zároveň si túto daň odpočíta. Týmto sa vytvorili rovnaké podmienky z hľadiska platenia dane pre tovary nadobudnuté platiteľom dane z iných členských štátov Európskej únie a pre tovary dovezené platiteľom dane z tretích štátov (štáty mimo Európskej únie).
- NR SR dňa 19. októbra 2011 schválila **zákon č. 388/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok** v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Vykonané úpravy spočívajú predovšetkým v posilnení nástrojov na zjednodušenie začatia konania, nástrojov na urýchlenie konania, ako aj nástrojov na zamedzenie obštrukcií účastníkov konania, ako je napr. zníženie možnosti obštrukcie zo strany účastníkov konania a ich právnych zástupcov, ak neprídu na pojednávanie pre zdravotné dôvody. Jedným z nástrojov na urýchlenie je zavedenie lehôt na procesné rozhodnutia súdov vo viacerých oblastiach. Budú tak môcť pružnejšie reagovať na niektoré situácie, ktoré zbytočne predlžujú konanie. Zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2012.
- Posilniť nezávislosť súdnictva a prostredníctvom legislatívy pôsobiť na zlepšenie podmienok pre nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov bolo účelom **zákona č. 33/2011 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorý bol dňa 1. februára 2011 schválený v NR SR. Zákonné opatrenia predstavujú základné a nevyhnutné kroky pre konsolidáciu justičného systému na Slovensku. Novela v čl. VII mení a dopĺňa zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), prijatím ktorého sú súdy od 1. januára 2012 povinné za podmienok a v rozsahu podľa § 82a zákona o súdoch zverejňovať a sprístupňovať svoje rozhodnutia. Postup súdov pri zverejňovaní súdnych rozhodnutí a kategórie údajov, ktoré sa zo súdnych rozhodnutí pred zverejnením vylúčia upravuje vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 482/2011 Z. z. o zverejňovaní súdnych rozhodnutí z 9. decembra 2011.

Význam sprístupnenia súdnych rozhodnutí na internete je potrebné vnímať v troch rovinách:

Transparentnosť - zverejnenie súdnych rozhodnutí prioritne prispeje k transparentneniu rozhodovania súdov, čím sa ešte viac posilní ochrana pred tajným výkonom spravodlivosti a kontrola zo strany verejnosti.

Predvídateľnosť rozhodovania súdov - zverejňované rozhodnutia budú predstavovať rozsiahlu databázu informácií o spôsobe aplikácie právnych noriem súdmi, slúžiacu nielen na ďalšie vzdelávanie sudcov, či právnej a laickej verejnosti, ale aj na skvalitnenie procesu zjednocovania súdnej praxe, a tým predchádzania prekvapivým súdnym rozhodnutiam.

Kvalita rozhodovania - prakticky neobmedzený prístup k súdnym rozhodnutiam, osobitne k obsahu odôvodnení, v nemalej miere vytvorí tlak na presvedčivejšie (kvalitnejšie) zdôvodňovanie záverov súdov a zároveň poskytne dostatok podkladových informácií pre prípadnú kontrolu bezprostrednej sudcovskej činnosti konkrétnych sudcov, resp. súdov ako takých.

- V nadväznosti na úlohu z bodu B.2 uznesenia vlády SR č. 486 zo 6. júla 2011 k návrhu politiky vlády SR na zlepšenie podnikateľského prostredia v SR „predkladať informáciu o plnení prijatých opatrení ministromi hospodárstva každoročne k 31. máju a 30. novembru do roku 2013“ analyzuje MS SR možnosť znížiť výšku súdnych poplatkov za prvozapis obchodných spoločností. Predmetná analýza má byť predložená do 31. decembra 2012.
- V roku 2012 pripravuje Štatistický úrad SR (ŠÚ SR) koncepciu starostlivosti o respondentov štatistických zisťovaní. V rámci koncepcie sa predpokladá užší vzťah medzi ŠÚ SR a ich respondentmi s cieľom zjednodušiť vykazovanie požadovaných ukazovateľov a snahou znížiť zaťaženosť podnikateľov. Koncepcia predpokladá nárast využívania administratívnych zdrojov, a tým prispieť k cieľu nepožadovať od podnikateľov informácie, ktorými už verejná správa disponuje.
- ŠÚ SR v skupine malých podnikov bude v roku 2012 realizovať výberové štatistické zisťovania, v rámci ktorých sú podniky zaradované do výberového súboru v súlade s princípmi rotácie spravodajských jednotiek vo výberovom súbore. Aplikovať sa bude náhodný výber s rotáciou, čo v praxi znamená každoročnú obmenu jednej tretiny jednotiek. Periodicita zaradenia jednotky do súboru spravodajských jednotiek je ovplyvnená aj počtom jednotiek v danej stratifikačnej vrstve, v ktorej sa jednotka nachádza.
- MŠVVŠ SR od MSP ani od iných typov vedecko-výskumných organizácií nebude požadovať pri centrálnom zbere údajov cez Centrálny informačný portál pre výskum, vývoj a inovácie iné informácie, ako súvisiace s prvým zavedením do databáz a následne aktualizované. Je plánované v roku 2012 v tomto trende pokračovať aj v rámci podrobnejšieho sledovania efektívnosti nakladania so štátnymi finančnými prostriedkami v rámci projektov výskumu a vývoja a odstraňovania duplicit a zvyšovania kvality projektov. Plánuje sa začať s prevádzkovými skúškami nového IS SK CRIS, ktorý bude neskôršie po zapracovaní aktuálnych požiadaviek na moderný informačný systém pre vedu a techniku slúžiaci ako vedecko-výskumnej komunite, tak aj štátnej správe, implementovaný do CIP VVI. Uvedený informačný systém prispeje k rozšíreniu CIP VVI o nové funkcie aj v rámci e-governmentu s rešpektovaním štandardov EÚ a zameraním na efektívnu prácu s projektmi vrátane prepojenia s inými IS, k možnosti vyhodnocovania efektívnosti a kvality projektov, zjednodušeniu prístupov k informáciám o výskume, vývoji a inováciách kategorizovane pre všetkých používateľov IS, odstraňovaniu duplicit a zvýšeniu transparentnosti rozhodovania pri projektoch. V konečnom dôsledku sa skvalitní práca na tomto portáli verejnej správy aj pre všetky organizácie výskumu a vývoja vrátane malých, stredných a veľkých podnikov, ktoré sa venujú výskumu a vývoju alebo inovujú svoje výrobky.

Princíp 5) Verejné obstarávanie a štátna pomoc - Prispôbiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP: uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP

Princíp 6) Financie - Uľahčiť MSP prístup k financiám a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií

- Počas roka 2011 Exportno-importná banka SR pripravovala podmienky pre vytvorenie svojho nového poisťného produktu. Tento produkt je zameraný špeciálne na segment MSP a bude uvedený do prevádzky v roku 2012.
- NARMSP na základe uznesenia vlády SR č. 64/2010 pokračovala v príprave implementácie **Mikropôžičkového programu**, zameraného na poskytovanie úverov MSP a FO s počtom zamestnancov do 50 osôb vo výške 2 500 - 50 000 Eur. Program financuje investičné a prevádzkové náklady za zvýhodnených podmienok (doba splatnosti - 4 roky, pozastavenie platieb - 6 mesiacov). Pokiaľ ide o úrokovú sadzbu, tá sa líši od klienta ku klientovi na základe obchodného plánu, záväzkov, výsledkov hospodárenia a pod. Cieľom programu je financovanie vývoja a start-up aktivít vo všetkých slovenských regiónoch a zvýšenie miery ich prežitia, vytvorenie nových a zabezpečenie existujúcich pracovných miest.
- Pokračovala príprava spustenia inovatívneho finančného nástroja JEREMIE. V r.2011 bolo rozhodnuté o navýšení príspevku zo zdrojov Operačného programu Konkurencia a hospodársky rast (OP KaHR) pre Holdingový fond JEREMIE (Slovenský záručný a rozvojový fond) z pôvodnej výšky 35 294 118 Eur na 67 058 824 Eur. Realokácia finančných prostriedkov bola po kladnom stanovisku MF SR schválená na 64. zasadnutí Interného a dozorného monitorovacieho výboru MH SR pre fondy EÚ dňa 18. apríla 2011. 18. augusta 2011 bola zverejnená výzva na výber sprostredkovateľov pre záručnú schému Portfóliová záruka prvej straty (First Loss Portfolio Guarantee), do uzávierky dňa 28. októbra 2011 predložilo prihlášky 5 záujemcov.

Princíp 7) Jednotný trh – Pomôcť MSP viac získavať z príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh

- ÚNMS SR, OEZaTN, realizuje v priebehu roka 2012 prepojenie databáz Národného kontaktného miesta pre výrobky s ďalšími informačnými zdrojmi ÚNMS SR, databázovými systémami EÚ (napr. systémy ICSMS, IMI), postupnú integráciu na ústredný portál verejnej správy v rámci pripravovaného projektu e-Government služieb. Cieľom opatrenia bude postupná integrácia databázových zdrojov Národného kontaktného miesta pre výrobky s ďalšími pripravovanými informačnými systémami a elektronickými databázami a zlepšiť tak prístup k informáciám pre MSP.
- ÚNMS SR a SÚTN budú v roku 2012 pokračovať v rozširovaní informácií prostredníctvom STN on-line. Opatrenie tak prispeje k zvýšeniu konkurencieschopnosti, uľahčeniu prechodu k technickej a inovačnej gramotnosti v školách, ľahšej orientácii v európsky alebo celosvetovo akceptovanom stave vedy a techniky. Preverovať sa budú

možnosti rozšíreného sprostredkovania prístupu k plnotextovému zneniu noriem na báze Read only prostredníctvom čítární na univerzitách alebo BIC, RPIC vo väzbe na možnú priechodnosť realizácie projektu z OPIS alebo v rámci grantov na vedu a výskum.

- ÚNMS SR v priebehu roka 2012 uskutoční informačnú kampaň o využívaní noriem na získavanie trhov – nadväzná na semináre k značeniu CE, ktorá bude určená hlavne pre MSP podľa profesií a sektorov. MSP tak môžu získať lepšiu orientáciu v podmienkach na tovary a služby na trhu EHP.
- Propagačné aktivity SÚTN a ÚNMS SR pre MSP, ako: Coneco, Fórum normalizácie. Svetový deň normalizácie, Medzinárodný strojársky veľtrh, Propagačné aktivity v Infocentre majú za cieľ popularizovať účasť na normalizačnom procese a používanie noriem a podporiť tak účasť MSP na tomto procese. Informovanosťou MSP sa vytvorí pre túto skupinu používateľov aj priaznivejšia pozícia pri uplatnení sa na trhu.

Princíp 8) Zručnosti a inovácie - Podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií

- Agentúra na podporu výskumu a vývoja (APVV) v auguste roku 2011 predložila na MŠVVŠ SR návrh programu s názvom Podpora výskumu a vývoja v malých a stredných podnikoch – II na obdobie rokov 2012 - 2016 (VMSP – II), čím výrazne prispela k cieľu podporovať rozvoj spôsobilostí MSP v oblasti výskumu a inovácií. V prípade schválenia programu vládou SR bude APVV tento program implementovať prostredníctvom vyhlásenia verejnej výzvy.
- K podpore rozvoja spôsobilostí MSP v oblasti výskumu a inovácií je možné v roku 2012 zaradiť aplikáciu zákona č. 185/2009 Z. z. o stimuloch pre výskum a vývoj a o doplnení zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 185/2009 Z. z.“), aplikáciu ustanovení zákona č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov implementáciou ustanovení o činnosti APVV, možnosti, ktoré dáva využívanie webového sídla www.vedatechnika.sk a v rámci nej CIP VVI a Datacentra pôsobiaceho v rámci CVTI SR.
- K podpore opatrenia sprístupniť národné výskumné programy, pokiaľ sú prospešné aj pre MSP z iných členských štátov a pomáhať MSP vstupovať do nadnárodných výskumných činností, je možné v roku 2012 zaradiť aplikáciu zákona č. 185/2009 Z. z., v nadväznosti na implementáciu Nariadenia EK č. 800/2008. Pre rok 2012 sa pripravuje SK Roadmap v nadväznosti na EU Roadmap a Európske strategické fórum výskumnej infraštruktúry (ESFRI EÚ). Taktiež je možné využiť štrukturálne fondy EÚ – Operačný program Výskum a vývoj.
- V oblasti národných projektov sa realizuje štúdia o transfere technológií v podmienkach SR spracovanej v rámci Národnej infraštruktúry pre podporu transferu technológií na Slovensku (NITT SK), vrátane rámcového návrhu na vybudovanie Národného systému podpory transferu technológií (NSPTT) a návrhu na zriadenie Národného centra pre transfer technológií (NCTT). Najvýznamnejším nástrojom národného systému podpory transferu technológií (TT) by mal byť tzv. Národný patentový fond, prostredníctvom ktorého budú v prospech verejných

vedeckých inštitúcií financované poplatky súvisiace so zabezpečovaním ochrany duševného vlastníctva (nie je oprávnené v rámci NITT SK). Finančnú podporu je týmto inštitúciám potrebné poskytnúť aj za účelom zabezpečenia expertných konzultačných a poradenských služieb pri zabezpečovaní ochrany duševného vlastníctva (DV) (ohodnocovanie potenciálu DV, patentoví zástupcovia, patentové rešerše, preklady a pod.) a v procesoch komercializácie technológií (marketing a marketingové prieskumy, vyhľadávanie partnerov, vyjednávanie licenčných zmlúv, zakladanie spin-off, a pod.).

- Preskúmanie možnosti financovania realizácie školení technických zručností s využitím technických noriem v odbornej príprave (ÚNMS SR).
Vzhľadom na nedostatok finančných prostriedkov bude potrebné prehodnotiť možnosti vypracovania projektu/projektov na realizáciu školení z EU fondov.
- Účasť Slovenského metrologického ústavu (ďalej len „SMU“) v európskych projektoch vedy a výskumu. Podľa EU harmonogramu sa aktívne podieľa na medzinárodnej výskumnej spolupráci v oblasti metrologie v rámci 7RP a grantovej schémy „Európsky metrologický výskumný program“ (European Metrology Research Programme - EMRP).
- Poskytovanie informácií v Infocentre SÚTN
Zabezpečovanie poskytovania komplexných informácií širokej technickej verejnosti v záujme zlepšenia prístupu k informáciám o TN pre MSP a vzdelávacie inštitúcie.
- MŠVVŠ SR pre rok 2012 na pomoc MSP vstupovať do národných výskumných činností pripravuje SK Roadmap v nadväznosti na EU Roadmap a ESFRI EÚ.

Princíp 9) Životné prostredie - Umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti

- V priebehu roka 2011 bol pripravený návrh zákona č. 491/2005 Z. z. o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme Európskeho spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v EMAS“), v ktorom bola zavedená veľkostná kategória organizácií, tzv. mikroorganizácie s počtom zamestnancov do 9 osôb. Pre túto veľkostnú kategóriu, oproti tzv. malým organizáciám s počtom zamestnancov 10 až 49 osôb boli navrhnuté o 50 % nižšie poplatky za prvú registráciu, za predĺženie registrácie a za zrušenie pozastavenia registrácie v schéme Európskeho spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS). Dňa 8. novembra 2011 Legislatívna rada vlády SR prerušila legislatívny proces na predmetnom návrhu zákona.
- Nadväzne na zákon o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v EMAS je pripravovaný návrh stratégie podpory a propagácie EMAS III v SR, v ktorej sa počíta s podporou MSP okrem iného aj formou zníženia nákladov (čl.36 - 37 nariadenia EpaR č. 1221/2009) v závislosti od typu organizácie a spôsobu prístupu k implementácii požiadaviek EMAS, t.j. formou zoskupovania do klastrov resp. po jednotlivých krokoch. V najbližšom čase bude pripravený návrh zákona o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v EMAS predložený do legislatívneho procesu.

V pripravovanej stratégii podpory a propagácie EMAS sa budú môcť zhodnotiť skúsenosti získané v rámci programu Európskej komisie prebiehajúceho na Slovensku v roku 2009 a 2010: „Budovanie kapacít pre EMAS v strednej a severnej Európe“, tzv. EMAS easy pre

MSP, ako aj programu zameraného na podporu dodržiavania environmentálnej legislatívy pre MSP, tzv. ECAP (The Environmental Compliance Assistance Programme for SEM).

Princíp 10) Internacionalizácia - Povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov

- V rezorte MH SR v spolupráci s MZV SR sa pripravuje strategický materiál Podpora exportu SR na roky 2011 – 2014, ktorý má nastaviť systém štátnej podpory rozvoja exportu. Zámerom podpory exportu je, v súlade s celoeurópskymi stratégiami, vytvorenie stabilného podporného piliera aktívnej zahraničnoobchodnej politiky SR zameranej najmä na rozvoj slovenského exportu, podporu konkurenčnej schopnosti firiem SR na medzinárodných trhoch, ako aj obchodno-ekonomických záujmov SR v EÚ a v prioritných mimoeurópskych teritóriách.

3. Vývoj a stav MSP v roku 2011

Malé a stredné podniky sú pilierom slovenského hospodárstva, podobne ako u ostatných krajín s rozvinutou trhovou ekonomikou. Systematické zlepšovanie podnikateľského prostredia je dôležitým predpokladom rozvoja podnikateľského sektora. Zmeny v podnikateľskom prostredí sa s určitým časovým odstupom premietajú aj do kvantitatívnych charakteristík sektora malých a stredných podnikov, ktorý poskytuje v podnikovej ekonomike pracovné príležitosti 72,2 % aktívnej pracovnej sily a podieľa sa 55,6 % na tvorbe pridanej hodnoty.

Aby bolo možné zlepšovať podnikateľské prostredie pre rozvoj MSP, je treba posudzovať jeho stav a monitorovať vývoj. Hlbšia analýza stavu sektora MSP v časových súvislostiach umožňuje identifikovať existujúce trendy, predpokladať budúci vývoj a pripravovať opatrenia na zabezpečenie optimálneho rozvoja. V tejto kapitole sú prezentované kvantitatívne charakteristiky sektora MSP v roku 2011 v kontexte jeho vývoja za posledných niekoľko rokov a porovnanie dostupných údajov o podnikateľskom sektore na Slovensku a v EÚ.

Veľkostná kategorizácia podnikov používaná v tejto kapitole je v súlade s odporúčaním Európskej komisie č. 2003/361/EC platným od 1. januára 2005. Kategóriu MSP tvoria podniky s počtom zamestnancov menším ako 250, kategóriu veľkých podnikov tvoria podniky s počtom zamestnancov 250 a viac. V rámci kategórie MSP sú rozlíšené mikropodniky (0 - 9 zamestnancov), malé podniky (10 - 49 zamestnancov) a stredné podniky (50 - 249). V prípadoch, kde sa nerozlišuje samostatne kategória mikropodnik, sú zaradené medzi malé podniky všetky podniky s počtom zamestnancov 0 - 49. Okrem počtu pracovníkov platia pre kategorizáciu podniku podľa uvedenej smernice aj ďalšie kritériá týkajúce sa výšky obratu, hodnoty aktív a vlastníckej štruktúry. S výnimkou kapitoly 3.10 Vybrané finančné ukazovatele finančnej výkonnosti MSP (uplatnené kritérium počet zamestnancov a výška obratu), sa uvažuje v nasledujúcich podkapitolách s počtom zamestnancov ako s jediným kritériom na začlenenie podniku do kategórie MSP. Táto kategorizácia umožňuje porovnanie stavu MSP v Slovenskej republike so stavom podnikateľského sektora v Európskej únii.

Organizačná štruktúra sektora malých a stredných podnikov zahrňujúca počet podnikateľských subjektov, odvetvové členenie, rodové a vekové zloženie a dynamika vývoja sú podrobne popísané v podkapitolách 3.1 – 3.4, ďalšia časť (podkapitoly 3.5 a 3.6) je venovaná vplyvu MSP na zamestnanosť a porovnaniu ukazovateľov organizačnej štruktúry a zamestnanosti MSP s úrovňou EÚ.

Ekonomické charakteristiky MSP sú prezentované v nasledujúcich podkapitolách. Podkapitoly 3.7 a 3.8 sa zaoberajú postavením MSP v základných ekonomických ukazovateľoch (hrubá produkcia, pridaná hodnota, zisk pred zdanením) a v najvýznamnejších odvetviach. Podkapitola 3.9 sa zameriava na oblasť zahraničného obchodu, novo zaradená podkapitola 3.10 sa venuje hodnoteniu vybraných ukazovateľov finančnej výkonnosti MSP: kladný hospodársky výsledok, rentabilita tržieb, celková zadlženosť aktív a doba splatnosti záväzkov.

V nasledujúcej podkapitole 3.11 sú analyzované regionálne aspekty vývoja MSP z hľadiska krajov SR.

Dôležitou súčasťou monitoringu podnikateľského prostredia sú kvantitatívne prieskumy uskutočňované na reprezentatívnej vzorke podnikateľských subjektov, ktoré sú popísané v podkapitole 3.12. NARMSP zrealizovala v roku 2011, resp. na prelome rokov 2011 a 2012 nasledovné prieskumy:

- *Prieskum názorov malých a stredných podnikov o kvalite podnikateľského prostredia v jednotlivých mestách Slovenskej republiky,*
- *Prieskumu podnikateľskej aktivity v SR – Global Entrepreneurship Monitor (GEM).*

V druhej časti tejto podkapitoly sú prezentované prieskumy, ktorých realizátorom bola Európska komisia a Eurostat:

- *Postoj malých a stredných podnikov k eko-inováciám,*
- *Prístup malých a stredných podnikov k financiám.*

V správe sú uvedené len kľúčové/vybrané výsledky prieskumov, podrobnosti sú uvedené v správach z jednotlivých prieskumov publikovaných na websp stránke NARMSP (pozri odkazy v texte).

V podkapitole 3.12 sú uvedené základné informácie o analytických štúdiách realizovaných NARMSP v roku 2011. Celkovo boli spracované 2 štúdie zamerané na problematiku rodinného podnikania a vymožitelnosti práva v podnikateľských vzťahoch. V správe sú uvedené len kľúčové/vybrané zistenia, podrobnosti sú uvedené v dokumentoch - výstupoch publikovaných na websp stránke NARMSP (pozri odkazy v texte). Odporúčania vyplývajúce z analýz sú uvedené v kapitole 4.

Hodnotenie stavu sektora malých a stredných podnikov v tejto kapitole vychádza zo spracovania údajov zo štatistického registra organizácií a publikovaných údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky (ŠÚ SR). Na účely vyhodnotenia postavenia MSP v oblasti zamestnanosti a v zahraničnom obchode boli pre potreby NARMSP zo strany ŠÚ SR spracované osobitné výstupy. Vybrané ukazovatele finančnej výkonnosti boli spracované na základe finančných výkazov MSP, ktorými disponuje NARMSP zo zdrojov DataCentra. Zdrojom údajov za štáty EÚ je Eurostat. Grafické údaje, na ktoré je odkaz v nasledujúcich podkapitolách, sú uvedené v prílohe.

3.1 Fyzické osoby

V roku 2011 sa na Slovensku podľa údajov ŠÚ SR zaregistroval pokles počtu fyzických osôb – podnikateľov v medziročnom porovnaní o 1,9 %, keď sa v jeho registri koncom roku 2011 nachádzalo celkovo 402 325 fyzických osôb – podnikateľov. Medziročný pokles počtu fyzických osôb – podnikateľov je zaznamenaný každoročne od roku 2009. Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov bolo v roku 2011 375 722 živnostníkov, 19 069 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a 7 534 samostatne hospodáriacich roľníkov (grafy č. 1 a 2). Medziročný pokles bol ovplyvnený hlavne v dôsledku zníženia celkového počtu živnostníkov o 8 480 (o 2,2 %) a samostatne hospodáriacich roľníkov o 194 (o 2,5 %). Počet osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach sa medziročne zvýšil o 691 (o 3,8 %). Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov (402 325) bolo podľa počtu zamestnancov 99 % v kategórii mikro podnikateľov (0-9, vrátane podnikateľov s nezisteným počtom zamestnancov) a 1 % v kategórii malých podnikateľov (10-49).

V porovnaní s rokom 2010 bol zaznamenaný pokles podielu živnostníkov v obchode (o 0,4 p.b.) a v priemysle (o 0,1 p.b.). V službách (sekcia SK NACE H až S) sa medziročne

zvýšil podiel živnostníkov o 0,5 p.b. a v pôdohospodárstve (sekcia SK NACE A – poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov) zostal na nezmenenej úrovni. Na nezmenenej úrovni zostal aj podiel živnostníkov v stavebníctve. Pomerne stabilná odvetvová štruktúra živnostníkov je znázornená v grafe č. 3.

Pri pohľade na podrobnejšiu štruktúru jednotlivých odvetví patria medzi najvýznamnejšie odvetvia podľa klasifikácie SK NACE obchod so 101 502 (27,0 %) živnostníkmi, stavebníctvo s 86 384 (23,0 %) živnostníkmi, priemysel s 61 110 (16,3 %) živnostníkmi a obchodné služby (sekcia SK NACE K až N) s 50 670 (13,5 %) živnostníkmi. V sektore dopravy a informácií pôsobí 24 926 (6,6 %) živnostníkov, v ostatných službách (sekcia SK NACE O až S) 23 674 (6,3 %) živnostníkov, v ubytovaní a stravovaní 14 495 (3,9 %) živnostníkov a v pôdohospodárstve (sekcia SK NACE A) 12 961 (3,4 %) živnostníkov (graf č. 4).

Najviac živnostníkov medzироčne pokleslo v obchode (o 3 799), v priemysle (o 1 939), v stavebníctve (o 1 876) a v ubytovaní a stravovaní (o 510). Mierny rast počtu živnostníkov bol zaznamenaný iba v doprave a informáciách (o 55) a v pôdohospodárstve (o 24). Medzироčné zmeny početnosti živnostníkov podľa jednotlivých odvetví sú uvedené v grafe č. 10.

Z celkového počtu osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (19 069) pôsobilo podľa klasifikácie SK NACE 32,9 % v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení, 26,5 % v ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti, 22,0 % v oblasti právnych činností, 6,5 % v architektonických a inžinierskych činnostiach, 4,3 % vo veterinárnych činnostiach a 7,8 % v ostatných činnostiach.

Jedným z ukazovateľov, ktorý môže charakterizovať úroveň rozvoja znalostnej ekonomiky, je aj štruktúra podnikateľských subjektov podľa technologickej úrovne výrobných odvetví a znalostnej intenzity služieb, vymedzená prostredníctvom klasifikácie SK NACE. Koncom roku 2011 bolo z celkového počtu živnostníkov v odvetví priemyselnej výroby (60 481) evidovaných 6,3 % (medzироčne menej o 0,3 p.b.) živnostníkov súhrnne v sektoroch výroby stredne vysokej a vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti s stredne vysokou a vysokou intenzitou výskumu a vývoja), 55,2 % (rast o 0,8 p.b.) živnostníkov v sektoroch so stredne nízkou technologickou úrovňou a 38,6 % (pokles o 0,5 p.b.) živnostníkov v sektoroch s nízkou technologickou úrovňou (graf č. 5). Z celkového počtu živnostníkov v odvetví služieb (215 267, sekcia SK NACE G až S zahrňujúca súhrnne obchod a služby) pôsobilo v poznatkovo intenzívnych službách, ktoré sú v rozhodujúcej miere založené na využívaní poznatkov alebo znalostí z určitej disciplíny 26,2 % (medzироčný rast 0,4 p.b.) živnostníkov a v poznatkovo nenáročných službách 73,8 % živnostníkov (graf č. 6).⁵

Najviac živnostníkov v roku 2011 pôsobilo podľa údajov ŠÚ SR v Žilinskom kraji (58 612), v Bratislavskom kraji (56 581) a v Prešovskom kraji (55 132). V Nitrianskom kraji pôsobilo 46 120 živnostníkov, v Trenčianskom kraji 42 153 živnostníkov, v Trnavskom kraji 40 222 živnostníkov, v Banskobystrickom kraji 39 656 živnostníkov a Košickom kraji 37 246 živnostníkov. Z pohľadu jednotlivých okresov najviac živnostníkov podniká v okresoch Žilina (14 028), Nitra (11 975), Bratislava V (11 365), Prešov (10 803), Dunajská Streda (10 233) a Bratislava II (10 070). Najmenšie počty živnostníkov sú v okresoch

⁵ Vymedzenie odvetví podľa technologickej úrovne a znalostnej intenzity služieb je uvedené na nasledovnom odkaze: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/Annexes/htec_esms_an3.pdf

Medzilaborce (616), Sobrance (855) a Poltár (980). Vývoj počtu živnostníkov podľa jednotlivých krajov je znázornený v grafe č. 13.

Z celkového počtu samostatne hospodáriacich roľníkov bolo registrovaných 1 451 v Nitrianskom kraji, 1 342 v Banskobystrickom kraji, 1 091 v Košickom kraji, 1 030 v Prešovskom kraji, 1 011 v Žilinskom kraji, 876 v Trnavskom kraji, 466 v Bratislavskom kraji a 267 v Trenčianskom kraji.

Osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach bolo registrovaných 4 006 v Bratislavskom kraji, 2 777 v Košickom kraji, 2 382 v Prešovskom kraji, 2 365 v Nitrianskom kraji, 2 163 v Banskobystrickom kraji, 1 919 v Žilinskom kraji, 1 818 v Trenčianskom kraji a 1 639 v Trnavskom kraji.

3.2 Rodové a vekové zloženie fyzických osôb

Rodové zloženie fyzických osôb

Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov evidovaných v registri organizácií ŠÚ SR bolo ku koncu roka 2011 72,3 % mužov a 27,7 % žien. Pri medziročnom porovnaní došlo k zvýšeniu podielu žien o 0,2 p.b.. V porovnaní s rokom 2007 ich podiel poklesol o 0,4 p.b.. Z pohľadu jednotlivých právnych foriem dosahovali ženy – podnikateľky v roku 2011 najväčšie zastúpenie u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (53,5 %). Podstatne nižšie zastúpenie mali u živnostníkov (26,5 %) a samostatne hospodáriacich roľníkov (24,9 %).

Tab. č. 3.1: Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy

Rod/právna forma	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania	spolu FO – podnikatelia
muž	73,5%	75,1%	46,5%	72,3%
žena	26,5%	24,9%	53,5%	27,7%

Zdroj: Register organizácií ŠÚ SR, spracované NARMSP

V rámci jednotlivých odvetví dosahujú ženy – živnostníčky najvyšší podiel v odvetví (podľa SK NACE) ostatných služieb (61,2 %), obchodných službách (49,6 %), ubytovania a stravovania (39,6 %) a v obchode (38,9 %). Naopak najmenšie zastúpenie majú ženy – živnostníčky v stavebníctve (1,8 %), pôdohospodárstve (10,8 %), priemysle (13,5 %) a v doprave a informáciách (13,6 %). Rodové zloženie živnostníkov podľa jednotlivých odvetví je znázornené v grafe č. 29.

Viac ako priemerné zastúpenie mali ženy podnikajúce ako slobodné povolania v oblasti (podľa SK NACE) pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení (65,2 %) a v ambulantnej, zubnej a lekárskej činnosti (62,5 %). V oblasti právnych činností bolo zastúpenie žien na úrovni 42,1 %, vo veterinárnych činnostiach 23,2 % a v oblasti architektonických a inžinierskych činností 19,3 %.

Viac ako priemerné mali ženy – živnostníčky zastúpenie v Bratislavskom kraji (33,1 %), Košickom kraji (30,6 %) a Banskobystrickom kraji (29,1 %). V ostatných krajoch dosahovali ženy – živnostníčky podiel od 22,1 % (Žilinský kraj) do 26,2 % (Nitriansky kraj). Rodové zloženie živnostníkov podľa jednotlivých krajov SR je uvedené v grafe č. 30.

Z hľadiska posúdenia ekonomickej aktivity podnikajúcich mužov a žien v jednotlivých regiónoch je v grafe č. 31 znázornený ukazovateľ podielu počtu aktívnych živnostníkov na celkovom počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa pohlavia a regiónu.

Veková štruktúra fyzických osôb

Najväčšie zastúpenie mali fyzické osoby – podnikatelia podľa údajov spracovaných z registra organizácií Štatistického úradu SR vo vekovej kategórii 30 až 39 ročných (28,6 %), následne v kategórii 40 až 49 ročných (27,0 %), v kategórii 50 až 59 ročných (22,5 %) a v kategórii menej ako 30 rokov (14,7 %). Vo vekovej kategórii 60 a viac ročných bolo aktívnych 7,2 % podnikateľov. Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov prezentujúca obraz o vekovom zložení podnikateľov podľa jednotlivých právnych foriem je uvedená v tabuľke č. 3.2. Grafické znázornenie vekovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov je uvedené v grafe č. 32.

Najvýznamnejšie zastúpenie vyšších vekových kategórií podnikateľov z pohľadu jednotlivých právnych foriem je zreteľné u súkromne hospodáriacich roľníkov (SHR) a osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (podiel 50 a viac ročných tvoril 67,3 % v prípade SHR a 47,4 % u slobodných povolanií). U živnostníkov dosiahol tento podiel 28,1 %. Naopak zastúpenie menej ako 30 ročných bolo najvýznamnejšie u živnostníkov (15,2 %), u SHR dosiahli len 3,1 % a v slobodných povolaniach 10,9 %.

Tab. č. 3.2: Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy

Vek/právna forma	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania	spolu - FO podnikatelia
vek menej ako 30	15,2%	3,1%	10,9%	14,7%
vek 30-39	29,3%	11,5%	20,9%	28,6%
vek 40-49	27,4%	18,1%	20,8%	27,0%
vek 50-59	22,2%	25,6%	27,9%	22,5%
vek 60-69	5,1%	18,4%	15,9%	5,9%
vek 70-79	0,7%	11,8%	3,2%	1,0%
vek 80 a viac	0,1%	11,4%	0,4%	0,3%

Zdroj: Register organizácií ŠÚ SR, spracované NARMSP

Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa pohlavia uvedená v grafe č. 33 znázorňuje výraznejšiu koncentráciu mužov v mladších vekových kategóriách 39 a menej ročných a naopak výraznejšiu koncentráciu žien v kategóriách 40 a viac ročných.

Pomerne výrazné zastúpenie vekovej kategórie 50 a viac ročných aktívnych fyzických osôb – podnikateľov (29,7 %) si bude vyžadovať zvýšenú pozornosť z dôvodu blížiaceho sa dosiahnutia dôchodkového veku týchto podnikateľov. Z pohľadu právnych foriem najvýraznejšie zastúpenie 50 a viac ročných je u SHR (67,3 %) a u slobodných povolanií (47,4 %).

3.3 Právnické osoby - podniky

V registri organizácií ŠÚ SR bolo ku koncu decembra 2011 evidovaných 210 087 právnických osôb, z toho 153 881 podnikov a 56 206 neziskových inštitúcií. V medziročnom porovnaní sa zvýšil celkový počet právnických osôb o 6,6 %. Celkový počet podnikov sa

oproti roku 2010 zvýšil o 10 880 (o 7,6 %). Počet malých a stredných podnikov – právnických osôb sa v roku 2011 medziročne zvýšil o 7,6 % na 153 283.

Rozhodujúcu časť z celkového počtu podnikov (153 881) tvorili mikro podniky (vrátane podnikov s nezisteným počtom zamestnancov) 88,8 %. Malé podniky tvorili 9,0 %, stredné podniky 1,8 % a veľké podniky 0,4 %. Malé a stredné podniky tvorili celkovo 99,6 % podiel na celkovom počte podnikov – právnických osôb. Počet registrovaných mikro podnikov s počtom zamestnancov do 9 (vrátane podnikov s nezisteným počtom zamestnancov) medziročne narástol o 6 528 na 136 672, počet malých podnikov s počtom zamestnancov od 10 do 49 o 4 301 na 13 850, počet stredných podnikov s počtom zamestnancov od 50 do 249 o 37 na 2 761 a počet veľkých podnikov s počtom zamestnancov viac ako 250 o 14 na 598. Súhrnne sa medziročne zvýšil počet malých a stredných podnikov – právnických osôb o 10 866 (o 7,6 %) na 153 283.

Vývoj počtu malých a stredných podnikov je znázornený v grafe č. 7. Zmeny v jednotlivých veľkostných skupinách v rokoch 2002 - 2011 sú uvedené v grafe č. 8. V roku 2011 môžeme pozorovať medziročný pokles podielu mikropodnikov (0 - 9) o 2,2 p.b., nárast podielu malých podnikov (10 - 49) o 2,3 p.b., pokles podielu stredných podnikov o 0,1 p.b..

Najviac malých a stredných podnikov – právnických osôb podľa klasifikácie SK NACE pôsobilo v oblasti obchodu (46 694), obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N- 46 596), priemyslu (14 554), dopravy a informácií (12 727) a stavebníctva (12 478). V ostatných službách (sekcia SK NACE O až S) pôsobilo 9 592 podnikov, v pôdohospodárstve 5 203 a v oblasti ubytovania a stravovania 5 439. V porovnaní s rokom 2010 narástol počet malých a stredných podnikov v oblasti obchodných služieb o 4 809, v obchode o 1 766, v doprave a informáciách o 1 239, v stavebníctve o 1 044, v ostatných službách o 886, v priemysle o 546, v ubytovaní a stravovaní o 420 a v oblasti pôdohospodárstva o 156. Odvetvová štruktúra malých a stredných podnikov je uvedená v grafe č. 9. Medziročné zmeny početnosti MSP-PO podľa jednotlivých odvetví sú uvedené v grafe č. 10.

Podľa technologickej úrovne výrobných odvetví bolo v roku 2011 z celkového počtu MSP-PO registrovaných v odvetví priemyselnej výroby (13 276) 2,9 % v sektoroch výroby s vysokou technologickou úrovňou (ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja), 13,9 % v sektoroch stredne vysokej technologickej úrovne, 40,5 % (rast o 0,3 p.b.) v sektoroch so stredne nízkou technologickou úrovňou a 42,7 % (pokles o 0,3 p.b.) v sektoroch s nízkou technologickou úrovňou (graf č. 11). Z celkového počtu MSP-PO v odvetví služieb (121 048, sekcia SK NACE G až S zahrňujúca súhrnne obchod a služby) pôsobilo v poznatkovo intenzívnych službách, ktoré sú v rozhodujúcej miere založené na využívaní poznatkov alebo znalostí 34,8 % MSP-PO (medziročný rast 0,8 p.b.) a v poznatkovo nenáročných službách 65,2 % MSP-PO, čo bolo o 0,8 p.b. menej ako v roku 2010 (graf č.12).

Z hľadiska právnych foriem mali najväčšie zastúpenie z celkového počtu malých a stredných podnikov – právnických osôb (PO) v minulom roku spoločnosti s ručením obmedzeným (90,1 %) a akciové spoločnosti (3,5 %).

Z celkového počtu malých a stredných podnikov (PO) v roku 2011 bolo 79,5 % podnikov v súkromnom tuzemskom vlastníctve, 14,1 % v zahraničnom vlastníctve, 4,8 % medzinárodnom súkromnom vlastníctve a 1,0 % v družstevnom vlastníctve.

Z celkového počtu malých a stredných podnikov (právnických osôb) pôsobilo v roku 2011 v Bratislavskom kraji 54 203, v Košickom kraji 15 843, v Nitrianskom kraji 15 395, v Žilinskom kraji 13 993, v Prešovskom kraji 14 136, v Trnavskom kraji 14 153, v Banskobystrickom kraji 13 233 a v Trenčianskom kraji 12 327. Vývoj počtu MSP - PO podľa jednotlivých krajov je znázornený v grafe č. 14.

3.4 Dynamika vývoja právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov

Dynamika vývoja spracovaná podľa metodiky pre Demografiu podnikov

ŠÚ SR publikuje údaje o počte vzniknutých a zaniknutých ekonomických subjektov od roku 2007 podľa spoločnej metodiky OECD a Eurostatu pre Demografiu podnikov, podľa ktorej sú novovzniknuté subjekty definované ako právnické osoby a fyzické osoby – podnikatelia, ktoré mali v danom roku tržby alebo zamestnancov a v dvoch predchádzajúcich rokoch nemali ani tržby ani zamestnancov. Zaniknuté subjekty sú definované ako právnické osoby a fyzické osoby – podnikatelia, ktoré boli v danom roku aktívne, ale v dvoch nasledujúcich rokoch nemali tržby ani zamestnancov. Právnické osoby okrem podnikov zahŕňujú údaje aj za neziskové inštitúcie (podľa údajov z registra organizácií ŠÚ SR tvoria neziskové organizácie 9 % podiel na celkovom počte právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov).

Najaktuálnejšie údaje o vzniknutých subjektoch podľa metodiky pre Demografiu podnikov sú publikované za rok 2009. Podľa uvedenej metodiky eviduje ŠÚ SR v roku 2009 celkovo 63 743 vzniknutých subjektov (právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov).

Tab. č. 3.3: Vzniky právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti

Veľkostná kategória	2006	2007	Veľkostná kategória	2008	2009
0 – 4	47 097	46 473	0 – 4	54 963	62 663
5 – 9	570	1 949	5 – 9	1 465	656
10 a viac	358	1 436	10 a viac	1 146	424
Počet spolu	48 025	49 858	Počet spolu	57 574	63 743
Ekonomická činnosť (OKEČ)			Ekonomická činnosť (SK NACE)		
C-E Priemysel	10 567	11 130	B-E Priemysel	10 409	8 433
F Stavebníctvo	8 338	8 840	F Stavebníctvo	11 949	12 073
G Obchod	15 603	13 995	G Obchod	14 429	18 040
H Hotely, reštaurácie	1 014	1 488	H Doprava a skladovanie	1 768	2 162
I Doprava, pošty, telekom.	1 434	1 657	I Ubytovacie a stravovacie služby	1 853	2 389
J Finanč.sprostredk.	1 033	597	J Informácie a komunikácia	2 022	2 453
K Nehnut.,prenáj,obch.čin.	6 829	7 511	K-L Finančné činnosti,nehnutel'.	3 019	2 799
M Školstvo	480	493	M Odborné, ved. a tech. činnosti	6 020	7 880
N Zdravot., sociál.pomoc	1 091	1 037	N Admini. a podporné služby	2 178	3 061
O Ost.spoločenské, soc. a osobné služby	1 636	3 110	P-S Vzdelávanie, zdrav., zábava, ostatné	3 927	4 453
Vybrané odvetvia spolu	48 025	49 858	Vybrané odvetvia spolu	57 574	63 743

Zdroj: ŠÚ SR, spracované NARMSP

Z celkového počtu novovzniknutých subjektov bolo vo veľkostnej kategórii s 0-4 zamestnancami 98,3 % subjektov. Oproti roku 2008 narástol celkový počet novovzniknutých

subjektov o 6 169. Z hľadiska odvetvovej štruktúry (podľa Štatistickej klasifikácie ekonomických činností – SK NACE) najviac subjektov v roku 2009 vzniklo v obchode (18 040), stavebníctve (12 073), priemysle (8 433) a v odborných, vedeckých a technických činnostiach (7 880).

Na základe údajov Eurostatu dosiahol podiel novovzniknutých subjektov na celkovom počte aktívnych subjektov podľa metodiky pre Demografiu podnikov vo vybraných odvetviach (sekcie SK NACE B až N) v SR v roku 2009 16,3 %. V porovnaní s rokom 2008 sa podiel novovzniknutých subjektov zvýšil o 0,8 p.b.. V rámci jednotlivých odvetví dosahoval tento ukazovateľ hodnoty od 13,5 % do 24,7 %, pričom najvyššie hodnoty dosiahol v odvetví činností v oblasti nehnuteľností (24,7 %), administratívnych a podporných služieb (23,1 %) a v oblasti informačných činností a komunikácie (20,9 %). Naopak najnižšie hodnoty dosiahol tento ukazovateľ v priemyselnej výrobe (13 %), finančných a poisťovacích činnostiach (13,9 %) a doprave a skladovaní (14,2 %). Podiel vzniknutých subjektov vo vybraných odvetviach a krajinách EÚ je prezentovaný v grafe č. 34.

Najaktuálnejšie údaje o zaniknutých subjektoch sú publikované za rok 2008, pričom predstavujú predbežné údaje, ktoré budú následne zo strany ŠÚ SR spresňované. V priebehu roku 2008 podľa predbežných údajov uvedenej metodiky celkovo zaniklo 56 053 subjektov (právnických a fyzických osôb – podnikateľov). Z celkového počtu zaniknutých subjektov bolo v kategórii s 0-4 zamestnancami 95,8 % subjektov. Z hľadiska odvetvovej štruktúry (podľa Štatistickej klasifikácie ekonomických činností – SK NACE) najviac subjektov v roku 2008 zaniklo v obchode (15 504), stavebníctve (10 930), v priemysle (9 892) a v odborných, vedeckých a technických činnostiach (5 621).

Tab. č. 3.4: Zániky právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti

Zániky podnikov v SR	2005	2006	2007	Zániky podnikov v SR	2008
Veľkostná kategória				Veľkostná kategória	
0 - 4	33 603	39 857	48 150	0 - 4	53 671
5 - 9	1 136	625	3 369	5 - 9	1 205
10 a viac	1 151	582	2 333	10 a viac	1 177
Podniky spolu	35 890	41 064	53 852	Podniky spolu	56 053
Ekonomická činnosť (OKEČ)				Ekonomická činnosť (SK NACE)	
C-E Priemysel	5 213	6 556	8 523	B-E Priemysel	9 892
F Stavebníctvo	5 170	5 712	6 980	F Stavebníctvo	10 930
G Obchod	12 667	15 731	19 385	G Obchod	15 504
H Hotely, reštaurácie	1 662	1 688	2 709	H Doprava a skladovanie	1 776
I Doprava, pošty, telekom.	1 487	1 480	2 051	I Ubytovacie a stravovacie služby	1 833
J Finanč.sprostredk.	152	417	516	J Informácie a komunikácia	1 626
K Nehnut.,prenáj,obch.čin.	6 216	6 375	7 606	K-L Finančné činnosti,nehnutel.	2 743
M Školstvo	482	538	532	M Odborné, ved. a tech. činnosti	5 621
N Zdravot., sociál.pomoc	546	646	1 203	N Admin. a podporné služby	1 801
O Ost.spoločenské, soc. a osobné služby	2 295	1 921	4 347	P-S Vzdelávanie, zdrav., zábava, ostatné	4 327
Vybrané odvetvia spolu	35 890	41 064	53 852	Vybrané odvetvia spolu	56 053

Zdroj: ŠÚ SR, spracované NARMSP

Podľa predbežných údajov Eurostatu dosiahol podiel zaniknutých subjektov na celkovom počte aktívnych subjektov podľa metodiky pre Demografiu podnikov vo vybraných

odvetviach (sekcie SK NACE B až N) v SR v roku 2008 15,0 % a v porovnaní s rokom 2007 sa zvýšil o 0,9 p.b. V rámci jednotlivých odvetví dosahoval tento ukazovateľ hodnoty od 6,6 % do 24,2 %, pričom najvyššie hodnoty dosiahol v činnostiach v oblasti nehnuteľností (24,2 %), vo finančných a poisťovacích činnostiach (17,7 %), v priemyselnej výrobe (15,9 %). Naopak najnižšie hodnoty vo výrobe elektrickej energie, plynu a vody (6,6 %), ťažbe a dobývaní (8 %) a v ubytovacích a stravovacích službách (12,2 %). Podiel zaniknutých subjektov vo vybraných odvetviach a krajinách EÚ podľa predbežných údajov je uvedený v grafe č. 36.

Z celkového počtu novovzniknutých subjektov na Slovensku vo vybraných odvetviach bolo podľa údajov Eurostatu aktívnych po prvom roku od svojho vzniku 74,9 % subjektov. Po piatom roku od svojho vzniku je na Slovensku aktívnych 44,4 % subjektov. Podiel aktívnych subjektov po dvoch rokoch od svojho vzniku vo vybraných odvetviach a krajinách EÚ je uvedený v grafe č. 35. Podľa prezentovaných údajov patrí Slovensko medzi krajiny s nadpriemerným podielom vzniknutých a zaniknutých subjektov a zároveň medzi krajiny s najnižšou mierou prežitia novo vzniknutých subjektov po dvoch rokoch od svojho vzniku.

Tab. č. 3.5: Podiel aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (tzv. miera prežitia) vo vybraných odvetviach v SR v roku 2009 (v %)

Odvetvie (podľa SK NACE Rev 2)	1 rok	2 rok	3 rok	4 rok	5 rok
Priemysel	74,7	56,2	52,1	50,3	47,3
Stavebníctvo	73,7	57,0	52,4	49,9	57,7
Služby (vrátane obchodu)	75,5	48,2	49,5	46,6	43,1
Vybrané odvetvia spolu	74,9	51,8	50,6	47,8	44,4

Zdroj: Eurostat, Business demography statistics, spracované NARMSP

Novo vzniknuté subjekty dosahujú na Slovensku vo vybraných odvetviach po prvom roku od svojho vzniku 11,1 % podiel na celkovom počte aktívnych subjektov. Novo vzniknuté subjekty po piatich rokoch od svojho vzniku dosahujú 3,5 % podiel na celkovom počte aktívnych subjektov.

Tab. č. 3.6: Podiel novo vzniknutých subjektov na celkovom počte aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku vo vybraných odvetviach v SR v roku 2009 (v %)

Odvetvie (podľa SK NACE Rev 2)	1 rok	2 rok	3 rok	4 rok	5 rok
Priemysel	12,6	8,8	7,5	5,4	2,9
Stavebníctvo	12,2	7,4	6,5	6,3	3,0
Služby (vrátane obchodu)	10,3	5,5	5,8	5,6	3,9
Vybrané odvetvia spolu	11,1	6,4	6,2	5,7	3,5

Zdroj: Eurostat, Business demography statistics, spracované NARMSP

Vývoj počtu vzniknutých MSP na základe údajov z registra organizácií ŠÚ SR

Z celkového počtu malých a stredných podnikov (555 608) evidovaných ku koncu decembra 2011 v registri organizácií ŠÚ SR vzniklo (na základe dátumu vzniku) v priebehu roka 2011 44 393 MSP. Podľa jednotlivých právnych foriem vzniknutých MSP bolo 5 663 podnikov, 37 383 živnostníkov, 1 134 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a 213 SHR. Z celkového počtu vzniknutých MSP – PO (5 663) 2 182 začalo podnikat' v odvetví obchodných služieb, 1 459 v obchode, 500 v stavebníctve, 492 v doprave a informáciách, 425 v ostatných službách, 329 v priemysle 170 v ubytovaní a stravovaní a 106 v pôdohospodárstve. Z hľadiska oblasti pôsobenia 9 953 živnostníkov začalo podnikat'

v odvetví stavebníctva, 7 993 v oblasti obchodu, 5 737 v priemysle, 5 591 v obchodných službách, 2 830 v doprave a informáciách, 2 428 v ostatných službách, 1 685 v pôdohospodárstve a 1 166 v oblasti ubytovania a stravovania.

Tab. č. 3.7: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa právnych foriem na základe údajov z registra organizácií ŠÚ SR (spracované na základe dátumu vzniku subjektu)

Právna forma MSP	2007	2008	2009	2010	2011
MSP – PO (právnické osoby)	6 333	9 592	5 942	6 656	5 663
Živnostníci	37 704	41 355	32 508	34 937	37 383
Samostatne hospodáriaci roľníci	299	243	215	185	213
Slobodné povolania	1 500	1 082	1 074	921	1 134
Spolu MSP	45 836	52 272	39 739	42 699	44 393

Zdroj: Register organizácií ŠÚ SR, spracované NARMSP

3.5 Podiel MSP na zamestnanosti

Podľa štvrťročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR bol priemerný počet zamestnaných osôb v národnom hospodárstve SR v roku 2011 2 192,5 tisíc. V porovnaní s rokom 2010 zamestnanosť narástla 1,9 % (o 40,6 tisíc osôb). Medziročný nárast počtu zamestnaných osôb bol zaznamenaný vo všetkých štvrťrokoch, avšak dynamika rastu sa ku koncu roka 2011 postupne znižovala.

Najvyšší medziročný percentuálny rast zamestnanosti bol zaznamenaný v odvetví informačných činností a komunikácie o 12,2 % (o 5,8 tis.), v odborných, vedeckých a technických činnostiach o 10,0 % (o 7,9 tis.), v odvetví administratívnych a podporných služieb o 8,3 % (o 8,2 tis.), v oblasti umenia, zábavy a rekreácie o 5,2 % (o 2,1 tis.) a v priemysle o 4,3 % (o 20,7 tis.). Naopak zamestnanosť podľa štvrťročného podnikového výkazníctva medziročne poklesla vo verejnej správe, obrane, povinnom sociálnom zabezpečení o 4,2 % (o 6,2 tis.), v stavebníctve o 3,6 % (o 6,5 tis.), vo veľkoobchode, maloobchode, oprave motorových vozidiel a motocyklov o 0,5 % (o 2,0 tis.) a v oblasti vzdelávania o 0,4 % (o 0,7 tis.).

Z celkového počtu zamestnaných osôb v národnom hospodárstve SR (2 192,5 tisíc) bolo 1 809,1 tis. osôb (podľa štvrťročného podnikového výkazníctva) zamestnaných v ziskovo orientovanom podnikovom sektore. Zamestnanosť v ziskovo orientovanom podnikovom sektore oproti roku 2010 medziročne vzrástla o 2,6 % (o 45,9 tis.). V kategórii malých a stredných podnikov vrátane FO - podnikateľov narástla zamestnanosť medziročne o 2,6 % (v roku 2010 bol pokles o 0,5 %). Zamestnanosť medziročne narástla v kategórii FO - podnikateľov o 0,4 %, malých podnikov o 6,6 % a stredných podnikov o 2,5 %. Priemerný počet zamestnaných osôb u veľkých podnikov medziročne narástol o 2,7 % (v roku 2010 bol pokles o 3,2 %).

Postavenie, ktoré zastáva malé a stredné podnikanie v oblasti zamestnanosti od roku 2006 je zrejmé z grafu č. 16. Malé a stredné podniky vrátane živnostníkov poskytovali v roku 2006 zamestnanie 71,5 % zamestnanému obyvateľstvu v podnikateľskom sektore, pričom tento podiel narástol do roku 2011 o 0,7 p.b. na úroveň 72,2 %. Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií a právnych foriem sa na celkovej zamestnanosti v podnikateľskom sektore v roku 2011 podieľali FO – podnikatelia (FO – podnikatelia a nimi zamestnávané osoby) 35,9 %, malé podniky 21,3 % (pričom mikro podniky 7,7 %), stredné podniky 15,0 %

a veľké podniky 27,8 %. Malé a stredné podniky v roku 2011 tvorili 72,2 % podiel (rovnako ako v roku 2010) na zamestnanosti v podnikovej ekonomike a 59,6 % podiel na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR (podľa štvrťročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR).

V grafe č. 18 je znázornená celková štruktúra zamestnanosti v podnikovej ekonomike v roku 2011 podľa veľkostných kategórií podnikov, vrátane FO – podnikateľov. Mikro podniky tvorili 39,6 % podiel na zamestnanosti, malé podniky 17,1 % podiel, stredné podniky 15,6 % podiel a veľké podniky 27,8 % podiel na zamestnanosti v podnikovej ekonomike. Z celkového počtu FO – podnikateľov a nimi zamestnávaných osôb (650 000 osôb) bolo 88,6 % osôb v kategórii mikro podnikateľov (0-9), 9,9 % v kategórii malých podnikateľov (10-49) a 1,4 % v kategórii stredných podnikateľov (50-249).

Jednotlivé kraje Slovenska sa na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR podľa štvrťročného štatistického výkazníctva v roku 2011 podieľali v intervale od 10,1 % (Banskobystrický kraj) do 20,1 % (Bratislavský kraj). Počet zamestnaných osôb sa medziročne zvýšil vo všetkých krajoch SR. Najväčší medziročný rast zamestnanosti bol zaznamenaný v Trenčianskom kraji (o 4,9 %), následne v Žilinskom kraji o 3,9 %, v Prešovskom kraji o 3,4 %, v Košickom kraji o 2,1 %, v Bratislavskom kraji o 0,8 %, v Trnavskom kraji o 0,7 %, v Nitrianskom kraji o 0,2 % a Banskobystrickom kraji o 0,1 %.

Celkový medziročný nárast zamestnanosti v roku 2011 mal prirodzene pozitívny vplyv aj na vývoj v oblasti nezamestnanosti. Podľa Výberového zisťovania pracovných síl sa v roku 2011 v priemere znížil počet nezamestnaných o 5,4 %, keď celkový počet nezamestnaných dosiahol 367,9 tis. osôb. Priemerná miera nezamestnanosti poklesla medziročne o 0,9 p.b. na úroveň 13,5 %. Údaje zo štvrťročného podnikového výkazníctva indikujú, že vplyv rastu zamestnanosti v kategórii malých a stredných podnikov (rast o 32,9 tis. osôb) na pokles počtu nezamestnaných osôb bol významnejší ako v prípade veľkých podnikov, kde počet zamestnaných osôb medziročne narástol o 13,0 tis. osôb.

3.6 Porovnanie veľkostnej štruktúry a zamestnanosti MSP s dostupnými zdrojmi EÚ

Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora v SR je do značnej miery podobná veľkostnej štruktúre podnikov ostatných členských krajín EÚ. Pre porovnanie štruktúry podnikateľského sektora a jeho podielu na zamestnanosti v Slovenskej republike a krajinách EÚ - 27 z hľadiska veľkostných kategórií boli použité údaje publikované Eurostatom a ŠÚ SR. Prezentované údaje vykazujú určité metodologické odlišnosti, ktoré je potrebné pri vzájomnej komparácii zohľadniť.

Údaje za EÚ – 27 sú zostavené podľa metodiky Eurostatu pre *Structural business statistics* a pokrývajú odvetvia nefinančnej podnikovej ekonomiky. V údajoch za EÚ – 27 sú v prípade SR na rozdiel od ostatných krajín započítané len údaje za právnické osoby – podniky. Z uvedených údajov vyplýva, že z celkového počtu takmer 21 miliónov podnikateľských subjektov v nefinančnej podnikovej ekonomike v krajinách EÚ tvoria MSP 99,8 % (s výrazným zastúpením mikro podnikov 92 %) a podieľajú sa na zamestnanosti 66,7 %.

Počet podnikateľských subjektov v SR (podnikov – právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov) v nižšie uvedenej tabuľke reprezentuje celé hospodárstvo SR a zdrojom týchto

údajov je register organizácií ŠÚ SR. V prípade zamestnanosti prezentované údaje vyjadrujú priemerný počet zamestnaných osôb v podnikovej ziskovo orientovanej ekonomike podľa výsledkov štvrťročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR. Podľa uvedených údajov tvoria MSP (vrátane FO - podnikateľov) v SR z celkového počtu podnikateľských subjektov 99,9 % podiel (zastúpenie mikro podnikov predstavuje 96,1 %) a podieľajú sa na zamestnanosti v podnikovej ekonomike 72,2 %.

Na základe údajov prezentovaných v tabuľke č. 3.8 sa dá konštatovať, že v slovenskom podnikateľskom sektore je významnejšie zastúpenie mikro podnikov ako v ostatných krajinách EÚ. Na Slovensku dosahujú mikro podniky 96,1 % podiel na celkovom počte podnikateľských subjektov, čo je o 3,9 p.b. viac ako v krajinách EÚ a podieľajú sa na zamestnanosti v podnikovej ekonomike 39,6 %, čo je o 10,6 p.b. viac ako v krajinách EÚ.

Tab. č. 3.8: Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora v SR a EÚ

		Veľkosť podniku					Spolu
		mikro	malý	stredný	veľký	MSP	
		(0-9)	(10-49)	(50-249)	(250+)		
EU - 27 (2009/ 2008)	počet podnik. subjektov v nefinančnej podnikovej ekonomike 2009 (v tis.)	19 169	1 351	229	42	20 750	20 791
	podiel na počte podnik. subjektov	92,2%	6,5%	1,1%	0,2%	99,8%	100,0%
	počet zamestnaných osôb v nefinan. podnikovej ekonomike 2008 (v tis.)	39 325	27 856	23 410	45 185	90 591	135 776
	podiel na zamestnanosti	29,0%	20,5%	17,2%	33,3%	66,7%	100,0%
Slovensko (2011)	počet podnikateľských subjektov	534 766	17 968	2 874	598	555 608	556 206
	podiel na počte podnik. subjektov	96,1%	3,2%	0,5%	0,1%	99,9%	100,0%
	počet zamestnaných osôb v podnikovej ekonomike	716 172	309 111	281 475	502 325	1 306 758	1 809 083
	podiel na zamestnanosti	39,6%	17,1%	15,6%	27,8%	72,2%	100,0%

Zdroj: údaje za SR: ŠÚ SR, prepočet NARMSP

údaje za EÚ 27: Eurostat, Structural business statistics

3.7 Postavenie MSP v základných ekonomických ukazovateľoch

Podľa predbežných údajov ŠÚ SR sa v roku 2011 vytvoril hrubý domáci produkt v bežných cenách v objeme 69 058,2 mil. Eur, pri medziročnom raste o 3,3 % (v roku 2010 zaznamenal rast o 4,2 %).

Znížená dynamika rastu HDP v roku 2011 bola ovplyvnená zahraničným aj domácim dopytom. Zahraničný dopyt zaznamenal v roku 2011 medziročný rast 10,8 % a domáci dopyt poklesol o 1,5 %. Pokles domáceho dopytu súvisel so znížením tvorby hrubého kapitálu o 2,7 % (pričom rast hrubého fixného kapitálu bol 5,7 %), poklesom konečnej spotreby verejnej správy o 3,5 % a konečnej spotreby domácností o 0,4 %.

Podľa predbežných údajov ŠÚ SR sa podiel malých a stredných podnikov (právnických osôb – nefinančných korporácií) na základných ekonomických ukazovateľoch v nefinančnom podnikovom sektore mierne znížil. Podiel MSP na hrubej produkcii v nefinančnom podnikovom sektore sa medziročne znížil o 0,5 p.b. na 42,4 %, na pridanej hodnote o 0,4 p.b. na 55,6 % a podiel na zisku pred zdanením poklesol o 1,2 p.b. na 52,3 %.

Podiel MSP-PO na hrubej produkcii v nefinančnom podnikovom sektore dosiahol 42,4

% . Podiel mikro podnikov (0-9) na hrubej produkcii predstavoval 8,9 % (pokles o 0,8 p.b.), podiel malých podnikov dosiahol 14,2 % (rast o 1,4 p.b.), podiel stredných podnikov 19,3 % (pokles o 1,0 p.b.) a veľkých podnikov 57,6 % (rast o 0,5 p.b.) (graf č. 25). V bežných cenách medziročne rástla hrubá produkcia v MSP – právnických osôb v nefinančnom sektore o 8,4 % a dosiahla úroveň 47 843 mil. Eur. Hrubá produkcia mikro podnikov sa medziročne zvýšila o 0,8 % na úroveň 10 030,3 mil. Eur, malých podnikov o 21,2 % na úroveň 15 982,8 mil. Eur a stredných podnikov o 4,0 % a dosiahla úroveň 21 829,6 mil. Eur. Hrubá produkcia vo veľkých podnikoch v nefinančnom sektore sa medziročne zvýšila o 10,5 %, na hodnotu 65 063,8 mil. Eur.

Podiel MSP-PO na tvorbe pridanej hodnoty v nefinančnom podnikovom sektore dosiahol v roku 2011 55,6 %, pričom podiel mikro podnikov (0-9) na pridanej hodnote predstavoval 15,1 % (pokles o 1,7 p.b.), podiel malých podnikov dosiahol 19,4 % (rast o 2 p.b.), podiel stredných podnikov 21,1 % (pokles o 0,7 p.b.) a veľkých podnikov 44,4 % (rast o 0,4 p.b.) (graf č. 26). Pridaná hodnota v MSP-PO v nefinančnom podnikovom sektore medziročne narástla v bežných cenách o 3,5 % a dosiahla úroveň 18 009 mil. Eur. Pridaná hodnota mikro podnikov sa medziročne znížila o 6,5 % na úroveň 4 887,9 mil. Eur, pridaná hodnota malých podnikov bola medziročne vyššia o 16,0 % (6 293,8 mil. Eur) a stredných podnikov o 1,1 % a dosiahla úroveň 6 827,4 mil. Eur. Pridaná hodnota vo veľkých podnikoch v nefinančnom sektore medziročne narástla o 5,4 % na úroveň 14 368,9 mil. Eur.

Podiel MSP-PO na zisku pred zdanením v nefinančnom sektore dosiahol 52,3 %. Podiel mikro podnikov predstavoval 19,2 % (rast o 0,6 p.b.), u malých podnikov 19,2 % (rast o 0,6 p.b.), u stredných podnikov 13,9 % (pokles o 2,3 p.b.) a u veľkých podnikov 47,7 % (rast o 1,2 p.b.) (graf č. 27). Medziročný nárast zisku v MSP – právnických osôb v nefinančnom podnikovom sektore dosiahol 9,8 % a dosiahol úroveň 5 038 mil. Eur. Zisk pred zdanením mikro podnikov sa medziročne zvýšil o 15,8 % na úroveň 1 854 mil. Eur, malých podnikov o 15,6 % na 1 847 mil. Eur a zisk stredných podnikov sa znížil o 3,9 % na úroveň 1 337 mil. Eur. Zisk pred zdanením u veľkých podnikov v nefinančnom sektore medziročne narástol o 15,0 % na úroveň 4 601 mil. Eur. Podľa metodiky ŠÚ SR sú za nefinančné korporácie považované ziskovo orientované podnikateľské subjekty zapísané v obchodnom registri vo všetkých oblastiach činnosti, okrem finančných činností. Patria sem tiež príspevkové organizácie, ktoré svoje výdavky kryjú z viac ako 50 % tržbami.

Podiel MSP na hrubej produkcii, pridanej hodnote, zisku pred zdanením, zamestnanosti, vývoze a dovoze je znázornený v grafe č. 28.

3.8 Postavenie MSP v najvýznamnejších odvetviach

V roku 2011 sa podľa odhadu ŠÚ SR vytvoril hrubý domáci produkt v bežných cenách v objeme 69 058,2 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2010 reálne narástol o 3,3 % (o 0,9 p.b. menej ako v roku 2010). Hrubá produkcia v roku 2011 medziročne vzrástla o 5,1 % na úroveň 163 739,4 mil. Eur, medzispotreba vzrástla o 6,4 % na 101 147,4 mil. Eur a pridaná hodnota o 3 % na 62 592,0 mil. Eur. Čisté dane z produktov sa zvýšili o 6,4 % na 6 466,2 mil. Eur.

Na celkovej tvorbe hrubého domáceho produktu (podľa Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE) sa v bežných cenách najviac podieľal priemysel 29,5 %, veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov; doprava a skladovanie, ubytovacie a stravovacie služby 16,4 %, verejná správa, obrana, povinné

sociálne zabezpečenie, vzdelávanie, zdravotníctvo a sociálna pomoc 12,4 %, stavebníctvo 8,5 %, odborné, vedecké a technické činnosti, administratívne služby 5,5 %, činnosti v oblasti nehnuteľností 5,3 %, informácie a komunikácia 4,2 %, finančné a poisťovacie činnosti 3,1 %, poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov 2,9 %, umenie, zábava a rekreácia, ostatné činnosti 2,8 % a čisté dane z produktov 9,4 %.

Tvorba hrubého domáceho produktu súvisela najmä s medziročným rastom pridanej hodnoty v priemysle o 12,8 %, v odvetví informačných činností a komunikácie o 6,4 %, v činnostiach v oblasti nehnuteľností o 4 %, v odborných, vedeckých a technických činnostiach, administratívnych službách o 3,5 % a v stavebníctve o 2,1 %.

V nasledujúcej časti podkapitoly 3.8 sú prezentované spracované ukazovatele dokumentujúce postavenie malých a stredných podnikov vo vybraných najvýznamnejších sektoroch nefinančnej podnikovej ekonomiky, za ktoré sú zo strany ŠÚ SR publikované údaje podľa veľkostných kategórií podnikov. Prezentované sú tržby za vlastné výkony a tovar (v prípade stavebníctva stavebná produkcia) podľa klasifikácie SK NACE v priemysle (sekcia B,C,D,E), v stavebníctve (sekcia F), v obchode (divízia 46, 47), cestnej doprave (ostatná osobná pozemná doprava, nákladná cestná doprava a sťahovacie služby) a vo vybraných trhových službách. Do vybraných trhových služieb patria činnosti v oblasti nehnuteľností, odborné a technické činnosti (právne a účtovnícke činnosti, poradenstvo v oblasti riadenia, architektonické a inžinierske činnosti, reklama a ostatné odborné činnosti), administratívne a podporné služby (prenájom a lízing, sprostredkovanie práce, činnosť cestovných agentúr a kancelárií, bezpečnostné a pátracie služby, administratívne pomocné činnosti), ostatné vzdelávanie a pomocné vzdelávacie činnosti, činnosti v oblasti umenia, zábavy a rekreácie, oprava počítačov a rôznych potrieb a osobné služby (divízie 68, 69-75, 77-82, 90-93, 94-96, a skupiny 85.5-6). Údaje v tabuľkách č. 3.9 až 3.13 za rok 2008 vychádzajú z triedenia tržieb podľa klasifikácie OKEČ a za roky 2009 až 2011 z triedenia podľa revidovanej klasifikácie SK NACE. Uvedené sektory pokrývajú 85 % MSP evidovaných v registri organizácií ŠÚ SR.

Priemysel

Podľa údajov ŠÚ SR sa priemyselná produkcia na Slovensku v roku 2011 v priemere zvýšila o 7 % (v roku 2010 zaznamenala rast o 18,9 %). Nižšia dynamika rastu priemyselnej produkcie súvisela hlavne s rastom produkcie v priemyselnej výrobe o 8,9 %, a medziročným poklesom v ťažbe a dobývaní o 3,6 % a v dodávke elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu o 2,2 %. V rámci jednotlivých sektorov priemyselnej výroby najvýraznejší medziročný rast zaznamenala výroba strojov a zariadení i. n. (o 20,9 %), výroba dopravných prostriedkov (o 17,3 %), výroba textilu, odevov, kože a kožených výrobkov (o 11,8 %) a výroba koksu a rafinovaných ropných produktov (o 9,9 %).

Tržby za vlastné výkony a tovar v priemysle medziročne narástli oproti roku 2010 v stálych cenách o 10,2 % a dosiahli úroveň 76 583,6 mil. Eur. Tržby za vlastné výkony a tovar v priemyselnej výrobe boli medziročne vyššie o 10,8 %, v dodávke elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu o 8,4 % a v ťažbe a dobývaní o 4,5 %. V dodávke vody a odpadoch tržby zaznamenali medziročný pokles o 7,4 %.

Tab. č. 3.9: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v priemysle podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2008	2009	2010	2011	podiel v roku 2011 v %	Index 2011/2010 v b.c.
Živnostníci	5 934,1	3 078,8	3 787,8	4 242,9	5,5%	112,0
Mikro podniky (0-9)	999,7	457,6	1 222,0	1 251,0	1,6%	102,4
Malé podniky (10-49)	4 538,6	3 684,2	4 123,7	5 159,7	6,7%	125,1
Stredné podniky (50-249)	12 520,5	10 396,3	12 207,2	13 939,2	18,2%	114,2
Veľké podniky (250 a viac)	48 974,5	39 830,1	46 143,4	51 990,8	67,9%	112,7
MSP	23 992,9	17 616,8	21 340,7	24 592,8	32,1%	115,2
Spolu	72 967,4	57 447,0	67 484,1	76 583,6	100,0%	113,5

Zdroj: ŠÚ SR, spracované NARMSP

Podľa veľkostných kategórií podnikov sa na celkových tržbách v odvetví priemyslu v roku 2011 podieľali malé a stredné podniky vrátane živnostníkov 32,1 %. Rozhodujúci podiel na tržbách v odvetví priemyslu mali veľké podniky (67,9 %). Z celkového objemu tržieb (76 583,6 v mil. Eur) tvorili tržby živnostníkov 5,5 %, malých podnikov vrátane mikro podnikov (0-49) 7,1 %, stredných podnikov (50-249) 18,2 %. Tržby v roku 2011 medziročne vzrástli u všetkých veľkostných kategórií podnikov. Súhrnne tržby malých a stredných podnikov (vrátane živnostníkov) vzrástli medziročne v bežných cenách o 15,2 %, z toho tržby živnostníkov o 12,0 %, tržby malých podnikov (0-49) o 19,9 %, a tržby stredných podnikov o 14,2 %. Tržby veľkých podnikov sa medziročne zvýšili v bežných cenách o 12,7 %.

Na celkovom počte zamestnaných osôb v priemysle v roku 2011 (499 760) sa podľa údajov ŠÚ SR podieľali malé a stredné podniky (vrátane živnostníkov) 54,2 %, z toho živnostníci 14,4 %, malé podniky (0-49) 16,1 % a stredné podniky 23,7 %.

Stavebníctvo

Stavebná produkcia na Slovensku v roku 2011 medziročne poklesla o 1,8 % na úroveň 5 499,8 mil. Eur. Vývoj stavebnej produkcie ovplyvnil najmä pokles produkcie realizovanej v tuzemsku o 2,8 %, keď dosiahla úroveň 5 297,0 mil. Eur. Objem prác na novej výstavbe, modernizáciách a rekonštrukciách poklesol o 3,3 % a stavebné práce na opravách a údržbe poklesli o 5 %. Stavebná produkcia v zahraničí sa medziročne zvýšila o 37,2 %.

Tab. č. 3.10: Vývoj stavebnej produkcie podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (bez stavebných závodov nestavebných podnikov, v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2008	2009	2010	2011	podiel v roku 2011 v %	Index 2011/2010 v b.c.
Živnostníci	2 111,8	1 927,5	1 869,5	1 875,4	34,3%	100,3
Malé podniky (0-49)	1 607,7	1 396,5	1 358,2	1 565,6	28,7%	115,3
Stredné podniky (50-249)	1 169,3	1 045,6	1 014,3	923,6	16,9%	91,1
Veľké podniky (250 a viac)	1 371,6	1 340,9	1 255,1	1 098,5	20,1%	87,5
MSP	4 888,8	4 369,6	4 242,0	4 364,6	79,9%	102,9
Spolu	6 260,4	5 710,5	5 497,1	5 463,1	100,0%	99,4

Zdroj: ŠÚ SR, spracované NARMSP

Na celkovej stavebnej produkcii (bez započítania odhadu za stavebné závody nestavebných podnikov) sa v roku 2011 viac ako jednou tretinou podieľali živnostníci (34,3 %), malé podniky (0-49) tvorili 28,7 %, stredné podniky (50-249) 16,9 % a veľké

podniky (250 a viac) 20,1 %. Malé a stredné podniky (vrátane živnostníkov) súhrnne tvorili 79,9 % podiel na stavebnej produkcii v roku 2011. Celkovo sa stavebná produkcia malých a stredných podnikov (vrátane živnostníkov) v bežných cenách medziročne zvýšila o 2,9 %. Stavebná produkcia živnostníkov medziročne vzrástla o 0,3 % a malých podnikov (0-49) o 15,3 %. Stavebná produkcia medziročne poklesla v bežných cenách u stredných podnikov (50-249) o 8,9 % a v prípade veľkých podnikov (250 a viac) zaznamenala pokles o 12,5 %.

Najvyšší podiel na priemernom počte zamestnaných osôb v odvetví stavebníctva dosiahli živnostníci s podielom 62,3 %, malé podniky tvorili 19,8 % a stredné podniky 11,1 %. Veľké podniky tvorili 6,8 % podiel na počte zamestnaných osôb v stavebníctve v roku 2011.

Obchod

V roku 2011 dosiahli tržby vo veľkoobchode úroveň 23 116,3 mil. Eur pri medziročnom poklese o 0,8 % (v stálych cenách). Tržby vo veľkoobchode sa medziročne znížili v oblasti sprostredkovania veľkoobchodu, veľkoobchodu s tovarom pre domácnosť, veľkoobchodu so strojmi, zariadeniami a príslušenstvom a ostatnom špecializovanom veľkoobchode. Naopak, tržby medziročne vzrástli v oblasti veľkoobchodu s poľnohospodárskymi surovinami, veľkoobchodu s potravinami, nápojmi a tabakom, veľkoobchodu so zariadeniami pre IKT a nešpecifikovaného veľkoobchodu.

Tržby v maloobchode v roku 2011 medziročne poklesli o 2,8 % (v stálych cenách) na úroveň 17 527,2 mil. Eur. Tržby v maloobchode zaznamenali pokles už tretí rok po sebe. Tržby najviac medziročne poklesli v oblasti maloobchodu s pohonnými látkami v špecializovaných predajniach, maloobchodu s potravinami, nápojmi a tabakom v špecializovaných predajniach, maloobchodu mimo predajní, stánkov a trhov a v oblasti maloobchodu v stánkoch a na trhoch.

Tržby za vlastné výkony a tovar naopak medziročne vzrástli v predaji a oprave motorových vozidiel o 11,8 % na úroveň 3 781,2 mil. Eur, pričom tržby za predaj a opravu motorových vozidiel tvorili 74,6 % podiel.

Tab. č. 3.11: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v obchode podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem v mil. Eur (divízia SK NACE 46-Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov a 47-Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov)

Kategória podnikateľských subjektov	2008	2009	2010	2011	podiel v roku 2011 v %	Index 2011/2010 v b.c.
FO - podnikatelia	9 545,4	7 790,2	6 020,5	5 900,7	14,5%	98,0
Malé podniky (0-49)	21 999,7	16 307,9	16 918,6	16 512,4	40,6%	97,6
Stredné podniky (50-249)	7 612,4	7 331,8	7 960,9	8 666,9	21,3%	108,9
Veľké podniky (250 a viac)	8 566,6	8 714,9	9 694,4	9 563,5	23,5%	98,6
MSP	39 157,5	31 429,9	30 900,0	31 080,0	76,5%	100,6
Spolu	47 724,1	40 144,8	40 594,4	40 643,5	100,0%	100,1

Zdroj: ŠÚ SR, spracované NARMSP

Celkovo sa v roku 2011 realizovali tržby za vlastné výkony a tovar vo veľkoobchode a maloobchode v hodnote 40 643,5 mil. Eur. Z celkového objemu tržieb za vlastné výkony a tovar realizovali FO - podnikatelia 14,5 %, malé podniky (0-49) 40,6 % a stredné podniky (50-249) 21,3 %. Veľké podniky dosiahli podiel 23,5 %. Pri medziročnom porovnaní sa tržby FO - podnikateľom v bežných cenách znížili o 2 %, malým podnikom (0-49) o 2,4 %, stredným podnikom (50-249) o 8,9 % a veľkým podnikom (250 a viac) o 12,5 %.

stredným podnikom medziročne vzrástli o 8,9 % a veľkým podnikom poklesli o 1,4 %. Súhrnne sa tržby malých a stredných podnikov (vrátane FO - podnikateľov) medziročne zvýšili o 0,6 %. Tržby veľkých podnikov boli medziročne nižšie o 1,4 %.

Najvyšší podiel na zamestnanosti v oblasti obchodu tvorili malé podniky (38,7 %), živnostníci dosahovali 26,4 % a stredné podniky 12,1 %. Veľké podniky dosiahli 22,8 %.

Doprava

V oblasti dopravy a skladovania (vrátane poštových služieb a služieb kuriérov) dosiahli v roku 2011 tržby za vlastné výkony a tovar 6 338,8 mil. Eur a medziročne narástli o 9,4 % (v bežných cenách). 55,4 % podiel z celkových tržieb bol výsledkom činností pozemnej dopravy a dopravy potrubím, pri medziročnom náraste 11,5 %. Medziročne sa zvýšili aj tržby v skladových a pomocných činnostiach v doprave o 6,5 %, poštových službách a službách kuriérov o 6,3 %, vo vodnej doprave o 2,2 % a v leteckej doprave o 28,2 %.

Z hľadiska veľkostnej štruktúry podnikov sa na celkových tržbách za vlastné výkony a tovar v cestnej doprave sa podieľali živnostníci 20,4 %, malé podniky (0-49) 26,0 %, stredné podniky (50-249) 31,1 % a veľké podniky 22,6 %. Súhrnne tvorili tržby MSP vrátane živnostníkov 77,4 % podiel na tržbách v cestnej doprave v roku 2011.

Tab. č. 3.12: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v cestnej doprave podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem v mil. Eur (ostatná osobná pozemná doprava, nákladná cestná doprava a sťahovacie služby)

Kategória podnikateľských subjektov	2008	2009	2010	2011	podiel v roku 2011 v %	Index 2011/2010 v b.c.
Živnostníci	337,1	286,0	235,4	426,8	20,4%	181,3
Malé podniky (0-49)	590,7	480,7	516,0	544,0	26,0%	105,4
Stredné podniky (50-249)	499,9	449,8	556,2	652,0	31,1%	117,2
Veľké podniky (250 a viac)	412,1	388,7	402,8	473,5	22,6%	117,6
MSP	1 427,7	1 216,5	1 307,6	1 622,8	77,4%	124,1
Spolu	1 839,7	1 605,2	1 710,4	2 096,3	100,0%	122,6

Zdroj: ŠÚ SR, spracované NARMSP

Tržby sa medziročne zvýšili (v bežných cenách) u všetkých posudzovaných kategórií podnikov. Najvýraznejšie vzrástli živnostníkom (81,3 %). Malým podnikom (0-49) sa medziročne zvýšili o 5,4 %, stredným podnikom (50-249) o 17,2 % a veľkým podnikom o 17,6 %. Na celkovom počte zamestnaných osôb v cestnej doprave sa podieľali MSP vrátane živnostníkov 68,4 %. Živnostníci tvorili 28,7 %, malé podniky tvorili 19,6 %, stredné podniky 20,1 %. Veľké podniky sa podieľali na celkovom počte zamestnaných osôb 31,6 %.

Vybrané trhové služby

Vo vybraných trhových službách dosiahli tržby za vlastné výkony a tovar 10 057,3 mil. Eur, pri medziročnom raste o 14,3 %. Z celkového objemu tržieb viac ako polovicu (56,4 %) tvorili tržby za nehnuteľnosti, odborné a technické činnosti. Tržby sa medziročne zvýšili hlavne vplyvom vyšších tržieb za činnosti v oblasti nehnuteľností, za reklamu a prieskum trhu a za umenie, zábavu a rekreáciu.

Tab. č. 3.13: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar vo vybraných trhových službách podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2008	2009	2010	2011	podiel v roku 2011 v %	Index 2011/2010 v b.c.
Živnostníci	1 435,9	978,5	1 235,6	1 267,1	12,6%	102,5
Mikro podniky (0-9)	1 913,8	2 124,1	2 204,9	2 627,0	26,1%	119,1
Malé podniky (10-49)	2 286,9	2 173,6	2 116,7	2 719,2	27,0%	128,5
Stredné podniky (50-249)	2 275,7	1 586,3	1 840,3	1 970,3	19,6%	107,1
Veľké podniky (250 a viac)	1 745,3	1 120,7	1 168,2	1 473,7	14,7%	126,2
MSP	7 912,3	6 862,5	7 397,5	8 583,6	85,3%	116,0
Spolu	9 657,6	7 983,2	8 565,7	10 057,3	100,0%	117,4

Zdroj: ŠÚ SR, spracované NARMSP

Z celkového objemu tržieb vo vybraných trhových službách bolo 12,6 % výsledkom činnosti živnostníkov, 26,1 % výsledkom činnosti mikro podnikov (0-9), 27,0 % malých podnikov (10-49), 19,6 % stredných podnikov (50-249) a 14,7 % veľkých podnikov. Tržby u živnostníkov sa medziročne zvýšili o 2,5 %, mikro podnikov o 19,1 %, malých podnikov o 28,5 %, stredných podnikov o 7,1 % a veľkých podnikov o 26,2 %. Súhrnne MSP vrátane živnostníkov realizovali v roku 2011 tržby medziročne vyššie v bežných cenách o 16,0 %.

V oblasti vybraných trhových služieb sa podieľali MSP vrátane živnostníkov na celkovom počte zamestnaných osôb 75,4 %, z toho živnostníci tvorili 9,3 %, mikro podniky 16,5 %, malé podniky 24,0 % a stredné podniky 25,6 %.

Údaje o vývoji tržieb v posudzovaných odvetviach a stavebnej produkcii prezentujú pozitívny vývoj v sektore malých a stredných podnikov v roku 2011. Súhrnne malé a stredné podniky (vrátane FO - podnikateľov) v roku 2011 zaznamenali medziročný rast tržieb v bežných cenách vo všetkých odvetviach. Najvýraznejšie sa tržby malých a stredných podnikov zvýšili v odvetví dopravy (24,1 %), vo vybraných trhových službách (16 %) a v priemysle (15,2 %). Stavebná produkcia malých a stredných podnikov sa oproti roku 2010 medziročne zvýšila o 2,9 %. Tržby malých a stredných podnikov v oblasti obchodu sa v bežných cenách medziročne zvýšili len o 0,6 %, čo súviselo hlavne s celkovým poklesom tržieb v oblasti maloobchodu.

Postavenie MSP vo vybraných odvetviach je prezentované aj v grafickej podobe v grafoch č. 19 a 20.

3.9 Postavenie MSP v zahraničnom obchode

Podľa predbežných výsledkov ŠÚ SR a NBS sa zo Slovenska v roku 2011 vyviezli tovary a služby v celkovej hodnote 61,52 mld. Eur pri medziročnom raste 15,2 %. Celkový dovoz tovarov a služieb dosiahol hodnotu 59,72 mld. Eur a oproti roku 2010 sa zvýšil o 10 %.

Vývoz tovarov zo SR podľa predbežných údajov ŠÚ SR medziročne vzrástol o 16,9 % na hodnotu 56,41 mld. Eur. Celkový dovoz tovarov dosiahol hodnotu 53,97 mld. Eur a v porovnaní s rokom 2010 sa zvýšil o 13,6 %.

Exportná výkonnosť ekonomiky vyjadrujúca podiel vývozu výrobkov a služieb na HDP vzrástla (o 7,8 p. b.) v roku 2011 na 89,1 %. Dovočná náročnosť vyjadrujúca podiel dovozu výrobkov a služieb na HDP sa zvýšila v roku 2011 na 86,5 % (o 3,9 p. b.).

V tovarovej štruktúre celkového vývozu (podľa tried HS) tvorili rozhodujúci podiel stroje, prístroje, elektrické zariadenia, prístroje na záznam a reprodukciu obrazu a zvuku (32 %), vozidlá, lietadlá, plavidlá a dopravné zariadenia (22,1 %), základné kovy a výrobky zo základných kovov (12,2 %) a nerastné výrobky (7 %). V absolútnej hodnote sa v roku 2011 zvýšil vývoz osobných automobilov a iných motorových vozidiel konštruovaných hlavne na prepravu osôb o 1 577,9 mil. Eur, ropných olejov a olejov získaných z bitúmenových nerastov, iných ako surových o 993,3 mil. Eur, telefónnych súprav vrátane telefónov pre celulárnu sieť a ostatné bezdrôtové siete o 498,1 mil. Eur a častí a súčastí motorových vozidiel o 404,4 mil. Eur.

Rozhodujúci podiel v tovarovej štruktúre celkového dovozu tvorili stroje, prístroje, elektrické zariadenia, prístroje na záznam a reprodukciu obrazu a zvuku (27,8 %), nerastné výrobky (16,2 %), vozidlá, lietadlá, plavidlá a dopravné zariadenia (12,2 %) a základné kovy a výrobky zo základných kovov (10,1 %). V absolútnej hodnote sa v roku 2011 najvýraznejšie medziročne zvýšil dovoz ropných olejov a olejov získaných z bitúmenových nerastov, surových o 1 048,6 mil. Eur, častí, súčastí a príslušenstva motorových vozidiel o 976 mil. Eur, ropných plynov a ostatných plynných uhlíkovodíkov o 478,5 mil. Eur, vratných alebo rotačných zážihových spaľovacích piestových motorov o 267,8 mil. Eur a výrobkov s tekutými kryštálmi o 265,1 mil. Eur.

Najvýznamnejšie aktívne saldo bolo v zahraničnoobchodnej činnosti Slovenska dosiahnuté s Rakúskom, Nemeckom, Českou republikou, Poľskom, Francúzskom, Maďarskom a Spojeným kráľovstvom. Najvýznamnejšie pasívne saldo bolo dosiahnuté s Ruskou federáciou, Kórejskou republikou, Čínou, Taiwanom a Japonskom.

V rámci hlavných ekonomických zoskupení sa zvýšil vývoz do krajín EÚ o 17,3 % (tvoril 84,6 % celkového vývozu SR) a do krajín OECD o 17,9 % (na celkovom vývoze SR sa podieľal 86,6 %). Dovoz z krajín EÚ sa zvýšil o 13,5 % (tvoril 65 % z celkového dovozu) a z krajín OECD o 10,6 % (na celkovom dovoze SR sa podieľal 62 %).

Štruktúra celkového vývozu a dovozu v roku 2011 podľa veľkostných kategórií podnikov (podľa počtu zamestnancov) a teritoriálnych oblastí je znázornená v grafoch č. 21 a 22. Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu je spracovaná podľa národného konceptu ŠÚ SR, údaje sú spracované vrátane dopočítaných údajov. Údaje na strane dovozu sú spracované na základe krajiny pôvodu dovážaného tovaru a v prípade nešpecifikovaného dovozu na základe krajiny zaslania. Z celkového vývozu malých a stredných podnikov (15 947,3 mil. Eur) v roku 2011 predstavoval vývoz do krajín EÚ 89,2 % podiel (14 228,4 mil. Eur), pričom vývoz do starých členských krajín EÚ – 15 tvoril 41,4 % podiel (6 605,6 mil. Eur) a nových členských krajín EÚ – 12 47,8 % podiel (7 622,8 mil. Eur) na celkovom vývoze MSP. Vývoz MSP do krajín mimo EÚ predstavoval 10,8 % (1 718,9 mil. Eur) z celkového vývozu MSP v roku 2011. Na celkovom dovoze MSP (21 941,8 mil. Eur) v roku 2011 sa podieľal dovoz z krajín EÚ 80,2 % (17 596,4 mil. Eur), pričom dovoz zo starých členských krajín EÚ -15 tvoril 40,6 % podiel (8 916,1 mil. Eur) a dovoz z nových členských krajín 39,6 % (8 680,3 mil. Eur) z celkového dovozu MSP. Dovoz MSP z krajín mimo EÚ dosiahol v roku 2011 úroveň 4 345,4 mil. Eur, čo predstavuje 19,8 % z celkového dovozu MSP.

Ako je možné vidieť z grafu č. 23, podiel mikro podnikov (0 - 9) na celkovom vývoze v roku 2011 predstavoval 10,6 %, čo predstavuje 5 444,8 mil. Eur (v tejto kategórii sú zahrnuté aj podniky s nezisteným počtom zamestnancov v objeme vývozu 1 503,8 mil. Eur, čo z celkového objemu vývozu predstavuje 2,9 %). Malé podniky (10 - 49) sa na celkovom vývoze podieľali 7,0 %, v absolútnom vyjadrení 3 611,8 mil. Eur a stredné podniky (50 - 249) 13,4 %, v absolútnom vyjadrení 6 890,7 mil. Eur. Dominantné postavenie na celkovom vývoze v roku 2011 mali veľké podniky, ktorých podiel tvoril 69,0 % z celkového vývozu, čo predstavuje 35 478,3 mil. Eur.

Súhrnne sa malé a stredné podniky podieľali na celkovom objeme vývozu 31,0 %, čo predstavuje 15 947,3 mil. Eur a čo je o 0,2 p.b. viac ako v roku 2010. Medziročné zvýšenie podielu MSP na celkovom vývoze v roku 2011 súviselo s medziročne vyšším rastom objemu vývozu v kategórii MSP (17,0 %) ako v kategórii veľkých podnikov (o 16,1 %). Štruktúra zahraničného obchodu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2011 znázornená v grafoch č. 21 až č. 24 je vypočítaná na základe predbežných údajov štatistiky zahraničného obchodu ŠÚ SR, pričom do údajov neboli započítané operácie vykonávané zahraničnými osobami (z celkového vývozu tvorili 8,8 % podiel a z celkového dovozu 7,7 % podiel).

Najvýznamnejší medziročný rast vývozu zaznamenali v roku 2011 malé podniky, až o 39,2 %, v absolútnom vyjadrení o 1 016,8 mil. Eur. Vývoz stredných podnikov (50-249) sa medziročne zvýšil o 15,9 %, v absolútnom vyjadrení o 945,2 mil. Eur. Mikropodniky (0 - 9 zamestnancov) zaznamenali medziročne vyšší vývoz o 6,9 %, v absolútnom vyjadrení o 352,3 mil. Eur. Vývoz veľkých podnikov medziročne vzrástol o 16,1 %, v absolútnom vyjadrení o 4 927,1 mil. Eur.

Podľa údajov prezentovaných v grafe č. 24 je zrejmé, že podiel mikropodnikov (0 - 9 zamestnancov) na celkovom objeme dovozu v roku 2011 predstavoval 16,6 %, v absolútnom vyjadrení 8 276,9 mil. Eur, pričom v tejto kategórii boli zahrnuté aj podniky s nezisteným počtom zamestnancov v objeme 1 966,9 mil. Eur, s podielom 3,9 % z celkového dovozu. Malé podniky (10 - 49) sa na celkovom dovoze podieľali 11,6 %, v absolútnom vyjadrení 5 776,4 mil. Eur a stredné podniky (50 - 249) sa podieľali 15,8 %, v absolútnom vyjadrení 7 888,5 mld. Eur. Najväčší podiel 56,0 % z celkového dovozu tvorili veľké podniky, čo predstavuje 27 887,7 mil. Eur. Súhrnne tvoril podiel MSP na celkovom dovoze v roku 2011 44,0 %, čo predstavuje 21 941,8 mil. Eur, pri medziročnom raste o 0,6 p.b.

Súhrnne tvoril podiel MSP na celkovom dovoze v roku 2011 44,0 %, čo predstavuje 21 941,8 mil. Eur, pri medziročnom raste o 0,6 p.b. Z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií podnikov vzrástol v roku 2011 najvýznamnejšie dovoz v kategórii malých podnikov, až 32 %, v absolútnom vyjadrení o 1 399,6 mil. eur. Dovoz stredných podnikov bol medziročne vyšší o 10,1 %, v absolútnom vyjadrení o 724,3 mil. Eur a mikropodnikov o 6,1 %, v absolútnom vyjadrení o 476,5 mil. Eur. Celkový objem dovozu v kategórii veľkých podnikov vzrástol o 10,8 %, v absolútnom vyjadrení o 2 713,2 mil. Eur.

Na základe spracovaných definitívnych výsledkov štatistiky zahraničného obchodu za rok 2010 sa môžu bližšie charakterizovať zahranično-obchodné operácie vykonávané MSP podľa komoditnej štruktúry a jednotlivých teritoriálnych oblastí. V tovarovej štruktúre vývozu MSP mali najvýraznejšie zastúpenie komodity (podľa údajov za rok 2010): stroje, prístroje, elektrické zariadenia, prístroje na záznam a reprodukciu obrazu a zvuku a ďalej základné kovy a výrobky zo základných kovov, ktoré tvorili takmer polovicu (46,5 %) z celkového objemu. V kategóriách potravinárskych a textilných výrobkov zabezpečili MSP viac ako 60 %

celkového vývozu. V tovarovej štruktúre dovozu MSP mali najvýraznejšie zastúpenie komodity stroje, prístroje, elektrické zariadenia, prístroje na záznam a reprodukciu obrazu a zvuku, ako aj základné kovy a výrobky zo základných kovov, ktoré tvorili viac ako jednu tretinu (37,7 %) z celkového dovozu MSP. V rámci EÚ najväčšie zastúpenie mali MSP na vývoze v krajinách Malta, Cyprus a Maďarsko, kde zabezpečovali viac ako 60 % celkového vývozu. Najvýznamnejším cieľovým teritóriom vývozu MSP mimo EÚ bol región východnej a juhovýchodnej Európy (Rusko, Ukrajina, Turecko). V rámci dovozu MSP z EÚ najväčší podiel tvoril dovoz z Českej republiky (29,3 %), z Nemecka (18,8 %), z Poľska (8,4 %) a z Maďarska (8,4 %). Na dovoze z Cypru a Litvy sa MSP podieľali takmer 90 %. Najvýznamnejšími dovoznými teritóriami MSP z krajín mimo EÚ boli Čína a Kórejská republika, z hľadiska zastúpenia MSP na celkovom dovoze mimo EÚ dominovali Vietnam a Švajčiarsko.

V období rokov 2005 až 2011 celkový objem vývozu MSP medziročne rástol každoročne, s výnimkou rokov 2007 a 2009, kedy bol zaznamenaný medziročný pokles vývozu MSP. Obdobná situácia bola aj na strane dovozu MSP, ktorý zaznamenával medziročné prírastky každoročne s výnimkou rokov 2007 a 2009.

Historické údaje o postavení MSP v zahraničnom obchode SR za obdobie rokov 2006 až 2010, ktoré sú znázornené v grafoch č. 23 a č. 24, boli oproti predchádzajúcim Správam o stave MSP zrevidované vplyvom dôslednejšieho určenia veľkostných kategórií podnikov v zmysle odporúčania Európskej komisie č. 2003/361/EC.

3.10 Vybrané ukazovatele finančnej výkonnosti MSP

Analýza ukazovateľov finančnej výkonnosti malých a stredných podnikov umožňuje zhodnotiť výsledky hospodárenia a finančnú situáciu malých a stredných podnikov z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií MSP. Na výpočet pomerových ukazovateľov boli ako základný zdroj informácií použité spracované údaje z individuálnych anonymizovaných účtovných výkazov Súvaha a Výkaz ziskov a strát za účtovné jednotky v SR za obdobie 2008 - 2010.

Početnosť MSP s kladným hospodárskym výsledkom

Z celkového počtu dostupných finančných výkazov malých a stredných podnikov účtujúcich v podvojnom účtovníctve (127 269 MSP) dosiahlo kladný hospodársky výsledok pred zdanením (vrátane nulového hospodárskeho výsledku) v roku 2010 súhrnne 55,6 % MSP. V rámci jednotlivých veľkostných kategórií MSP dosiahlo kladný hospodársky výsledok v roku 2010 53,7 % mikro podnikov (0-9), 67,3 % malých podnikov (10-49), a takmer tri štvrtiny (73,9 %) stredných podnikov (50-249).

V porovnaní s rokom 2009 sa zvýšil celkový podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom o 1,6 p.b.. V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 je podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom nižší o 4,9 p.b..

Tab. č. 3.14: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom pred zdanením (vrátane nulového HV)

Kategória podnikateľských subjektov	2008	2009	2010
Mikro podniky (0-9)	57,7%	52,7%	53,7%
Malé podniky (10-49)	70,4%	63,2%	67,3%
Stredné podniky (50-249)	77,4%	69,6%	73,9%
MSP spolu	60,5%	54,0%	55,6%

Zdroj: Dostupné finančné výkazy MSP, DataCentrum, spracované NARMSP

Rentabilita tržieb (na základe EBITDA)

Jedným z ukazovateľov vypovedajúcim o efektívnosti ekonomických procesov podnikateľských subjektov je rentabilita tržieb. Ukazovateľ dáva do pomeru zisk pred zdanením, nákladové úroky a odpisy k tržbám. MSP dosiahli v roku 2010 rentabilitu tržieb (na základe EBITDA) na úrovni 2,4 %, kalkulovanej ako stredná hodnota (medián) radu hodnôt usporiadaných podľa veľkosti z dostupných finančných výkazov. Najvyššiu rentabilitu tržieb dosahovali stredné podniky (6,8 %), následne malé podniky (5,1 %) a najnižšiu mikro podniky 1,7 %.

Oproti roku 2009 sa rentabilita MSP na základe spracovaných údajov z dostupných finančných výkazov celkovo nezmenila. V porovnaní s rokom 2008 sa znížila o 1,6 p.b..

Celková zadlženosť aktív

Ukazovateľ celková zadlženosť aktív poskytuje informácie o miere použitia cudzieho kapitálu na financovanie celkových aktív podniku. Na základe spracovaných údajov z dostupných finančných výkazov dosiahli v roku 2010 MSP súhrnne 67,6 % podiel (stredná hodnota) cudzích zdrojov, vrátane časového rozlíšenia na celkovom majetku podniku. Oproti roku 2009 sa stredná hodnota tohto ukazovateľa za sektor MSP zvýšila o 1 p.b. a oproti roku 2008 o 3,2 p.b.. Najvyšší stupeň financovania svojich potrieb z cudzích zdrojov v roku 2010 dosiahli malé podniky (76,5 %), následne stredné podniky (68,1 %) a mikro podniky (65,7 %).

Doplňkovým ukazovateľom napovedajúcim o miere využívania bankových úverov ako zdroja financovania je podiel MSP, ktoré financujú svoje potreby s využitím bankových úverov. V roku 2010 z celkového počtu MSP účtujúcich v podvojnom účtovníctve, za ktoré boli dostupné finančné výkazy využívalo bankové úvery 17,6 % MSP (čo je o 1 p.b. menej ako v roku 2009), pričom najvyšší podiel týchto subjektov bol dosiahnutý u stredných podnikov (54,5 %), následne malých podnikov (41,3 %) a mikro podnikov len 12,0 %.

Doba splatnosti záväzkov

MSP si v roku 2010 vysporiadali svoje krátkodobé a dlhodobé záväzky voči nebankovým veriteľom na základe dostupných finančných výkazov za 143,9 dňa od ich vzniku (stredná hodnota), čo predstavuje takmer rovnaký počet dní ako v roku 2009. V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 sa však vysporiadanie záväzkov MSP predĺžilo o viac ako 20 dní. Najhoršiu vlastnú platobnú disciplínu dosahujú mikro podniky, ktorým trvalo vysporiadanie svojich záväzkov voči nebankovým veriteľom v roku 2010 153,6 dňa. Malé podniky si dokázali vysporiadať svoje záväzky za 116,9 dňa a stredné podniky za 95,3 dňa.

Grafické znázornenie pomerových finančných ukazovateľov je uvedené v grafoch č. 37 až č. 39.

3.11 Regionálne hľadisko

Podľa územného rozdelenia Slovenska bol najväčší počet MSP – právnických osôb ku koncu decembra 2011 registrovaný v Bratislavskom kraji (54 203). V ostatných krajoch sa pohyboval od 12 327 (Trenčiansky kraj) do 15 843 (Košický kraj). Medziročne sa zvýšil počet MSP – právnických osôb vo všetkých krajoch, najvýraznejšie v Bratislavskom kraji (o 9,7 %) , Trnavskom a Prešovskom kraji (o 7,7 %), najmenej v Žilinskom kraji (o 4,5 %).

Najviac fyzických osôb - podnikateľov pôsobilo v Žilinskom kraji (61 542) a Bratislavskom kraji (61 053), najmenej v Košickom kraji (41 114). Medziročný pokles počtu fyzických osôb – podnikateľov bol v roku 2011 zaznamenaný vo všetkých krajoch, okrem Žilinského kraja (rast o 4,4 %). Relatívne najviac sa medziročne znížil počet fyzických osôb – podnikateľov v Trnavskom kraji (o 3,9 %).

Vývoj počtu živnostníkov a malých a stredných podnikov v jednotlivých krajoch SR je znázornený v grafoch č. 13 a č.14. Z hľadiska posúdenia ekonomickej aktivity regiónu má väčšiu vypovedaciu schopnosť ukazovateľ podielu počtu aktívnych podnikov na počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Tento ukazovateľ je znázornený v mape č. 1 a č. 2. Uvedený ukazovateľ dosahuje výrazne najvyššie hodnoty v Bratislavskom kraji, pričom disproporcia je výraznejšia pri podnikoch – právnických osobách.

Pre územné rozdelenie MSP - právnických osôb v určitých odvetviach hospodárstva je charakteristické pomerne nerovnomerné rozmiestnenie, čo je príznačné hlavne v prípade Bratislavského kraja, v ktorom je registrovaných z celkového počtu MSP - právnických osôb v odvetví obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N) 53,6 %, v doprave a informáciách 39,8 % a v obchode 29,5 %. V grafe č. 15 je znázornené zastúpenie krajov na celkovom počte MSP-PO v odvetví obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N).

Tab. č. 3.15: Počet podnikateľských subjektov v jednotlivých krajoch SR v roku 2011

Kraj SR	Fyzické osoby - podnikatelia			Podniky			MSP	Spolu
	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	malé (0-49)	stredné (50-249)	veľké (250 a viac)		
Bratislavský kraj	56 581	4 006	466	53 474	729	188	115 256	115 444
Trnavský kraj	40 222	1 639	876	13 877	276	57	56 890	56 947
Trenčiansky kraj	42 153	1 818	267	12 016	311	76	56 565	56 641
Nitriansky kraj	46 120	2 365	1 451	15 037	358	54	65 331	65 385
Žilinský kraj	58 612	1 919	1 011	13 676	317	64	75 535	75 599
Banskobystrický kraj	39 656	2 163	1 342	12 982	251	46	56 394	56 440
Prešovský kraj	55 132	2 382	1 030	13 879	257	56	72 680	72 736
Košický kraj	37 246	2 777	1 091	15 581	262	57	56 957	57 014
Spolu SR	375 722	19 069	7 534	150 522	2 761	598	555 608	556 206

Zdroj: ŠÚ SR, spracované NARMSP

Bratislavský kraj

V Bratislavskom kraji sa v roku 2011 dosiahli tržby za vlastné výkony a tovar za celú populáciu podnikov pôsobiach v priemysle v hodnote 25 838,5 mil. Euro (tvorili 33,7 % podiel na celkových tržbách v SR), vo veľkoobchode a maloobchode 18 219 mil. Eur (44,8 % podiel na SR), v doprave a skladovaní 3 420,9 mil. Euro (63,2 % podiel na SR), vo vybraných trhových službách 5 793,5 (57,6 % podiel na SR). Stavebná produkcia dosiahla úroveň 1 385,4 mil. Eur a 25,4 % podiel na stavebnej produkcii SR. Tržby v roku 2011 medziročne rástli v stálych cenách v odvetví priemyslu, dopravy a vybraných trhových služieb. Naopak medziročne nižšie sa tržby realizovali vo veľkoobchode, maloobchode a rovnako pokles zaznamenala aj stavebná produkcia.

Podľa organizačnej štatistiky ŠÚ SR bolo ku koncu roka 2011 v Bratislavskom kraji evidovaných 54 203 právnických osôb – MSP, čo bolo o 4 783 viac ako v roku 2010. Viac ako polovica MSP-PO (51,5 %) podnikov bola registrovaná v okresoch Bratislava I a Bratislava II. Vo veľkostnej štruktúre podnikov najpočetnejšiu skupinu podnikov (90,9 %) tvorili mikro podniky (0-9), malé podniky (10-49) predstavovali 7,4 %, stredné podniky (50-249) 1,3 % a veľké podniky (250 a viac) 0,3 %. V štruktúre MSP – PO podľa druhu ekonomickej činnosti prevládali podnikateľské aktivity v oblasti obchodných služieb 46 % (o 15,6 percentuálnych bodov viac ako priemer SR), čo predstavovalo najvyššie zastúpenie spomedzi všetkých krajov. Ďalej nasledovali obchod 25,4 % a doprava a informácie 9,4 %. 61 053 bolo registrovaných fyzických osôb - podnikateľov, čo je o 2,4 % menej než koncom decembra 2010. Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov bolo 56 581 živnostníkov, 4 006 podnikajúcich osôb v slobodných povolaniach a 466 samostatne hospodáriacich roľníkov. Z územného hľadiska najviac zaregistrovaných fyzických osôb - podnikateľov malo sídlo v okrese Bratislava V (19,5 %) a v okrese Bratislava II (17,9 %). Viac ako polovica živnostníkov pôsobila v oblasti obchodu a obchodných služieb (54,5 %, čo bolo o 14,0 p.b. viac ako priemer SR). V stavebníctve pôsobilo 12,5 % (o 10,5 p.b. menej ako priemer SR) a v doprave a informáciách 11,8 % (o 5,2 p.b. viac ako priemer SR).

Trnavský kraj

V Trnavskom kraji v roku 2011 realizovali podnikateľské subjekty (celá populácia podnikov) tržby za vlastné výkony a tovar v priemysle v hodnote 10 953,6 mil. Euro (14,3 % podiel na celkových tržbách SR), vo veľkoobchode a maloobchode za 3 382,3 mil. Eur (8,3 % podiel na tržbách SR), v doprave a skladovaní za 426,6 mil. Eur (7,9 % podiel na tržbách SR) a vo vybraných trhových službách za 894,3 mil. Eur (8,9 % podiel na tržbách SR). Stavebná produkcia dosiahla úroveň 486,2 mil. Eur a 8,9 % podiel na stavebnej produkcii SR. Medziročný pokles tržieb v stálych cenách bol dosiahnutý vo veľkoobchode a v maloobchode, medziročne poklesla aj stavebná produkcia. V ostatných odvetviach sa tržby medziročne zvýšili.

V registri organizácií ŠÚ SR bolo k 31. decembru 2011 v Trnavskom kraji evidovaných 14 153 MSP - právnických osôb, čo bolo o 1 017 viac ako v roku 2010. Najväčší počet registrovaných MSP-PO bol v okrese Dunajská Streda (25,6 %) a Trnava (24,8 %). Z celkového počtu podnikov mikro podniky (0-9) tvorili 88,6 %, malé podniky (10-49) predstavovali 9,1 %, stredné podniky (50-249) 1,9 % a veľké podniky (250 a viac) 0,4 %. V štruktúre MSP – PO podľa ekonomického zamerania prevládali podnikateľské subjekty v oblasti obchodu 27,9 % (o 2,5 p.b. menej ako priemer SR). Ďalej nasledovali subjekty v oblasti obchodných služieb 26,1 % (o 4,3 p.b. menej ako SR) a priemyslu 11,8 % (2,3 p.b.

viac ako SR). V registri organizácií evidoval ŠÚ SR v Trnavskom kraji spolu 42 737 fyzických osôb – podnikateľov. Oproti roku 2010 sa ich počet znížil o 3,9 %. Z celkového počtu fyzických osôb bolo 40 222 živnostníkov, 1 639 podnikajúcich v slobodných povolaniach a 876 samostatne hospodáriacich roľníkov. Najviac zaregistrovaných fyzických osôb – podnikateľov malo sídlo v okrese Dunajská streda (25,7 %), Trnava (22 %) a Galanta (18,7 %). Z odvetvového hľadiska živnostníci v Trnavskom kraji podnikali najmä v stavebníctve (28,7 %, čo bolo o 5,7 p.b. viac ako priemer SR), v obchode (21,7 %, menej ako priemer SR o 5,3 p.b.), obchodných službách (14,5 %) a v priemysle (13,6 %).

Trenčiansky kraj

V roku 2011 dosiahli všetky podnikateľské subjekty so sídlom v Trenčianskom kraji tržby za vlastné výkony a tovar v priemysle v hodnote 7 890,7 mil. Euro (10,3 % podiel na celkových tržbách SR), vo veľkoobchode a maloobchode 3 466,9 mil. Eur (8,5 % podiel na tržbách SR), v doprave a skladovaní 187 mil. Eur (3,5 % podiel na tržbách SR) a vo vybraných trhových službách 525,2 mil. Eur (5,2 % podiel na SR). Stavebná produkcia dosiahla úroveň 459,7 mil. Eur a 8,4 % podiel na stavebnej produkcii SR. Tržby sa medziročne zvýšili v stálych cenách vo všetkých odvetviach, pokles zaznamenala len stavebná produkcia.

Koncom roka 2011 bolo v Trenčianskom kraji registrovaných celkovo 12 327 MSP - právnických osôb. Oproti roku 2010 sa ich počet zvýšil o 546 MSP-PO. Najväčší počet registrovaných MSP-PO bol v okrese Trenčín (29,2 %) a Prievidza (18,1 %). Z hľadiska veľkostných kategórií podnikov, mikro podniky tvorili 86,0 %, malé podniky 10,9 %, stredné podniky 2,5 % a veľké podniky 0,6 %. V odvetvovej štruktúre MSP – PO prevládali MSP v oblasti obchodu 36,6 % (o 6,1 p.b. viac ako priemer SR), v oblasti obchodných služieb 19,8 % (o 10,7 menej ako SR) a priemyslu 15,0 % (o 5,5 p.b. viac ako SR), pričom zastúpenie v priemysle pôsobiacich MSP-PO bolo najvyššie spomedzi všetkých krajov SR. V Trenčianskom kraji bolo registrovaných 44 238 fyzických osôb – podnikateľov, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom bol nižší počet o 3 %. Z celkového počtu fyzických osôb bolo 42 153 živnostníkov, 1 818 podnikajúcich v slobodných povolaniach a 267 samostatne hospodáriacich roľníkov. Z územného hľadiska najviac zaregistrovaných fyzických osôb - podnikateľov malo sídlo v okrese Prievidza (21,6 %), okrese Trenčín (19,6 %) a v okrese Považská Bystrica (13,8 %). Živnostníci v Trenčianskom kraji podnikali najmä v obchode (27,1 %), v stavebníctve (23,4 %) a v priemysle (19,7 %).

Nitriansky kraj

V Nitrianskom kraji sa v roku 2011 realizovali tržby za vlastné výkony a tovar za celú populáciu podnikov v priemysle v hodnote 6 637,4 mil. Euro (8,7 % podiel na celkových tržbách SR), vo veľkoobchode a maloobchode 4 078,7 mil. Eur (10,0 % podiel na tržbách SR), v doprave a skladovaní 427,6 mil. Euro (7,9 % podiel na tržbách SR), vo vybraných trhových službách 574,4 mil. Eur (5,7 % podiel na tržbách SR). Stavebná produkcia dosiahla úroveň 565,7 mil. Eur a 10,4 % podiel na stavebnej produkcii SR. Tržby medziročne rástli v stálych cenách vo veľkoobchode, v doprave a vo vybraných trhových službách. Naopak, pokles zaznamenali v priemysle, maloobchode. Stavebná produkcia sa medziročne zvýšila.

Podľa organizačnej štatistiky ŠÚ SR bolo v Nitrianskom kraji v roku 2011 evidovaných 15 395 MSP – právnických osôb, čo bolo o 1 094 viac ako v roku 2010. Viac ako polovica MSP-PO (51,6 %) podnikov bola registrovaná v okresoch Nitra a Komárno. Podľa veľkostnej

štruktúry podnikov najpočetnejšiu skupinu podnikov (87,6 %) tvorili mikro podniky (0-9), malé podniky (10-49) predstavovali 9,7 %, stredné podniky (50-249) 2,3 % a veľké podniky (250 a viac) 0,3 %. Zastúpenie MSP – PO podľa druhu ekonomickej činnosti bolo hlavne v oblasti obchodu 32,8 % (o 2,3 p.b viac ako SR), obchodných služieb 22,5 % (o 7,9 p.b. menej ako SR) a priemyslu 11,7 %. V doprave a informáciách pôsobilo 10,9 % MSP – PO, čo predstavovalo najvyššie zastúpenie spomedzi všetkých krajov. V registri organizácií registroval ŠÚ SR v Nitrianskom kraji spolu 49 936 fyzických osôb - podnikateľov, čo je o 3,3 % menej ako koncom decembra 2010. Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov bolo 46 120 živnostníkov, 2 365 podnikajúcich v slobodných povolaniach a 1 451 samostatne hospodáriacich roľníkov. Z územného hľadiska najviac zaregistrovaných fyzických osôb malo sídlo v okrese Nitra (25,6 %) a v okrese Nové Zámky (18,2 %). Najväčšie zastúpenie živnostníkov v Nitrianskom kraji bolo v obchode (32,5 %, čo bolo o 5,5 p.b. viac ako priemer SR), stavebníctve (21,4 %) a priemysle (18,2 %).

Žilinský kraj

V roku 2011 dosiahla celá populácia podnikateľských subjektov so sídlom v Žilinskom kraji tržby za vlastné výkony a tovar v priemysle v hodnote 10 567,4 mil. Euro (13,8 % podiel na celkových tržbách SR), vo veľkoobchode a maloobchode 3 622,4 mil. Eur (8,9 % podiel na tržbách SR), v doprave a skladovaní 285,7 mil. Eur (5,3 % podiel na SR) a vo vybraných trhových službách 551,2 mil. Eur (5,5 % podiel na SR). Stavebná produkcia dosiahla úroveň 870,2 mil. Eur a 15,9 % podiel na stavebnej produkcii SR. U všetkých uvedených odvetviach medziročne tržby rástli okrem maloobchodu, kde sa medziročne znížili o 5,3 %. Mierny medziročný rast zaznamenal aj stavebná produkcia.

Koncom decembra 2011 bolo v Žilinskom kraji podľa registra organizácií ŠÚ SR evidovaných spolu 13 993 MSP-PO, čo bolo o 603 viac ako v roku 2010. Z hľadiska okresov bolo najviac MSP-PO v okrese Žilina (35,8 %) a Martin (15,3 %). Z hľadiska veľkosti boli najpočetnejšie zastúpené mikro podniky (86,4 %), malé podniky (10-49) predstavovali 10,9 %, stredné podniky (50-249) 2,3 % a veľké podniky (250 a viac) 0,5 %. V štruktúre MSP – PO podľa druhu ekonomickej činnosti prevládali podnikateľské subjekty v oblasti obchodu 38 % (o 7,6 p.b. viac ako SR), obchodných služieb (18,2 %, čo je o 12,2 p.b menej ako SR) a priemyslu (11,9 %). Počet zaregistrovaných fyzických osôb podnikajúcich na základe živnostenského a iného ako živnostenského zákona dosiahol v Žilinskom kraji 61 542. V Žilinskom kraji bol v roku 2011 ako v jedinom kraji zaznamenaný medziročný nárast počtu fyzických osôb – podnikateľov, konkrétne o 4,4 %. Z fyzických osôb - podnikateľov najviac dominovali živnostníci, ktorých počet dosiahol 58 612. Slobodných povolaní bolo registrovaných spolu 1 919 a samostatne hospodáriacich roľníkov 1 011. Viac ako polovica živnostníkov (52,6 %, čo bolo o 13,3 p.b. viac ako priemer SR) svoje aktivity rozvíjala v odvetví stavebníctva a priemyslu, pričom zastúpenie živnostníkov v týchto odvetviach bolo najvyššie v rámci celej SR.

Banskobystrický kraj

V Banskobystrickom kraji sa v roku 2011 realizovali tržby za vlastné výkony a tovar za celú populáciu podnikov v priemysle v hodnote 3 805,4 mil. Euro (5,0 % podiel na celkových tržbách SR), vo veľkoobchode a maloobchode 2 313,9 mil. Eur (5,7 % podiel na SR), v doprave a skladovaní 226,8 mil. Eur (4,2 % podiel na SR) a vo vybraných trhových službách 545 mil. Eur (5,4 % podiel na SR). Stavebná produkcia dosiahla úroveň 410,4 mil. Eur a 7,5 % podiel na stavebnej produkcii SR. Medziročný pokles tržieb v stálych cenách bol

dosiahnutý v maloobchode a veľkoobchode, v doprave a medziročne poklesla aj stavebná produkcia.

Podľa organizačnej štatistiky ŠÚ SR bolo v Banskobystrickom kraji v roku 2011 evidovaných 13 233 MSP-PO, čo bolo o 708 viac ako v roku 2010. Viac ako tretina podnikov MSP-PO (37,2 %) bola registrovaná v okrese Banská Bystrica. Vo veľkostnej štruktúre podnikov najpočetnejšiu 88,8 % skupinu tvorili mikro podniky s počtom zamestnancov do 9. Malé podniky predstavovali 9,0 %, stredné podniky 1,9 % a veľké podniky 0,3 %. Podľa druhu ekonomickej činnosti prevládali podnikateľské aktivity MSP - PO v oblasti obchodu (29,1 %, čo bolo menej ako SR o 1,3 p.b.), obchodných služieb (24,8 %, menej ako SR o 5,6 p.b.) a priemyslu (11,3 %). Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov (43 161) bolo 39 656 živnostníkov, 2 163 podnikajúcich v slobodných povolaniach a 1 342 samostatne hospodáriacich roľníkov, pričom viac ako pätina (22,0 %) zaregistrovaných fyzických osôb mala sídlo v okrese Banská Bystrica. Z odvetvového hľadiska živnostníci v kraji podnikali najmä v obchode (26,2 %, menej o 0,8 p.b ako priemer SR), stavebníctve (19,1 %, menej o 3,8 p.b ako SR) a obchodných službách (15,0 %).

Prešovský kraj

V roku 2011 dosiahli tržby za vlastné výkony a tovar za všetky podniky v Prešovskom kraji v priemysle úroveň 3 358,4 mil. Euro (4,4 % podiel na celkových tržbách SR), vo veľkoobchode a maloobchode 2 306,6 mil. Eur (5,7 % podiel na SR), v doprave a skladovaní 244,8 mil. Euro (4,5 % podiel na SR), vo vybraných trhových službách 497,6 mil. Eur (4,9 % podiel na SR). Stavebná produkcia dosiahla úroveň 605,6 mil. Eur a 11,1 % podiel na stavebnej produkcii SR. Tržby medziročne rástli v stálych cenách vo všetkých odvetviach okrem veľkoobchodu a maloobchodu, rast zaznamenala aj stavebná produkcia.

Na konci roka 2011 bolo podľa údajov ŠÚ SR v Prešovskom kraji evidovaných 14 136 MSP - právnických osôb, čo bolo o 1 016 viac ako v roku 2010. Najvyšší počet registrovaných MSP-PO bol v okrese Prešov (30,5 %) a v okrese Poprad (18,7 %). Z hľadiska veľkosti, mikro podniky tvorili 87,4 % podiel, malé podniky (10-49) predstavovali 10,4 %, stredné podniky (50-249) 1,8 % a veľké podniky (250 a viac) 0,4 %. V odvetvovej štruktúre podnikov podľa ekonomickej činnosti prevládali MSP-PO v oblasti obchodu (30,2 %), obchodných služieb (19,2 %, čo bolo menej o 11,2 p.b. ako priemer SR), priemyslu (13,0 %, čo bolo viac ako priemer SR o 3,5 p.b.) a stavebníctva (11,9 %). ŠÚ SR registroval na konci roka 2011 v Prešovskom kraji 58 544 fyzických osôb – podnikateľov, čo predstavovalo pokles o 2,1 % oproti roku 2010. Z celkového počtu fyzických osôb bolo 55 132 živnostníkov, 2 382 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a 1 030 SHR. Takmer pätina (19,6 %) z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov mala sídlo v okrese Prešov, 13,2 % v okrese Poprad a 10,0 % v okrese Stará Ľubovňa. Viac ako štvrtina živnostníkov (27,9 %, čo bolo o 4,9 p.b. viac ako priemer SR) podnikala v oblasti stavebníctva, 20,8 % (menej ako SR o 6,2 p.b.) v oblasti obchodu, 19,9 % (viac ako SR o 3,6 p.b.) v oblasti priemyslu a 10,9 % v oblasti obchodných služieb.

Košický kraj

V roku 2011 dosiahol celý podnikateľský sektor v Košickom kraji tržby za vlastné výkony a tovar v priemysle v hodnote 7 532,3 mil. Euro (9,8 % podiel na celkových tržbách SR), vo veľkoobchode a maloobchode 3 253,7 mil. Eur (8,0 % podiel na SR), v doprave a skladovaní 197 mil. Eur (3,6 % podiel na SR) a vo vybraných trhových službách 676,1 mil. Eur (6,7 %

podiel na SR). Stavebná produkcia dosiahla úroveň 679,9 mil. Eur a 12,4 % podiel na stavebnej produkcii SR. Z uvedených odvetví medziročne rástli tržby v priemysle a vo vybraných trhových službách. Medziročný rast zaznamenala aj stavebná produkcia.

Podľa údajov ŠÚ SR bolo v Košickom kraji evidovaných v roku 2011 15 843 MSP - právnických osôb. Oproti roku 2010 sa ich počet zvýšil o 1 099. Najvyšší počet registrovaných MSP-PO bol v okrese Košice I 25,7 %, v okrese Košice IV 18,1 % a v okrese Košice II 13,6 %. Z celkového počtu podnikov tvorili mikro podniky 88,5 %, malé podniky 9,5 %, stredné podniky 1,6 % a veľké podniky 0,4 %. Podľa druhu ekonomickej činnosti MSP - PO prevládali podniky v oblasti obchodu 37,7 % (viac ako priemer SR o 7,2 p.b.), v oblasti obchodných služieb 22,2 % (menej o 8,2 p.b. ako SR) a v oblasti priemyslu 9,6 %. Fyzických osôb – podnikateľov bolo v Košickom kraji registrovaných 41 114 a ich počet sa oproti roku 2010 znížil o 3,7 %. Z celkového počtu fyzických osôb bolo 37 246 živnostníkov, 2 777 podnikajúcich v slobodných povolaniach a 1 091 SHR. 14,3 % z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov malo sídlo v okrese Spišská Nová Ves, 12,5 % v okrese Michalovce, 11,9 % v okrese Košice I a rovnako 11,9 % v okrese Košice okolie. Viac ako tretina živnostníkov (33,4 %) pôsobila v oblasti obchodu (o 6,3 p.b viac ako priemer SR), 17,0 % v stavebníctve (o 6,0 p.b. menej ako priemer SR), 15,1 % v priemysle a 14,0 % v oblasti obchodných služieb.

Počet MSP-PO a živnostníkov podľa jednotlivých odvetví a krajov je uvedený v prílohe B, v tabuľke č. 1 a č. 2.

3.12 Výsledky kvantitatívnych prieskumov zameraných na MSP a podnikanie

Prieskum podnikateľskej aktivity v SR – Global Entrepreneurship Monitor (GEM)

NARMSP ako partner národného koordinátora projektu GEM pre Slovensko, ktorým je Fakulta managementu Univerzity Komenského v Bratislave, uskutočnila v marci 2011 realizáciu jednej z aktivít projektu GEM: Prieskum dospeljej populácie (APS)⁶. Projekt GEM (Global Entrepreneurship Monitor - Globálny monitoring podnikania) je globálna iniciatíva, momentálne prebiehajúca v 59 krajinách sveta, zameraná na prieskum postojov spoločnosti k podnikaniu. Založenie GEM iniciovali v roku 1999 London Business school a Babson College (USA). Ciele projektu GEM sú nasledovné:

- merať rozdiely v úrovni podnikateľskej aktivity medzi krajinami,
- odhaliť faktory, ktoré vedú k vhodným úrovňam podnikania v jednotlivých krajinách,
- navrhnúť politiky, ktoré môžu rozšíriť národnú úroveň podnikateľskej aktivity.

Prieskum APS je jedným z komponentov projektu GEM a jeho úlohou je definovanie vzťahov medzi podnikaním a rozvojom príslušnej krajiny na podklade správania sa jednotlivca v podnikateľskom procese. Zámerom je realizovať tento prieskum opakovane na ročnej báze, tak aby bolo možné zabezpečiť kontinuitu vyhodnocovania údajov, overenie výsledkov a sledovanie trendov v populácii.

Kľúčové zistenia za Slovensko vyplývajúce z projektu GEM sú nasledovné:

⁶ Záverečná správa z prieskumu (vybrané výsledky) je dostupná na http://www.nadsme.sk/files/GEM_2011-sprava_z_prieskumu_fin-1_0.pdf

- individuálna podnikateľská aktivita – aktivita jednotlivcov v rámci medzinárodnej komparácie je vysoká,
- jej dopad na rozvoj Slovenska je skôr cez menej ambiciózny typ podnikania – nižšie inovačné aktivity a prenikanie na medzinárodné trhy,
- spoločenská klíma a podnikateľské prostredie vyžadujú ďalšie zlepšenia ak majú prispieť k rozvoju podnikania a následne k ekonomickému rastu krajiny.

V nasledujúcej časti sú zhrnuté najdôležitejšie zistenia z Prieskumu dospeljej populácie (APS):

- Sebavedomie
 - pomerne nízke vnímanie príležitostí, Slovensko je výrazne pod priemerom Európy, zo všetkých 54 GEM krajín je Slovensko na 43 mieste,
 - vysoké vnímanie schopností, Slovensko dosiahlo najvyššie hodnoty medzi európskymi krajinami,
 - strach zo zlyhania podnikania je na Slovensku na úrovni priemeru Európy.
- Spoločenské postoje k podnikaniu
 - nízke vnímanie podnikania ako dobrej kariérnej voľby, Slovensko sa nachádza pod priemerom Európy,
 - vnímanie úspešných podnikateľov a ich spoločenský status je na nízkej úrovni, Slovensko je v tejto oblasti pod priemerom Európy,
 - nízka pozornosť médií venovaná novému podnikaniu, Slovensko sa nachádza pod priemerom Európy.

Podľa výsledkov prieskumu 52,9 % respondentov zapojených do prieskumu disponuje vedomosťami potrebnými pre podnikanie, čo predstavuje 1. miesto v Európe, pričom priemer Európy bol 42,9 %.

44,8 % obyvateľov SR sa vyjadrilo, že by ich strach zo zlyhania podnikania odradil od začatia podnikania, čo predstavuje 10. miesto v Európe, priemer Európy bol 43,5 %.

23,1 % respondentov vyjadrilo presvedčenie, že v oblasti kde žijú budú dobré príležitosti pre začatie podnikania, čo predstavuje 19. miesto v Európe, priemer Európy bol 32,7 %.

54,6 % respondentov deklarovalo názor, že na Slovensku považuje väčšina ľudí podnikanie za vhodnú voľbu kariéry, čo predstavuje 12. miesto v Európe, priemer Európy bol 60,9 %.

Na Slovensku sú úspešní začínajúci podnikatelia uznávaní a rešpektovaní, si myslí 64,4 % respondentov, čo predstavuje 17. miesto v Európe, priemer Európy bol 69,0 %.

Slovensko má najvyššiu celkovú počiatočnú podnikateľskú aktivitu, ale aj najvyššie ukončenie podnikania medzi európskymi krajinami.

Na Slovensku je 10,18 % podnikateľov v počiatočnej podnikateľskej aktivite, ktorí uviedli ako hlavný motív pre začatie podnikania príležitosť (čo predstavuje 1. miesto v Európe), avšak príležitosť motivovaná zlepšeniami tvorí len 3,6 %. Nevyhnutnosť ako dôvod tvoril 3,91%, čo predstavuje 4. miesto v Európe.

Zámier začať v najbližších 3 rokoch podnikat' na Slovensko vyjadrilo 18 % dospeljej populácie, čo je nad priemerom európskych krajín.

V grafe č. 40 je znázornená štruktúra respondentov SR z pohľadu začatia nového podnikania.

Prieskum názorov malých a stredných podnikov o kvalite podnikateľského prostredia v jednotlivých mestách Slovenskej republiky

So zámerom získať informácie o spokojnosti malých a stredných podnikateľov s kvalitou podnikateľského prostredia v jednotlivých mestách SR zrealizovala NARMSP *Prieskum názorov malých a stredných podnikov o kvalite podnikateľského prostredia v jednotlivých mestách Slovenskej republiky*⁷. Prieskum bol súčasťou širšieho projektu zameraného na analyzovanie podmienok pre podnikanie v mestách SR, ktorý pokračoval ďalšími fázami s predpokladom ukončenia v 1. polovici roku 2012.

Realizácia prieskumu ako aj záverečné spracovanie dát bolo vypracované spoločnosťou Smart Choice, s.r.o.. Zber dát prebiehal v období od októbra 2011 do polovice januára 2012. Zber dát bol realizovaný vyškolenými pracovníkmi priamo v teréne prostredníctvom osobných rozhovorov. Zber dát prebiehal na vzorke 3 315 respondentov z radov živnostníkov a malých a stredných podnikov.

Najdôležitejšie výsledky prieskumu je možné zhrnúť nasledovne:

Jednoznačne spokojných s podmienkami podnikania bolo 5,7 % opýtaných respondentov, o niečo viac je prevažne spokojných (17,9 %). Najväčšie percento opýtaných (29,7 %) je spokojných polovične. Jednoznačne nespokojných je v skúmanej vzorke 7,8 % respondentov (graf č. 41).

Úplnú spokojnosť s dostupnosťou potrebných úradov vyjadrilo 52 % respondentov. Rozhodne nespokojných bolo 19,8 % opýtaných.

V názoroch na kvalitu ciest a infraštruktúry prevláda nespokojnosť v 68 %, z toho úplnú nespokojnosť vyjadrilo 38,8 % opýtaných. Iba 14,7 % respondentov je úplne spokojných.

Spokojnosť s výškou dane z nehnuteľností a výškou miestnych poplatkov, ktoré nemajú negatívny vplyv na podnikanie, vyjadrilo takmer 46 % opýtaných. Z toho úplne spokojných bolo 25,2 %. Úplnú nespokojnosť vyjadrili respondenti v 25 %.

Spokojnosť s konaním miestnych úradníkov vyjadrilo približne 57 % opýtaných, z toho úplne spokojných bolo 27,3 %. Nespokojnosť uviedlo približne 37 % respondentov, z toho 19,3 % bolo úplne nespokojných.

Približne 39 % respondentov si myslelo, že si od nich miestne úrady vyžadujú zbytočné návštevy, z toho 22,3 % bolo o tom úplne presvedčených. Naopak 34,5 % dopytovaných podnikov si to rozhodne nemyslí.

⁷ Záverečná správa z prieskumu je dostupná na http://www.nadsme.sk/files/Prieskum_PP_zav_sprava.pdf

Postoj malých a stredných podnikov k eko-inováciám

Na základe výsledkov Bleskového prieskumu Eurobarometra č. 315 „Attitudes of European entrepreneurs towards eco-innovation“, ktorého zadávateľom bola Európska komisia, spracovala NARMSP analytickú správu hodnotiacu postoje malých a stredných podnikov k eko-inováciám⁸.

Cieľom prieskumu „Attitudes of European entrepreneurs towards eco-innovation“ bolo zmapovať chovanie, postoj a očakávania podnikateľov k rozvoju a šíreniu eko-inovácií v reakcii na rastúce ceny a nedostatok zdrojov. Prieskum sa uskutočnil na vzorke 5 222 MSP s počtom zamestnancov od 10 do 249 vo všetkých členských štátoch EÚ, v čase od 24. januára 2011 do 1. februára 2011 formou telefonických rozhovorov. Zo Slovenska bolo do prieskumu zapojených 200 MSP.

V nasledujúcej časti sú uvedené najdôležitejšie výsledky prieskumu týkajúce sa odpovedí slovenských respondentov, ktoré boli porovnávané s postojmi respondentov EÚ-27:

Takmer jedna tretina (30,3 %) oslovených predstaviteľov MSP zo Slovenska uviedla, že 50 % a viac z celkových nákladov podniku tvoria materiálové náklady, čo je o 6,6 percentuálneho bodu (p.b.) viac ako u respondentov EÚ-27 (23,7 %). 33,5 % respondentov zo Slovenska uviedlo, že ich materiálové náklady tvoria viac ako 29 % a menej ako 49 % z celkových nákladov podniku, čo je o 2,3 p.b. viac ako u respondentov EÚ-27 (31,2 %).

Podľa výsledkov prieskumu vykonávajú MSP v EÚ-27 vo všeobecnosti eko-inovačné aktivity vo väčšej miere ako na Slovensku. Z pomedzi všetkých podnikov zapojených do prieskumu zaviedlo v predchádzajúcich dvoch rokoch aspoň jednu ekoinováciu 41,0 % MSP zo Slovenska a 44,6 % MSP EÚ-27.

Približne každý štvrtý predstaviteľ MSP zo Slovenska (24,3 %) v prieskume deklaroval, že jeho podnik v predchádzajúcich dvoch rokoch zaviedol nový alebo významne zlepšený eko-inovatívny proces alebo postup (čo je o 4,5 p.b. menej ako EÚ-27). Takmer jedna pätina MSP zaviedla (19,9 %) nový alebo významne zlepšený eko-inovatívny produkt alebo službu (čo je o 4,9 p.b. menej ako u respondentov EÚ-27). 22,6 % zaviedlo novú alebo významne zlepšenú eko-inovatívnu organizačnú metódu (čo predstavovalo o 0,9 p.b. menej ako v prípade EÚ-27). (Graf č. 43).

Za najzávažnejšie prekážky (mierne alebo veľmi závažné), ktoré bránia intenzívnejšiemu zavádzaniu a rozvoju eko-inovácií v podnikoch, uvádzali zástupcovia slovenských MSP neistú alebo príliš dlhú návratnosť investícií do eko-inovácií (73,5 %, čo je o 9,4 p.b. viac ako u respondentov EÚ-27), nedostatok vlastných finančných prostriedkov (71 %, čo je o 8,8 p.b. viac ako u EÚ-27), nedostatočný dopyt na trhu (70,9 %, čo je o 4,3 p.b. viac ako u EÚ-27), nedostatočný prístup k existujúcim dotáciám a daňovým stimulom (64,2 %, čo je o 4 p.b. viac ako u EÚ-27).

⁸ Správa hodnotiaca výsledky prieskumu *Attitudes of European entrepreneurs towards eco-innovation* je dostupná: http://www.nadsme.sk/files/Postoj_MSP_k_eko-inovaciám_2011.pdf

Prístup malých a stredných podnikov k financiám

V záujme zvýšenia dostupnosti relevantných štatistických údajov, ktoré by umožnili analyzovať situáciu v oblasti prístupu k financiám v sektore MSP, vypracovala NARMSP správu hodnotiacu výsledky prieskumu „Access to finance“⁹.

Prieskum zrealizoval v roku 2011 Eurostat (Štatistický úrad Európskej únie) v spolupráci s národnými štatistickými úradmi a ďalšími užívateľmi svojich podnikových štatistík (OECD, EIF, ECB). Prieskum sa uskutočnil na základe Nariadenia Komisie (ES) č.97/2009 v 20 členských štátoch EÚ na vzorke viac ako 25 000 MSP s počtom zamestnancov od 10 do 249. Zo Slovenska bolo do prieskumu zapojených 999 MSP. Finálne údaje z prieskumu (na úrovni celej EÚ) boli publikované Eurostatom dňa 3. októbra 2011.

Najdôležitejšie výsledky prieskumu sú nasledovné:

Polovica MSP na Slovensku sa podľa výsledkov prieskumu snažila v roku 2010 o získanie úverového financovania, 8,4 % podnikateľských subjektov sa v roku 2010 snažilo o získanie kapitálového financovania a takmer každý štvrtý podnikateľ (38,7 %) sa snažil získať ostatné typy financovania (graf č. 42).

Slovensko sa umiestňuje na popredných miestach v počte podnikateľov, ktorí sa snažili o získanie posudzovaných typov financovania. Pri úverovom financovaní je Slovensko dokonca na prvom mieste v počte podnikateľov (50,0 %), ktorí sa snažili o získanie tohto typu financovania.

Viac ako tri štvrtiny (76,1 %) MSP na Slovensku boli v roku 2010 úspešní pri získavaní bankového úverového financovania, čo je však o 13,2 percentuálneho bodu (p.b.) menej ako v roku 2007.

Takmer každý tretí MSP na Slovensku (29,6 %) potreboval v roku 2010 pri získavaní úverového financovania ručiteľov (osoby alebo spoločnosti, ktoré by kryli riziko v prípade neschopnosti splatenia úveru).

Viac ako štvrtina MSP na Slovensku (25,1 %) v roku 2010 neboli úspešní pri žiadaní bankového úveru z dôvodu slabého úverového ratingu, čo je o 6,5 p.b. viac ako v roku 2007. 24,0 % podnikateľov nebolo úspešných z dôvodu nedostatku vlastného kapitálu, 13,3 % podnikateľov nepoznali dôvod svojho neúspechu a 12,4 % podnikateľov nedisponovali dostatočným záložným právom alebo garanciou.

O získanie kapitálového financovania sa v roku 2010 snažilo 8,4 % podnikateľských subjektov na Slovensku. Najvyššiu mieru úspešnosti dosiahli podnikateľské subjekty pri získavaní kapitálového financovania v roku 2010 od existujúcich spoločníkov a akcionárov (70,7 %) a od bankových inštitúcií (62,9 %).

⁹ Správa hodnotiaca výsledky prieskumu *Access to finance* je dostupná: http://www.nadsme.sk/files/Prístup_MSP_k_financiam-2007_2010.pdf

3.13 Analýzy prostredia MSP realizované NARMSP

NARMSP zrealizovala v marci 2011 okrem iných výstupov analytické štúdie zamerané na problematiku rodinného podnikania a vymožitelnosti práva v podnikateľských vzťahoch. Tieto štúdie prispievajú k napĺňaniu princípov Zákona o malých podnikoch (SBA) č. 1 - Podnikanie - Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie a č. 2 - Druhá šanca – Uistenie sa, že čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, dostanú druhú šancu.

Rodinné podnikanie na Slovensku

Problematika rodinného podnikania aj napriek tomu, že sa sporadicky vyskytujú výskumy a práce na túto tému, nie je dostatočne akademickou obcou spracovaná. Cieľom spracovanej štúdie *Rodinné podnikanie na Slovensku*¹⁰ bolo preto zmapovať stav rodinného podnikania v SR, porovnať jeho úroveň so stavom v zahraničí, identifikovať najvýznamnejšie problémy rodinných podnikov a odporučiť vykonanie konkrétnych opatrení a úprav s cieľom podporiť rodinné podnikanie a jeho udržateľnosť na Slovensku.

V právnom poriadku SR nie je rodinné podnikanie definované. Napriek tomu rodinné podnikanie v Európe, ale aj vo svete predstavuje významnú skupinu podnikateľských subjektov s nezanedbateľným vplyvom. V Európskej únii podniká okolo 70 % až 80 % podnikateľov formou rodinného podnikania a títo zamestnávajú okolo 40 % až 50 % všetkých zamestnancov. Veľká časť z MSP sú rodinnými podnikmi a niektoré z najväčších európskych spoločností sú taktiež rodinnými firmami. Na Slovensku je 99,9 % všetkých podnikateľov MSP a z toho približne 60 % až 80 % je rodinných podnikateľov, ako je prezentované v spracovanej štúdii.

Špecifické problémy rozvoja rodinného podnikania súvisia predovšetkým s prelínaním rodinného a súkromného života podnikateľa. Tieto vzájomné ovplyvňovania sú zdrojom sily a významu rodinného podniku pre podnikateľov samotných. Zároveň ale môžu byť zdrojom slabosti, ktorá môže aj prosperujúci podnik priviesť k zániku a zároveň môže ohroziť samotnú rodinu a negatívne poznačiť vzťahy v nej.

Podľa štúdie má rodinné podnikanie ako forma podnikania rovnako v SR ako aj v zahraničí podobné zloženie, štruktúru a trápia ju podobné problémy. To, čo je iné, je nedostatočná podpora zo strany regiónov, štátu a akademickej obce. V týchto oblastiach bude potrebné zahraničie dobehnúť, poučiť sa z jeho chýb a aplikovať najlepšie skúsenosti v tejto oblasti. V rovine podpory nejestvuje žiadny program, schéma či organizácia zameraná na túto problematiku a v rovine praxe neprebíha žiadna iniciatíva alebo program zameraný na túto cieľovú skupinu.

Vymožitelnosť práva v podnikateľských vzťahoch

Nedostatočná vymožitelnosť práva patrí medzi najväčšie nedostatky podnikateľského prostredia na Slovensku. Štúdia *Vymožitelnosť práva v podnikateľských vzťahoch*¹¹ sa preto

¹⁰ Štúdia Rodinné podnikanie na Slovensku je dostupná: http://www.nadsme.sk/files/Studia_Rodinne_podnikanie_na_Slovensku-fin.pdf

¹¹ Štúdia Vymožitelnosť práva v podnikateľských vzťahoch je dostupná: http://www.nadsme.sk/files/Studia-Vymozitelnost_prava-mar2011.pdf

zameriava na hodnotenie situácie v oblasti vymožitelnosti práva vo vzťahu k malým a stredným podnikateľom (MSP), na analýzu hlavných príčin slabšej vymožitelnosti práva a následnú formuláciu odporúčaní na zlepšenie situácie v tejto oblasti.

Hlavnou úlohou súdov podľa štúdie by najmä v obchodných veciach mala byť rýchla a účinná pomoc pri presadzovaní žalobných práv (nárokov) podnikateľov proti odporujúcej vôli povinného subjektu. Vhodne zorganizovaný súdny systém a primerane nastavené procesné pravidlá sú preto považované za základné podmienky na to, aby súdy netvorili bariéru zvyšovania súčasnej nízkej úrovne vymožitelnosti práv MSP na Slovensku. Ako to vyplýva zo štatisticky zistených údajov prezentovaných v štúdiu, jedným z hlavných cieľov zvýšenia vymožitelnosti práva v podnikateľských vzťahoch by malo byť aj zrýchlenie občianskeho súdneho konania.

Úroveň vymožitelnosti práva v podnikateľských vzťahoch súvisí aj s procesom reštrukturalizácie. Podľa štúdie by reštrukturalizácia mala fungovať ako ozdravný proces, ktorý umožní podniku pokračovať v podnikaní, zachová aspoň čiastočnú zamestnanosť a bude mať pozitívny vplyv aj na splatenie existujúcich záväzkov. V niektorých krajinách EÚ sa výťažnosť reštrukturalizácie z pohľadu veriteľov pohybuje až na úrovni 40 %, čo sa nedá porovnať so Slovenskou republikou, kde sa pohybuje približne na úrovni výťažnosti konkurzov, teda zhruba 10 %. Úspešnosť reštrukturalizácie závisí predovšetkým od toho, či toto konanie začne včas.

S cieľom zabránenia prietahom v konaní bola navrhnutá zmena prístupu sudcu (filozofie) od postupného prejednávania vecí na prejednávanie vecí v rámci jedného pojednávania, t.j. odklon od doterajšej praxe priebežného prejednávania k ucelenému pojednaniu od prípadu k prípadu. V štúdiu sú ďalej uvedené konkrétne odporúčania z oblasti procesného práva, hmotného práva, zákonodarnej činnosti a činnosti súdov.

4. Odporúčania na ďalšie zlepšovanie podnikateľského prostredia a rozvoj MSP

Tvorba kvalitného podnikateľského prostredia si vyžaduje koordinovaný prístup všetkých rezortov. Jeho súčasťou je tak ako v ostatných krajinách EÚ aj v slovenskom hospodárstve posilňovanie úlohy malých a stredných podnikov, pretože práve tento sektor sa významnou formou podieľa na tvorbe národného produktu s nezastupiteľnou úlohou v oblasti zamestnanosti. Základným predpokladom ich dlhodobej konkurencieschopnosti a rastu je práve priaznivé podnikateľské prostredie, ktoré vytvára podmienky pre hospodársky rast, a tým sa stáva kľúčovou úlohou vlády. Vytváranie vhodných podmienok napomáhajúcich rozvoju MSP by sa malo stať súčasťou politik všetkých ministerstiev, ostatných orgánov štátnej správy a samosprávy.

V podnikateľskom prostredí na Slovensku, popri globálnych ekonomických vplyvoch, pretrvávajú niektoré dlhodobé problémy. Medzi tieto problémy patrí napr. problematická vymožitelnosť práva, vysoká administratívna náročnosť podnikania, neefektívnosť verejného sektora, nedostatočná ponuka služieb e-governmentu, vysoké odvodové zaťaženie a administratívne náročný mechanizmus platby odvodov, časté zmeny legislatívy, pretrvávajúce praktiky klientelizmu a korupcie. Riešenie resp. odstraňovanie týchto nedostatkov však napreduje len veľmi pomaly.

Vo všetkých uvedených problémových oblastiach je spoločným znakom ich komplexnosť a previazanosť na viaceré funkcie verejnej správy. Preto akékoľvek zlepšenia v týchto oblastiach si vyžadujú komplexný systémový prístup, medzirezortnú koordináciu, a hlavne aktívnu spoluprácu samotných podnikateľov. Pozitívnym krokom v tomto smere by bolo prijatie národnej koncepcie/stratégie rozvoja MSP, ktorá by zadefinovala ciele jeho rozvoja, rámce podpory a určila úlohy jednotlivých orgánov a inštitúcií s cieľom zabezpečiť priaznivé podmienky pre rozvoj MSP.

Nová koncepcia by zároveň mala zabezpečiť aplikáciu iniciatívy Zákon o malých a stredných podnikoch (SBA), ktorá je kľúčovou iniciatívou EÚ pre rozvoj sektora MSP v kontexte plnenia cieľov stratégie Európa 2020. Koncepcia by mala umožniť integráciu 10 princípov SBA v podmienkach SR a ich zohľadňovanie pri tvorbe legislatívnych, koncepcných aj strategických materiálov, ako aj podporných nástrojov pre MSP. K tejto iniciatíve sa prihlásila aj nová vláda sformovaná po voľbách v marci 2012, ktorá sa v Programovom vyhlásení vlády SR na roky 2012 - 2016 zaviazala, že rozšíri uplatňovanie európskych zásad rozvoja malého a stredného podnikania (SBA – Small Business Act), nakoľko malé a stredné podniky musia byť nosnou kôstkou rozvoja regionálnej zamestnanosti a byť tými, ktorí budú zhodnocovať najmä domáce prírodné zdroje.

Pretrvávajú aj niektoré problémy spojené s údajmi o MSP. V záujme zlepšenia dostupnosti štatistických údajov za sektor MSP, ako aj za účelom dôslednejšieho monitorovania uplatňovania princípov SBA, odporúčame Štatistickému úradu SR:

- zaradiť do registra organizácií číselník kategórie veľkosti podľa výšky tržieb v súlade s odporúčaním Európskej komisie č. 2003/361/EC,
- publikovať údaje o vznikoch a zánikoch podnikov podľa jednotlivých právnych foriem (právnické osoby - podniky, FO - podnikatelia),

- vykonávať hromadnú aktualizáciu údajov v registri organizácií pred termínom spracovania ročných údajov organizačnej štatistiky,
- spracovávať a publikovať ukazovatele štruktúrálnej štatistiky podľa jednotlivých veľkostných kategórií podnikov (v súlade s odporúčaním Európskej komisie č. 2003/361/EC) a právnych foriem (právnické osoby - podniky, FO - podnikatelia).

4.1 Navrhované odporúčania

Na základe odporúčaní NARMSP, v zmysle záverov analytických výstupov programu Monitoring a výskum MSP a na základe odborných stanovísk organizácií, ktoré reprezentujú podnikateľský sektor, sú v tejto časti prezentované opatrenia navrhnuté v záujme skvalitnenia podnikateľského prostredia a zlepšenia podmienok pre dlhodobý rozvoj MSP, a tým aj pre rozvoj slovenského hospodárstva. Opatrenia sú identifikované vo väzbe na jednotlivé princípy SBA.

Princíp 1) Podnikanie - vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie

- Preorientovať výchovno-vzdelávací systém na systém podnecujúci mladých ľudí k prevzatíu väčšej zodpovednosti za seba a ekonomickú sebarealizáciu.
- Podporovať rozvoj podnikateľského myslenia, podnikateľskej kultúry a podnikateľských zručností na všetkých stupňoch škôl, pričom je potrebné kombinovať formálny prístup (úprava existujúcich učebných osnov), ako aj neformálny prístup spočívajúci v úzkom kontakte s podnikateľskou praxou.
- Zvýšiť investície do vzdelávania pomocou osobitných programov pre MSP a ich poradcov v podporných štruktúrach a organizáciách zastupujúcich záujmy MSP.
- Lepšie zosúladenie výchovno-vzdelávacieho systému stredného odborného školstva s potrebami MSP a vytváranie kooperujúcich prepojení praxe a vzdelávacích inštitúcií na znižovanie štruktúrálnych nedostatkov trhu práce.
- Vytvoriť motivačný systém pre investovanie do vzdelávania, vo zvýšenej miere podporovať školy, o absolventov ktorých je dopyt na trhu práce.
- Zásadné zmeny v systéme vzdelávania a v prístupe k partnerskej spolupráci medzi privátnym sektorom, verejnou správou, vzdelávacími inštitúciami a vedecko-výskumnými pracoviskami.
- Otázky výchovy a vzdelávania budúcich generácií živnostníkov musia tvoriť sústavu celoživotného vzdelávania. V školskom systéme je potrebné vytvárať základy pre zmenu filozofie prechodu od zamestnaneckej k zamestnávateľskej spoločnosti. Vychovávať absolventov stredných a vysokých škôl pripravených na samozamestnávanie prostredníctvom zvýšenia vedomostí v oblasti podnikateľskej ekonomiky, práva a v oblasti informatiky a komunikácie. Dôležité je, aby budúci zamestnanci ovládali moderné svetové technológie, metódy/techniky a dokázali ich pružne využívať a zdokonaľovať v globálnej konkurencieschopnosti.

- Odporúčať samosprávnym krajom a subjektom miestnej samosprávy, aby do svojich stratégií a politík zapracúvali opatrenia Zákona o malých podnikoch (SBA).
- Prijat' Národnú stratégiu podpory spoločensky zodpovedného podnikania (CSR) v SR a Akčný plán pre aplikáciu CSR na národnej úrovni, presadzovať princípy zodpovednosti v podnikaní. Tým sa posilní udržateľnosť a konkurencieschopnosť sektora MSP.
- V nadväznosti na realizované projekty pokračovať vo zvyšovaní povedomia o CSR medzi slovenskými MSP prostredníctvom šírenia informácií o tejto problematike a prezentovania/ oceňovania príkladov dobrej praxe.
- Upraviť rodinné podnikanie osobitným legislatívnym predpisom. Nakoľko je rodinné podnikanie špecifická forma podnikania bolo by vhodné ho upraviť formou špeciálneho zákona, ktorý by upravoval ako majetkové, tak pracovno-právne vzťahy, ako aj prípadné dedenie a medzigeneračný transfer podnikania.
- Využiť doterajšiu organizačnú bázu poskytujúcu podporu podnikateľom a dobudovať ju tak, aby zabezpečovala aj podporu rodinného podnikania so všetkými jeho potrebami a špecifikami.
- Vypracovať metodickú pomôcku – manuál pre podnikateľov, ktorá sa bude zaoberať účtovno-psychologicko-právnymi aspektmi generačnej výmeny v rodinných podnikoch, po vzore Holandska odporúčame distribuovať túto príručku všetkým podnikateľom v rodinných podnikoch starším ako 55 rokov.
- Novelizovať legislatívu v oblasti dedičského práva, vo veci nástupníctva vo vedení rodinného podniku s možnosťou uplatniť si svoje predstavy a vôľu pre prípad smrti.
- V oblasti živnostenského podnikania navrhujeme rozšíriť osoby, ktoré môžu podnikat' na základe živnostenského podnikania zomrelého o ďalšie osoby v zmysle definície rodiny, tak aby smrťou zakladateľa nedošlo k zániku živnosti z úradnej moci, napriek záujmu rodiny pokračovať v podnikaní.

Princíp 2) Druhá šanca - zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu

- Zrealizovať analýzu systému riešenia úpadku podnikov na Slovensku a navrhnúť opatrenia, ktoré povedú k rýchlemu konaniu spojenému s ukončením podnikania a vysporiadaním finančných a majetkových vzťahov v súlade s odporúčaním navrhnutým v akčnom pláne SBA pre propagovanie „druhej šance“ pre podnikateľov. Obmedziť lehotu na urovnávanie podlžností pre poctivého podnikateľa na max. 3 roky do roku 2013.
- Umožniť v prípade insolventnosti podávanie podnetu na vyhlásenie konkurzu, prípadne zrušenie firmy, na vlastnú spoločnosť, na seba ex offo.
- Odstrániť dlhé lehoty v rozhodovaní obchodných sporov.

- Zabezpečiť, aby súdy oznamovali ex offio tie skutočnosti, pri ktorých došlo ku spáchaniu trestného činu.
- Realizovať dlhodobú informačnú kampaň s cieľom odstrániť predsudky voči bankrotu.

Princíp 3) Najskôr myslieť v malom - vytvárať pravidlá podľa zásady „najskôr myslieť v malom“

- Stabilizovať regulačný rámec pre podnikanie a v tejto súvislosti najmä:
 - definovať systém konzultácií medzi verejnou správou a podnikateľským sektorom, ktorý môže byť realizovaný ako súčasť používania jednotnej metodiky s cieľom prípravy noriem, ktoré budú stabilné a nebudú vyžadovať následné úpravy/opravy;
 - zaviesť systém posudzovania vplyvu pripravovaných legislatívnych a administratívnych iniciatív na MSP (SME test) pri príprave novej legislatívy,
 - analyzovať existujúci regulačný rámec a eliminovať normy alebo opatrenia, ktoré sú zastarané a neprinášajú spoločenský úžitok (neplnia už cieľ, ktorý norma sledovala v minulosti).

Aplikovaním týchto opatrení by MSP výrazne klesli náklady v podobe času stráveného štúdiom zmien predpisov a štúdiom potrebnej odbornej literatúry, ako aj dodatočných výdavkov technického zabezpečenia (napríklad aktualizácia účtovného softvéru).

- Pripraviť strednodobú stratégiu rozvoja a podpory MSP, ktorá by nanovo definovala ciele rozvoja sektora MSP, rámec pre využitie podporných nástrojov MSP, ich inštitucionálne zabezpečenie a koordináciu, ako aj úpravy právneho rámca podnikateľského prostredia s cieľom odstrániť prekážky rozvoja MSP na Slovensku. Stratégia by mala vychádzať zo zásad zadaných v dokumente Review of the "Small Business Act" for Europe (COM(2011) 78).
- Znížiť administratívnu náročnosť, skrátiť a zjednodušiť procedúry pri získavaní a využívaní podpory pre MSP, ktoré sú najmä pri programoch financovaných zo štrukturálnych fondov neúmerne zdĺhavé a administratívne náročné. Uľahčiť prefinancovanie projektov uplatňovaním zálohových platieb pre MSP. Vylúčiť zmeny pravidiel od vyhlásenia výzvy po ukončenie projektov.
- Skvalitniť účtovné vykonávacie predpisy, so zapojením podnikateľskej verejnosti, tak, aby reflektovali na potreby praxe v oblasti účtovníctva, čo prispeje k ďalšiemu znižovaniu nákladov v oblasti vedenia účtovníctva.
- Novelizovať všetky daňovo-odvodové zákony a iné predpisy zásadne len raz ročne, k 1. januáru b.r..
- Zvážiť odloženie účinnosti ustanovení upravujúcich sankcie v novelizovaných ustanoveniach zákonov tak, aby sa zmeny mohli zaužívať v praxi.
- Presadiť, aby sa všetky dane a odvody platili daňovému úradu a ten by ich potom rozdeľoval Sociálnej poisťovni a zdravotným poisťovni.

- Daňovými úradmi viesť jednotný informačný systém, ktorému by sa zasielali všetky prihlášky, odhlášky a výkazy o zamestnancoch tak, aby sa zamedzilo dvojitému plneniu týchto povinností. Sociálna poisťovňa a zdravotné poisťovne by čerpali informácie z tohto systému.
- Povinnosť uchovávať vybrané dokumenty u platiteľov poistného po dobu 10 rokov navrhujeme skrátiť na polovicu.
- Zaviesť povinnosť predkladateľa právnej normy spracovať spolu s návrhom aj jednoduché, stručné a ľahko zrozumiteľné výklady pravidiel a povinností, ktoré z nej vyplývajú.
- Na základe analýzy zavedenia inštitútu predbežne záväzného stanoviska pre inštitúcie a vybrané zákony, prerokovanej vládou SR dňa 29.6.2011, zabezpečiť, aby gestorský rezort (tvorca zákonnej normy) bol povinný poskytnúť záväzný výklad právnej normy. Uvedené opatrenie je navrhnuté v záujme odstránenia nejednotného výkladu právnych predpisov.
- V prípade živnostníkov, samostatne hospodáriacich roľníkov a slobodných povolání poberajúcich starobný dôchodok navrhujeme dobrovoľné platenie odvodov na starobné dôchodkové poistenie, pretože tieto sa im do celkovej výšky dôchodkov premietnu len minimálne. Súčasne by to tieto skupiny podnikateľov motivovalo k ďalšej ekonomickej aktivite, čo by sa prejavilo vo zvýšenom výnose daní.
- Vykonať legislatívnu úpravu týkajúcu sa BOZP a súvisiacich predpisov do jedného zákona, za účelom jednoduchšej orientácie zamestnávateľov v tejto oblasti.
- Prijatť opatrenia na zníženie administratívnej náročnosti súvisiacej so zamestnávaním zamestnancov (prijímanie zamestnanca, systém odvodov do fondov) a opatrenia na zníženie celkovej ceny práce znižovaním odvodov do fondov na základe komplexnej a objektívnej analýzy potrieb a možností ďalšieho znižovania odvodového zaťaženia v SR.
- Odstrániť neúmerné sankcie štátnych, samosprávnych, verejnoprávných a iných správnych orgánov voči MSP pri jednorazovom nesplnení povinností (ako napr. bolo upravené zákonom č.392/2011 Z.z. o obchodovaní s výrobkami obranného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý novelizoval zákon č.455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní), najmä nepeňažných. Pri menej závažných nedostatkoch zaviesť zásadu, aby uloženiu sankcie predchádzala iba možnosť nápravy uložením opatrenia so záväzným termínom na odstránenie zisteného nedostatku.
- Zo strany kontrolných orgánov uplatňovať najmä u malých podnikateľov prevenciu (napr. uložiť vzdelávacie aktivity ako nápravné opatrenie) pred represiou.
- Zaviesť koordináciu postupu medzi jednotlivými orgánmi verejnej správy pri výkone kontroly podnikateľov. Viacero kontrolných orgánov by malo skontrolovať podnikateľa súčasne, čím by sa zabránilo viacnásobnej kontrole rovnakých skutočností. Pre podnikateľa by to popri úspore času a administratívnej záťaže znamenalo aj zníženie nákladov spojených s výkonom kontrolnej činnosti.

- V oblasti obchodného práva aktívne podporovať využívanie alternatívnych metód riešenia sporov, najmä mediáciu a rozhodcovské konanie a zvýšiť informovanosť podnikateľských subjektov v tejto oblasti.
- Zvýšiť povedomie MSP prostredníctvom komunikačných kampaní o nutnosti prípravy pri plánovanom prevode podnikov s dostatočným časovým odstupom. Podporovať šírenie potrebných informácií na prevod podnikov formou školení a databáz s cieľom zvýšiť počet úspešných prevodov firiem.

Princíp 4) Ústretová verejná správa - zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP

- Znížiť administratívnu záťaž podnikania, odstrániť duplicitu predkladania dokladov pre štátnu správu, zjednodušiť a zmenšiť rozsah požadovaného výkazníctva atď.
- Pri tvorbe každej právnej normy uplatňovať zásadu, podľa ktorej orgány verejnej správy, verejnoprávne inštitúcie (Sociálna poisťovňa a pod.) nebudú požadovať v správnom či inom konaní subjektov dokumenty, listiny, rozhodnutia a pod., ktoré sú vydané iným orgánom štátnej či verejnej správy, verejno-právnu inštitúciou (Sociálnom poisťovníkou a pod.). V tejto súvislosti podporiť informatizáciu štátnej a verejnej správy a urýchlené zavádzanie služieb e-governmentu vo všetkých oblastiach, kde dochádza k interakcii verejnej správy s podnikateľskými subjektmi, a tým odstrániť niekoľkonásobne sa opakujúce požiadavky na informácie, doklady a údaje od podnikateľov.
- Zdokonaľiť prechod na elektronickú komunikáciu, zavádzanie povinných elektronických hlásení, technicky sa to veľmi zle zvláda (pozri problém daňovej správy začiatkom roku 2012; Sociálna poisťovňa, zdravotné poisťovne). Neberie sa ohľad na skutočnosť, že najmenší podnikatelia nemusia nové veci zvládať jednak technicky (najnovšie PC, pokrytie siete atď.). Preto považujeme za reálne, ak sa prechodne umožní alternatívna možnosť malým firmám, resp. firmám v regiónoch, aby hlásenia mohli podať aj poštou.
- Na základe analýzy možností a dosahov zníženia základného imania pre vybrané druhy právnických osôb, prerokovanej vládou SR dňa 7.3.2012, znížiť základné imanie v a.s. na polovicu, v s.r.o. na symbolické 1 euro.
- Na základe analýzy NBÚ „Nedostatky v prístupe k využívaniu elektronického podpisu a zaručeného elektronického podpisu“ (dokument č.p. 281/2012/IBEP/OEP-006) vytvoriť stimulujúce podmienky pre široké využívanie elektronického podpisu podnikateľskými subjektmi. V tejto súvislosti je potrebné zjednodušenie slovenskej legislatívy upravujúcej problematiku elektronického podpisu.
- Zasielať aktuálne vzory tlačív - k zníženiu administratívneho zaťaženia malých a stredných podnikateľov by tiež prispelo, keby, na príklade opatrenia realizovaného v prípade Devízového zákona č.202/1995 Z.z., daňové úrady v rámci elektronickej komunikácie podnikateľom dopredu zasielali vzor príslušného tlačiva daňového priznania a aj týmto spôsobom ich upozornili na daňovú povinnosť.
- Zjednotenie funkcie živnostenského a obchodného registra do jednej inštitúcie.

- Aplikovať súdny poplatok za návrh na zápis zmeny vo výške 66 eur aj na prvozápisy, prípadne by bolo možné zvážiť úplné odstránenie poplatkov pri zakladaní spoločností.
- Na základe analýzy možností použitia elektronického výpisu z Obchodného registra SR na právne účely, prerokovanej vládou SR dňa 7.3.2012, zabezpečiť, aby elektronický výpis z Obchodného registra bol použiteľný na právne účely.
- Odporúčame tiež prenesenie povinnosti stavebníka zabezpečiť podklady pre konanie v podobe vyjadrenia dotknutých orgánov na stavebný úrad. Perspektívne by bolo možné uvažovať o vytvorení informačného systému, ktorý by prepájal všetky dotknuté orgány v danom území (takto dotknuté orgány je možné identifikovať už v územnom konaní), ktorý by umožňoval skrátiť stavebné konanie.
- V stavebnom zákone konkretizovať pri sankciách za čierne stavby v prípade akého porušenia stavebného zákona bude stavebník postihnutý finančnou sankciou a za aké porušenie mu bude uložené odstránenie čiernej stavby. Mal by to riešiť zákon jednoznačne, súčasná formulácia vo všeobecnej rovine umožňuje obchádzanie zákona.
- V rámci územného plánovania a následne v rámci povoľovania stavieb striktne dodržiavať priemyselné zóny a obytné zóny a v rámci obytných zón, zóny rodinných domov, zóny výškových obytných domov a pod., pod hrozbou sankcionovania stavebného úradu. Takýmto ustanovením v zákone by sa predišlo nejasnostiam v zákone vysvetľovať ustanovenia ľubovoľným spôsobom.
- Odporúčame, aby Štatistický úrad SR nezaraďoval mikropodniky do štatistického zisťovania viac ako raz za tri roky s výnimkou, ak si to potreba štatistických a iných druhov informácií vyžaduje inak.
- Navrhujeme "motivovať" súdy urýchliť vydanie rozhodnutia vo veci samej napríklad aj zmenou zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov, ktorou by sa prijali nasledovné opatrenia. V prípade, ak od zaplatenia súdneho poplatku za návrh na začatie konania do 1. termínu pojednávania uplynú napríklad viac ako 3 mesiace, účastníkom konania sa vráti 50 % zo všetkých zaplatených poplatkov.

Princíp 5) Verejné obstarávanie a štátna pomoc - prispôbiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP, uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP.

- Zavádzať pravidlá transparentnosti do systému verejného obstarávania na všetkých úrovniach verejnej správy.
- Vytvoriť väčší priestor pre uplatnenie kritérií kvality v procese obstarávania, najmä v prípade dodávky služieb. Súčasná legislatívna prax spojená s výrazným preferovaním kritéria ceny spôsobuje problémy pri výbere najvhodnejšej ponuky z hľadiska požiadaviek zákazky. Na druhej strane kvalitné ponuky podnikateľov bývajú často neúspešné z dôvodu predloženia lacnejšej ale menej kvalitnej ponuky.
- Analyzovať dopad existujúcich programov štátnej pomoci MSP a prispôbiť podmienky ich poskytovania potrebám MSP.

- Školiť verejných obstarávateľov s cieľom zvýšiť kvalitu obstarávania, a to nielen z hľadiska formálnosti, ale i hospodárnosti.
- Určiť limit pre podiel malých podnikov na zákazkách hradených z verejných financií na 30 %, ako je to bežné v krajinách Európy. Toto by zároveň pomohlo odstrániť korupciu pri zadávaní zákaziek z verejných financií. Objektívnymi súťažnými podmienkami by sa umožnil úspech aj malým podnikom a živnostníkom. Finančné prostriedky z verejných zdrojov by mohli byť motorom tohto segmentu – subjekty malého podnikania by zamestnávali viac pracovníkov, platili by dane, odvody, rozvíjali by sa.
- Požiadavka na najnižšiu cenu pri verejnom obstarávaní vytvára priestor pre nepoctivé podnikanie. Pri verejnom obstarávaní stavebných prác navrhujeme zakázať ako jediné kritérium najnižšiu cenu, pokiaľ súťažné dielo nie je definované podrobným projektom, presným a vyčerpávajúcim výkazom výmer a riadnou realizačnou dokumentáciou alebo kvantitatívne a kvalitatívne vyčerpávajúcim popisom diela. Používanie najnižšej ceny ako jediného a rozhodujúceho kritéria pre víťaza výberového konania na stavebné dielo je metóda deformujúca tento segment trhu.
- Vylúčiť zo súťaže ponuky s najvyššou a najnižšou cenou. Toto pravidlo je aplikované v mnohých krajinách EÚ za účelom eliminácie extrémnych variantov.

Princíp 6) Financie - uľahčiť MSP prístup k financiám a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií.

- Zlepšiť poskytovanie informácií o finančnej podpore pre MSP a výraznejšie prezentovať existujúce programy podpory na miestnej, národnej či európskej úrovni.
- Vo väčšej miere zabezpečovať podporu pre oblasť podnikania formou návratných foriem pomoci, ktoré majú výrazne nižší deformačný účinok na hospodársku súťaž.
- Vo väčšej miere zameriavať pozornosť na financovanie začínajúcich a malých podnikateľov, finančnú pomoc formou grantov resp. úverov dopĺňať poskytovaním vzdelávacích a poradenských služieb a navzájom tieto podpory prepájať.
- Posilnením a lepším prepojením existujúcich finančných podporných programov (štrukturálne fondy, záručné a úverové programy SZRB, EXIMBANKY SR, NARMSP, úverové linky komerčných bánk financované z EIB, program SlovSEFF), ako aj pripravovanej iniciatívy JEREMIE zabezpečiť účinnú podporu pre jednotlivé kategórie MSP. Osobitný dôraz je potrebné smerovať na uľahčenie prístupu k financiám pre začínajúcich podnikateľov a mikropodnikateľov, ktorí predstavujú kategórie podnikateľov najviac postihnuté zlyhaním trhu. Pravidelne prehodnocovať potrebu doplnenia zdrojov do týchto programov.
- Pre nastavenie efektívnej podpory MSP z prostriedkov štrukturálnych fondov v programovom období 2014 – 2020 vykonať analýzy trhu, identifikovať trhové medzery a potrebu financovania pre jednotlivé kategórie podnikov. Na základe toho identifikovať a pripraviť finančné nástroje založené na vhodnej kombinácii návratnej a nenávratnej

podpory s cieľom eliminovať medzery na trhu a vytvoriť podmienky pre zlepšenie konkurencieschopnosti MSP.

- Zlepšiť finančnú situáciu MSP prostredníctvom podpory potenciálnych investorov, aby investovali alebo požičali finančné zdroje začínajúcim podnikateľom a podnikom prostredníctvom úľavy na dani, ktorú by si investor mohol uplatniť vo výške 2,5 % z výšky úveru. Výhodou takejto schémy je jednoduchý princíp fungovania, ktorý len minimálne zaťažuje štátny rozpočet a vhodne stimuluje trhové prostredie (fungujúci model napr. Win-Win úvery v Belgicku).
- Zvážiť vytvorenie podpornej schémy na preplácanie pohľadávok malých a stredných podnikateľov, ktoré majú voči štátnym inštitúciám a ostatným subjektom s účasťou štátu. Pomocou tejto schémy by bolo podnikateľovi preplatená podstatná časť hodnoty pohľadávky (napr. 80 %). Toto opatrenie by umožnilo podnikateľovi naďalej rásť, keďže financie by mal k dispozícii a neboli by blokované vo forme pohľadávok (fungujúci model napr. podporná schéma Casheo v Belgicku).
- Podporiť vytvorenie pozície tzv. úverového ombudsmana pre uľahčenie dialógu/komunikácie medzi MSP a úverovými inštitúciami.
- Vytvoriť schémy pôžičiek a mikropôžičiek so zapojením súkromných a bankových zdrojov, ktoré by rešpektovali osobitosti rodinného podnikania, t.z. poskytovali by dlhodobé zdroje za prijateľný úrok.

Princípy 7 a 10) Jednotný trh a internacionalizácia - nabádať MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh, povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov.

- Zvýšiť úroveň informovanosti podnikateľov o príležitostiach, ktoré ponúka jednotný trh a naďalej stimulovať MSP k internacionalizácii svojej činnosti.
- V nadväznosti na presun agendy obchodnej diplomacie z Ministerstva hospodárstva SR na Ministerstvo zahraničných vecí SR zlepšiť koordináciu medzi zainteresovanými inštitúciami (MZV SR, MH SR, SARIO, EXIMBANKA SR, NARMSP, podnikateľské organizácie) s cieľom zabezpečiť vhodné podmienky pre internacionalizáciu MSP.
- Rozširovať podporu exportu v komoditnej ako aj v teritoriálnej štruktúre s dôrazom na trhy s obchodným potenciálom pre expanziu slovenských MSP.
- Výraznejšie podporovať poradenstvo a vzdelávanie o možnostiach podnikania na trhoch EÚ a trhoch tretích krajín, zvýšiť úroveň manažmentu exportujúcich MSP. Nedostatočné skúsenosti so zahranično-obchodnými transakciami, nedostatočné znalosti trhu a príslušných predpisov, získania obchodných partnerov, financovania exportu a pod. predstavujú výrazné bariéry pre väčšie exportné a importné aktivity MSP.
- V prípade podpory zameranej na akvizičnú činnosť umožniť čerpanie prostriedkov podnikateľským združeniam a zväzom, ktoré môžu poskytovať servis MSP pri organizácii výstav najmä v spoločných expozíciách a dokážu využiť prostriedky efektívnejšie a komplexnejšie.

- Zvýšiť konkurencieschopnosť slovenských podnikov na zahraničných trhoch prostredníctvom podpory na znižovanie domácej energetickej a surovinovej náročnosti výroby a zvyšovanie pridanej hodnoty produktov a služieb.
- Vo väčšej miere využiť skúsenosti veľkých podnikov so zahraničnoobchodnými aktivitami k posilneniu internacionalizácie MSP.

Princíp 8) Zručnosti a inovácie - podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií.

- Zvýšiť úroveň informovanosti podnikateľov o význame inovačných aktivít pre MSP.
- Systémovo podporiť regionálne samosprávy a regionálne štruktúry vytvorené v predchádzajúcich obdobiach na podporu inovácií (napr. technologické inkubátory) s cieľom podpory inovatívnych nápadov, šírenia dobrých skúseností a rozvoja celoživotného vzdelávania (ako súčasti budovania znalostnej ekonomiky a spoločnosti).
- Uplatniť účinnejšie motivačné nástroje na trvalé zvyšovanie inovačnej aktivity podnikateľského sektora.
- Zavádzať do praxe nástroje na podporu užšej kooperácie medzi súkromným sektorom a akademickou sférou/výskumom s využitím najlepších príkladov z EÚ.
- Podporovať zakladanie klastrových organizácií, čo prinesie zvýšenie inovačnej kapacity firemných členov klastrových organizácií a bude stimulovať rozvoj sektora MSP.
- Pomocou inovatívnych finančných nástrojov podporovať expanzné a inovatívne aktivity firiem s rastovým potenciálom. V tomto zmysle pripravovať aj opatrenia pre budúce programové obdobie pomoci EÚ.
- Prehodnotiť priority štátnej vedeckej a technickej politiky a stanoviť optimálny počet prioritných smerov výskumu a vývoja v súlade s očakávaným hospodárskym rastom. Koncentrovať prostriedky štátu do oblastí výskumu a vývoja, kde je možné dosiahnuť medzinárodne akceptovateľné a reálne výsledky. Reálne výsledky pravidelne verifikovať so zámermi.
- Prehodnotiť systém podpory aplikovaného výskumu a vývoja zo zdrojov štrukturálnych fondov EÚ a zabezpečiť porovnateľné podmienky pre využívanie týchto zdrojov organizáciami všetkých sektorov vedy a techniky, vrátane organizácií podnikajúcich v oblasti vedy a techniky.

Princíp 9) Životné prostredie - umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti.

- Zlepšiť informačnú podporu podnikateľských subjektov v oblasti ochrany životného prostredia a environmentálneho manažmentu.

- Zvyšovanie povedomia o zelenom podnikaní ako o podnikaní s vysokou pridanou hodnotou vo väzbe na koncept CSR.
- Podporovať zavádzanie zeleného verejného obstarávania v nadväznosti na Oznámenie Európskej komisie KOM(2008)400. Je to proces, v ktorom sa verejné orgány snažia obstarávať tovary, služby a práce so zníženým dopadom na životné prostredie počas celého ich životného cyklu, v porovnaní s tovarmi, službami a prácami s rovnakou primárnou funkciou, ktoré by boli inak obstarané.
- Rozvoj programov vzdelávania na všetkých úrovniach – aj v oblasti celoživotného vzdelávania so zameraním na ekológiu.
- Zvýšiť mieru stability a kontinuity environmentálnych stratégií v širšom politickom a spoločenskom kontexte.
- Zlepšenie infraštruktúry pre zavádzanie ekoinovácií v podnikateľskom prostredí, osobitne v sektore MSP.
- Podporovať zavádzanie environmentálnych manažérskych systémov EMS, EMAS a environmentálneho označovania produktov v malých a stredných podnikoch ako nástroja umožňujúceho znižovať negatívne environmentálne vplyvy.
- Výraznejšie propagovať potrebu realizácie energetických úspor a presadzovať zníženie energetickej náročnosti výroby v sektore malých a stredných podnikov.
- Efektívnejšie poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom v oblasti environmentálnej legislatívy (na príklade stránky <http://www.go-eco.sk/>).
- Zaviesť stimuly na podporu ekologických produktov a čistej produkcie v prostredí MSP.
- Zvýšiť povedomie o implementácii stratégie Európa 2020 so zameraním na životné prostredie a zodpovedné podnikanie (CSR) v podmienkach SR.

4.2 Navrhované priority a opatrenia podpory MSP v rámci politiky súdržnosti EÚ na obdobie rokov 2014 - 2020

Európska komisia prijala dňa 6. októbra 2011 návrhy právnych predpisov v oblasti politiky súdržnosti na obdobie rokov 2014 – 2020. K týmto návrhom sa v priebehu rokov 2012 a 2013 vyjadria Rada a Európsky parlament. Nové nariadenia by mali nadobudnúť účinnosť v roku 2014.

V rámci prípravy podmienok pre implementáciu politiky súdržnosti EÚ po roku 2013 boli identifikované priority a opatrenia zamerané na podporu MSP v nadväznosti na stratégiu Európa 2020. Opatrenia vychádzajú z tematických cieľov definovaných v článku 9 návrhu Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde,

Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom fonde námorného a rybného hospodárstva zahrnuté do spoločného strategického rámca a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (všeobecné nariadenie) vo verzii zo 14. marca 2012.

V záujme udržateľného rozvoja MSP a riešenia existujúcich problémov a zlyhaní trhu by mali byť v rámci politiky súdržnosti uskutočnené nasledovné opatrenia:

Tematický cieľ 3: Zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov

- finančnú podporu pre MSP realizovať predovšetkým formou finančných schém (návratná pomoc), nakoľko tieto majú menší deformačný účinok na hospodársku súťaž a zároveň majú revolvingový charakter, ktorý umožňuje multiplikovať počet príjemcov pomoci,
- zvýšenie adresnosti pomoci vytvorením špecifických finančných nástrojov zameraných na pomoc pre rôzne kategórie mikropodnikov,
- nástroj na podporu mikropodnikov a začínajúcich podnikov. Tieto kategórie podnikov sú najviac vystavené medzerám na trhu. Kategória mikropodnikov predstavovala v SR ku koncu roku 2011 97 % všetkých podnikov. Podľa štúdie Európskej komisie z roku 2009 až 60 % subjektov predstavovalo tzv. *non-bankable* klientov, to znamená podnikov, ktoré neboli schopné financovať sa komerčnými úvermi. Táto skupina predstavuje trhový medzeru. Práve na túto skupinu by sa mali zameriavať mikropôžičkové programy realizované nebankovými inštitúciami. Mikropôžičkový program so zvýhodnenou úrokovou sadzbou poskytujúci úvery do 25 000 € pre mikropodnikateľov. V prípade začínajúcich podnikov by bol kombinovaný so záručnou schémou, ktorá by bola zameraná na elimináciu zvýšeného rizika zlyhania úverov týchto klientov, tak aby bola zabezpečená udržateľnosť programu,
- nástroj na podporu mladých do 30 rokov. Cieľovými skupinami sú ľudia vstupujúci do podnikania (záujemcovia o podnikanie) a začínajúci podnikatelia (fungujúci menej ako 3 roky) z kategórie fyzických osôb a mikropodnikov. V rámci programu budú poskytované úvery v rozsahu 1 500 € – 15 000 €. Za účelom podporenia udržateľnosti podnikateľského konceptu ako aj zvýšenia podnikateľských zručností a nahradenia nedostatku skúseností je súčasťou programu komponent mentoringu. Podnikateľ/zájemca o podnikanie by ešte pred schválením úveru získal poradcu – mentora, ktorý by mu poskytoval mentoring, konzultácie a poradenstvo počas celého obdobia schválenia a splácania úveru,
- nástroj na podporu inovatívnych projektov v prostredí MSP. Úverový program s grantovou zložkou (ktorá by bola vyplatená na základe splnenia cieľov projektu) by bol zameraný na podporu inovatívnych podnikateľských zámerov, alternatívne transfer inovatívnych technológií,
- nástroj na podporu rýchlorastúcich inovatívnych firiem: Fond zárodkového kapitálu (Seed Fond) – investičný fond združujúci verejné a súkromné zdroje poskytujúci investície pre inovatívne podnikateľské zámery. S pomocou fondu budú poskytované investície v predštartovej etape podnikania do projektov s vysokým potenciálom expanzie. Súčasťou stratégie fondu bude požiadavka na vytváranie nových pracovných miest pre mladých. Investície budú vo forme majetkovej účasti, príp. v kombinácii s úverom, budú v rozsahu 10 – 100 tis. € s flexibilnou dĺžkou (1 – 5 rokov) stanovenou podľa charakteru

podnikateľského zámeru. Nástroj by obsahoval aj prvok koučingu - podnikatelia budú môcť pri príprave podnikateľských zámerov využiť služby kouča, ktorý ich usmerní v rámci prípravy a schvaľovania projektu,

- nástroj na podporu neformálnych individuálnych investorov - podnikateľských anjelov, ktorí spájajú poskytnutie (investovanie) finančných zdrojov s mentoringom a manažérskym poradenstvom. Program vytvorí celoštátnu štruktúru/podpornú sieť umožňujúcu podnikateľským anjelom investovať do začínajúcich podnikov. Podnikateľskí anjeli inklinujú k investíciám do mladých podnikov, avšak sú opatrní pri investíciách do predštartovej etapy podnikania, preto touto formou bude možné poskytnúť podporu v ďalšej fáze pre podnikateľské zábery začínajúcich podnikov podporené v rámci iných nástrojov (mikropôžičkový program, Seed fond),
- nástroj na podporu investícií do životného prostredia a energetickej efektívnosti v prostredí MSP. Program kombinujúci poradenstvo, mentoring a úverové financovanie (na príklade projektu EKOfit realizovaného vo viacerých krajinách EÚ),
- stimuly na podporu certifikácie systémov environmentálneho manažérstva EMAS/EMAS-Easy/ISO 14000, alternatívne zavádzanie ISO 26000 a princípov spoločenskej zodpovednosti v prostredí MSP kombinované s informačnou kampanou a poradenstvom,
- podpora internacionalizácie MSP. Podiel MSP na exporte SR v roku 2010 predstavoval 31 %, z toho len 1/10 smerovala mimo EÚ. Program by bol zameraný na informovanie a poradenstvo o všetkých záležitostiach súvisiacich so vstupom a pôsobením MSP na vnútornom trhu EÚ, ako aj na vonkajších trhoch, vyhľadávanie obchodných a technologických partnerov, organizovanie kooperačných podujatí a podnikateľských misií, podporu účasti na zahraničných veľtrhoch a výstavách, podporu zamestnania expertov na internacionalizáciu v rámci MSP, ktorí im pomôžu s expanziou do zahraničia,
- program inovačných voucherov na financovanie výskumu, vývoja a inovácií v prostredí MSP. Program môže byť využitý aj na podporu firiem etablovaných v podnikateľských inkubátoroch.

Tematický cieľ 8: Podpora zamestnanosti a podporovanie mobility pracovnej sily

- vzdelávanie a poradenstvo pred vstupom do podnikania: poskytovanie školení zameraných na rozvoj podnikateľských zručností pre záujemcov o podnikanie, realizácia prednášok, seminárov a diskusií so študentmi posledných ročníkov stredných škôl a čiastočne vysokých škôl s cieľom propagovať dobré podnikateľské príklady a modely realizované podnikateľmi na Slovensku a v iných krajinách. Zároveň by bola zabezpečená komunikácia podnikateľských tém v médiách (napr. video seriál, v ktorom by sa propagovali podnikateľské témy, diskutovali bariéry podnikania, prípadne prezentovali začínajúce podniky - start-upy zo Slovenska a zo zahraničia - úspešné aj neúspešné), internetové vzdelávacie programy a podobne. Ako lektorov na prednáškach a seminároch sa predpokladá zapojiť úspešných podnikateľov na regionálnej, ako aj na celoštátnej a medzinárodnej úrovni. Pre záujemcov o samozamestnanie (vstup do podnikania) budú realizované vzdelávacie kurzy s cieľom posilnenia schopností a zručností a ich zosúladenia s potrebami praxe, resp. budú sa môcť zapojiť do procesu koučingu, ktorý bude zameraný na posilnenie rozvojového potenciálu, zvýšenie vnútornej angažovanosti pre podnikanie, ako aj rozpracovanie vhodného podnikateľského zámeru,

- vzdelávanie a poradenstvo po vstupe do podnikania: zabezpečovanie celoživotného vzdelávania v prostredí MSP prostredníctvom poskytovania voucherov na absolvovanie školení zameraných na zlepšovanie podnikateľských zručností, zmeny podmienok podnikania, osvojenie si nových trendov, internacionalizáciu, spoločenskú zodpovednosť a ďalšie. Na príklade úspešných projektov využiť podnikateľských mentorov, ktorí budú poskytovať odborné rady a skúsenosti pre začínajúcich podnikateľov,
- podpora podnikania žien: na príklade úspešných projektov v oblasti podpory podnikania žien na Slovensku implementovaných v rámci iniciatívy Európska sieť ambasádoriek realizovať systémové poradenstvo pre ženy podnikateľky. Zastúpenie žien v podnikaní je dlhodobo nízke (ku koncu roka 2011 tvorili ženy len 27,7 %). Poradenstvo bude realizované formou mentorov pre podnikateľky, zároveň budú poskytované informačné a poradenské služby pre ženy vstupujúce do podnikania, vrátane prezentovania úspešných podnikateľských príkladov formou spoločenských ocenení,
- program podpory inovatívnych podnikateľských nápadov a začínajúcich podnikov prostredníctvom inkubátorov a coworkingových centier, program by fungoval ako dotačná schéma prostredníctvom ktorej by boli refundované určité podporné služby poskytované podnikateľskými a technologickými inkubátormi a coworkingovými centrami svojim klientom.

5. Vyhodnotenie programov a aktivít na podporu MSP

5.1 Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (MH SR) je ústredným orgánom štátnej správy Slovenskej republiky pre priemysel, energetiku, teplárenstvo, plynárenstvo, ochranu a racionálne využívanie nerastných surovín, stratégiu tvorby a realizácie inovácií v uvedených oblastiach; pre podporu malého a stredného podnikania, stratégiu tvorby a podporu podnikateľského prostredia, vnútorný obchod, zahraničný obchod, ochranu spotrebiteľa, BOZP v baníctve, puncovníctvo, skúšanie drahých kovov, kontrolu zákazu vývoja, výroby, skladovania, použitia a obchodu s chemickými zbraňami a prekursori, koordináciu hospodárskej mobilizácie, privatizáciu majetku štátu.

V roku 2011 bola v gescii MH SR poskytnutá podpora pre malých a stredných podnikateľov podľa nasledovných opatrení štátnej pomoci:

Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

V programovom období 2007 – 2013 plní MH SR úlohy riadiaceho orgánu pre Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, sprostredkovateľskými orgánmi sú Slovenská inovačná a energetická agentúra a Slovenská agentúra pre cestovný ruch, ktorá je od 1. novembra 2010 v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva dopravy a regionálneho rozvoja SR.

V roku 2011 bola za opatrenia **Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast** (ďalej OP KaHR), v rámci ktorých sa podporuje MSP (okrem MSP môžu byť podporené aj veľké podniky) poskytnutá štátna pomoc v sume **80 331 485,28 Eur – 11,78 %** a vyčerpaných **154 804 782,27 Eur – 22,70 %** z celkového rozpočtu na tieto opatrenia (v čerpaní sú zahrnuté údaje len zo súhrnných žiadostí o platbu, t.j. nie je zahrnuté predfinancovanie a zálohové platby). Cieľom podpory v rámci Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast je zachovať a ďalej rozvíjať konkurencieschopný a efektívne vyrábajúci potenciál priemyselnej výroby, energetiky, ako aj potenciál cestovného ruchu a ďalších vybraných služieb v podmienkach trvalo udržateľného rozvoja, a tak účinne prispievať k zvyšovaniu ekonomickej výkonnosti Slovenska ako celku a znižovaniu disparít ekonomickej výkonnosti v regiónoch SR. Pozornosť je venovaná podpore aktivít s pozitívnym dopadom na zamestnanosť a inovačný rozvoj.

Tab. č. 5.1.: Prehľad čerpania zdrojov Operačného programu konkurencieschopnosť a hospodársky rast pre MSP v roku 2011

Opatrenia Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	Čerpanie spolu (Eur)	Čerpanie MSP (Eur)	Podiel čerpania MSP (%)
<u>Prioritná os 1</u> - opatrenie 1.1 07K 0E 01 Inovácie a technologické transfery	90 925 993,80	80 581 414,64	88,6

Prioritná os 1 - opatrenie 1.3 07K 0E 02 Podpora inovačných aktivít v podnikoch	964 811,98	964 811,98	100
Prioritná os 2 - opatrenie 2.1 07K 01 0D Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike	24 227 058,47	23 732 806,98	98
Prioritná os 3 – opatrenie 3.1 07K 03 0D Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu	38 686 918,02	38 686 918,02	100
SPOLU	154 804 782,27	143 965 951,62	93

Celkový prehľad o vyhlásených výzvach, podpísaných zmluvách a čerpaní od začiatku realizácie OP KaHR je uvedený v prílohe B, tabuľka č.3.

Oficiálna účasť Slovenskej republiky na výstavách a veľtrhoch v zahraničí v gescii MH SR / Podpora programov rezortu MH SR – 07L04

V roku 2011 bola z rozpočtu MH SR poskytnutá priama finančná vo výške 392 000 Eur na realizáciu oficiálnych účastí MH SR na výstavách. MH SR v rámci tejto podpory hradí zo svojho rozpočtu náklady na prenájom plochy, výstavbu spoločného slovenského stánku a technické pripojenia expozície. V závislosti od veľkosti realizovanej plochy (od 30 do 100 m²) sa v spoločnom stánku môžu slovenské subjekty bezplatne prezentovať v rámci schváleného zoznamu podporovaných výstav v zahraničí. Počet účastí na výstavách nie je obmedzený a jedna firma sa môže zúčastniť všetkých schválených výstav. V rámci 18 oficiálnych účastí bolo podporených 120 podnikateľských subjektov.

Realizácia oficiálnych účastí MH SR je konkrétnou formou proexportnej podpory slovenských podnikateľských subjektov a podnikateľmi je hodnotená pozitívne, napriek obmedzeným rozpočtovým zdrojom, konštantnej výške podpory za ostatných 10 rokov, ako aj požiadavkám podnikateľov na rozsiahlejšiu formu tejto podpory.

07K 04 03 Podpora rozvoja strategických investícií – Investičné stimuly

Podľa zákona č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bola v roku 2011 vládou SR schválená investičná pomoc pre nasledovných investorov, spĺňajúcich charakteristiku MSP podľa Prílohy I. Nariadenia komisie (ES) č. 800/2008 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné so spoločným trhom podľa článkov 87 a 88 zmluvy (Všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách).

Tab. č. 5.2.: Druh poskytnutej pomoci, počet podporených MSP podľa jednotlivých druhov pomoci a finančné vyjadrenie schválenej investičnej pomoci

Prijímateľ (MSP)	Dotácia na dlhodobý investičný majetok (Eur)	Daňová úľava (Eur)	SPOLU (Eur)
CELLTEX Hygiene s. r. o.	2 500 000	1 500 000	4 000 000

Gallai&Wolff s.r.o.	3 000 000	370 000	3 370 000
ASPEL SLOVAKIA s.r.o.	870 000	830 000	1 700 000
PLASTIFLEX Slovakia, spol. s r.o.	800 000	860 000	1 660 000

Hodnotenie poskytnutej pomoci nie je k dispozícii z dôvodu, že schválená investičná pomoc ešte nebola poskytnutá a investičné zámery sú v stave realizácie.

5.1.1 Slovenská inovačná a energetická agentúra

Slovenská inovačná a energetická agentúra (SIEA) je príspevková organizácia v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR so zameraním na oblasť energetiky, racionálneho využitia zdrojov energie a inovácií. SIEA zároveň pôsobí ako Sprostredkovateľský orgán pod Riadiacim orgánom (MH SR) v rámci implementácie Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, Od 26. októbra 2011 je SIEA jediným sprostredkovateľským orgánom v rezorte MH SR.

Prehľad realizácie Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast:

Výzva KaHR–111SP-0801, Podopatrenie 1.1.1 „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“ (Schéma štátnej pomoci), forma pomoci - poskytnutie nenávratného finančného príspevku formou refundácie. V rámci tejto výzvy v roku 2009 boli uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 30 projektom s celkovou výškou NFP 49 790 878,31 Eur. V priebehu roka 2010 a 2011 odstúpil od Zmluvy o poskytnutí NFP 2 Prijímatelia.

Stav k 31. decembru 2011 - uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 28 projektom s celkovou výškou NFP 42 429 432,19 Eur, stav čerpania NFP k 31.12.2011 bol 24 742 888,00 Eur z toho čerpania NFP v roku 2011 (refundované NFP v ŽoP) 7 986 234,54 Eur, riadne ukončených bolo 21 projektov, 7 projektov bolo v realizácii.

Výzva KaHR–111SP-0902, Podopatrenie 1.1.1 „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“ (Schéma štátnej pomoci), forma pomoci - poskytnutie nenávratného finančného príspevku formou refundácie. V rámci tejto výzvy v roku 2010 a 2011 boli uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 75 projektom a k 2 projektom Prijímatelia nepodpísali Zmluvy o poskytnutí NFP.

Stav k 31. decembru 2011 - uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 75 projektom s celkovou výškou NFP 100 247 542,68 Eur, stav čerpania NFP k 31.12.2011 bol 32 090 388,17 Eur z toho čerpania NFP v roku 2011 (refundované NFP v ŽoP) 22 562 994,61 Eur, riadne ukončených bolo 21 projektov, 7 projektov bolo v realizácii.

Výzva KaHR–111SP-1001, Podopatrenie 1.1.1 „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“ (Schéma štátnej pomoci), forma pomoci - poskytnutie nenávratného finančného príspevku formou refundácie. V rámci tejto výzvy v roku 2011 boli uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 40 projektom.

Stav k 31. decembru 2011 - uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 40 projektom s celkovou výškou NFP 29 975 264,41 Eur, stav čerpania NFP k 31.12.2011 bol 0,00 Eur

z toho čerpania NFP v roku 2011 (refundované NFP v ŽoP) 0,00 Eur, riadne ukončených bolo 0 projektov, 40 projektov bolo v realizácii.

Výzva KaHR–21DM-0801, Opatrenie 2.1 „Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike“-(schéma pomoci de minimis), forma pomoci - poskytnutie nenávratného finančného príspevku formou refundácie. V rámci tejto výzvy v roku 2009 boli uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 9 projektom s celkovou výškou NFP 956 107,24 Eur.

Stav k 31. decembru 2011 - uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 9 projektom s celkovou výškou NFP **948 216,38** Eur, stav čerpania NFP k 31.12.2011 bol 658 688,18 Eur z toho čerpania NFP v roku 2011 (refundované NFP v ŽoP) 120 692,96 Eur, riadne ukončených bolo 7 projektov, 2 projektov boli v realizácii.

Výzva KaHR–21DM-0901, Opatrenie 2.1 „Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike“(schéma pomoci de minimis), forma pomoci - poskytnutie nenávratného finančného príspevku formou refundácie. V rámci tejto výzvy v roku 2010 boli uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 19 projektom s celkovou výškou NFP 1 947 115,88 Eur.

Stav k 31. decembru 2011 - uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 19 projektom s celkovou výškou NFP 1 946 627,82 Eur, stav čerpania NFP k 31.12.2011 bol 1 027 068,73 Eur z toho čerpania NFP v roku 2011 (refundované NFP v ŽoP) 1 027 068,73 Eur, riadne ukončených bolo 12 projektov, 7 projektov bolo v realizácii.

Výzva KaHR–21SP-0801, Opatrenie 2.1 „Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike“ (Schéma štátnej pomoci), forma pomoci - poskytnutie nenávratného finančného príspevku formou refundácie. V rámci tejto výzvy v roku 2009 boli uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 32 projektom s celkovou výškou NFP 69 866 365,14 Eur. V priebehu roka 2010 a 2011 odstúpili od Zmluvy o poskytnutí NFP 4 Prijímatelia.

Stav k 31. decembru 2011 - uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 28 projektom s celkovou výškou NFP 63 940 715,19 Eur, stav čerpania NFP k 31.12.2011 bol 41 234 123,52 Eur z toho čerpania NFP v roku 2011 (refundované NFP v ŽoP) 22 078 003,42 Eur, riadne ukončených bolo 19 projektov, 9 projektov bolo v realizácii.

Výzva KaHR–21SP-0901, Opatrenie 2.1 „Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike“ (Schéma štátnej pomoci), forma pomoci - poskytnutie nenávratného finančného príspevku formou refundácie. V rámci tejto výzvy v roku 2011 boli uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 38 projektom s celkovou výškou NFP 50 623 104,83 Eur. Okrem toho 1 Prijímateľ nepodpísal Zmluvu o NFP.

Stav k 31. decembru 2011 - uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 38 projektom s celkovou výškou NFP 49 808 091,29 Eur, stav čerpania NFP k 31.12.2011 bol 225 169,92 Eur z toho čerpania NFP v roku 2011 (refundované NFP v ŽoP) 537 570,39 Eur, riadne ukončený bol 1 projekt, 37 projektov bolo v realizácii.

Výzva KaHR–13SP-0801, Opatrenie 1.3 „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“ (Schéma štátnej pomoci) , forma pomoci - refundácia. V rámci tejto výzvy v roku 2010 boli uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 21 projektom s celkovou výškou NFP 18 155 301,45 Eur. V priebehu roka 2010 a 2011 odstúpili od Zmluvy o poskytnutí NFP 6 Prijímatelia.

Stav k 31. decembru 2011 - uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 15 projektom s celkovou výškou NFP 12 854 773,42 Eur, stav čerpania NFP k 31.12.2011 bol 964 811,98 Eur z toho čerpania NFP v roku 2011 (refundované NFP v ŽoP) 964 811,98 Eur, riadne ukončených bolo 0 projektov, 15 projektov bolo v realizácii.

Výzva KaHR–13DM-0901, Opatrenie 1.3 „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“ (schéma pomoci de minimis), forma pomoci - poskytnutie nenávratného finančného príspevku formou refundácie. V rámci tejto výzvy v roku boli uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 4 projektom s celkovou výškou NFP 1 069 231,00 Eur.

Stav k 31. decembru 2011 - uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 4 projektom s celkovou výškou NFP 1 069 231,00 Eur, stav čerpania NFP k 31.12.2011 bol 0,00 Eur z toho čerpania NFP v roku 2011 (refundované NFP v ŽoP) 0,00 Eur, riadne ukončených bolo 0 projektov, 4 projekty boli v realizácii.

Výzva KaHR–13SP-1001, Opatrenie 1.3 „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“ (Schéma štátnej pomoci), forma pomoci - poskytnutie nenávratného finančného príspevku formou refundácie.

Stav k 31. decembru 2011 – proces uzatvárania Zmluvy o poskytnutí NFP nebol ukončený. K uzavretiu Zmluvy o NFP je pripravených 15 projektov s celkovou výškou NFP 10 842 286,26 Eur, začiatok popisovania Zmluvy o poskytnutí NFP je január 2012.

Výzva KaHR – 111SP/LSKxP-1101 bola vyhlásená dňa 30.9.2011 v rámci schémy štátnej pomoci na podporu zavádzania inovatívnych a vyspelých technológií v priemysle a v službách s relevanciou k Lokálnym stratégiám komplexného prístupu v rámci Podopatrenia 1.1.1, Opatrenia 1.1. Dátum uzávierky bol stanovený na 29.2.2012 preto informácie o zmluvnom viazaní projektov a následnom čerpaní finančných prostriedkov budú predmetom Správy o stave malého a stredného podnikania za rok 2012.

Výzva KaHR 111DM-0801, Podopatrenie 1.1.1 „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“ (Schéma pomoci de minimis), forma pomoci - poskytnutie nenávratného finančného príspevku formou refundácie. Výzva bola vyhlásená dňa 14. júla 2008 s alokáciou finančných prostriedkov na výzvu 33 193 918,87 Eur. Cieľom poskytnutia pomoci je podpora projektov zameraných na zvýšenie konkurencieschopnosti existujúcich podnikov zavedením inovatívnych a vyspelých technológií, vytvorenie prostredia na zvyšovanie inovačného potenciálu podnikov v priemysle a v službách, rozvoj ekologických výrobných ako nevyhnutnosti na prípravu trvalo udržateľného rozvoja v priemysle.

Stav k 31. decembru 2011 - uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 66 projektom s celkovou výškou NFP 8 739 221,52 Eur, stav čerpania NFP k 31.12.2011 bol 8 238 617,13 Eur, riadne ukončených bolo 62 projektov vo výške čerpaného NFP 8 214 894,63 Eur, 4 projekty boli v realizácii.

Výzva DOP 2008-SIP001, Podopatrenie 1.1.2 (Schéma pomoci de minimis), forma pomoci - poskytnutie nenávratného finančného príspevku formou refundácie. V prípade tohto Podopatrenia sa jedná o medzirezortnú spoluprácu kde poskytovateľom pomoci pre aktivity v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej len „ERDF“) je Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky ako Riadiaci orgán pre Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a Vykonávateľom schémy a sprostredkovateľským orgánom pod Riadiacim orgánom pre Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast je SŠF MSP SIEA - poskytovateľom pomoci pre aktivity v rámci Európskeho sociálneho fondu (ďalej len „ESF“) je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky ako Riadiaci orgán pre Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia a Vykonávateľom schémy a sprostredkovateľským orgánom pod Riadiacim orgánom pre Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia je Sociálna implementačná agentúra (ďalej len SIA)

Výzva bola vyhlásená dňa 28. augusta 2008 s alokáciou finančných prostriedkov na výzvu 19 916 351,32 Eur (Alokované finančné prostriedky na celú výzvu (t. j. OP KaHR + OP ZaSI). Všetky údaje v rámci Podopatrenia 1.1.2 sú vykazované výlučne za OP KaHR.

Stav k 31. decembru 2011 - uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 89 projektom s celkovou výškou NFP 8 011 929,39 Eur, stav čerpania NFP k 31.12.2011 bol 6 594 851,98 Eur, riadne ukončených bolo 74 projektov vo výške čerpaného NFP 6 489 733,85 Eur, 15 projektov bolo v realizácii.

Výzva KaHR 111DM-0901, Podopatrenie 1.1.1 „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“ (Schéma pomoci de minimis), forma pomoci - poskytnutie nenávratného finančného príspevku formou refundácie. Výzva bola vyhlásená dňa 15. júna 2009 s alokáciou finančných prostriedkov na výzvu 25 000 000 Eur. Cieľom poskytnutia pomoci je zvýšenie konkurencieschopnosti existujúcich podnikov zavedením inovatívnych a vyspelých technológií, vytvorenie prostredia na zvyšovanie inovačného potenciálu podnikov v priemysle a službách, rozvoj ekologických výrobných ako nevyhnutnosti na prípravu trvalo udržateľného rozvoja v priemysle.

Stav k 31. decembru 2011 - uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 72 projektom s celkovou výškou NFP 23 641 030,43 Eur, stav čerpania NFP k 31.12.2011 bol 17 046 085,26 Eur, riadne ukončených bolo 49 projektov vo výške čerpaného NFP 14 493 169,01 Eur, 23 projektov bolo v realizácii.

Výzva KaHR 111SP/LSKxP-1101, Podopatrenie 1.1.1 „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“ (Schéma štátnej pomoci), forma pomoci - poskytnutie nenávratného finančného príspevku formou refundácie. Výzva bola vyhlásená dňa 30. septembra 2011 s alokáciou finančných prostriedkov na výzvu 16 470 588,00 Eur.

Výzva KaHR 113DM-0801, Podopatrenie 1.1.3 „ Podpora účasti slovenských výrobcov na veľtrhoch, výstavách, obchodných misiách“ (Schéma podpory medzinárodnej spolupráce (de minimis)), forma pomoci - poskytnutie nenávratného finančného príspevku formou refundácie. Výzva bola vyhlásená dňa 12. marca 2008 s alokáciou finančných prostriedkov na výzvu 8 298 480 Eur. Cieľom opatrenia je poskytnutie pomoci malým a stredným podnikom, ktoré sa chcú prezentovať na domácom a zahraničnom trhu a pomoc výrobným podnikom a podnikom pracujúcim v službách lepšie sa zapojiť do medzinárodnej kooperácie a úspešnejšie sa uplatniť na zahraničnom trhu

Stav k 31. decembru 2011 - uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 16 projektom s celkovou výškou NFP 1 369 647,52 Eur, stav čerpania NFP k 31.12.2011 bol 1 299 746,90 Eur, riadne ukončených bolo 13 projektov vo výške čerpaného NFP 1 043 556,91 Eur, 3 projekty boli v realizácii.

Výzva KaHR 113DM-0901, Podopatrenie 1.1.3 „ Podpora účasti slovenských výrobcov na veľtrhoch, výstavách, obchodných misiách“ (Schéma podpory medzinárodnej spolupráce (de minimis)), forma pomoci - poskytnutie nenávratného finančného príspevku formou refundácie. Výzva bola vyhlásená dňa 25. mája 2009 s alokáciou finančných prostriedkov na výzvu 4 000 000 Eur. Cieľom opatrenia je poskytnutie pomoci malým a stredným podnikom, ktoré sa chcú prezentovať na domácom a zahraničnom trhu a pomoc výrobným podnikom a podnikom pracujúcim v službách lepšie sa zapojiť do medzinárodnej kooperácie a úspešnejšie sa uplatniť na zahraničnom trhu

Stav k 31. decembru 2011 - uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 26 projektom s celkovou výškou NFP 1 888 788,13 Eur, stav čerpania NFP k 31.12.2011 bol 886 092,07 Eur, riadne ukončených bolo 14 projektov vo výške čerpaného NFP 673 627,68 Eur, 12 projektov bolo v realizácii.

5.1.2 Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu

Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) je príspevkovou organizáciou MH SR financovanou zo zdrojov štátneho rozpočtu. Agentúra SARIO si za svoj základný cieľ kladie zvyšovanie životnej úrovne občanov Slovenska prostredníctvom zvyšovania zamestnanosti a znižovaním regionálnych rozdielov. V rámci podpory rozvoja investícií a obchodu zabezpečuje propagáciu výhod slovenského podnikateľského a investičného prostredia, získava investorov, organizuje aktivity na podporu obchodu so zahraničím, poskytuje konzultačnú činnosť. Medzi jej ďalšie aktivity patrí aj účasť na všeobecných a špecializovaných výstavách a veľtrhoch, realizácia obchodných misií v zahraničí, prijímanie zahraničných misií, vzdelávacie programy pre exportérov a poskytovanie poradenských služieb v tuzemsku a v zahraničí.

V oblasti podpory investícií na Slovensku SARIO poskytuje investičné služby a aktuálne informácie o podnikateľskom prostredí pre domácich aj zahraničných investorov, zabezpečuje výber najvhodnejších lokalít a nehnuteľností pre implementáciu investičných zámerov. V roku 2011 SARIO prostredníctvom sekcie Priamych zahraničných investícií úspešne ukončilo 26 investičných projektov, v objeme 517,6 mil. Eur, ktoré spolu vytvoria 3634 až 4354 pracovných miest.

Sekcia Štrukturálnych fondov agentúry SARIO implementovala opatrenia v rámci OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, kde bola poskytovaná štátna pomoc. Táto sekcia bola však rozhodnutím Ministra hospodárstva SR č. 55/2011 zo dňa 26.10.2011 o presune činností presunutá na Slovenskú inovačnú a energetickú agentúru. Agentúra SARIO tak od dňa 26.10.2011 nerealizuje opatrenia OP KaHR prostredníctvom Schémy podpory medzinárodnej spolupráce.

Agentúra SARIO nie je poskytovateľom investičnej pomoci, iba jedným z posudzovateľov predložených investičných zámerov. Sekcia Priamych zahraničných investícií

agentúry SARIO vypracúva odborné posudky k investičným zámerom spoločností, ktoré sa uchádzajú o investičnú pomoc v zmysle zákona č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci, poskytovateľmi ktorej sú Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo financií SR a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Táto podpora nie je obmedzená veľkosťou uchádzača, tzn. schéma je otvorená pre malé a stredné, ale aj veľké podniky. Uchádzači zároveň nie sú povinní deklarovať, do ktorej kategórie podľa veľkosti spadajú a vzhľadom na to, že agentúre SARIO poskytujú iba obmedzený okruh údajov, nie vždy je možné jednoznačne deklarovať, že ide o malý alebo stredný podnik. Zo zoznamu úspešných žiadateľov o investičnú pomoc za rok 2010 bola vyselektovaná jedna spoločnosť, ktorá by mohla byť klasifikovaná ako malý a stredný podnik. V roku 2011 jej bola schválená investičná pomoc v celkovej výške 4 mil. Eur.

V rámci podpory malých a stredných podnikov agentúra SARIO organizuje Slovenský start-up rozvojový program, ktorý slúži ako podpora pre mladé inovatívne a technicky orientované slovenské podniky v oblasti vysokých technológií (high-tech) a výskumu a vývoja.

5.1.3 Inovačný fond, n. f.

Inovačný fond, neinvestičný fond, je samostatnou neziskovou, neštátnou právnickou osobou s pôsobnosťou na území SR, ktorý zriadilo Ministerstvo hospodárstva SR v zmysle zákona č. 147/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch.

Inovačný fond v súlade so svojím štatútom poskytuje **návratnú finančnú výpomoc** s cieľom podporiť vytvorenie vhodných podmienok na využívanie výsledkov výskumu, vývoja, inovácií, patentov, priemyselných a úžitkových vzorov v úzkom spojení s vedeckými, výskumnými a technickými inštitúciami. Účelom poskytnutia návratnej finančnej výpomoci je podpora subjektov riešiacich projekty v oblasti výskumu, vývoja a inovácií, využitia a ochrany patentov, priemyselných a úžitkových vzorov, pričom výsledkom riešenia majú byť inovatívne výrobky a služby s vyššou pridanou hodnotou a reálnou nádejou uplatnenia sa na domácom a európskom, respektíve svetovom trhu.

Návratná finančná výpomoc sa poskytuje na riešenie projektov, ktoré splnili podmienky na poskytnutie výpomoci a spočíva v uľahčení prístupu k finančným zdrojom za výhodných úrokových podmienok.

Inovačný fond n. f. podporil 4 projekty vo forme návratnej finančnej výpomoci, na riešenie ktorých poskytol v roku 2011 sumu 583 000 Eur. Išlo o podporu projektov nasledovných riešiteľov:

- PRVÁ ZVÁRAČSKÁ, a. s., Bratislava, na riešenie projektu „Inovácia technológie laserového zvarovania absorpčných puzdier na uskladnenie vyhoreného jadrového paliva“ (zmluva č. 1/2010), 2. tranža vo výške 100 000 Eur.
- EVPÚ a. s., Nová Dubnica, na riešenie projektu „Vývoj a experimentálne overovanie efektívneho procesu splynovania orientované na zdokonaľovanie procesu finálnej technológie splynovania a spracovania procesného plynu“, (zmluva 2/2010), 2. tranža vo výške 245 000 Eur.
- ZTS - Výskumno-vývojový ústav Košice a. s., Južná trieda 95, 041 24 Košice, na riešenie

projektu „Inovácia – vývoj obzvlášť presných polohovacích systémov pre rádioaktívne prostredie“, (zmluva 1/2011), 1. tranža vo výške 68 000 Eur.

- BUKÓZA INVEST spol. s r. o., Hencovská 2073, 093 02 Hencovce, na riešenie projektu „Priemyselný výskum výroby práškovej celulózy (mikrokryštalickej celulózy)“, (zmluva 2/2011), 1. tranža vo výške 170 000 Eur.

5.2 Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (MDVRR SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre dráhy a dopravu na dráhach, cestnú a kombinovanú dopravu, pozemné komunikácie, vnútrozemskú plavbu a prístavy, námornú plavbu, civilné letectvo, pošty, telekomunikácie, verejné práce, stavebný poriadok a územné plánovanie okrem ekologických aspektov, stavebnú výrobu a stavebné výrobky, tvorbu a uskutočňovanie bytovej politiky, poskytovanie štátnej prémie k stavebnému sporeniu a štátneho príspevku k hypotekárnym úverom, cestovný ruch, energetickú hospodárnosť budov a tvorbu a uskutočňovanie politiky mestského rozvoja. Zároveň koordinuje prípravu politik regionálneho rozvoja a plní funkciu štátneho dopravného úradu a námorného úradu.

Od 1. januára 2011 MDVRR SR koordinuje využívanie finančných prostriedkov z fondov Európskej únie.

V rezorte MDVRR SR sa podpora malého a stredného podnikania sústreďuje do troch oblastí: výstavba, cestovný ruch doprava.

Výstavba

Dotácie podľa Výnosu č. MVRR-2005-8520 z 25.10.2005 o poskytovaní dotácií na výskum a vývoj a podľa § 11 ods. 2 písm. c) zákona č. 172/2005 Z. z.

Poskytovanie podpory bolo zamerané na zvýšenie konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov prostredníctvom podpory aplikovaného výskumu a inovačných aktivít u podnikateľov z verejných zdrojov a zdrojov súkromnej sféry, t.j. ich spolufinancovaním. V roku 2011 bola poskytnutá dotácia (štátna minimálna pomoc) 3 MSP vo výške 104 145 Eur.

Dotácie zo štátneho rozpočtu na vedecko–technické služby podľa § 8a ods. 8 zákona č. 172/2005 Z. z.

Pri projektoch výskumu a vývoja riešených fyzickými alebo právnickými osobami, ktorým bola poskytnutá štátna (minimálna) pomoc vo forme dotácie, sú odberateľmi výsledkov samotní riešitelia, ktorí vykonávaním výskumu a vývoja v oblasti svojho podnikania zvyšujú kvalitu svojich výrobkov a používaných technológií. V roku 2011 bola poskytnutá 1 dotácia MSP vo výške 13 829 Eur. Dotácia bola poskytnutá na podporu činností v súlade s § 8 ods. 2 písm. b, d, e zákona č. 172/2005 Z.z.

Cestovný ruch

Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast 2007 – 2013

V rámci Opatrenia 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu OP KaHR bola v roku 2011 vyhlásená výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku – KaHR-31SP-1101, v gescii SACR (Slovenská agentúra pre cestovný ruch) plniacej funkciu Sprostredkovateľského orgánu pod Riadiacim orgánom, pričom termín ukončenia výzvy je 18. 7. 2012.

Cieľom tohto opatrenia je vytváranie podmienok pre rast konkurencieschopnosti cestovného ruchu prostredníctvom zvýšenia kvality a komplexnosti poskytovaných služieb cestovného ruchu s celoročným využitím, zvyšovaním kvality poskytovaných služieb a ich celoročným využitím a v rámci toho obnova a rozvoj kultúrneho, historického a prírodného dedičstva súvisiaceho s aktivitami cestovného ruchu, ako aj skvalitnenie prezentácie Slovenska ako krajiny cestovného ruchu. Finančné vyjadrenie podpory : 36 mil. Eur. Počet podporených MSP a hodnotenie poskytnutej pomoci bude známe až po ukončení výzvy, po 18.7.2012

Doprava

MDVRR SR v oblasti železničnej dopravy nemá podporný program určený na podporu malého a stredného podnikania. Kritériám malého a stredného podnikania najviac zodpovedala v roku 2010 podpora na základe výnosu č. 491/M-2006 z 15. februára 2006 v znení výnosu č. 3152/M- 2007 zo 7. decembra 2007 o poskytovaní dotácií v oblasti kombinovanej dopravy. Podpora kombinovanej dopravy bola na základe vyššie uvedených výnosov v roku 2010 ukončená a pre rok 2011 a ani pre rok 2012 neboli v štátnom rozpočte na podporu kombinovanej dopravy vyčlenené žiadne finančné prostriedky. V súčasnosti sa pripravujú opatrenia, aby od 1. januára 2013 v zmysle § 22 zákona č. 514/2001 Z. z. o doprave na dráhach sa obnovila podpora v oblasti kombinovanej dopravy.

5.2.1 Slovenská agentúra pre cestovný ruch

Slovenská agentúra pre cestovný ruch (SACR) je štátna príspevková organizácia špecializovaná na marketing a štátnu propagáciu cestovného ruchu Slovenskej republiky. Vykonáva marketing cestovného ruchu na celoštátnej úrovni, poskytuje informácie o možnostiach cestovného ruchu na Slovensku, propaguje Slovensko ako cieľovú krajinu cestovného ruchu, prispieva k tvorbe pozitívneho obrazu Slovenska v zahraničí a podporuje predaj produktov cestovného ruchu Slovenskej republiky. SACR je oprávnená vykonávať oficiálne zastúpenia v zahraničí a vytvárať detašované pracoviská v tuzemsku a v zahraničí. Od 1. 11. 2010 došlo k prechodu SACR do zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR.

SACR zároveň plní funkciu Sprostredkovateľského orgánu pod Riadiacim orgánom pre Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast 2007 – 2013, ktorým je Ministerstvo hospodárstva SR .

V rámci Opatrenia 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu OP KaHR bola v roku 2011 vyhlásená výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku – KaHR-31SP-1101, pričom termín ukončenia výzvy je 18. 7. 2012.

Cieľom tohto opatrenia je vytváranie podmienok pre rast konkurencieschopnosti cestovného ruchu prostredníctvom zvýšenia kvality a komplexnosti poskytovaných služieb cestovného ruchu s celoročným využitím, zvyšovaním kvality poskytovaných služieb a ich celoročným využitím a v rámci toho obnova a rozvoj kultúrneho, historického a prírodného dedičstva súvisiaceho s aktivitami cestovného ruchu, ako aj skvalitnenie prezentácie Slovenska ako krajiny cestovného ruchu.

K 31.12.2011 bolo vyhlásených päť výziev, z čoho ukončené boli štyri výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku, a to:

1. Výzva s kódom KaHR-31SP-0801 - Schéma štátnej pomoci na podporu podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu do ucelených produktov cestovného ruchu s celoročným využitím. Trvanie výzvy bolo od 14.04.2008 – 18.07.2008, alokovaná suma na výzvu bola 82 984 797,19 Eur. Počet zmluvne viazaných projektov MSP v roku 2011 bolo 19 v celkovej výške 68 526 241,05 Eur.

2. Výzva s kódom KaHR-31DM-0801 - Schéma na podporu podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu (schéma pomoci de minimis). Trvanie výzvy bolo od 09.06.2008 – 12.09.2008, alokovaná suma na výzvu bola 16 596 959,44 Eur. V roku 2011 bolo 16 zmluvne viazaných projektov MSP v celkovej výške 2 816 043,40 Eur.

3. Výzva s kódom KaHR-31SP-0802 - Schéma štátnej pomoci na podporu podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu do ucelených produktov cestovného ruchu s celoročným využitím. Výzva trvala od 16.09.2008 – 13.02.2009, alokovaná suma na výzvu bola 33 193 918,87 Eur. Počet zmluvne viazaných projektov MSP v roku 2011 bolo 6 v celkovej výške 19 219 294,62 Eur.

4. Výzva s kódom KaHR-31DM-0902 - Schéma na podporu podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu (schéma pomoci de minimis). Výzva trvala od 20.7.2009 – 19.10.2009, alokovaná suma na výzvu bola 24 500 000 Eur. V roku 2011 bolo 44 zmluvne viazaných projektov MSP v celkovej výške 17 310 564,13 Eur.

Čerpanie na úrovni projektov k 31. 12. 2011 za všetky výzvy bolo vo výške 71 783 359,07 Eur, čo predstavuje celkovo 66,54 % zo všetkých zmluvne viazaných finančných prostriedkov na Opatrenie 3.1 OP KaHR.

Celkový prehľad o výzvach v gescii SACR je uvedený v prílohe B, tabuľka č. 4.

5.3 Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Ministerstvo financií Slovenskej republiky (MF SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť financií, daní a poplatkov, colníctva, finančnej kontroly, vnútorného auditu a vládneho auditu. MF SR je aj ústredným orgánom štátnej správy pre informatizáciu

spoločnosti, koordináciu štátnej pomoci a pre oblasť cien a cenovej kontroly s výnimkou cien a cenovej kontroly tovarov ustanovených osobitnými zákonmi. MF SR zabezpečuje:

- a) tvorbu a uskutočňovanie politiky vo vyššie uvedených oblastiach podľa odseku 1 vrátane rozpočtovania súhrnného schodku verejného rozpočtu, tvorby a realizácie štátneho rozpočtu, politiky finančného trhu vrátane ochrany spotrebiteľa pri poskytovaní finančných služieb a politiky spravovania majetku verejnej správy vo verejnoprospešnej a nepodnikateľskej sfére,
- b) výkon štátnej správy vo veciach správy štátnych finančných aktív a pasív Slovenskej republiky, hypotekárneho bankovníctva, stavebného sporenia s výnimkou poskytovania štátnej prémie k stavebnému sporeniu, devízového hospodárstva a devízovej kontroly, jednotného účtovníctva a účtovného výkazníctva, hazardných hier,
- c) výkon štátneho dozoru nad vykonávaním sociálneho poistenia, dodržiavaním podmienok poskytovania štátnej prémie v stavebnom sporení, dodržiavaním podmienok poskytovania štátneho príspevku k hypotekárnym úverom, činnosťou Exportno-importnej banky Slovenskej republiky a nad hospodárením Sociálnej poisťovne.

Podpora MSP zo strany MF SR sa uskutočňuje prostredníctvom aktivít Slovenskej záručnej a rozvojovej banky (SZRB) a Exportno-importnej banky SR (EXIMBANKA).

5.3.1 Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s.

Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s. (SZRB) je špecializovanou podpornou bankou zameranou najmä na rozvoj malého a stredného podnikania na Slovensku, podporu miest a obcí a podporu obnovy bytového fondu. Vlastníkom a jediným akcionárom banky je Slovenská republika zastúpená Ministerstvom financií SR. Na plnenie svojho poslania využíva banka okrem svojich úverových produktov aj partnerskú spoluprácu s komerčnými bankami a ostatnými inštitúciami podporujúcimi cieľové segmenty.

SZRB sa v roku 2011 orientovala na podporu rozvoja a stabilizácie podnikania najmä:

- **poskytovaním úverov** – prevažne malým a stredným podnikateľom, ale aj mestám a obciam či právnickým osobám zriadeným podľa osobitných predpisov (napr. spoločenstvám vlastníkov bytov).
- **poskytovaním bankových záruk na úvery** – predovšetkým tým podnikateľom, ktorí nemajú dostatočné zabezpečenie za úver, alebo sú pre komerčné banky rizikovejší, ale tie majú záujem ich za určitých podmienok financovať. Základný princíp poskytovania záruk na úvery spočíva v rozložení rizika medzi SZRB, klienta a partnerský subjekt.

5.3.1.1 Priame úvery

Banka v roku 2011 schválila 802 priamych úverov v celkovom objeme 181,90 mil. Eur, pričom priemerná výška úveru bola 227 tis. Eur. Objem poskytnutých priamych úverov dosiahol výšku 173,20 mil. Eur, čo v porovnaní s rokom 2010 predstavuje nárast o 35 %. Stav portfólia priamych úverov (vrátane postúpených pohľadávok) bez vplyvu amortizácie bol ku koncu roka 2011 vo výške 338,37 mil. Eur, čím banka zaznamenala takmer 20 % medziročný nárast portfólia.

Tab. č. 5.3.: Priame úvery (údaje len za MSP)

Obdobie	2011		2010	
Ukazovateľ	objem v tis. Eur	počet	objem v tis. Eur	počet
schválené	124 517	614	87 695	511
poskytnuté	110 983	622	84 532	532
portfólio	235 223	1 333	201 348	1 341

Portfólio úverových programov k 31. 12. 2011:

1. Priame úvery

Podpora financovania investičných a prevádzkových potrieb malých a stredných podnikateľov, financovanie rozvoja regiónov, miest a obcí.

2. Úvery pre poľnohospodárov

POLNOúver – pomoc podnikateľom, ktorí žiadajú o priame platby, na preklenutie prechodného nedostatku finančných prostriedkov.

Úver PÔDA – predstavuje dlhodobý úver pre poľnohospodárskych prvovýrobcov na odkúpenie poľnohospodárskej pôdy, ktorú majú prevažne v prenájme.

3. Obnova bytového fondu

Financovanie projektov zameraných na obnovu bytového domu, modernizáciu a rekonštrukciu spoločných častí, zariadení a príslušenstva bytových domov.

4. Mikroúvery

Podpora rozvoja malých podnikateľov, pomoc ženám – podnikateľkám pri rozvoji ich podnikateľských činností, zjednodušenie prístupu k úverovým zdrojom pre mladých podnikateľov, poskytovanie začiatočného kapitálu vysokoškólakom na rozvoj ich podnikateľskej činnosti počas štúdia alebo po jeho ukončení.

5. Úvery na podporu environmentálnych a iných projektov

Spolufinancovanie projektov na nákup hmotného investičného majetku, výstavbu infraštruktúry, energetického zásobovania, zabezpečenie zásobovania pitnou vodou, výstavbu kanalizácie a čističiek odpadových vôd, podporu investícií podnikov severských krajín zo zdrojov Nordickej investičnej banky (NIB).

6. INVESTúver zo zdrojov Európskej investičnej banky

Sprístupnenie dlhodobých prostriedkov pre malých a stredných podnikateľov na financovanie ich investičných projektov. Použitie úveru s výhodným úročením je možné nielen na financovanie investičných, ale aj bežných prevádzkových potrieb.

7. Úvery financované s podporou EÚ, Kreditanstalt für Wiederaufbau a Rozvojovej banky Rady Európy

Zlepšenie prístupu k dlhodobému financovaniu projektov pre malých a stredných podnikateľov, samostatne hospodáriacich roľníkov a prvovýrobcov, ktorí podnikajú vo vidieckych oblastiach Slovenska.

Financovanie dlhodobých investícií týkajúcich sa výstavby, skvalitnenia alebo renovovania malej komunálnej infraštruktúry – napr. oprava miestnych komunikácií, kultúrneho domu, detského ihriska, verejného osvetlenia a pod.

8. SZRB a fondy EÚ

Participácia na financovaní projektov podporovaných štrukturálnymi fondmi a Kohéznym fondom. Ponuka možnosti financovania nákladov klienta na prípravu a realizáciu projektov spolufinancovaných z fondov Európskej únie.

5.3.1.2 Záručné programy

V roku 2011 banka schválila 1036 záruk v celkovom objeme 91,02 mil. Eur, z čoho 88,1 % tvorili rýchle záruky za úvery komerčných bánk. Objem poskytnutých záruk dosiahol výšku 89,36 mil. Eur, pričom priemerná výška poskytnutej záruky bola 86 tis. Eur. Celková výška portfólia bankových záruk k 31.12.2011 bola 204,96 mil. Eur.

Portfólio záručných programov k 31. 12. 2011:

1. Rýchle bankové záruky

SZRB sa zaručí za úvery podnikateľov v komerčnej banke až vo výške 55 % z istiny úveru:

- v prípade záruk za úvery do 340 tisíc Eur banka spolupracuje s Tatra bankou, Slovenskou sporiteľňou, VÚB bankou, ČSOB, UniCredit Bank, VOLKSBANK, OTP bankou, Poštovou bankou, Prima bankou a Prvou stavebnou sporiteľňou,
- v prípade záruk za úvery do 1 mil. Eur banka spolupracuje so Slovenskou sporiteľňou, Tatra bankou, ČSOB, VOLKSBANK, VÚB bankou a UniCredit Bank.

2. Bankové záruky na finančné úvery

Poskytovanie aj iných typov záručných produktov na úvery pre malých a stredných podnikateľov v komerčných bankách a špeciálnych záruk pre spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov a tiež vlastníkov bytov a nebytových priestorov zastúpených správcom bytového domu a pre mestá a obce pri úveroch na výstavbu nájomných obecných domov.

Tab. č. 5.4.: Bankové záruky (údaje len za MSP)

Obdobie	2011		2010	
	objem v tis. Eur	počet	objem v tis. Eur	počet
Ukazovateľ				
schválené spolu	84 249	1 018	69 275	844
- z toho				
rýchle záruky	80 153	1 008	64 217	834
ŠFRB	-	-	-	-
ostatné	4 097	10	5 058	10
poskytnuté	84 263	1 018	69 680	848
portfólio	135 028	1 379	123 068	1 181

5.3.2 Exportno-importná banka SR

Exportno-importná banka SR (EXIMBANKA SR) je špecializovaná finančná inštitúcia, ktorá bola zriadená za účelom podpory exportu slovenských výrobcov produkcie a služieb na zahraničných trhoch, v zmysle zákona č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Jej hlavným cieľom je podpora maximálneho objemu vývozu sofistikovanej produkcie najmä do krajín Európskej únie a OECD, ako aj do rozvojových krajín, pri zabezpečení návratnosti prostriedkov minimalizáciou rizík vznikajúcich z poistných, úverových, záručných a finančných operácií.

EXIMBANKA SR sa v súlade s proexportnou politikou vlády SR sústreďuje na rozširovanie podpory vývozných aktivít v oblasti malých, stredných a veľkých podnikateľov s cieľom zníženia vysokej miery závislosti exportnej výkonnosti slovenskej ekonomiky od relatívne malého počtu firiem. Na strane importu je to dovoz technológií, ktoré v konečnom dôsledku umožňujú vývoz kvalitnejšej produkcie s vysokou mierou pridanej hodnoty.

EXIMBANKA SR v roku 2011 podporila prostredníctvom svojich bankových a poisťovacích činností export v celkovom objeme 3 228,5 mil. eur, čo predstavuje splnenie jeho rozpočtovanej výšky na rok 2011 (3 040,0 mil. eur) na 106,2 %. Na uvedenej sume sa bankové činnosti podieľali sumou 2 221,2 mil. eur (plnenie rozpočtu na 109,4 %) a poisťovacie činnosti objemom 1 007,3 mil. eur (99,7 percentné plnenie rozpočtu). V porovnaní s rokom 2010 bola podpora exportu slovenských podnikateľských subjektov EXIMBANKOU SR vyššia o 32,6 mil. eur, t. j. o 1,0 %.

Bankové činnosti

Celkový objem podporeného exportu prostredníctvom bankových činností predstavoval za rok 2011 hodnotu 2 221,2 mil. eur, čo predstavuje 107,94 % dosiahnutej skutočnosti roku 2010 so zvýšením o 163,47 mil. eur.

Úverové a záručné aktivity zabezpečovala EXIMBANKA SR formou refinancovania, priameho financovania, eskontu zmeniek a vystavených záruk. Prostredníctvom svojich bankových produktov podporila EXIMBANKA SR export v segmente MSP v hodnote 77,97 mil. eur (3,51 %).

Podporu exportu za rok 2011 v štruktúre podľa bankových produktov, veľkých klientov (VK) a segment malého a stredného podnikania (MSP) obsahuje tabuľka č. 1.

Tab. č. 5.5.: Podpora exportu za rok 2011 prostredníctvom bankových činností podľa bankových produktov, VK a MSP v tis. eur

	VK	Podiel	MSP	Podiel	SPOLU
Refinančné úvery bankám	621 447	97,55 %	15 640	2,45 %	637 087
Priame zmenkové úvery klientom	18 236	62,45 %	10 958	37,55 %	29 194
Priame vývozné	179 155	79,73 %	45 539	20,27 %	224 694

a dovozné úvery klientom					
Zmenkové úvery na pohľadávky z vývozu	162 535	96,53 %	5 837	3,47 %	168 372
Bankové záruky	1 161 879	100,00 %	0		1 161 879
Spolu za rok 2011	2 143 252	96,49%	77 974	3,51 %	2 221 226

Podpora exportu bankovými produktmi za rok 2011 podľa odvetvovej štruktúry a komodít SITC, veľkých klientov (VK) a segment malého a stredného podnikania (MSP) je uvedená v prílohe B, tabuľka č. 5 a č.6.

Poist'ovacie činnosti

Poist'ovacie aktivity EXIMBANKY SR sú orientované na podporu exportu slovenských podnikateľských subjektov poskytovaním poistnej ochrany exportérom voči krátkodobým, strednodobým a dlhodobým rizikám. EXIMBANKA SR sleduje podporu exportu segmentu MSP iba v oblasti poistenia krátkodobých rizík (podniky do 250 zamestnancov).

Prostredníctvom poist'ovacích činností EXIMBANKA SR v roku 2011 podporila slovenský export celkom vo výške 1 007,28 mil. eur.

EXIMBANKA SR aj v roku 2011 významne podporovala vývoznú činnosť podnikateľov z radov malých a stredných podnikov, ktorí predstavovali až 79,85 % z celkového počtu klientov využívajúcich krátkodobé poistenie proti riziku nezaplatenia. V sledovanom období ich podiel na podpore exportu mierne narástol, exportéri sa viac orientovali na dodávky do rizikovejších teritórií a odberateľom poskytovali dlhšie splatnosti.

Tab. č. 5.6.: Vývoj podielu segmentu MSP na podpore exportu poist'ovacími činnosťami, na predpise poistného a na počte klientov za roky 2007 - 2011 v oblasti poistenia krátkodobých rizík.

Podiel MSP	2007	2008	2009	2010	2011
na podpore exportu	23,88 %	19,86 %	21,60 %	19,32 %	21,80 %
na predpise poistného	28,96 %	27,96 %	26,60 %	27,59 %	33,29 %
na počte klientov	76,20 %	76,80 %	78,20 %	77,70 %	79,85 %

5.4 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (MPSVR SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre pracovnoprávne vzťahy, bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, inšpekciu práce, stratégiu zamestnanosti, koordináciu jej tvorby a politiku trhu práce, sociálne poistenie, štátne sociálne dávky, sociálnoprávnu ochranu detí, sociálnu kuratelú a koordináciu štátnej rodinnej politiky.

Podpora MSP bola v roku 2011 realizovaná predovšetkým prostredníctvom nástrojov aktívnej politiky trhu práce (APTP) v zmysle zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o službách zamestnanosti).

V roku 2011 boli uchádzačom o zamestnanie, záujemcom o zamestnanie, zamestnancom a zamestnávateľom za účelom umiestnenia a udržania na trhu práce prostredníctvom zákona o službách zamestnanosti poskytované nasledovné nástroje aktívnych opatrení na trhu práce:

a) podpora zvyšovania zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie a záujemcov o zamestnanie

- informačné a poradenské služby (§ 42)
- odborné poradenské služby (§ 43)
- vzdelávanie a príprava pre trh práce uchádzača o zamestnanie a záujemcu o zamestnanie (§ 46)
- dávka počas vzdelávania prípravy pre trh práce a počas prípravy na pracovné uplatnenie občana so zdravotným postihnutím (§ 48b)
- príspevok na zapracovanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 49a)
- príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51)
- príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj (§ 52)
- príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a)
- príprava na pracovné uplatnenie občana so zdravotným postihnutím (§ 55a)

b) podpora zamestnanosti, vytvárania a udržania pracovných miest

- sprostredkovanie zamestnania (§ 32)
- vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca (§ 47)
- príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)
- príspevok na zamestnávanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)
- príspevok na podporu udržania v zamestnaní zamestnancov s nízkymi mzdami (§ 50a)
- príspevok na podporu vytvárania a udržania pracovných miest v sociálnom podniku (§ 50c)
- príspevok na podporu udržania zamestnanosti (§ 50d)
- príspevok na podporu regionálnej a miestnej zamestnanosti (§ 50i)
- príspevok na podporu zamestnanosti na realizáciu opatrení na ochranu pred povodňami a na riešenie následkov mimoriadnej situácie (§ 50j)
- príspevok na dochádzku za prácou (§ 53)
- príspevok na presťahovanie za prácou (§ 53a)
- príspevok na dopravu do zamestnania (§ 53b)
- príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta (§ 53d)
- pilotné projekty (§ 54)
- príspevok na zriadenie chránenej dielne a chráneného pracoviska (§ 56)
- príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a)
- príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti (§ 57)
- príspevok na obnovu alebo technické zhodnotenie hmotného majetku chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 57a)
- príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)
- príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60)

Realizácia vybraných nástrojov aktívnych opatrení trhu práce v roku 2011 je uvedená v nasledujúcej tabuľke.

Tab. č. 5.7.: Nástroje aktívnych opatrení trhu práce za rok 2011

Nástroj APTP	Počet vytvorených - obsadených PM, resp. počet zaradených osôb, resp. počet podporených PM	Dohodnutá suma finančných prostriedkov (v Eur)
§ 32	6 524	71 150,60
§ 43 ods.7	924	11 855,72
§ 43 ods.10	184	4 548,66
§ 43 ods.11	0	0,00
§ 46	1 332	182 565,62
§ 47	0	0,00
§ 48b	11	3 248,80
§ 49	12 271	41 883 191,90
§ 49a	195	108 223,85
§ 50	523	1 196 439,60
§ 50a	4 357	18 522 206,65
§50c	187	1 087 714,05
§50d	5 892	413 290,83
§50i	3 724	11 897 397,90
§50j	10 420	30 717 763,57
§ 51	18 592	18 772 951,22
§ 52	22 542	4 231 553,87
§ 52a	5 794	6 451 017,17
§ 53	17 778	5 152 572,03
§ 53a	61	61 591,95
§ 53b	20	1 120,00
§ 54	1 354	252 083,32
§55a	0	0,00
§ 56	2 014	17 354 592,92
§ 56a	305	627 464,12
§ 57	513	4 516 818,90
§ 59	537	3 700 405,16
§ 60	21 225	13 563 526,58
Spolu	137 114	180 592 762,36

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVR)

Aktívne opatrenia na trhu práce v zmysle zákona o službách zamestnanosti boli v roku 2011 zamerané na zvyšovanie zamestnanosti, zmiernenie regionálnych rozdielov, znižovanie dlhodobej nezamestnanosti a s tým spojená podpora tvorby nových pracovných miest, ako najúčinniejšieho prostriedku na zabezpečenie rastu príjmov obyvateľstva. Boli prijaté opatrenia s cieľom podporiť motiváciu nezamestnaných prijať pracovné pozície, motiváciu

zamestnávateľov na vytváraní nových pracovných miest pre dlhodobo nezamestnaných a na uplatňovanie ďalších opatrení, ktoré vytvoria motivačné prostredie nielen pre domácich, ale aj pre zahraničných zamestnávateľov.

Väčšina z aktívnych opatrení na trhu práce sa realizovala prostredníctvom národných projektov, ktoré sú financované zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu a spolufinancované zo zdrojov štátneho rozpočtu.

V roku 2011 bolo podporených celkovo viac ako 137 tis. uchádzačov o zamestnanie, záujemcov o zamestnanie, resp. zamestnancov - pracovných miest v celkovej sume dohodnutých finančných prostriedkov vo výške viac ako 180 mil. Eur. K najvyužívanejším nástrojom z hľadiska počtu vytvorených - obsadených pracovných miest, počtu zaradených osôb, alebo počtu podporených pracovných miest patrili:

Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)

Príspevok sa poskytuje na úhradu nákladov súvisiacich so samostatnou zárobkovou činnosťou. Z hľadiska podpory vytvárania pracovných miest napomáha uchádzačom o zamestnanie vstup na trh práce ako podnikateľom.

V roku 2011 bolo prostredníctvom tohto príspevku podporené vytvorenie a obsadenie 12 271 pracovných miest. Z celkového počtu bol príspevok poskytnutý 6 053 znevýhodneným uchádzačom o zamestnanie (49,32 % z celkového počtu podporených uchádzačov o zamestnanie), najväčší podiel predstavovali dlhodobo evidovaní uchádzači o zamestnanie (31,91 % z celkového počtu podporených uchádzačov o zamestnanie). Príspevok využilo 4 486 žien (36,56 % z celkového počtu podporených uchádzačov o zamestnanie). Celková dohodnutá suma bola 41 883 191,90 Eur. Najviac vytvorených pracovných miest bolo v Žilinskom kraji (2 539), čo predstavuje 20,69 % z celkového počtu vytvorených pracovných miest formou samozamestnania.

Príspevok na podporu udržania zamestnanosti (§ 50d)

Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý z vážnych prevádzkových dôvodov nemôže zamestnancom pridelať prácu a poskytuje im náhradu mzdy vo výške najmenej 60 %. Príspevok je určený na úhradu povinných odvodov do poistných fondov na zdravotné poistenie a sociálne poistenie platených zamestnávateľom a zamestnancom, pričom zamestnancovi bude pripočítaný k poskytovanej náhrade mzdy. Príspevok sa poskytuje najdlhšie 60 kalendárnych dní v úhrne za rok. S účinnosťou od 1. decembra 2010 sa predĺžila účinnosť tohto opatrenia do konca roku 2011.

V roku 2011 bolo uzatvorených 14 dohôd so zamestnávateľmi najmä z oblasti priemyselnej výroby. Prostredníctvom tohto príspevku bolo podporené udržanie 5 892 pracovných miest. Najviac podporených pracovných miest bolo v Banskobystrickom kraji (2 878). Celková suma dohodnutých finančných prostriedkov bola vo výške 413 290,83 Eur.

Príspevok na podporu zamestnanosti na realizáciu opatrení na ochranu pred povodňami a na riešenie následkov mimoriadnej situácie (§ 50j)

Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto príjme do pracovného pomeru uchádzača o zamestnanie vedeného v evidencii uchádzačov

o zamestnanie najmenej tri mesiace, ak pracovný pomer je dohodnutý v rozsahu ustanoveného týždenného pracovného času a na druh prác, ktoré súvisia s realizáciou opatrení na ochranu pred povodňami alebo s riešením následkov mimoriadnej situácie.

Príspevok sa poskytuje mesačne vo výške 95 % z celkovej ceny práce zamestnanca, najviac vo výške celkovej ceny práce vypočítanej zo sumy dvojnásobku životného minima poskytovaného jednej plnoletej fyzickej osobe platnej k prvému dňu kalendárneho mesiaca, za ktorý sa príspevok poskytuje. Príspevok sa poskytuje za kalendárne mesiace, počas ktorých sa na vytvorenom pracovnom mieste vykonáva dohodnutý druh prác. Zamestnávateľovi, ktorým je obec alebo právnická osoba, ktorej zakladateľom alebo zriaďovateľom je obec, ktorý vytvorí pracovné miesto v okrese, v ktorom priemerná miera evidovanej nezamestnanosti vypočítaná z disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie zverejnená ústredím za kalendárny rok, ktorý bezprostredne predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa uzatvára dohoda, je vyššia ako 25 %, sa príspevok poskytuje najviac počas šiestich kalendárnych mesiacov. Zamestnávateľovi sa jednorazovo poskytuje príspevok aj na úhradu časti nákladov na pracovné náradie potrebné na realizáciu opatrení na ochranu pred povodňami alebo na riešenie následkov mimoriadnej situácie vo výške 95 % preukázaných nákladov na pracovné náradie, najviac vo výške 40 Eur na jedno vytvorené pracovné miesto. V roku 2011 bolo podporených 10 420 uchádzačov o zamestnanie v celkovej dohodnutej sume 30 717 763,57 Eur. Najviac uchádzačov o zamestnanie využívajúcich tento nástroj bolo podporených v Prešovskom kraji - 36,28 % z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie.

Príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51)

Cieľom absolventskej praxe je získavanie odborných zručností a praktických skúseností u zamestnávateľa, ktoré zodpovedajú dosiahnutému stupňu vzdelania absolventa školy, ako i získavanie a prehľbovanie odborných zručností alebo praktických skúseností, ktoré rozširia možnosti absolventov škôl pri uplatnení na trhu práce, čím sa priamo pôsobí na zvyšovanie zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie. Absolventská prax patrí medzi úspešné a efektívne nástroje aktívnych opatrení na trhu práce. Najväčší záujem zo strany zamestnávateľov o výkon absolventskej praxe prejavujú organizácie štátnej a verejnej správy, ktoré preferujú absolventov s ekonomickým vzdelaním s maturitou alebo absolventov gymnázií. Vysoký záujem majú aj podnikateľské subjekty realizujúce činnosti v oblasti služieb. Absolventská prax pomáha absolventom k hľadaniu si práce vo svojej profesii. Umožňuje im získať prvý kontakt s praxou pri získavaní potrebných zručností.

V roku 2011 bolo na absolventskú prax zaradených **18 592** uchádzačov o zamestnanie. Najväčší počet zaradených uchádzačov o zamestnanie na absolventskú prax bol v Prešovskom kraji **3 558** uchádzačov o zamestnanie t.j. 21,28 % z celkového počtu zaradených. V roku 2011 bol celkový dohodnutý príspevok vo výške 18 772 951,22 Eur.

Z hľadiska hodnotenia účinnosti tohto opatrenia je dôležitý ukazovateľ umiestnenia uchádzačov o zamestnanie do zamestnania po ukončení absolventskej praxe. V roku 2011 ukončilo absolventskú prax 18 315 uchádzačov o zamestnanie, z toho sa do 1 mesiaca po jej ukončení zamestnalo 22 % uchádzačov o zamestnanie (3 989 absolventov), do 3 mesiacov 2 995 uchádzačov o zamestnanie, do 6 mesiacov 1 394 uchádzačov o zamestnanie a po 6 mesiacoch 3 231 uchádzačov o zamestnanie.

Príspevok na dochádzku za prácou (§ 53)

Príspevok sa poskytuje mesačne na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzku z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu zamestnanca do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve a späť alebo na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzku z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu občana do miesta prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti a späť.

V roku 2011 poberalo príspevok 17 778 osôb. Najväčší počet poberateľov (3 474 osôb) bol v Prešovskom kraji. Podiel žien na celkovom počte poberateľov tvoril 53,21 %. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 5 152 572,03 Eur.

Poskytnutá pomoc mikro, malým a stredným podnikom (MSP)

Pomoc poskytovaná mikro, malým a stredným podnikom je zo strany MPSVR SR ako Riadiaceho orgánu pre Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia poskytovaná prostredníctvom Národných projektov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVR) a prostredníctvom dopytovo – orientovaných projektov sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom, ktorými sú Sociálna implementačná agentúra a Fond sociálneho rozvoja.

Pomoc podnikom bola poskytovaná v rámci príslušných schém štátnej pomoci a schém pomoci de minimis. Riadiaci orgán poskytol za rezort práce, sociálnych vecí a rodiny v roku 2011 štátnu pomoc v celkovej výške **21,01 mil. Eur** v rámci spolufinancovania z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu, z toho objem pomoci poskytnutej z vlastných zdrojov (štátny rozpočet) bol v celkovej výške **9,68 mil. Eur**.

Celkový podiel štátnej pomoci poskytnutej v roku 2011 malým a stredným podnikom tvoril **50,1 %** z celkovej poskytnutej štátnej pomoci poskytnutej rezortom práce, sociálnych vecí a rodiny.

Tab. č. 5.8.: Rozdelenie štátnej pomoci poskytnutej rezortom práce, sociálnych vecí a rodiny podľa veľkostných kategórií podnikov

Pomoc podnikom	Celková štátna pomoc		21,01 mil. Eur	100 %
	z toho MSP	Pomoc pre mikropodniky	3,77	18,0 %
		Pomoc pre malé podniky	3,47	16,5 %
		Pomoc pre stredné podniky	3,28	15,6 %
	Pomoc pre veľké podniky		10,49 mil. Eur	49,9 %

Pomoc pre MSP bola poskytovaná najmä podľa Schémy štátnej pomoci na podporu zamestnanosti (X 754/2009) v rámci realizácie Národných projektov ÚPSVR; podľa Schémy štátnej pomoci na podporu vzdelávania a adaptability zamestnancov (X 531/2009) v rámci dopytovo – orientovaných projektov Sociálnej implementačnej agentúry.

Pomoc na podporu zamestnanosti pre MSP bola v roku 2011 poskytnutá aj v podmienkach minimálnej pomoci v rámci uplatňovania podmienok Dočasného rámca Spoločenstva pre opatrenia štátnej pomoci na podporu prístupu k financovaniu v období súčasnej finančnej a hospodárskej krízy v rámci Schémy pre dočasné poskytovanie malej pomoci v Slovenskej republike počas trvania finančnej a hospodárskej krízy č. N 222/2009 (všeobecná schéma).

Možnosti uplatnenia Dočasného rámca Spoločenstva pre opatrenia štátnej pomoci na podporu prístupu k financovaniu v období súčasnej finančnej a hospodárskej krízy a Schémy pre dočasné poskytovanie malej pomoci v Slovenskej republike počas trvania finančnej a hospodárskej krízy využil v roku 2011 už len Sprostredkovateľský orgán pod Riadiacim orgánom – Sociálna implementačná agentúra v rámci realizácie dopytovo orientovaných projektov, kde žiadosti o pomoc boli predložené v roku 2010, pričom celková pomoc v rámci všeobecnej schémy bola v roku 2011 poskytnutá v celkovom objeme **4,54 mil. Eur**, z toho **0,68 mil. Eur** bolo financovaných z prostriedkov štátneho rozpočtu. Pomoc bola poskytnutá celkom **107** oprávneným prijímateľom pomoci.

Vyhodnotenie prínosu štátnej pomoci pre MSP poskytnutej MPSVR SR – SORO Sociálnou implementačnou agentúrou

Prostredníctvom štátnej pomoci na podporu vzdelávania pre MSP v zmysle opatrenia – Schémy štátnej pomoci na podporu vzdelávania a adaptability zamestnancov (X 531/2009) v rámci dopytovo orientovaných projektov Sociálna implementačná agentúra podporila v rámci dopytovo orientovaných projektov aktivity, ktoré boli zamerané na adaptabilitu zamestnancov na nové trhové prostredie formou vzdelávacích aktivít, školení, prípadne celých kurzov. Vzdelávacia aktivita mali vo všetkých projektoch všeobecný charakter, žiaden projekt sa neznameral na špecifické vzdelávanie.

Zvolené merateľné ukazovatele projektov boli prijímateľmi predovšetkým „Počet osôb vyškolených v projekte“, „Počet osôb vyškolených v projekte – muži, ženy, spolu“ a v niektorých prípadoch, ak témou vzdelávania boli aj školenia v oblasti získavania, resp. prehlbovania vedomostí poznatkov o Informačno-technologických zručnostiach, aj ukazovateľ „Počet osôb vyškolených v IKT zručnostiach“, alebo „Počet osôb využívajúcich IKT“.

Sociálna implementačná agentúra nedisponuje evidenciou kvalitatívnych hodnotení vzdelanostnej úrovne, v rámci vyhodnotenia efektívnosti poskytnutia finančných prostriedkov a taktiež údajmi v rámci počtu ukončených vzdelávaní súvisiacich s poskytnutou pomocou v roku 2011 viazaných na toto opatrenie s dostupnými údajmi na rozdelenie mikro, malých a stredných podnikov.

Odhad nových zazmluvnených projektov v roku 2011 v rámci uvedeného opatrenia predpokladá plán vyvzdelávať približne 1500 – 2000 zamestnancov príjemcov pomoci.

Z celkového objemu poskytnutej pomoci za rok 2011 v rámci uvedeného opatrenia tvorí pomoc poskytnutá skupine MSP 64 % pre malé a stredné podniky, a 36 % pre veľké podniky.

Tab. č. 5.9.: Schéma štátnej pomoci na podporu vzdelávania a adaptability zamestnancov (X 531/2009)

Opatrenie - Schéma štátnej pomoci na podporu vzdelávania a adaptability zamestnancov (X 531/2009)	Podľa typu MSP		7,79 mil. Eur	podiel v %
	z toho	MSP	4,99 mil. Eur	64,1 %
		veľké podniky	2,80 mil. Eur	35,9 %
Forma pomoci	nenávratný finančný príspevok (ESF + štátny rozpočet)			

V rámci opatrenia – Schémy pre dočasné poskytovanie malej pomoci v Slovenskej republike počas trvania finančnej a hospodárskej krízy č. N 222/2009 (všeobecná schéma) poskytla Sociálna implementačná agentúra pomoc zameranú na adaptabilitu zamestnancov na trh práce, a to na tvorbu nových pracovných miest spojených so vzdelávaním zamestnancov, pričom primárnym ukazovateľom bol „Počet novovytvorených pracovných miest“.

V rámci tohto opatrenia (všeobecnej schémy) bola poskytnutá pomoc v podmienkach pomoci de minimis na podporu tvorby a udržania pracovných miest formou podpory SZČO a tvorby a udržania pracovných miest u mikropodnikov, malých a stredných podnikov, pričom Sociálna implementačná agentúra podporila v rámci dopytovo orientovaných projektov žiadateľov zo skupiny malých a stredných podnikateľov.

Tab. č. 5.10.: Schéma pre dočasné poskytovanie malej pomoci v Slovenskej republike počas trvania finančnej a hospodárskej krízy č. N 222/2009 (všeobecná schéma)

Opatrenie - Schéma pre dočasné poskytovanie malej pomoci v Slovenskej republike počas trvania finančnej a hospodárskej krízy č. N 222/2009 (všeobecná schéma)	Podľa typu MSP		4,54 mil. Eur	podiel v %
	z toho	MSP	4,54 mil. Eur	100 %
		veľké podniky	0 mil. Eur	0 %
Forma pomoci	nenávratný finančný príspevok (ESF + štátny rozpočet)			

Sociálna implementačná agentúra celkovo hodnotí poskytovanie štátnej pomoci v rámci oboch opatrení pozitívne. V roku 2011 prišlo aj k odstúpeniu (resp. k mimoriadnemu ukončeniu) od Zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, v rámci ktorých však neprišlo k poskytnutiu štátnej pomoci, nakoľko tieto odstúpenia predchádzali riadnej implementácii projektu.

Skupina MSP tvorila v roku 2011 významnú časť zamestnávateľov, ktorým v roku 2011 bola poskytnutá pomoc v rámci týchto dvoch opatrení zo strany Sociálnej implementačnej agentúry.

Hodnotenie efektívnosti poskytnutej pomoci MSP

Poskytovanie pomoci v roku 2011 MSP bolo podmienené ešte obdobím finančnej a hospodárskej krízy, kedy zamestnávatelia prehodnocovali a racionalizovali počet svojich zamestnancov, čo malo vplyv najmä na zvyšovanie počtu evidovaných nezamestnaných. Preto efektívnosť poskytnutej štátnej pomoci na podporu zamestnanosti a vzdelávania bola naďalej ovplyvnená predovšetkým implementáciou aktívnych opatrení na trhu práce v zmysle zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktoré boli a sú realizované prostredníctvom Národných projektov ÚPSVR.

Poskytovaná štátna pomoc MSP na podporu zamestnanosti napomáhala predovšetkým k tvorbe a udržaniu nových pracovných miest s dôrazom a zameraním najmä na dlhodobo nezamestnaných občanov, občanov so zdravotným postihnutím a znevýhodnené skupiny na trhu práce, ktoré tvoria prevažujúcu skupinu z radov evidovaných nezamestnaných.

Preto najväčšie pozitívum poskytnutej pomoci pre MSP je stále podpora zamestnateľnosti najväčšej rizikovej skupiny uchádzačov o zamestnanie, zaradenie sa do pracovného procesu

a obnovenie ich pracovných návykov a zručností, pričom k uvedenému prispieva aj pozitívny vplyv ich uplatnenia sa na trhu práce.

Štátna pomoc na podporu zamestnanosti pre MSP bola zameraná prioritne na regióny s nízkou mierou zamestnanosti a regióny s nižšou vzdelanostnou úrovňou.

Pomoc na podporu zamestnanosti pre MSP bola rovnako ako v roku 2010 realizovaná predovšetkým v rámci minimálnej pomoci prostredníctvom Národných projektov ÚPSVR, nakoľko dovoľuje viacero možností na realizáciu nových opatrení na podporu udržania zamestnanosti, tvorby a udržania nových, resp. existujúcich pracovných miest, ktoré takto reflektujú na aktuálne potreby trhu práce, najmä v čase finančnej a hospodárskej krízy.

Poskytovaná štátna pomoc v rámci výziev pre dopytovo orientované projekty na podporu vzdelávania zamestnancov prostredníctvom všeobecného vzdelávania napomohla najmä zvýšeniu kvalifikácie zamestnancov, zvýšeniu ich profesionálnych zručností a tým k zvýšeniu profesionality výkonu zamestnancov a budovaniu ľudských kapacít. Zároveň tak podporila u týchto občanov udržanie sa na trhu práce a uľahčenie vstupu na trh práce v budúcnosti.

5.5 Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MPRV SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo, pozemkové úpravy a ochranu poľnohospodárskej pôdy, závlahové a odvodňovacie systémy, veterinárnu kontrolu, veterinárnu inšpekciu a veterinárny dozor, rastlinolekársku starostlivosť, plemenársky dozor, rybárstvo v oblasti akvakultúry a morského rybolovu, poľovníctvo, potravinárstvo a potravinový dozor, spracovanie dreva vrátane biotechnológií a regionálny rozvoj okrem koordinácie využívania finančných prostriedkov z fondov Európskej únie. Zároveň plní úlohy súvisiace s rozvojom vidieka.

V zmysle zákona č. 543/2007 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka v znení neskorších predpisov Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR riadi a usmerňuje poskytovanie podpôr v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve a rybnom hospodárstve z prostriedkov štátneho rozpočtu a vykonáva finančné riadenie podpôr poskytovaných z európskych poľnohospodárskych fondov okrem Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo. Všetky podporné mechanizmy v sektore pôdohospodárstva administruje Pôdohospodárska platobná agentúra. Pôdohospodárska platobná agentúra pokrýva spolufinancovanie projektov malých a stredných podnikov prostredníctvom dvoch fondov Európskej únie, ktorými sú Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EAFRD) a Európsky fond rybného hospodárstva (EFRH).

Program rozvoja vidieka SR 2007-2013

Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 je dokumentom, ktorý bolo Slovensko povinné vypracovať, aby mohlo čerpať podporu z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EAFRD). Medzi priority Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 patrí podpora modernizácie, inovácie a efektivity poľnohospodárskych, potravinárskych a lesníckych podnikov, udržanie a ochrana environmentálnych hodnôt krajiny, uchovanie

kultúrneho dedičstva, vytváranie pracovných príležitostí, zvyšovanie odbornosti vidieckeho obyvateľstva a zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach.

V rámci opatrení č.123 Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov lesného hospodárstva a č.311 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam je podpora malých a stredných podnikateľov zakotvená prostredníctvom stanovenia konečného prijímateľa podpory. Jedná sa o právnické a fyzické osoby (mikropodniky, malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES). Taktiež v rámci opatrenia č.313 Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu – časť A – sa môžu o podporu uchádzať len mikropodnikatelia, malí a strední podnikatelia, nakoľko koneční príjemcovia sú v programe stanovaní ako fyzické osoby oprávnené na podnikanie v oblasti cestovného ruchu.

123 Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov lesného hospodárstva

- druh poskytnutej podpory – nenávratný finančný príspevok,
- výška podpory z verejných zdrojov (50 % z oprávnených výdavkov v cieľi Konvergencia, 40 % v ostatných oblastiach),
- v roku 2011 nebola uzatvorená žiadna zmluva o poskytnutí NFP nakoľko sa v tomto roku neuskutočnila výzva na predkladanie žiadostí o NFP,
- celkový objem schválenej podpory od začiatku implementácie programu – 186,462 mil. Eur,
- realizované platby v roku 2011 – 36,374 mil. Eur.

311 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam

- druh poskytnutej podpory – nenávratný finančný príspevok,
- výška podpory z verejných zdrojov (50 % z oprávnených výdavkov v cieľi Konvergencia),
- v roku 2011 bolo uzatvorených 189 zmlúv o poskytnutí NFP vo výške podpory 76,631 mil. Eur,
- celkový objem schválenej podpory od začiatku implementácie programu – 107,963 mil. Eur,
- realizované platby v roku 2011 – 13,002 mil. Eur.

313 A Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu

- druh poskytnutej podpory – nenávratný finančný príspevok,
- výška podpory z verejných zdrojov (50 % z oprávnených výdavkov v cieľi Konvergencia, 30 % v ostatných oblastiach),
- v roku 2011 nebola uzatvorená žiadna zmluva o poskytnutí NFP nakoľko sa v tomto roku neuskutočnila výzva na predkladanie žiadostí o NFP,
- celkový objem schválenej podpory od začiatku implementácie programu – 13,280 mil. Eur,
- realizované platby v roku 2010 – 2,367 mil. Eur.

Operačný program Rybné hospodárstvo SR 2007-2013

V rámci **Operačného programu Rybné hospodárstvo SR 2007-2013 (OPRH)** majú možnosť čerpať žiadatelia z kategórie mikropodnikov, malých a stredných podnikov najmä z opatrení prioritnej osi 2 – opatrenie 2.1 Investície do akvakultúry a 2.2 Investície do

spracovania a uvádzania na trh. Poskytnutá pomoc má formu nenávratného finančného príspevku (NFP). Intenzita pomoci v prípade obidvoch opatrení je rozdielna v závislosti od veľkosti podniku, pričom mikropodnikom a malým podnikom môže byť poskytnutý NFP z verejných zdrojov až do výšky 60% a stredným podnikom do výšky 50% z celkových oprávnených výdavkov. V súlade s nariadením Rady (ES) č. 1198/2006 o Európskom fonde pre rybné hospodárstvo sú pri poskytovaní podpory uprednostňované mikropodniky a malé podniky tak, že uvedená kategória podnikov je obodovaná v rámci bodovacích kritérií, ktorých body sa využívajú v prípade, ak požiadavka na finančné prostriedky presiahne disponibilné množstvo finančných prostriedkov vyčlenených vo výzve na predkladanie žiadostí o NFP. V roku 2011 boli uverejnené 2 výzvy na predkladanie žiadostí o NFP (ďalej len „výzva“) pre obidve opatrenia prioritnej osi 2. Uzatvorených bolo 41 zmlúv o poskytnutí NFP so žiadateľmi, ktorí spadajú do kategórie MSP. Celkový objem schválených finančných prostriedkov predstavoval 7,7 mil. Eur, pričom vyplatených bolo 1,5 mil. Eur.

Operačný program Bratislavský kraj

Na podporu malého a stredného podnikania v rámci **Operačného programu Bratislavský kraj** sú zamerané dve samostatné opatrenia v rámci prioritnej osi 2 Vedomostná ekonomika - Opatrenie 2.1 Inovácie a technologické transfery a Opatrenie 2.2 Informatizácia spoločnosti. Intervencie sú zamerané najmä podporu všetkých typov inovácií v podnikateľskej sfére, podporu zavádzania progresívnych technológií ako aj na účinné využívanie prístupu k informačno-komunikačným technológiám.

Opatrenie 2.1 Inovácie a technologické transfery je zamerané predovšetkým na budovanie materiálnej infraštruktúry pre inovatívne podnikateľské aktivity a podporu výskumu a vývoja v malom a strednom podnikaní tak, aby sa zvýšila ich inovačná aktivita. Pomoc je smerovaná aj do projektov transferu nových technológií, do inovácie procesov a produktov v podnikoch. Podpora malých a stredných podnikateľov je orientovaná hlavne na zakladanie a rozvoj nových firiem založených na nových technológiách a tiež na aktivity spojené s ochranou duševného vlastníctva, normalizácie, akreditácie a kvality. Procesné inovácie sú podporované získavaním certifikátov kvality a medzinárodných akreditácií.

Opatrenie 2.2 Informatizácia spoločnosti je pre oblasť podpory malého a stredného podnikania zamerané na zlepšovanie a rozširovanie prístupu k informačno-komunikačným technológiám, zlepšovanie služieb a aplikácií (vnútro podnikové informačné systémy, elektronický obchod, vytváranie sietí, atď.) a ich účinné využívanie.

V roku 2011 boli na podporu malého a stredného podnikania vyhlásené 2 výzvy:

1. Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok v rámci Operačného programu Bratislavský kraj, kód výzvy: OPBK/2010/2.2/06, Prioritná os: 2. Vedomostná ekonomika, Opatrenie: 2.2. Informatizácia spoločnosti, termín ukončenia výzvy 11. 4. 2011, Schéma podpory mikro, malých a stredných podnikateľov Operačného programu Bratislavský kraj (schéma pomoci de minimis) v znení Dodatkov č. 1, 2,3 a 4. Oprávnení žiadatelia pre túto výzvu sú mikro, malí a strední podnikatelia (MSP) - fyzické alebo právnické osoby podnikajúce v oblasti výroby oprávnené na podnikanie v zmysle § 2 ods. 2 písm. a) a b) Zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov, registrované na území SR. Druh poskytnutej podpory: nenávratný finančný príspevok, počet podporených MSP v roku 2011: 16, finančné vyjadrenie (zazmluvnené projekty NFP): 955 867,47 Eur

2. Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok v rámci Operačného programu Bratislavský kraj kód výzvy: OPBK/2010/2.1/06, Prioritná os: 2. Vedomostná ekonomika, Opatrenie: 2.1. Inovácie a technologické transfery Termín ukončenia výzvy: 11. 4. 2011, Schéma podpory mikro, malých a stredných podnikateľov Operačného programu Bratislavský kraj (schéma pomoci de minimis) v znení Dodatkov č. 1, 2,3 a 4. Oprávnení žiadatelia pre túto výzvu sú mikro, malí a strední podnikatelia (MSP) - fyzické alebo právnické osoby podnikajúce v oblasti výroby oprávnené na podnikanie v zmysle § 2 ods. 2 písm. a) a b) Zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov, registrované na území SR. Druh poskytnutej podpory: nenávratný finančný príspevok, počet podporených MSP v roku 2011: 44. finančné vyjadrenie (zazmluvnené projekty NFP): 7 465 625,08 Eur.

Z dôvodu, že monitorovanie projektov sa sleduje 5 rokov po ukončení realizácie projektov, hodnotenie poskytnutej pomoci nie je k dispozícii. Z dôvodu, že v roku 2011 nebol ukončený proces uzatvárania zmlúv s prijímateľmi NFP, v rámci údajov sú uvedené finančné prostriedky a počet podporených MSP za subjekty, s ktorými bola uzatvorená zmluva o NFP.

5.6 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre materské školy, základné školy, stredné školy a vysoké školy, školské zariadenia, celoživotné vzdelávanie, vedu a techniku, pre štátnu starostlivosť o mládež a šport. Na sprostredkovanie finančnej podpory má zriadené dve agentúry, a to: Agentúru MŠVVaŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ a Agentúru na podporu výskumu a vývoja.

MŠVVaŠ SR v roku 2011 sa pokračovalo vo financovaní 15 projektov vedy a výskumu v rámci 15 rozhodnutí o schválení poskytnutia stimulov, s ktorými uzavrelo zmluvy o poskytnutí stimulov v súlade s § 7 ods. 12 zákona č. 185/2009 Z. z. o stimuloch pre výskum a vývoj a o doplnení zákona č. 595/2003 o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o stimuloch“).

Z nich 5 rozhodnutí bolo schválených v roku 2009 a 10 rozhodnutí bolo schválených v roku 2010. Financovanie uvedených projektov sa realizovalo na základe výsledkov kontroly použitia poskytnutých stimulov v roku 2010 a formou oponentúry dosiahnutých výsledkov v rámci riešených projektov vedy a výskumu, ktoré sa riešia v rámci poskytnutých stimulov, ktoré sa uskutočnili v priebehu mesiaca marec 2011. Vo všetkých 15-tich prípadoch oponentské rady, oponenti a ekonomický spravodajca odporučili pokračovať vo financovaní projektov vedy a výskumu v schválenej výške pre rok 2011.

V súlade so zákonom o stimuloch sa uskutočnila polročná kontrola dodržiavania schválenej intenzity stimulov v roku 2011 v priebehu mesiacov august a september 2011. Celkový podiel vynaložených vlastných prostriedkov prijímateľov stimulov v roku 2011 bol vo výške 22,27 % oprávnených nákladov na projekty vedy a výskumu vrátane daňovej úľavy. To znamená, že priemerná intenzita stimulov na podporované projekty v roku 2011 formou priamej dotácie zo ŠR a formou daňovej úľavy bola 77,73 %.

Tab. č. 5.11.: Výška prostriedkov štátneho rozpočtu a daňových úľav získaných jednotlivými organizáciami v SR v roku 2011

P.č.	Názov organizácie VaV	Výška prostriedkov zo ŠR (v eurách)	Objem daňových úľav (v eurách)	Výška spolufinancovania zo súkromných zdrojov (v eurách)
1.	DECOM, a. s., Trnava	396 624	3 656	115 000
2.	VÚPaC, a. s., Bratislava	560 750	7 101	167 130
3.	IMUNA PHARM, a. s., Šarišské Michaľany	266 990	0	0
4.	VÚSI, s. r. o., Košice	114 288	0	0
5.	CEIT SK, s. r. o., Žilina	443 336	4 939	112 000
6.	Prvá zväračská, a. s., Bratislava	598 898	13 169	204 244
7.	DB Biotech, s. r. o., Košice	544 779	0	0
8.	DB Biotech, s. r. o., Košice	225 540	0	0
9.	MicroStep, s. r. o., Bratislava	450 937	105 300	476 124
10.	Medicproduct, a. s., Lipany	348 896	0	0
11.	IMUNA PHARM, a. s., Šarišské Michaľany	298 215	1 500	100 000
12.	CEIT Košice, a. s., Košice	986 503	0	0
13.	VIPO, a. s., Partizánske	596 313	6 500	198 772
14.	Slovanet, a. s., Bratislava	537 734	0	0
15.	VVÚ ZŤS Košice, a. s., Košice	628 787	9 218	219 195
Spolu		6 998 590	151 383	1 592 465

V programovom období 2007 - 2013 plní MŠVVaŠ SR úlohy riadiaceho orgánu pre operačný program Výskum a vývoj a operačný program Vzdelávanie a úlohu platobnej jednotky. Sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom pre operačný program Výskum a vývoj je Agentúra Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy EÚ (ASFEU) a pre operačný program Vzdelávanie je ASFEU a Ministerstvo zdravotníctva SR.

5.6.1 Agentúra MŠVVaŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ

Hlavnou úlohou Agentúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy EÚ (ASFEU) je zabezpečiť proces implementácie pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ v programovom období 2007 - 2013. ASFEU plní funkciu Sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom, t. j. vykonáva činnosti v rozsahu úloh delegovaných MŠVVaŠ SR ako Riadiacim orgánom pre operačné programy Vzdelávanie a Výskum a vývoj.

Cieľom ASFEU je zabezpečiť kontinuálny proces prijímania, hodnotenia, finančného riadenia a monitorovania projektov tak, aby ich realizácia prebiehala v súlade s harmonogramom a aby finančné prostriedky určené na programové obdobie 2007 - 2013 boli vyčerpané v maximálnej možnej miere.

Operačný program Vzdelávanie

ASFEU v roku 2011 neposkytla žiadnu novú pomoc v rámci schémy pomoci de Minimis, avšak ASFEU v roku 2011 pokračovala v implementácii projektov v rámci výziev s kódmi OPV-2009/2.1/01-SORO, OPV-2010/2.1/02-SORO a OPV-2009/4.2/02-SORO, kde bola pomoc poskytnutá v roku 2010.

Na všetky projekty, ktoré ASFEU implementuje v rámci týchto výziev sa vzťahujú pravidlá schémy pomoci de Minimis, tzn. projekty musia spĺňať všetky podmienky a kritéria Schémy na podporu rozvoja moderného vzdelávania pre vedomostnú spoločnosť v znení dodatku č. 1 (schéma pomoci de Minimis) a pravidlá Schémy N222/2009 pre dočasné poskytovanie malej pomoci v Slovenskej republike počas trvania finančnej a hospodárskej krízy.

Pomoc v rámci schémy pomoci de minimis, v rámci operačného programu Vzdelávanie, sa realizuje formou nenávratného finančného príspevku. Výška spolufinancovania predstavuje 95% z verejných zdrojov, pričom výška spolufinancovania zo zdrojov EÚ predstavuje 80,75% a z národných verejných zdrojov 14,25%.

Oprávnenými žiadateľmi v rámci schémy pomoci de Minimis boli fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie podľa § 2 ods. (2), písm. a) a b) Obchodného zákonníka, registrované na území Slovenskej republiky, ktoré spĺňali definíciu mikro, malých a stredných podnikateľov, resp. veľkých podnikateľov v zmysle nariadenia Komisie (ES) č. 800/2008 zo 6. augusta 2008 o vyhlásení určitých kategórií za zlučiteľné so spoločným trhom podľa čl. 87 a 88 Zmluvy o ES (Všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách).

Výzvy OPV-2009/2.1/01-SORO a OPV-2009/4.2/02-SORO

Výzvy OPV-2009/2.1/01-SORO a OPV-2009/4.2/02-SORO vyhlásila ASFEU dňa 02. 08. 2009. Tieto dve výzvy boli zamerané na podporu vzdelávania, ktorá reaguje na meniace sa požiadavky zamestnávateľa na kvalitu ľudských zdrojov a efektivitu ich riadenia. Aktivita výziev boli súčasne zamerané aj na rámec aktivít pre celoživotný rozvoj kompetencií a kvalifikácií v súlade s odporúčaním Európskeho parlamentu a Rady č. 2006/962/ES z 18. 12. 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie - Európsky referenčný rámec. Oprávnenou aktivitou bola tvorba a realizácia vzdelávacích programov pre osoby zúčastňujúce sa na aktivitách v rámci ďalšieho vzdelávania a lektorov ďalšieho vzdelávania, so zameraním na prehĺbovanie a rozširovanie kvalifikácie, odbornej spôsobilosti a rozvoj kľúčových kompetencií pre sektory stavebnícky, textilný, elektrotechnický, strojársky a chemický vzhľadom na nové technológie, inovačné procesy a ich použitie v praxi.

V rámci výziev s kódmi OPV-2009/2.1/01-SORO a OPV-2009/4.2/02-SORO uzatvorila ASFEU v mesiaci apríl a máj roku 2010 celkovo 8 Zmlúv o poskytnutí NFP. Celková výška nakontrahovaného NFP bola 3 286 665,23 Eur, pričom objem celkových oprávnených výdavkov predstavoval 3 459 647,61 Eur, a zabezpečenie spolufinancovania zo strany prijímateľa predstavovalo 172 982,38 Eur.

Výzva OPV-2010/2.1/02-SORO

Výzvu s kódom OPV-2010/2.1/02-SORO vyhlásila ASFEU dňa 31. 5. 2010. Aktivita uvedenej výzvy boli zamerané na Podporu ďalšieho vzdelávania v oblasti cestovného ruchu. Snahou je vytvoriť podmienky na naštartovanie turistického a hotelového priemyslu s cieľom zvýšenia podielu tohto ekonomického odvetvia na hrubom domácom produkte SR, prostredníctvom motivačných ekonomických a finančných nástrojov s cieľom zvyšovať kvalitu a komplexnosť poskytovaných služieb. Oprávnenou aktivitou v rámci predmetnej výzvy na predkladanie žiadostí o NFP bola tvorba a realizácia akreditovaných vzdelávacích programov pre osoby zúčastňujúce sa na aktivitách v rámci ďalšieho vzdelávania so zameraním na prehĺbovanie a rozširovanie kvalifikácie, odbornej spôsobilosti a rozvoj kľúčových kompetencií pre sektor turistických služieb a služieb týkajúcich sa cestovného ruchu, vzhľadom na nové technológie, inovačné procesy a ich použitie v praxi.

V decembri roku 2010 bolo uzatvorených 9 Zmlúv o poskytnutí NFP. Celková výška nakontrahovaného NFP bola 3 504 155,20 Eur, pričom objem celkových oprávnených výdavkov predstavoval 3 688 584,42 Eur, a zabezpečenie spolufinancovania zo strany prijímateľa predstavovalo 184 429,22 Eur.

Celkový prehľad

V súčasnosti implementuje ASFEU v rámci schémy de Minimis celkovo 17 projektov s celkovými oprávnenými výdavkami vo výške 7 148 232,03 Eur. Projekty implementované v rámci schémy de Minimis sú spolufinancované zo zdrojov EÚ vo výške 80,25%, čo predstavovalo v roku 2011 celkovo 5 772 197,36 Eur a zo zdrojov ŠR vo výške 14,25%, čo predstavovalo v roku 2011 celkovo 1 018 623,07 Eur.

Tab. č. 5.12.: Celkový objem poskytnutej pomoci v roku 2010 za OPV¹²

Kód výzvy	Poskytnutie pomoci	EÚ zdroj	ŠR zdroj	Súkromný VZ	NFP
OPV-2009/2.1/01-SORO	2010	2 423 815,91	427 732,21	150 081,49	2 851 548,12
OPV-2009/4.2/02-SORO	2010	369 849,54	65 267,57	22 900,89	435 117,11
OPV-2010/2.1/02-SORO	2010	2 978 531,91	525 623,29	184 429,22	3 504 155,20
SPOLU ZA OPV:	x	5 772 197,36	1 018 623,07	357 411,60	6 790 820,43

Vzhľadom na fakt, že v roku 2011 nedošlo k uzatvoreniu nových Zmlúv o poskytnutí NFP, ani k odstúpeniu od Zmluvy o poskytnutí NFP, nebola v porovnaní s rokom 2010 zaznamenaná zmena celkovej výšky poskytnutej pomoci.

K 31. 12. 2011 nastalo v rámci schémy de Minimis čerpanie finančných prostriedkov v celkovej výške 820 023,96 Eur, zo zdrojov EÚ bolo vyplatených 662 167,58 Eur, zo zdrojov ŠR bolo vyplatených 116 854,73 Eur a výška súkromných vlastných zdrojov prijímateľa predstavovala 41 001,65 Eur. V sledovanom období bola pomoc, v rámci schémy de Minimis, vyplatená pätnástim prijímateľom pôsobiacim v oblasti Poradenských služieb v

¹² V roku 2011 nebola poskytnutá nová pomoc v rámci schémy de Minimis, došlo však k výraznému čerpaniu v rámci projektov z výziev uvedených v Tabuľke č.1.

oblasti podnikania a riadenia ako aj v oblasti ostatného vzdelávania. V porovnaní s rokom 2010, kedy bolo čerpanie finančných prostriedkov v celkovej výške 26 060,13 Eur, došlo v roku 2011 k nárastu čerpania o 793 963,83 Eur.

Z pohľadu lokalizácie celkovej pomoci poskytnutej v rámci schémy de Minimis má väčšina projektov miesto realizácie aktivít projektu vo viacerých NUTS III. Jeden projekt sa realizuje výlučne v rámci Bratislavského kraja celková výška poskytnutej pomoci je 458 018,00 Eur, z toho zdroje EÚ 369 849,54 Eur a zdroje ŠR 65 267,57 Eur.

Jeden projekt sa realizuje výlučne v rámci Nitrianskeho kraja celková výška poskytnutej pomoci je 524 902,97 Eur, z toho zdroje EÚ 423 859,15 Eur a zdroje ŠR 74 798,67 Eur. Ďalej jeden projekt sa realizuje výlučne v rámci Banskobystrického kraja celková výška poskytnutej pomoci je 470 908,24 Eur, z toho zdroje EÚ 380 258,40 Eur a zdroje ŠR 67 104,42 Eur. Zároveň dva projekty sa realizujú výlučne v rámci Prešovského kraja celková výška poskytnutej pomoci je 780 868,56 Eur, z toho zdroje EÚ 630 551,36 Eur a zdroje ŠR 111 273,77 Eur. Dva projekty sa realizujú výlučne v rámci Žilinského kraja celková výška poskytnutej pomoci je 835 062,74 Eur, z toho zdroje EÚ 674 313,16 Eur a zdroje ŠR 118 996,44 Eur. V prípade 10 projektov sa aktivity projektu realizujú vo viacerých regiónoch NUTS III okrem Bratislavského kraja, pričom celková výška poskytnutej pomoci v tomto prípade je 4 078 471,52 Eur, z toho zdroje EÚ 3 293 365,75 Eur a zdroje ŠR 581 182,20 Eur.

V zmysle Prílohy 1 nariadenia Komisie (ES) č. 800/2008 zo 6. augusta 2008 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné so spoločným trhom podľa článkov 87 a 88 zmluvy (Všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách), článok 2 bod 1 a bod 2 aj naďalej zostáva pomer mikropodnikov po zaokrúhlení 76,47% (13 prijímateľov) a pomer malých podnikov 23,53% (4 prijímatelia) z celkového počtu úspešných prijímateľov.

Operačný program Výskum a vývoj

V roku 2011 vyhlásila ASFEU 2 výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ďalej len „žiadosti o NFP“) zamerané na podporu MSP v rámci operačného programu Výskum a vývoj – podľa „Schémy na podporu výskumu a vývoja“ (schéma štátnej pomoci).

1. VÝZVA OPVaV-2011/2.2/07-SORO s názvom „Podpora výskumno-vývojových centier pre operačný program Výskum a vývoj - Schéma na podporu výskumu a vývoja (schéma štátnej pomoci)“

Dátum vyhlásenia výzvy na predkladanie žiadostí o NFP bol 28. 04. 2011 a dátum uzávierky výzvy bol 01. 08. 2011. Celková finančná čiastka vyčlenená na výzvu bola vo výške 40 000 000 Eur. Podpísanie zmlúv s 21 úspešnými žiadateľmi v rámci uvedenej výzvy sa očakáva v mesiacoch apríl až jún 2012.

2. VÝZVA OPVaV-2011/4.2/07-SORO s názvom „Podpora výskumno-vývojových centier pre operačný program Výskum a vývoj - Schéma na podporu výskumu a vývoja (schéma štátnej pomoci)“

Dátum vyhlásenia výzvy na predkladanie žiadostí o NFP bol 28. 04. 2011 a dátum uzávierky výzvy bol 01. 08. 2011. Celková finančná čiastka vyčlenená na výzvu bola vo

výške 20 000 000 Eur. Podpísanie zmlúv s 10 úspešnými žiadateľmi v rámci uvedenej výzvy sa očakáva v mesiacoch apríl až jún 2012.

Tab. č. 5.13.: Prehľad zmluvného viazania prostriedkov MSP v rámci operačného programu Výskum a vývoj

Typ podniku	Zazmluvnená suma pripadajúca na MSP v Eur k 31. 12. 2011			
	Zdroj EÚ	Zdroj ŠR	NFP	Súkromný vlastný zdroj
Malý podnik	31 294 393,92	5 524 128,34	36 832 622,26	10 710 017,61
Stredný podnik	16 388 258,59	2 891 987,07	19 280 245,66	6 772 581,91
SPOLU	47 682 652,51	8 416 115,41	56 112 867,92	17 482 599,52

Tab. č. 5.14.: Prehľad zmluvného čerpania prostriedkov MSP v rámci operačného programu Výskum a vývoj

Typ podniku	Vyčerpaná suma pripadajúca na MSP v Eur k 31. 12. 2011			
	Zdroj EÚ	Zdroj ŠR	NFP	Súkromný vlastný zdroj
Malý podnik	1 538 725,37	271 541,21	1 810 266,58	649 864,29
Stredný podnik	2 690 238,29	474 909,77	3 165 148,06	1 379 554,52
SPOLU	4 228 963,66	746 450,98	4 975 414,64	2 029 418,81

Z pohľadu lokalizácie celkovej pomoci poskytnutej pre malé a stredné podniky v rámci Schémy na podporu výskumu a vývoja (schémy štátnej pomoci) môžeme konštatovať, že pomoc bola k 31. 12. 2011 lokalizovaná vo všetkých regiónoch NUTS III, tzn. vo všetkých krajoch Slovenskej republiky. Celkový objem poskytnutej pomoci pre malé a stredné podniky v rámci schémy štátnej pomoci nie je možné jednoznačne v rámci konkrétneho kraja vyčíslit', pretože väčšina projektov implementovaných v rámci operačného programu Výskum a vývoj má miesto realizácie aktivít projektu vo viacerých regiónoch NUTS III.

Tab. č. 5.15.: Prehľad zmluvného viazania prostriedkov MSP v rámci operačného programu Výskum a vývoj z pohľadu lokalizácie projektu

Lokalizácia projektu NUTS III	NFP zazmluvnený na projekt k 31. 12. 2011	Zazmluvnená suma pripadajúca na MSP v Eur k 31. 12. 2011			
		zdroj EÚ	zdroj ŠR	NFP	súkromný vlastný zdroj
BA	47 711 801,75	17 536 044,87	3 094 537,87	20 630 682,43	6 222 523,39
TT	2 015 635,85	980 529,16	173 034,56	1 153 563,72	751 431,73
NR	3 970 948,81	2 998 160,80	529 087,20	3 527 248,00	881 812,00
TN	2 083 013,73	1 537 149,52	271 261,68	1 808 411,20	805 572,80
BB	2 992 842,72	844 972,00	149 112,71	994 084,71	52 320,25
ZA	7 062 357,81	3 391 617,44	598 520,73	3 990 138,17	1 284 511,14
PO	3 967 110,08	1 195 981,19	211 055,50	1 407 036,69	197 633,50
projekty realizované vo viac ako jednom regióne	56 398 738,95	19 198 197,53	3 389 505,47	22 601 703,00	7 286 794,71
SPOLU	126 202 449,70	47 682 652,51	8 416 115,41	56 112 867,92	17 482 599,52

Zo 56 projektov, v rámci ktorých malé a stredné podniky vystupovali ako hlavný prijímateľ alebo ako partner, sa 20 projektov realizovalo výlučne v Bratislavskom kraji, 4 projekty výlučne v Žilinskom kraji, po 2 projekty výlučne v Nitrianskom, Trenčianskom, Trnavskom a Prešovskom kraji a 1 projekt výlučne v Banskobystrickom kraji. Ďalších 23 projektov sa realizovalo vo viac ako jednom kraji. V roku 2011 sme evidovali prírastok 3 projektov v rámci Bratislavského kraja, 1 projektu v rámci Banskobystrického kraja a 8 projektov s miestom realizácie vo viac ako jednom kraji. Zároveň sme zaznamenali úbytok 1 projektu v rámci Žilinského kraja a 1 projektu v rámci Trnavského kraja.

Tab. č. 5.16.: Prehľad čerpania prostriedkov MSP v rámci operačného programu Výskum a vývoj z pohľadu lokalizácie projektu

Lokalizácia projektu NUTS III	Čerpaná suma pripadajúca na MSP v Eur k 31. 12. 2011			
	zdroj EÚ	zdroj ŠR	NFP	súkromný vlastný zdroj
BA	1 765 354,80	311 693,49	2 077 048,29	769 507,83
TT	269 903,46	47 630,10	317 533,56	132 658,22
NR	0,00	0,00	0,00	0,00
TN	604 212,64	106 625,84	710 838,48	457 314,93
BB	41 141,55	7 260,28	48 401,83	2 547,47
ZA	245 855,75	43 386,76	289 242,51	104 503,88
PO	41 380,98	7 302,56	48 683,54	2 562,30
projekty realizované vo viac ako jednom regióne	1 261 114,48	222 551,95	1 483 666,43	560 324,18
SPOLU	4 228 963,66	746 450,98	4 975 414,64	2 029 418,81

Zatiaľ čo v roku 2010 sme evidovali len minimálne čerpanie MSP v projektoch realizovaných v rámci Bratislavského, Trenčianskeho a Prešovského kraja a v rámci projektov realizovaných vo viac ako jednom kraji, v roku 2011 sme zaznamenali čerpanie MSP už aj v projektoch realizovaných v rámci Trnavského, Banskobystrického a Žilinského kraja.

Celkový prehľad

ASFEU k 31. 12. 2011 implementovala v rámci operačného programu Výskum a vývoj podľa Schémy na podporu výskumu a vývoja (schémy štátnej pomoci) celkovo 73 projektov, o 10 projektov viac ako k 31. 12. 2010 (v roku 2011 došlo k uzatvoreniu zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku na 15 projektov a k mimoriadnemu ukončeniu 5 projektov, to znamená, že 5 prijímateľov z rôznych dôvodov odstúpilo od uzavretej zmluvy). Z toho v 56 projektoch, v celkovej výške NFP 126 202 449,70 Eur, vystupovalo ako prijímateľ alebo partner celkovo 56 malých a stredných podnikov, pričom suma v uzavretých zmluvách, ktorá pripadá na malé a stredné podniky, dosiahla celkovú výšku NFP 56 112 867,92 Eur. V roku 2011 pribudlo 10 projektov v celkovej výške NFP 48 340 155,30 Eur, v ktorých 13 MSP vystupovalo ako prijímateľ alebo partner.

Celkove sa čerpanie medziročne zvýšilo o 1 233,15 %, z toho v rámci malých podnikov išlo o 750,48 % nárast a v rámci stredných podnikov o 1 873,86 % nárast. Vysoké

percentuálne prírastky čerpania nenávratného finančného príspevku vykázané k 31. 12. 2011 sú dôkazom, že vývoj bol neporovnateľne dynamickejší ako v roku 2010, čo sa prejavilo v intenzívnejšej realizácii aktivít v rámci jednotlivých projektov malých a stredných podnikov.

5.6.2 Agentúra na podporu výskumu a vývoja

Agentúra na podporu výskumu a vývoja (ďalej len „agentúra“) bola zriadená zákonom č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 172/2005 Z. z.“) na účel podpory výskumu a vývoja a zapojená na rozpočet Slovenskej republiky prostredníctvom kapitoly MŠVVaŠ SR poskytovaním finančných prostriedkov na riešenie projektov výskumu a vývoja.

Hlavným cieľom agentúry je podporovať špičkový základný a aplikovaný výskum a vývoj vo všetkých odboroch vedy a techniky, ktoré uskutočňuje štátny sektor, sektor vysokých škôl, podnikateľský sektor a neziskový sektor v rámci verejných výziev vyhlasovaných agentúrou. Podpora výskumu a vývoja sa realizuje formou projektov výskumu a vývoja, vybraných orgánmi agentúry v otvorenej súťaži vyhlasovanej agentúrou. Agentúra podporuje individuálne projekty alebo projekty v rámci programov agentúry. Projekty výskumu a vývoja predkladajú tuzemské právnické alebo tuzemské fyzické osoby. Základným východiskom podpory výskumu a vývoja je kvalita predloženého návrhu projektu.

Ďalším cieľom agentúry je stimulovať účasť subjektov výskumu a vývoja v SR v medzinárodných a európskych programoch a iniciatívach, ako aj podporovať bilaterálnu a multilaterálnu spoluprácu v oblasti vedy a techniky, a to prostredníctvom jednoduchých podporných finančných schém. V rámci podpory výskumu a vývoja v podnikateľskom sektore má agentúra schválenú Schému podpory výskumu a vývoja agentúrou. Na základe tejto schémy môže agentúra poskytovať štátnu pomoc na riešenie projektov výskumu a vývoja, ako aj na vypracovanie štúdií technickej realizovateľnosti malým a stredným podnikom. Agentúra poskytuje finančné prostriedky na základe žiadosti predloženej žiadateľom na základe verejnej výzvy na predkladanie žiadostí vyhlásenej agentúrou.

Program Podpora výskumu a vývoja v malých a stredných podnikoch – VMSP 2009 a VMSP 2009 – II

Program **Podpora výskumu a vývoja v malých a stredných podnikoch – VMSP 2009 a VMSP 2009 – II** sa uskutočňuje formou riešenia projektov. Ide o účelovú formu podpory výskumu a vývoja v zmysle Zákona 172/2005 v platnom znení zabezpečovaná agentúrou v záujme napĺňania vybraných zámerov a cieľov v súlade s dlhodobým zámerom štátnej vednej a technickej politiky.

V roku 2011 v rámci Grantovej schémy VMSP 2009 bolo financovaných **88** projektov vo výške **4 210 897,50 Eur**. V rámci Grantovej schémy VMSP 2009 – II bolo financovaných **22** projektov vo výške **810 002,00 Eur**

5.7 Ministerstvo životného prostredia SR

Ministerstvo životného prostredia SR (MŽP SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre tvorbu a ochranu životného prostredia, vrátane ochrany prírody a krajiny, vodného hospodárstva, ochrany ovzdušia, ozónovej vrstvy a klimatického systému Zeme, ekologických aspektov územného plánovania, odpadového hospodárstva, posudzovania vplyvov na životné prostredie, zabezpečovania jednotného informačného systému o životnom prostredí a plošného monitoringu, geologického výskumu a prieskumu, ochrany a regulácie obchodu s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín a geneticky modifikovaných organizmov.

Podpora malého a stredného podnikania je v rámci kapitoly MŽP SR realizovaná len prostredníctvom projektov financovaných z prostriedkov EÚ a spolufinancovania zo štátneho rozpočtu. Z rozpočtových prostriedkov kapitoly MŽP SR nie sú poskytované žiadne dotácie na podporu malého a stredného podnikania.

Operačný program Životné prostredie 2007 – 2013

MŽP SR ako riadiaci orgán pre **Operačný program Životné prostredie 2007 – 2013 (OP ŽP)** nemá pre podporu malého a stredného podnikania v SR vypracovaný špeciálny program ani schému podpory podnikania. V rámci OP ŽP sú malé a stredné podniky (MSP) jedným z viacerých typov oprávnených prijímateľov v prípade prioritnej osi č. 3 Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy a prioritnej osi č. 4 Odpadové hospodárstvo.

V prioritnej osi č. 3 bol počet projektov priamej investičnej podpory MSP - 7. Finančný príspevok malým a stredným podnikom bol vo výške 14 386 737,44 Eur.

V súčasnosti sa zaznamenáva pokles záujmu podnikov o realizáciu projektov obmedzujúcich znečistenie ovzdušia nad rámec platných predpisov. Vzhľadom aj na to, že najväčšími znečisťovateľmi ovzdušia sú veľké zdroje, čiže veľké podniky, je potenciál MSP prispieť k napĺňaniu cieľov prioritnej osi 3 obmedzený.

V percentuálnom vyjadrení pripadá v rámci operačného cieľa 3 na MSP cca 10 %-ný podiel z celkového objemu prostriedkov doposiaľ zazmluvnených v rámci tohto operačného cieľa.

V prioritnej osi č. 4 bol počet projektov priamej investičnej podpory MSP - 32 (cieľ 30) – v danom prípade bol stanovený cieľ už prekročený. Finančný príspevok MSP bol vo výške 90091156,36 Eur.

Počet vytvorených pracovných miest priamej investičnej podpory MSP - 7 (cieľ je 25).

Podpora aktivít v oblasti separovaného zberu odpadu je podpora MSP limitovaná tým, že v súlade s platnými právnymi predpismi v oblasti odpadového hospodárstva, ako aj obecného zriadenia, je zabezpečenie separovaného zberu povinnosťou obcí. V rámci operačného cieľa 4.3 Nakladanie s nebezpečnými odpadmi spôsobom priaznivým pre životné prostredie existuje priestor pre podporu podnikateľských subjektov. V percentuálnom vyjadrení pripadá

v rámci operačného cieľa 4 na SME asi 25 %-ný podiel z celkového objemu prostriedkov zazmluvnených v rámci tohto operačného cieľa .

5.7.1 Environmentálny fond

MŽP SR je správcom štátneho účelového fondu – Environmentálneho fondu, ktorý tiež poskytuje podporu do oblasti malého a stredného podnikania. V roku 2011 bola Environmentálnym fondom poskytnutá **podpora** formou **úveru** a formou **dotácie** nasledovne:

Tab. č. 5.17.: Prehľad finančnej podpory z Environmentálneho fondu

Druh podpory	Počet	Výška podpory v Eur	Oblasť poskytnutej podpory	Názov žiadateľa podpory	Názov projektu
Úver	1	1.330.000,00	Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme	Crow Arena, s.r.o., Košice	Zimný štadión Kavečianská ulica – Rekonštrukcia, Modernizácia, Zníženie energetickej náročnosti
Dotácia	0	0,00	-	-	-

5.8 Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR

Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky (ÚNMS SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť technickej normalizácie, metrológie, kvality, posudzovania zhody a akreditácie orgánov posudzovania zhody. ÚNMS SR vypracúva koncepciu štátnej politiky, vykonáva metodickú činnosť a dozerá na plnenie úloh v oblasti normalizácie, metrológie, kvality, posudzovania zhody a akreditácie orgánov posudzovania zhody.

Poskytovanie informácií v Infocentre SÚTN

V roku 2011 bolo v Infocentre SÚTN poskytnuté poradenstvo a konzultácie 3124 MSP - užívateľom databázy STN-online vo finančnom vyjadrení ceny práce šiestich pracovníkov.

Podnikatelia mali v roku 2011 prístupné informácie aj na web stránkach úradu <http://www.unms.sk/?metrologia>; a v časopise úradu Metrológia a skúšobníctvo (http://www.sutn.sk/eshop/public/magazine_items.aspx?cat=18), ktorý vyšiel v roku 2011 celkove 4 krát.

Knížnično-informačné služby

Predmetom týchto činností je sprístupňovanie dokumentov (prezenčne) a poskytovanie informácií (osobne, telefonicky, elektronickou poštou) z oblasti technickej normalizácie. V

rámci informačnej linky boli v roku 2011 zákazníkom poskytované komplexné informácie z oblasti knižnično-informačných a rešeršných služieb.

Tab. č. 5.18a: Sprístupňovanie dokumentov a poskytovanie informácií v Infocentre

Rok	Používatelia				Výpožičky		
	Externí	Interní	Telefonicke/ mailom	Spolu	Absenčné ¹³	Prezenčné	Spolu
2011	818	287	2276/551	3932	852	3 660	4512

V rámci prezenčného štúdia sa v Infocentre SÚTN sprístupňovali technickej verejnosti: platné normy STN; zrušené normy STN; odborové normy (neplatné); európske a medzinárodné normy; zahraničné normy; katalógy európskych, medzinárodných a zahraničných noriem; elektronické produkty (katalógy európskych, medzinárodných a národných normalizačných orgánov; služba STN-online).

V oblasti lepšieho prístupu k technickým normám cez STN on-line – priorita Small Buseiness Act, prostredníctvom užívateľsky priaznivého prostredia Slovenský ústav technickej normalizácie doplnil informácie on-line predajne slovenských technických noriem o vecné bezodplatne sprístupnené zhrnutie obsahu normy s uvedením spôsobu, ako technická norma podporuje a napĺňa obsah právnych predpisov a právnych aktov a ako súlad s ňou otvára cestu na trh Európskej únie a prípadne trh Európskeho hospodárskeho priestoru.

Obchodný model STN-online bol v priebehu roka 2011 viackrát prehodnocovaný, poplatky sú diferencované podľa individuálnych požiadaviek používateľov, avšak vzhľadom na neustále sa znižujúci príspevok zo štátneho rozpočtu na tvorbu noriem, ako aj na to, že väčšina podnikov na Slovensku patrí do kategórie MSP, nedošlo k celoplošnému zníženiu poplatkov. V rokoch 2012 -2013 je plánované zavedenie prístupov pre MSP do plnotextového znenia databázy STN v systéme read only so zameraním na príslušný typ MSP.

ÚNMS SR na základe uznesenia vlády SR č. 74/2004 zriadilo **Centrálnu jednotku pre smernicu 98/34/ES** a zabezpečuje za Slovenskú republiku výmenu informácií v oblasti technických predpisov a technických noriem podľa smernice 98/34/ES.

S cieľom zabezpečiť lepší prístup MSP a iných hospodárskych subjektov k návrhom predpisov ostatných členských štátov EÚ, Európskeho hospodárskeho priestoru a Turecka ÚNMS SR zasiela na požiadanie preklady do slovenského jazyka všetkých návrhov technických predpisov členských štátov EÚ a ostatné periodické informácie.

Tab. č. 5.18b: Celkový ročný objem informácií sprostredkovaných Centrálnymi jednotkami pre smernicu 98/34/ES pre MSP (hospodárske subjekty)

	2009	2010	2011
Počet všetkých oznámení podľa smernice 98/34/ES	4329	4667	3235
- z toho počet zaslaných súhrnných spracovaných oznámení Centrálnou jednotkou SR na ÚNMS SR	189	203	178

¹³ Výpožičky pre odborných pracovníkov SÚTN a ÚNMS SR.

Cieľom uvedeného postupu je okrem zabezpečenia informovanosti MSP aj podpora možnosti pripomienkovania návrhov technických predpisov členských štátov EÚ, EHP a Turecka.

Od roku 2009 funguje na ÚNMS SR **Národné kontaktné miesto pre výrobky**, ktoré poskytuje informácie MSP a iným hospodárskym subjektom o technických pravidlách a požiadavkách predchádzajúceho povolenia, ktoré sa v jednotlivých členských štátoch EÚ aplikujú na výrobky, o uplatňovaní princípu vzájomného uznávania a aplikácii nariadenia (ES) č. 764/2008 o vzájomnom uznávaní a o kontaktných údajoch príslušných orgánov, ktoré je možné s cieľom získania detailnejších informácií priamo kontaktovať. V roku 2011 vybavilo Národné kontaktné miesto pre výrobky celkovo 168 žiadostí o informácie. Najviac podnetov prišlo od domácich subjektov (celkovo 141), najmä z oblasti MSP.

5.9 Úrad priemyselného vlastníctva SR

Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ÚPV SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť priemyselného vlastníctva. ÚPV SR vykonáva ústrednú štátnu správu v oblasti ochrany vynálezu, úžitkového vzoru, dizajnu, topografie polovodičového výrobku, ochrannej známky, označenia pôvodu výrobku a zemepisného označenia výrobku. Zároveň vedie ústredný fond patentovej literatúry a zabezpečuje výmenu a sprístupňovanie informácií v oblasti priemyselných práv.

ÚPV SR v roku 2011 podporil 49 malých a stredných podnikateľov v rámci programu **Prediagnostika priemyselných práv**.

Cieľom programu je zvyšovanie povedomia o priemyselnom vlastníctve, podporovanie inovácií, kreativity a konkurencieschopnosti MSP. Zámerom prediagnostiky je analyzovať situáciu v podniku, oboznámiť ho s možnosťami priemyselnoprávnej ochrany, upozorniť na možné dopady nekalosúťažného konania, poskytnúť bezplatné a objektívne odporúčania. ÚPV SR poskytuje službu pre MSP bezplatne v rámci projektu spolupráce s Európskym patentovým úradom.

Počas roka 2011 zamestnanci úradu navštívili 49 prevažne inovatívnych spoločností z celého Slovenska. Prehľad regiónov z pohľadu počtu navštívených firiem – Banská Bystrica (12), Trenčín (11), Žilina (9), Bratislava (6) Prešov (5), Nitra (3) a Trnava (3).

Hodnotenie poskytnutej pomoci

Odzrazom tejto služby pre verejnosť je 33 prijatých prihlášok od analyzovaných spoločností v roku 2011 – 18 prihlášok ochranných známok, 1 prihláška ochrannej známky Spoločenstva, 6 patentových prihlášok, 9 prihlášok úžitkového vzoru a 1 prihláška dizajnu. Celkovo už bolo v priebehu 4 rokov od spustenia služby prijatých 107 prihlášok predmetov priemyselných práv od analyzovaných firiem ako dôsledok prediagnostiky priemyselných práv.

5.10 Program Európskej banky pre obnovu a rozvoj na podporu udržateľnej energie na Slovensku - SLOVSEFF

Európska banka pre obnovu a rozvoj (EBRD – European Bank for Reconstruction and Development) prostredníctvom vybraných komerčných bánk realizuje na Slovensku od konca roku 2007 program SLOVSEFF (Slovak Sustainable Energy Finance Facility) zameraný na podporu projektov energetickej efektívnosti v bytovom sektore, priemyselnom sektore a projektov obnoviteľných zdrojov energie. Súkromné spoločnosti, vrátane malých a stredných podnikateľov, môžu získať investičný úver vo výške od 20 tis. Eur do 2,5 mil. Eur z úverovej linky SLOVSEFF v jednej z piatich slovenských bánk (Slovenská sporiteľňa, a.s., VÚB, a.s., Tatra banka, a.s., ČSOB, a.s., UniCredit Bank Slovakia, a.s.) na realizáciu svojich podnikateľských zámerov smerujúcich k znižovaniu energetickej náročnosti v priemyselnej výrobe či využívaní obnoviteľných zdrojov energie. Celkové úverové prostriedky v programe SLOVSEFF v objeme 150 mil. Eur sú doplnené grantovou zložkou z Medzinárodného fondu na podporu odstavenia bloku V1 jadrovej elektrárne Jaslovské Bohunice (BIDSF – Bohunice International Decommissioning Fund), doteraz sumárne vo výške 30 mil. Eur. Podnikatelia po úspešnej realizácii projektu dostanú vyplatený nenávratný príspevok vo výške 7,5 % z výšky čerpaného úveru pri projektoch energetickej efektívnosti v priemyselnej výrobe a od 5 % do 15 % z výšky čerpaného úveru pri projektoch obnoviteľných zdrojov energie v závislosti od druhu obnoviteľnej energie a očakávanej ročnej produkcie.

Po úspešnej prvej vlne programu (SLOVSEFF I – roky 2007 - 2010) s poskytnutým objemom úverových zdrojov v celkovej výške 60 mil. Eur, z čoho pre podnikateľský sektor pripadlo 15 mil. Eur, boli v rámci druhej vlny (SLOVSEFF II – roky 2010 - 2012) s objemom zdrojov 90 mil. Eur k 30. 4. 2012 poskytnuté úvery v objeme 68 mil. Eur (304 projektov), pričom zvyšných 22 mil. Eur je už alokovaných v žiadostiach s predpokladom plného vyčerpania v priebehu roku 2012. Podnikateľský sektor sa k 30. 4. 2012 podieľal na realizácii programu SLOVSEFF II objemom 20 mil. Eur, pričom projekty energetickej efektívnosti v priemysle tvorili 12,7 mil. Eur (28 projektov) a projekty obnoviteľných zdrojov energie 7,3 mil. Eur (6 projektov). Dosiahnutá priemerná výška energetických úspor v priemyselnom sektore dosiahla 20 % oproti pôvodnému stavu, úspory tepla 114 642 GJ/rok, zníženie spotreby elektriny 601 MWh/rok, podiel sektora na celkovej výške znížených emisií CO₂ dosiahol 26 % (9 045 ton/rok z celkových 34 797 ton/rok). Inštalovaný výkon pri projektoch obnoviteľných zdrojov energie dosiahol 5,43 MW, produkcia energie 45 714 MWh/rok, podiel sektora na celkovej výške znížených emisií CO₂ dosiahol 37 % (12 837 ton/rok z celkových 34 797 ton/rok).

6. Vyhodnotenie podporných programov realizovaných NARMSP

6.1 Program vzdelávania, školení a poradenstva pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie

Podporu záujemcov o podnikanie realizovala NARMSP v roku 2011 formou poskytovania zvýhodnených poradenských a vzdelávacích služieb prostredníctvom spolupracujúcej regionálnej siete 10 regionálnych poradenských a informačných centier (RPIC), 3 centier prvého kontaktu (CPK) a 2 podnikateľských inkubátorov (PI).

Uvedené centrá poskytli 385 informačných konzultácií v celkovom objeme 363 hodín z oblastí potrebných pre založenie najmä malého podniku a naštartovanie podnikania, a 586 odborných konzultácií v celkovom objeme 1 600,50 hodín z rôznych oblastí potrebných pre rozvoj podnikateľských aktivít. Pre účely získania finančných zdrojov na rozbeh podnikania regionálni poradcovia vypracovali 291 podnikateľských plánov. Z programu bola hrazená organizácia 41 školení v celkovom objeme 1 450 hodín pre 782 účastníkov. Školenia boli organizované na témy základy podnikania resp. vypracovanie prvého podnikateľského plánu. Poskytnuté služby boli financované zo zdrojov štátneho rozpočtu, a to v objeme 85 656,68 Eur. Prostredníctvom dotovaných služieb regionálnych poskytovateľov bolo vytvorených 724 nových podnikov.

Tab. č. 6.1.: Dotované poradenské a vzdelávacie služby pre záujemcov o podnikanie v rámci Programu vzdelávania, školení a poradenstva pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie realizované sieťou regionálnych poskytovateľov za rok 2011 a financované zo štátneho rozpočtu

Centrum	Informačné konzultácie		Odborné konzultácie		Podnikateľské plány	Školenia	
	počet	hodiny	počet	hodiny	počet	počet školení	počet účastníkov
BIC TI Prievidza	22	11	22	108	21	3	107
CPK Brezno	4	4	10	27,5	0	0	0
CPK Medzilaborce	15	14,5	18	57,5	2	0	0
CPK Veľký Krtíš	15	15	31	106	16	0	0
PI Spišská Nová Ves	26	17	42	54	0	4	78
RPIC Dunajská Streda	49	49	92	296	8	0	0
RPIC Komárno	18	17,5	28	106	43	3	46
RPIC Košice	18	18	4	9	17	4	73
RPIC Lučenec	19	19	25	88	10	5	82
RPIC Nitra	10	10	43	60	3	4	88
RPIC Poprad	7	6	9	18	6	9	139
RPIC Považská Bystrica	15	15	38	85,5	8	2	34
RPIC Prešov	0	0	0	0	0	2	49
RPIC Trebišov	6	6	14	66	5	1	19
RPIC Trenčín	161	161	210	519	152	4	67
Spolu	385	363	586	1 600,50	291	41	782

V roku 2011 sa už štvrtý rok monitorovala spokojnosť klientov s poskytnutými poradensko – vzdelávacími službami. Cieľom bolo zmapovať kvalitu poskytnutého servisu zmluvnými centrami, overiť jeho rozsah a napĺňanie cieľov programu, získať prehľad o dopadoch programu, preveriť spokojnosť klientov, efektívne využiť a prerozdeliť alokované finančné zdroje programu. Prieskumom bolo oslovených 46,32 % klientov z celkového počtu 1 183, z nich sa do monitoringu spokojnosti zapojilo 544 klientov. Hodnotenia klientov a krátkodobých dopadov poukázali na dobré výsledky poskytnutých služieb a efektívnosť štátneho programu.

6.2 Schéma poradenstva a vzdelávania pre MSP (schéma pomoci de minimis)

Poradenské služby

Podporu MSP realizovala NARMSP aj formou poskytovania zvýhodnených poradenských a informačných služieb, a to prostredníctvom odborných poradcov regionálnych centier RPIC, CPK, podnikateľských a technologických inkubátorov (PaTI) a Združenia mladých podnikateľov Slovenska (ZMPS). Služby boli čiastočne dotované zo zdrojov štátneho rozpočtu.

Tab. č. 6.2: Dotované poradenské služby malým a stredným podnikateľom v rámci Schémy poradenstva a vzdelávania pre MSP (schéma pomoci de minimis) realizované sieťou regionálnych poskytovateľov v roku 2011 a financované zo štátneho rozpočtu

Rok 2011	Informačné konzultácie		Odborné konzultácie		Podnikateľské plány
	počet	hodiny	počet	hodiny	počet
BlaTC Banská Bystrica	10	16	105	407	0
BIC TI Prievidza	28	30,5	61	417	11
CPK Brezno	43	62,5	60	179,5	0
CPK Medzilaborce	10	13	20	148	0
CPK Michalovce	5	6	0	0	0
CPK Poltár	14	19	0	0	0
CPK Veľký Krtíš	21	32	12	30	12
RPIC Dunajská Streda	51	73	24	97	4
RPIC Košice	1	1	0	0	0
RPIC Lučenec	11	20	11	67	0
RPIC Nitra	35	51	0	0	0
RPIC Považská Bystrica	6	8	22	128	2
RPIC Prešov	18	24,5	21	94,5	0
RPIC Trebišov	5	5	5	22,5	1
RPIC Trenčín	9	12	7	23	1
VTP Žilina	16	20	93	392	0
ZMPS Bratislava	4	4,5	139	528	2
Spolu	287	398	580	2 533,50	33

Podnikateľom bolo poskytnutých 287 informačných konzultácií v objeme 398 poradenských hodín prevažne zameraných na programy a projekty na podporu MSP a 580 odborných konzultácií z rôznych oblastí nevyhnutných pre ďalší rozvoj podnikateľských aktivít v celkovom objeme 2 533,5 poradenských hodín. Na účely získania úveru v rámci finančných podporných schém alebo komerčných zdrojov bolo vypracovaných a posúdených 33 podnikateľských plánov. Poradenské služby malým a stredným podnikateľom boli financované zo zdrojov štátneho rozpočtu v celkovom objeme 53 311,02 Eur .

Vzdelávanie

Pomoc v oblasti vzdelávania malých a stredných podnikateľov a ich zamestnancov bola poskytnutá s cieľom zvýšenia ich odborného potenciálu, manažérskych ako aj mäkkých zručností, sprístupnenia aktuálnych informácií v oblasti podnikania a riadenia podnikania, zvýšenia konkurencieschopnosti ale aj zmiernenia dopadov finančnej a hospodárskej krízy a zvýšenia miery prežitia podnikov.

Pomoc de minimis bola v súlade s nariadením Komisie č. 1998/2006 poskytovaná formou nenávratných finančných príspevkov (NFP). Výzva na predkladanie žiadostí o NFP bola vyhlásená 16.12.2010. Do termínu uzávierky 15.2.2011 bolo doručených celkom 147 žiadostí, pričom hodnotiaci proces bol ukončený 1.3.2011. Zmluvy o NFP boli podpísané s trinástimi podnikateľskými subjektmi v celkovej sume 175 958, 66 Eur. Všetky aktivity a čerpanie finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu na strane príjemcov ako aj NARMSP boli ukončené v súlade so Zákom č. 523/2004 o rozpočtových pravidlách verejnej správy do 31.3.2011. Ku koncu sledovaného obdobia bolo ukončených všetkých trinásť projektov a celkovo bola vyčerpaná suma v objeme 164 893,78 Eur.

6.3 Podpora MSP prostredníctvom inkubátorovej starostlivosti

Podnikateľské a technologické inkubátory tvoria dôležitú súčasť podpornej infraštruktúry pre začínajúcich malých a stredných podnikateľov. Ich poslaním je poskytovať začínajúcim firmám, spravidla 3 roky od začiatku podnikania, komplexnú podporu na jednom mieste a vytvoriť im vhodné štartovacie podmienky na fungovanie ich podniku.

Základ poskytovaných služieb tvorí prenájom kancelárskych, výrobných a skladových priestorov za ceny nižšie ako sú bežné komerčné ceny na trhu a administratívna podpora firmy (napr. poskytnutie zasadacích a prezentačných priestorov, vybrané služby sekretariátu, technická infraštruktúra a i.). Okrem podnikateľských priestorov a základnej infraštruktúry, inkubátory poskytujú svojim klientom podľa ich potreby aj vzdelávacie služby a poradenstvo, napr. spracovanie podnikateľských plánov, poradenstvo v oblasti získania návratných alebo nenávratných zdrojov na podnikanie, pomoc v základných právnych otázkach či v oblasti ochrany duševného vlastníctva, spracovanie marketingovej stratégie, sprostredkovanie kontaktov a pod.. Rozsah a forma podpory sa v jednotlivých inkubátoroch líši podľa typu, zamerania a odborných personálnych kapacít. Odlišné služby poskytujú klasické podnikateľské inkubátory s lokálnym dosahom v porovnaní s technologickými inkubátormi, ktoré sú naviazané na akademickú pôdu a výskumnú základňu.

Budovanie siete inkubátorov na Slovensku začalo v roku 2002. V rôznych regiónoch Slovenska bolo s podporou štátneho rozpočtu, predvstupových programov Phare, programu cezhraničnej spolupráce CBC, štrukturálnych fondov a prostriedkov iných donorov (napr.

flámsky fond, obce) vybudovaných 17 inkubátorov. Polovica z nich je umiestnená v okresoch východnej časti Slovenska, v regiónoch s vysokou mierou nezamestnanosti a nižšou mierou MSP. Aby nové inkubátory mohli plniť svoje poslanie a ciele, MH SR v spolupráci s NARMSP investovalo cez štátnu podporu finančné prostriedky do udržania ich prevádzkyschopnosti. Od roku 2004 (s výnimkou r. 2006 kedy neboli zo ŠR alokované finančné prostriedky na prevádzkové náklady) bolo takto podporených 13 podnikateľských a technologických inkubátorov, a to v rôznych zmluvných obdobiach. Celková podpora prevádzkových nákladov týchto subjektov predstavuje takmer 890 tis. Eur vyplatenej zo ŠR.

Podpora zo štátneho rozpočtu v roku 2011

Zo štátneho rozpočtu v roku 2011 (ŠR 2010 a ŠR 2011) boli z Programu „Podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov a implementácia metódy research-based spin-off“ podporené dva inkubátory v celkovej výške 14 771,83 Eur. Z poskytnutých prostriedkov inkubátory pokryli časť prevádzkových nákladov a stratu, ktorá im vznikla v dôsledku poskytovania prenájmu za ceny nižšie ako sú komerčné ceny na trhu a v dôsledku poskytovania doplnkových služieb pre inkubované firmy.

Tab. č. 6.3: Prehľad o výške finančných prostriedkov vynaložených na podporu prevádzky inkubátorov v r. 2011

Inkubátor	Mesto	Príspevok v Eur
Podnikateľský inkubátor ASTERION	Handlová	7 541,17
Inkubátorový dom	Moldava nad Bodvou	7 230,66
Spolu zo štátneho rozpočtu		14 771,83

Podnikateľský inkubátor ASTERION Handlová mal k 31.12.2011 95 % obsadenosť, z toho obsadenosť inkubovanými firmami bola 76%. Oproti predchádzajúcemu obdobiu klesol počet inkubovaných firiem v inkubátore zo 14 na 13, ktoré spolu zamestnávali 48 pracovníkov, pričom ich predmety činnosti boli najmä poradenská činnosť, obchod, predaj a služby. Zo služieb poskytovaných inkubovaným firmám sa inkubátor zameriaval najmä na poskytovanie poradenstva, ekonomický, kancelársky a konferenčný servis, zvýhodnené ceny nájomného, internetových a telekomunikačných služieb, spoločný marketing a propagácia ochrana a údržba priestorov.

Inkubátor Moldava nad Bodvou zvýšil k 31.12.2011 obsadenosť na 87%. Aktivity a služby inkubátora: prenájom priestorov a techniky, poskytovanie sekretárskych služieb, propagácia aktivít inkubátora a nájomných spoločností, práca na projektoch, poradenstvo začínajúcim podnikateľom.

Uvedené dva inkubátory k 31.12.2011 umiestnili vo svojich prevádzkových priestoroch spolu 17 začínajúcich podnikov, ktoré vytvorili 60 pracovných miest a ďalších 10 pracovníkov bolo zamestnaných v riadení a správe týchto inkubátorov. V priebehu roka prišlo do týchto inkubátorov 20 nových podnikov so 65 pracovnými miestami, 8 podnikateľov inkubátory z rôznych dôvodov opustilo. Priemerná celková obsadenosť v dvoch inkubátoroch, ktorým bol v roku 2011 poskytnutý príspevok zo štátneho rozpočtu, bola 91%.

Údaje o sieti inkubátorov

K 31.12.2011 bolo v 13 podnikateľských a technologických inkubátoroch umiestnených 88 inkubovaných firiem, z toho 20 inovatívnych, ktoré vytvorili spolu 602 pracovných miest. Ďalších 37 pracovných miest bolo vytvorených v riadení a prevádzke inkubátorov. Inkubovanou firmou sa rozumie firma, ktorej doba existencie pri vstupe do inkubátora bola max. 3 roky a ktorá využíva služby poskytované inkubátorom za zvýhodnených podmienok len počas prvých 3 rokov od vstupe do inkubátora. V priebehu roka 2011 vstúpilo do 13 inkubátorov 71 nových začínajúcich podnikov s 247 pracovnými miestami, 23 podnikateľov z nich odišlo. Priemerná obsadenosť v 13 inkubátoroch bola 89 %.

Tab. č. 6.4: Údaje o obsadenosti, počte firiem a pracovných miestach v inkubátoroch k 31.12.2011

Technologický / Podnikateľský inkubátor	Celková plocha na prenájom v m ²	Celková obsadenosť v m ²	Celková obsadenosť v %	Počet inkubovaných firiem (IbF)	Počet pracovných miest v IbF	Počet pracovných miest v riadení a prevádzke inkubátora
Podnikateľský inkubátor a technologické centrum, Banská Bystrica	1 066,27	863,97	81%	4	4	3
Univerzitný technologický inkubátor STU Bratislava	790,00	746,96	95%	12	43	2
Všeobecný podnikateľský inkubátor, Gelnica	2 600,00	2 501,00	97%	6	321	1
Podnikateľský inkubátor, Handlová	951,00	918,31	95%	13	48	10
Mestský inkubátor, Martin	517,60	517,60	100%	4	15	0
Podnikateľský inkubátor, Spišská Nová Ves I. a II.	740,00	713,00	96%	2	2	0
	1 230,00	1 037,00	84%	0	0	0
Inkubátorový dom, Moldava nad Bodvou	445,00	385,00	87%	4	12	0
Technologické inkubátorové centrum, Prešov	889,80	847,10	95%	8	28	5
Podnikateľské a inovačné centrum - technologický inkubátor, Prievidza	1 032,00	958,00	96%	10	42	5
Podnikateľský inkubátor, Rožňava	1 779,00	1 690,00	95%	13	50	2
Technologický inkubátor Inovatech, Sládkovičovo	1 158,55	641,37	55%	5	11	5
Vedecko-technologický park, Žilina	810,00	650,00	80%	7	26	4
SPOLU	14 009,22	12 469,31	89%	88	602	37

* štatistické údaje sú uvedené za inkubátory, ktoré poskytli informácie

6.4 Fondy rizikového kapitálu

NARMSP realizuje podporu rastovo orientovaných podnikateľských projektov formou poskytovania rizikového kapitálu (vkladu do základného imania spoločností) prostredníctvom špecializovanej dcérskej spoločnosti Fond fondov s.r.o. Dlhodobým poslaním spoločnosti Fond fondov, s. r. o. je usmerňovanie činnosti jednotlivých fondov tak, aby sa stimuloval rozvoj sektora MSP na celom území SR, zhodnocoval sa objem finančných prostriedkov

jednotlivých fondov a dosiahnuté zisky sa používali na realizáciu dlhodobého cieľa podpory malých a stredných podnikov.

V roku 2011 boli prostredníctvom spoločnosti Fond Fondov s.r.o. spravované 4 fondy rizikového kapitálu bez právnej subjektivity (Fond štartovacieho kapitálu, Regionálny fond štartovacieho kapitálu, Fond INTEG a Fond SISME) a 3 fondy rizikového kapitálu so samostatnou právnou subjektivitou (Fond Seed Capital, k. s., Slovenský Rozvojový Fond, a. s. a Slovenský rastový kapitálový fond, a. s.). Vznikom fondov so samostatnou právnou subjektivitou boli vytvorené podmienky pre vstup inštitucionálnych investorov do fondov s cieľom zvýšiť objem disponibilných zdrojov pre MSP, spravovanie fondov profesionálnymi manažérskymi spoločnosťami a tiež pokrytie širšieho spektra požiadaviek na výšku investícií pre cieľové MSP. Fond INTEG je v súčasnosti neaktívny.

Podľa predbežných údajov v priebehu roku 2011 bolo vo všetkých fondoch rizikového kapitálu v portfóliu NARMSP/Fondu Fondov s.r.o. zrealizovaných 25 investícií v celkovom objeme 11 470 545 Eur – graf č. 44.

V roku 2011 najväčšia investícia smerovala do oblasti informačných technológií. Objem realizovaných finančných prostriedkov fondu do tohto segmentu dosiahol 5 000 000 Eur. Vysoký objem zaznamenal aj segment energetika v objeme 4 149 610 Eur. Ďalej boli realizované investičné návrhy zamerané na zdravotníctvo v objeme 827 203 Eur, výrobné služby 443 668 Eur, spracovanie dreva 191 314 Eur, potravinársky priemysel 43 000 Eur a chemický a farmaceutický priemysel 35 000 Eur. Odvetvová štruktúra realizovaných investícií je znázornená v grafe č. 45.

Objem divestícií v roku 2011 dosiahol 9 494 574 Eur. Najvyššiu divestičnú aktivitu zaznamenal Slovenský rozvojový fond a.s v objeme 3 736 698 Eur. Najväčší objem divestícií zaznamenal segment energetika v objeme 3 623 000 Eur. Objemy divestícií podľa fondov a odvetvovej štruktúry sú znázornené v grafoch č. 46 a 47.

Tab. č. 6.5: Prehľad zrealizovaných investícií v portfóliu NARMSP/Fondu Fondov s.r.o. v roku 2011 podľa investičných štádií

Investičné štádium	Výška investície v Eur
Seed	872 467
Start up	4 798 078
Development	5 800 000
Spolu	11 470 545

Celkovo bolo uskutočnených 9 úplných a 4 čiastočné divestície. Rozdelenie divestícií podľa jednotlivých fondov je uvedené v tabuľke č. 6.6.

Tab. č. 6.6: Rozdelenie divestícií podľa fondov v roku 2011

Fond	Výška divestícií v Eur	Stav divestícií
Fond Seed Capital, k. s.	2 213 808	4 úplné, 3 čiastočné
Slovenský Rozvojový Fond, a. s.	3 736 698	2 úplné, + postúpenie pohľadávok
Slovenský rastový kapitálový fond, a. s.	3 225 000	1 úplná
Fond SISME	319 068	1 úplná, 1 čiastočná

V súčasnom období doznievajúcej hospodárskej krízy pomáha ponuka rizikového kapitálu financovať perspektívne projekty firiem, ktoré by sa v dôsledku sťaženého prístupu k finančným zdrojom nemohli zrealizovať.

6.5 Národné webové sídlo pre malých a stredných podnikateľov www.msponline.sk

Elektronické vyhľadávanie informácií je v súčasnej dobe najrýchlejšie sa vyvíjajúcou službou zo všetkých. Množstvo malých a stredných podnikateľov, i tých potenciálnych, sa často obracia na internet so zámerom získať najaktuálnejšie a presné informácie. S cieľom uspokojiť potreby cieľovej skupiny Národnej agentúry a zjednodušiť im prístup k informáciám bol v roku 2001 schválený program WWW stránka pre MSP.

Stránka odvtedy prešla rekonštrukciou a aktualizáciou s cieľom prispôbiť sa neustále meniacim sa podmienkam podnikateľského a internetového prostredia. V priebehu roku 2011 prešla stránka www.msponline.sk menšími zmenami, cieľom ktorých bolo webový portál sprehľadniť a zjednodušiť pre návštevníkov. Hlavným cieľom tohto programu je zabezpečenie a udržiavanie kvalitného poskytovania komplexného balíka informácií pre MSP na jednom mieste.

V rámci projektu funguje na webovej stránke bezplatná podnikateľská poradňa, cez ktorú sme aj v roku 2011 poskytovali podnikateľom odpovede a rady na ich dotazy. V priebehu roka sme zodpovedali na 300 podnikateľských dotazov.

Obchodnypartner.sk

Súčasťou webového portálu www.msponline.sk je aj webová stránka www.obchodnypartner.sk. Má dve základné funkcie:

1. slúži ako kontaktné miesto pre obchodnú spoluprácu,
2. a ako databáza obchodných spoločností.

Umožňuje jednoduché obchodovanie formou B2B. Po bezplatnej registrácii tu môžu MSP zverejňovať svoje dopyty a ponuky. Webová stránka Obchodnypartner.sk funguje takým spôsobom, aby si slovenskí podnikatelia sami aktualizovali ponuky svojich služieb a tovarov, a aby sami aktívne vyhľadávali svojich obchodných partnerov.

Mesačník podnikanie

Neoddeliteľnou súčasťou programu je špecializovaný internetový časopis „Mesačník Podnikanie“ <http://mp.msponline.sk/>. V roku 2011 sa časopis distribuoval na cca 5 000 mailových adries každý mesiac. Za vstup do systému, v ktorom môžu podnikatelia nájsť aktuálne číslo i archív všetkých časopisov sa platí symbolický ročný poplatok 4,98 Eur.

Mesačník Podnikanie vychádza na mesačnej báze a obsahuje všetko, čo potrebuje vedieť malý a stredný podnikateľ:

- daňové a odvodové aktuality
- zmeny a novely príslušných zákonov
- právnu a účtovnú poradňu

- aktuality z prostredia webu, sociálnych sietí, marketingu
- novinky z EÚ
- semináre, výstavy a veľtrhy
- kalendár a povinnosti podnikateľ'a
- aktuálne výzvy pre podnikateľ'ov

Tab. č. 6.7: Prehľad návštevnosti webových portálov NARMSP za rok 2011

Ukazovateľ	web stránka	mesačný priemer 2011	spolu 2011
počet návštev	http://nadsme.sk/	6 642	79 707
	http://msponline.sk/	11 458	137 498
	http://mp.msponline.sk/	3 122	37 472
	www.obchodnypartner.sk	1 099	13 188
prezreté stránky	http://nadsme.sk/	23 537	282 447
	http://msponline.sk/	19 137	229 653
	http://mp.msponline.sk/	5 752	69 020
	www.obchodnypartner.sk	1 959	23 506

6.6 Projekty na podporu podnikania

NARMSP sa počas roka 2011 podieľala na pokračujúcej implementácii národných a medzinárodných projektov z environmentálnej oblasti, oblasti zapájania slovenských podnikateľ'ov do tvorby európskej politiky, podpory podnikania žien na Slovensku, či podpory inovačných aktivít.

Projekt „GO ECO! Environmentálne služby pre MSP“

V rámci siete Enterprise-Europe-Network sa NARMSP od 1. marca 2010 podieľala na realizácii medzinárodného projektu zameraného na internacionalizáciu aktivít v kľúčových oblastiach environmentálnych stratégií a politik Európskej únie vo vzťahu k MSP v jednotlivých regiónoch Slovenska. Za týmto účelom bolo vytvorené medzinárodné konzorcium GECKOS, tvorené organizáciami z Francúzska, Českej republiky, Švédska, Španielska a Slovenskej republiky. Konzorcium podalo spoločný návrh pilotného projektu „GO ECO! Environmentálne služby pre MSP“, ktorý je zameraný na pomoc MSP v problematike životného prostredia v sektoroch potravinárskeho priemyslu, povrchovej úpravy a spracovania kovov a odpadového hospodárstva. Tematické zameranie projektu je prierezové, orientované na implementáciu aktuálnych environmentálnych stratégií a programov. Aktivity a ich implementácia bola v spätnej väzbe otvorená podnetom z prostredia MSP. V projekte sme sa zameriavali na komplexné poradenské služby a uľahčenie orientácie v problematike environmentálnej legislatívy a štandardov ako aj praktickú realizáciu auditov a diagnostiku energetických únikov v jednotlivých MSP. Implementácia projektu bude v roku 2012 ukončená po naplnení všetkých plánovaných ukazovateľ'ov a aktivít.

Výstupy projektu taktiež tvoria spätnú väzbu pre plánovanie a implementáciu environmentálnych stratégií Európskej únie a na strane druhej realizované služby umožňovali MSP implementovať európske štandardy v kľúčových oblastiach environmentálnych

požiadaviek a programov, realizovaných v regiónoch Slovenska. V rámci projektu boli poskytované bezplatné služby pre MSP aj prostredníctvom seminárov a školení ako aj priamymi konzultáciami s MSP alebo prostredníctvom komunikačných nástrojov NARMSP.

Projekt „Participácia slovenských MSP na tvorbe európskej politiky“

Európska komisia sa už dlhší čas snaží posilniť participáciu malých a stredných podnikov na tvorbe európskej legislatívy. Rozhodla sa preto aktívne konať a v apríli 2009 publikovala výzvu s názvom SME Panel – Communication with SMEs, do ktorej sa zapojilo 11 európskych krajín (Belgicko, Grécko, Česká republika, Bulharsko, Nemecko, Slovenská republika, Litva, Taliansko, Španielsko, Rumunsko a Írsko). Na výzvu zareagovala aj NARMSP spolu s RPIC Prešov vypracovaním projektu „Participácia slovenských malých a stredných podnikov (MSP) na tvorbe európskej legislatívy“.

Projekt má za úlohu nielen predstaviť Panely pre malých a stredných podnikateľov (MSP) ako účinný nástroj spätnej väzby, ale cieľom bolo najmä zlepšiť komunikačné kanály medzi malými a strednými podnikateľmi, partnermi Enterprise Europe Network a Európskou komisiou. Prostredníctvom aktívnej účasti na seminároch, telefonicky, či emailom zapojiť slovenské malé a stredné podniky do aktívnej participácie na procese prípravy a tvorby európskej legislatívy. Získaním ich názorov, inšpiratívnych myšlienok, či spätnej väzby na pripravovanú legislatívu EÚ účinne prispeli k tvorbe podnikateľského prostredia v EÚ.

Implementácia dvojročného projektu začala v marci 2010 a pokračovalo počas celého roku 2011, pričom jednotlivé témy panelových diskusií sa venovali harmonizácii smerníc, alternatívne riešenie sporov, patentovej valorizácii a elektronickému podpisu. Celkovo sa zapojilo 74 slovenských malých a stredných podnikov (do panela týkajúceho sa harmonizácie smerníc – 15 MSP a 18 príspevkov, resp. vyplnených dotazníkov; alternatívne riešenie sporov – 16 MSP, patentová valorizácia – 16 MSP a elektronický podpis – 27), čo je síce len veľmi malá vzorka, avšak svedčí o tom, že i slovenské malé a stredné podniky majú záujem podieľať sa na kreovaní priaznivého podnikateľského prostredia, ktorého sú hlavnými aktérmi. Výsledky jednotlivých panelových diskusií sa nachádzajú na webovej stránke www.enterprise-europe-network.sk, pričom celoeurópske výsledky jednotlivých panelových diskusií budú zapracované do pripravovanej európskej legislatívy.

Projekt „Podpora vedy a výskumu v MSP“ („Making Progress and Economic enhancement a Reality for Small-to-Medium Enterprises“ - MaPEeR SME)

Medzinárodný projekt financovaný zo zdrojov EÚ, sa začal realizovať v závere roka 2009 a po dvojročnej implementácii bol 31.12.2011 úspešne ukončený. Jeho cieľom bolo získať komplexný pohľad na obsah, implementáciu a dosah existujúcich programov a iniciatív na podporu vedy a výskumu pre MSP na európskej, národnej a regionálnej úrovni a výsledky sprostredkovať v čo najzrozumiteľnejšej forme zástupcom MSP a tvorcom politík v tejto oblasti.

Počas dvoch rokov trvania projektu NARMSP v spolupráci s českými partnermi (nakolko v rámci projektu zastrešujeme aj tento región) vyhodnotila spolu 70 špecifických dotazníkov od malých a stredných podnikateľov. Na Slovensku sa uskutočnilo v priebehu 2 mesiacov 11 osobných návštev MSP s cieľom získať názory, pripomienky a návrhy k fungovaniu programov a iniciatív na podporu výskumu a vývoja v oblasti MSP. Na základe vyhodnotenia prieskumu a osobných stretnutí bola pripravená komplexná analýza potrieb a

existujúcich bariér MSP pri ich účasti na projektoch v rámci oblasti výskumu a vývoja. Taktiež bola vypracovaná porovnávacia analýza šiestich slovenských programov na podporu výskumu a vývoja v MSP, ktorá bola na sklonku roku 2011 spolu s ďalšími prácami pokrývajúcimi všetky členské krajiny EÚ prezentovaná na Európskej úrovni a Európskemu parlamentu a obsahovala najrôznejšie odporúčania expertov z oblasti podporných programov ako aj MSP, ktoré budú po ich zvážení zapracované do pripravovaného programu HORIZON 2020 ako nástupcu 7. Rámcového programu.. Počas roku 2011 prebehli aj dve stretnutia tzv. Európskeho panelu expertov, ktorý združuje expertov z oblasti výskumu, vývoja, prípravy a implementácie programov na podporu výskumu a vývoja pre MSP ako aj samotné MSP. Aj výstupy a odporúčania tohto expertného orgánu budú využité pre Európskou komisiu Európskym parlamentom ako aj národnými orgánmi s cieľom v budúcnosti odstrániť bariéry a problémy MSP v prístupe k programom na podporu vedy a výskumu. Viac informácií ako aj výstupy z projektu nájdete na www.mapeer-sme.eu.

Projekt „Podpora podnikania žien na Slovensku“ („Boosting the Female Entrepreneurship in Slovakia“ – BFES)

Dňa 31.7.2011 bol ukončený projekt Podpora podnikania žien na Slovensku, ktorý naštartoval novú vlnu podpory podnikania žien na Slovensku. Počas dvojročného trvania projektu NARMSP spolu s partnermi oslovili tisícku mamičiek na materskej dovolenke, nezamestnaných, študentiek, ale i zamestnaných žien, ktoré uvažovali o osamostatnení sa a vlastnej podnikateľskej kariére. Naše ambasádorky motivovali a stimulovali svojím podnikateľským príbehom, radami a sprostredkovaním svojich skúseností 639 účastníčok motivačných a nadstavbových seminárov, ako aj mnoho študentiek, či účastníčok mimo projektových aktivít.

Projektové aktivity neboli koncentrované len na oblasť západného Slovenska, práve naopak. Sedemnást' motivačných a nadstavbových seminárov, päť stretnutí so študentmi, ako aj ďalšie podujatia organizované v rámci i nad rámec plánovaných aktivít projektu pokrývali rovnomerne celé územie Slovenska. V každom slovenskom kraji Slovenska sa konal tak motivačný ako aj nadstavbový seminár pre potenciálne podnikateľky z daného kraja. Idey, v čom podnikat', ako získať motiváciu, kde nájsť finančné prostriedky, odvahu na začatie podnikania, základné kroky, ako začať – to všetko sa mohlo dozvedieť 448 účastníčok na úvodných motivačných seminároch. Na základe hodnotiacich dotazníkov dámy ako najväčšie prekážky v podnikaní videli nedostatok financií, absenciu odvahy, či informácií, ako aj odstrašujúcu byrokráciu. Nič sa v tomto ohľade nezmenilo ani po vyhodnocovaní nadstavbových seminárov. Tieto sa vo svojom programe zamerali na tvorbu podnikateľského plánu, finančného plánu, či oblasť marketingu a reklamy. Práve špecifikácia programu si vyžadovala, aby medzi 182 účastníčkami už boli len ženy, ktoré majú reálnu predstavu o tom, v čom chcú začať podnikat'.

Maloobchod, kúpeľňa pre psíkov, predškolské vzdelávanie, účtovníctvo a poradenstvo, grafický dizajn, súdno-znalecké preklady, oblasť cestovného ruchu, výroba sviečok, darčkových predmetov, odevný priemysel, výučba cudzích jazykov, on-line predaj šperkov, projekty tretieho sektora... to je len pár podnikateľských nápadov, ktoré sa potenciálne podnikateľky rozhodli zrealizovať. A niektorým z nich sa to naozaj i podarilo – podľa vykonaného prieskumu aj vďaka aktivitám projektu Podpora podnikania žien na Slovensku začalo podnikat' približne 39 % žien z opýtaných. Ambasádorky podnikateliek Slovenska tak v uplynulom dvojročnom období prostredníctvom svojich podnikateľských príbehov či

praktických rád stimulovali viac ako tisícku žien k tomu, aby neváhali a vykročili na samostatnú podnikateľskú dráhu.

Ukončením projektu však podpora podnikania žien zo strany NARMSP nekončí. Práve naopak, ambasádorky naďalej inšpirujú svojimi príbehmi a radia ako začať podnikat' či už osobne alebo prostredníctvom stránky www.ambasadorka.sk. Rovnako NARMSP pokračuje v hľadaní rozvoja ideí a možnosti realizácie ďalších projektov pre začínajúce podnikateľky.

Projekt „Anjeli strážni pre začínajúce podnikateľky“ („Guardian Angels for Female Entrepreneurs – GUARD4FEMENT“)

NARMSP v spolupráci s partnermi sa i naďalej venujú propagácii a podpore podnikania žien na Slovensku o čom svedčí i začatie realizácie nového dvojročného projektu financovaného zo zdrojov EK pod názvom „Guardian Angels for Female Entrepreneurs – GUARD4FEMENT“.

V nadväznosti na prvotný stimul v rámci podpory podnikania žien na Slovensku, ktorým boli ambasádorky podnikateliek štafetu teraz preberajú v rámci nového projektu mentori a mentorky, akísi "strážni anjeli", ktorí budú mentorovať, radiť a viesť začínajúcu podnikateľku v časoch jej podnikateľských začiatkov. Štrnásť skúsených podnikateľov a podnikateliek bude mať za úlohu počas jedného roka viesť svoje mentees – začínajúce podnikateľky, ktoré sa rozhodli vydať na vlastnú podnikateľskú dráhu a bezodplatne im pomáhať riešiť špecifické problémy spojené s podnikaním. Či sa už jedná o vedenie firmy, zvládnutie zamestnancov, zosúladenie rodinného a pracovného života, o odvahu, či nedostatočnú podporu zo strany rodiny a priateľov. Mentormi sú podnikatelia alebo podnikateľky, ktorí svoje podnikanie úspešne vedú viac ako 5 rokov, sú si vedomí problémov, ktorým ženy podnikateľky čelia v počiatočných rokoch podnikania a sú ochotní poradiť, či zdieľať s nimi svoje skúsenosti a podnikateľské know-how.

Počas prvých mesiacov projektu hodnotiaca komisia okrem 15 mentorov vybrala aj 33 začínajúcich podnikateliek, ktoré sa podujali zúčastniť sa tohto pilotného projektu. Po úvodných školeniach a konferenciách sa počas jedného roka budú minimálne raz do mesiaca stretávať so svojimi mentormi na osobnej báze a dostanú tak možnosť posunúť svoje podnikanie dopredu.

Na svoje si príde i široká podnikateľská verejnosť, ktorá sa svojou účasťou na 3 regionálnych seminároch dozvie mnohé zaujímavé informácie zo sveta mentoringu a otvorí sa jej nové možnosti vedenia skúsenejšími kolegami. Viac informácií o priebehu projektu nájdete na stránke www.podporapodnikaniazien.sk.

Projekt „CluStrat“ („Podpora inovácií prostredníctvom nových konceptov klastrov podporujúcich novo vznikajúce odvetvia a prierezové témy“)

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP) začala 1. októbra 2011 s realizáciou medzinárodného projektu „Podpora inovácií prostredníctvom nových konceptov klastrov podporujúcich novo vznikajúce odvetvia a prierezové témy“ (*Boosting innovation through new cluster concepts in support of emerging issues and cross-sectoral themes*), ktorý je známy pod menom CluStrat a je realizovaný v rámci Operačného programu Stredná Európa (Central Europe). Stala sa tak súčasťou tímu 18 profesionálnych a expertných

organizácií z regiónu Strednej Európy pod vedením Steinbeis-Europa-Zentrum z Nemecka, ktorých cieľom bude podporiť inovácie prostredníctvom nových konceptov klastrov.

Klastre sú jedným zo základných podporných nástrojov pre rozvoj malých a stredných podnikov (MSP). Cieľom ich existencie je podporovať spoluprácu medzi jednotlivými MSP v určitom sektore. Automobilové, strojárské a klastre cestovného ruchu sú najznámejšími na Slovensku, ktoré vznikli aj napriek zložitej situácii – Slovensko totiž nemá vhodnú legislatívu, ktorá by definovala a podporovala klastre ako také.

Existencia klastrov nielen na Slovensku, ale aj v iných krajinách EÚ a najmä v regióne Strednej Európy je podmienená ich klasickou formou – spoluprácou len v rámci určitého odvetvia a zameraním na klasické odvetvia (strojársky, automobilový, turizmus). Cieľom projektu CluStrat bude preto zmeniť pohľad na fungovanie klastrov a preniesť najlepšie koncepcie do klastrových politík jednotlivých krajín. Okrem toho pripraví a otestuje nové formy fungovania klastrov v regióne Strednej Európy.

Projekt Zodpovedné malé a stredné podniky na Slovensku

V uplynulom roku NARMSP pokračovala v realizovaní projektu Zodpovedné malé a stredné podniky na Slovensku (ReSMEs). Spolu s lead partnerom Nadáciou Pontis a ďalším partnerom CSR Europe na projekte spolupracovali aj Slovenská obchodná a priemyselná komora, Ekonomická univerzita v Bratislave a Ministerstvo hospodárstva SR.

Projekt ReSMEs má tri základné ciele. Prvým cieľom je zvýšiť povedomie o zodpovednom podnikaní (ďalej aj ZP) medzi slovenskými MSP šírením informácií o zodpovednom podnikaní a skúseností z Európy. Druhým je zvýšiť konkurencieschopnosť a udržateľnosť MSP implementovaním stratégie zodpovedného podnikania a presadzovaním zodpovednosti v dodávateľských vzťahoch. Tretím, avšak nemenej dôležitým cieľom, je vybudovanie kapacít v oblasti stratégie zodpovedného podnikania u kľúčových zainteresovaných stranách zapojených do rozvoja MSP na Slovensku. Cieľovými skupinami projektu sú predovšetkým slovenské malé a stredné podniky a podnikatelia, kľúčové regionálne a národné organizácie zamerané na rozvoj MSP na Slovensku, veľké podniky a nadnárodné spoločnosti ako aj vysokoškolskí študenti a akademické inštitúcie.

Ciele projektu sa naplňajú viacerými aktivitami, pričom NARMSP implementovala tri nasledujúce. Reprezentatívny prieskum medzi malými a strednými podnikmi o vnímaní zodpovedného podnikania sa realizoval a vyhodnotil ešte v r. 2010. V roku 2011 NARMSP pripravila tri regionálne školenia v Banskej Bystrici, Košiciach a Bratislave pre odborných poradcov, konzultantov a lektorov z organizácií, ktoré podporujú rozvoj MSP v rôznych regiónoch Slovenska. O koncepte zodpovedného podnikania, procese a výhodách implementácie ZP vo firme bolo vyškolených spolu 36 odborníkov. Prezentované boli aj výsledky prieskumu vykonaného medzi 1001 MSP ako aj porovnanie postojov podnikateľov a verejnosti k zodpovednému podnikaniu.

Vzdelávanie a informovanie podnikateľov o téme zodpovedného podnikania a zavádzania tohto konceptu do stratégie a procesov malého a stredného podniku bolo predmetom 12 seminárov v rôznych mestách Slovenska určených prioritne pre podnikateľov. Medzi účastníkmi seminárov „Ako byť úspešný? Podnikajte zodpovedne!“, jednej z najdôležitejších aktivít celého projektu, boli však aj zástupcovia neziskových organizácií, miestnych samospráv, pedagógovia a vysokoškolskí študenti. Niektoré podujatia boli špecializované so

zameraním na sektory špecifické pre daný región napr. automobilový priemysel, poľnohospodárstvo, elektrotechnika a energetika, alebo išlo o sprievodné podujatia celoslovenských a sektorových výstav venovaných rôznym oblastiam hospodárstva napr. medzinárodný strojársky veľtrh. Celkom 295 účastníkov získalo informácie a základné vysvetlenie, čo je zodpovedné podnikanie, ako môže pomôcť firme lepšie a efektívnejšie podnikat', ako mať spokojných zamestnancov, byť okolím pozitívne vnímanou firmou, ale aj to, ako ušetriť a zároveň chrániť životné prostredie. Účastníci boli oboznámení aj s viacerými príkladmi slovenských zodpovedných MSP a niektorými zavedenými a osvedčenými postupmi spoločensky zodpovedného podnikania.

Vzdelávanie podnikateľov na regionálnych seminároch v ďalších 6 mestách Slovenska pokračovalo v prvom štvrtroku 2012.

7. Enterprise Europe Network

Sieť Enterprise Europe Network (EEN) je s viac ako 500 kontaktnými miestami v 44 krajinách a takmer 4 000 skúsenými pracovníkmi najväčšou štruktúrou nielen v Európe, ale aj globálne, v oblasti poskytovania odborného poradenstva a podnikateľských služieb s primárnym zameraním na malé a stredné podniky.

Sieť EEN je na Slovensku reprezentovaná projektom BISS Slovakia (Business and Innovation Support Services in Slovakia), ktorý bol iniciovaný na základe výzvy na podávanie návrhov programu CIP s uzávierkou v apríli 2007. Koordinátorom projektu BISS Slovakia je BIC Bratislava, ďalšími partnermi sú: Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania, Slovenská obchodná a priemyselná komora, Regionálne a poradenské informačné centrum Prešov (RPIC Prešov), BIC Group a EurActiv.sk.

Služby siete EEN, aj keď sú určené najmä pre MSP, sú dostupné pre spoločnosti všetkých veľkostí bez ohľadu na to, či pôsobia vo výrobe alebo v poskytovaní služieb. Ďalej sú určené pre výskumné inštitúcie, univerzity, technologické a podnikateľské centrá a inovačné rozvojové agentúry. Sieť pomáha klientom vo vyhľadávaní obchodných partnerov, najmä v krajinách ktoré nepoznajú, zabezpečovať individuálne návštevy na mieste s cieľom zhodnotiť potreby spoločnosti a poskytnúť poradenstvo v širokej oblasti podnikateľských otázok. Rozsiahla a dobre udržiavaná databáza umožňuje rôznym kontaktným bodom zostať v neustálom spojení a zhromažďovať ponuky a žiadosti o nadviazanie partnerstva.

Cieľom EEN je pomáhať najmä malým a stredným podnikom pri rozvoji svojho inovatívneho potenciálu a zvyšovaní svojich znalostí o politikách Komisie. Táto iniciatíva Európskej Komisie poskytuje podnikateľom kontaktné miesta (one stop shop), na ktorých môžu hľadať rady a využívať široký rozsah ľahko dostupných služieb zameraných na podporu podnikania.

Hlavnými cieľmi siete sú:

- Posilniť synergie medzi partnermi v sieti prostredníctvom poskytovania integrovaných služieb,
- Udržiavať a neustále zlepšovať prístup, blízkosť, kvalitu a profesionalitu integrovaných služieb poskytovaných sieťou,
- Zvyšovať povedomie, najmä medzi MSP, pokiaľ ide o politiky Spoločenstva a služby poskytované sieťou, vrátane zvyšovania environmentálneho povedomia a energetickej účinnosti MSP, ako aj povedomia o kohéznej politike a štrukturálnych fondoch,
- Konzultovať s podnikmi a získať ich stanoviská k smerovaniu politík Spoločenstva,
- Zabezpečiť komplementaritu medzi sieťou a ostatnými zainteresovanými poskytovateľmi služieb pre MSP,
- Znížiť administratívnu záťaž pre všetky strany.

Webová stránka

Komplexné informácie o činnosti siete Enterprise Europe Network na Slovensku sú dostupné na webovej stránke: www.enterprise-europe-network.sk.

Aktuálne informácie priamo do Vašej webovej schránky

Prostredníctvom e-mailu boli registrovaní podnikatelia pravidelne informovaní o novinkách z oblasti európskeho podnikateľského prostredia - aktuálne články, tendre a výzvy na podávanie návrhov na projekty, pripravované podujatia (školenia, semináre, informačné a konzultačné dni, tréningy pre podnikateľov, medzinárodné kooperačné podujatia a podnikateľské misie), ponuky na partnerstvo v členských aj nečlenských krajinách EÚ, ako aj nové projekty pre podnikateľov.

Databázy pre podnikateľov

Webová stránka siete EEN obsahuje špecializované sekcie venované hľadaniu obchodných a technologických partnerov prostredníctvom databáz, ktoré sú napojené na databázy ďalších 51 partnerov siete.

Databáza pre obchodnú spoluprácu podnikateľov (BCD - Business Cooperation Database). Obsahuje kooperačné profile firiem z viac ako 51 štátov sveta, ktoré takýmto spôsobom propagujú svoje ponuky na obchodnú spoluprácu a hľadajú kooperačných partnerov. Na webovej stránke nájdete nielen aktuálne ponuky na kooperáciu (zasielané registrovaným klientom automaticky), ale aj podmienky registrácie.

Databáza technologickej spolupráce (BBS - Bulletin Board Service). Je zameraná na transfer technológií a inovácií. Každá technologická ponuka a technologická požiadavka vstupuje do databázy prostredníctvom regionálnej jednotky siete (napr. NARMSP) na podnet subjektu (MSP), ktorý má záujem o jej zverejnenie. Prostredníctvom databázy BBS sa potom v rámci Európy všetky technologické ponuky a požiadavky dostanú až ku koncovému subjektu, kde sa na základe technologického kódu stretávajú (technologický dopyt sa stretne s ponukou a naopak). Jednoducho povedané, BBS je vyvinutý na uľahčenie prenosu inovácií v členských a asociovaných krajinách EÚ.

Databáza pre spätnú väzbu MSP (FBD - Feedback Database). Slúži na zasielanie podnetov, pripomienok a návrhov podnikateľov súvisiacich s aplikáciou európskej legislatívy a politiky v praxi. Prostredníctvom nej je Európska komisia informovaná o nesprávnej aproximácii práva, výkladoch a preberaní európskej legislatívy priamo od podnikateľov. Kontakty a elektronický formulár je prístupný na webovej stránke www.een.sk v časti FBD.

Výsledky výskumu a vývoja (RTD - Research and Technology Development). Databáza RTD obsahuje výsledky výskumu a vývoja z projektov financovaných EÚ prostredníctvom rámcových programov pre výskum, vývoj technológií a demonštračné aktivity. Je významnou bázou nových technológií a služieb pripravených pre komerčnú aplikáciu. Sú v nej stovky aktuálnych výsledkov projektov použiteľných v praxi alebo v ďalšom výskume. Poskytuje tiež informácie o súčasnom stave vývoja technológií vo vybraných oblastiach.

Realizované aktivity v roku 2011:

Partneri projektu BISS Slovakia uskutočnili v roku 2011 nasledovné aktivity:

- **Poskytovanie informácií a spätnej väzby, služieb na podporu internacionalizácie a podnikateľskej spolupráce.** Táto oblasť je zameraná na rozširovanie informácií a zvyšovanie povedomia o politikách a legislatíve Európskej únie, jednotnom európskom trhu tovarov a služieb, prezentáciu európskych iniciatív pre MSP a zisťovanie spätnej väzby od cieľových skupín, zvýšenie účasti MSP na formulácii nových politík EÚ, podpora rozvoja cezhraničných aktivít s cieľom získavania nových trhov v EÚ a v tretích krajinách, obchodnej spolupráce MSP a hľadanie adekvátnych partnerov. Predstavuje pokračovanie aktivít siete Euro info centier (EIC).
- **Podpora inovácií a služby transferu technológií a know-how.** Táto časť je zameraná na rozširovanie informácií o možnostiach podpory inovácií v EÚ, podporu medzinárodnej technologicky orientovanej spolupráce, transfer technológií a know-how, analýzu technologickej situácie podnikov, organizáciu partnerských podujatí vo vybraných technologických sektoroch, využitie výsledkov výskumu a vývoja a zvyšovanie inovačnej kapacity MSP, vrátane vytvárania prepojenia na vhodné národné a európske finančné schémy. Predstavuje pokračovanie aktivít siete Centier na prenos inovácií (IRC).
- **Služby na podporu účasti MSP v Siedmom rámcovom programe EÚ pre výskum, vývoj a demonštračné aktivity (7RP).** Táto oblasť je zameraná na rozširovanie informácií a zvyšovanie povedomia o 7RP, identifikáciu výskumno-vývojových potrieb a hľadanie adekvátnych partnerov, zvýšenie účasti slovenských firiem (najmä MSP), univerzít a výskumných ústavov v európskych programoch výskumu, vrátane prípravy projektov do 7RP. Nadväzuje na spoluprácu s národnými kontaktnými bodmi pre 7RP (NCP).

Štatistické vyjadrenie aktivít za rok 2011:

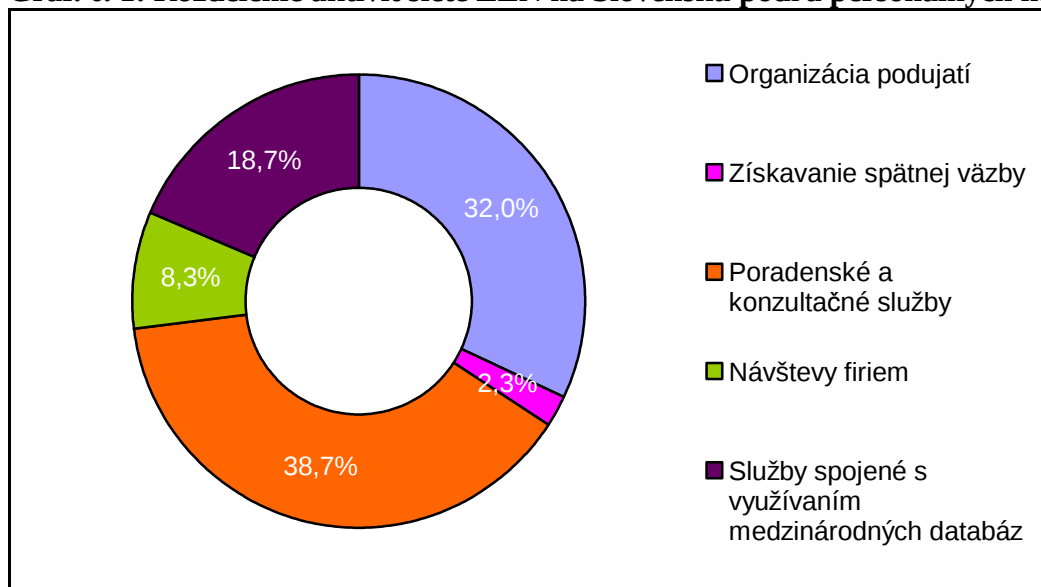
Za rok 2011 sieť EEN na Slovensku podporila viac ako 4000 podnikateľov vo vyššie spomínaných oblastiach a aktivitách. Na 51 podujatiach organizovaných 6 partnermi sa zúčastnilo 1 353 podnikateľov, zástupcov univerzít a verejných inštitúcií. Boli to predovšetkým semináre, tréningy, informačné dni, podnikateľské stretnutia a misie. Zapojili sme 18 firiem do mechanizmov poskytovania spätnej väzby k európskej legislatíve. Poskytli sme 1 801 poradenských služieb v oblasti medzinárodnej spolupráce, inovácií, transferu technológií a výskumu. Do medzinárodných podnikateľských obchodných a technologických databáz bolo na Slovensku zapojených 131 subjektov a vymenených 534 medzinárodných kontaktov medzi podnikateľmi. Všetky tieto aktivity viedli k úspešným výsledkom, čoho hlavným ukazovateľom je uzatvorenie 32 medzinárodných dohôd o spolupráci medzi slovenskými a zahraničnými podnikmi, univerzitami a výskumno-vývojovými inštitúciami (celkový počet dohôd o spolupráci 32. Z toho 16 v oblasti obchodnej spolupráce, 12 v oblasti technologickej spolupráce a 4 subjekty boli zapojené do výskumno-vývojových projektov).

Za obdobie od začiatku fungovania siete (začiatok roka 2008 až po koniec roka 2011) sa podarilo slovenskému zastúpeniu dosiahnuť nasledovné výsledky:

- 144 lokálnych podujatí s 3 374 účastníkmi,
- 837 stretnutí s novými klientmi siete a 254 auditov,
- 69 partnerských podujatí a podnikateľských misií s 950 účastníkmi a 2 387 zrealizovaných stretnutiami,
- 90 medzinárodných dohôd o spolupráci, čo je dvojnásobok per capita v porovnaní s priemerom EÚ.

Slovensko je v rámci siete EEN prvou krajinou, ktorá začala budovať platformu spolupracujúcich organizácií – hlavných aktérov v oblasti podpory podnikania, ktorej cieľom je efektívnejšie poskytovanie služieb pre podnikateľov, vzájomná podpora pri propagácii, organizácií podujatí a vytváranie dialógu v oblasti medzinárodnej spolupráce, inovácií, výskumu a vývoja. Platforma funguje na báze vymieňania informácií a podujatia, ktoré sa uskutočňuje raz ročne – tzv. networkingové stretnutie.

Graf. č. 1: Rozdelenie aktivít siete EEN na Slovensku podľa personálnych nákladov

Zdroj: Enterprise Europe Network Internal Reporting Tool

Tieto výsledky zaraďujú slovenské zastúpenie EEN na 6. miesto v hodnotení efektivity spomedzi všetkých členských krajín siete¹⁴.

Finančné vyjadrenie aktivít v roku 2011:

Financovanie slovenského zastúpenia siete na rok 2011 sa pohybuje v sume približne 500 000 Eur, z čoho sa realizujú aktivity poskytované 6 organizáciami a 30 zamestnancami. Rozpočet je naplánovaný na roky 2011-2012 v celkovej výške 1 017 939 Eur. Finančné vyjadrenie jednotlivých aktivít je uvádzané len indikatívne, keďže by si táto analýza presných údajov vyžiadala podrobnejší rozbor, avšak uvádzame aspoň analýzu personálnych nákladov (celková suma personálnych nákladov je pre roky 2011-2012 naplánovaná vo výške 682 784,51 Eur) v rámci 5 hlavných balíkov poskytovaných služieb: 32 % organizácia podujatí, 2,3 % získanie spätnej väzby, 38,7 % poradenské a konzultačné služby, 8,3 % návštevy firiem, 18,7 % podpora internacionalizácie prostredníctvom databáz.

7.1 Aktivity NARMSP v rámci siete Enterprise Europe Network

V spolupráci s rovnako zameranými organizáciami poskytuje NARMSP podnikateľom základné informácie a poradenstvo týkajúce sa spoločného trhu EÚ, ako aj mimo neho, t.j. trhov tretích krajín. Komplexné služby v tejto oblasti pomáhajú podnikom predpovedať

¹⁴ podľa interného dokumentu Partnership Agreements Overview 2011, Enterprise Europe Network a prepočtov výsledkov na počet zamestnaných osôb v rámci zastúpení EEN v jednotlivých krajinách

zmeny na trhu, flexibilne a rýchlejšie sa im prispôsobovať, čo zvyšuje ich konkurencieschopnosť.

Malé a stredné podniky potrebujú pomoc najmä vo fáze internacionalizácie, kedy sa po prvýkrát pokúšajú uplatniť na nových trhoch predovšetkým v zahraničí. A to je jednou z priorít NARMSP – pomôcť MSP preniknúť na nové trhy nielen v rámci EÚ, ale aj na trhy tretích krajín. Prostredníctvom sprostredkovania účasti na špecializovaných a sektorových kooperačných podujatiach získavajú MSP možnosť nielen zúčastniť sa medzinárodných veľtrhov a výstav, ale najmä nájsť si partnera na obchodnú alebo technologickú spoluprácu.

Tieto ciele napĺňame predovšetkým svojou aktívnou účasťou v medzinárodných projektoch spolufinancovaných zo zdrojov EÚ a realizáciou štátnych programov zameraných na zvyšovanie inovatívnosti a konkurencieschopnosti slovenských podnikov. Jedným z nich je i štátny program „Pomoc MSP na trhu EÚ“. Jeho predmetom je poskytovanie nepriamej pomoci pre MSP, a to už spomínanou formou poradenstva a podávania informácií o všetkých záležitostiach súvisiacich s ich pôsobením na vnútornom trhu EÚ a taktiež prostredníctvom podpory rozvoja spolupráce MSP na vnútornom trhu EÚ i mimo neho (internationalizácia a zvyšovanie konkurencieschopnosti európskych MSP). Účelom je zvyšovať konkurencieschopnosť, podporovať inovácie a zabezpečiť efektívnu medzinárodnú kooperáciu MSP. Podpora MSP prostredníctvom vyššie uvedeného štátneho programu spočíva v spolufinancovaní nákladov na činnosti NARMSP, pracoviska siete Enterprise Europe Network na Slovensku.

Informácie, poradenstvo a služby na podporu spolupráce a internacionalizácie MSP

Počet požiadaviek týkajúcich sa získania informácií o vnútornom trhu sa v roku 2011 pohyboval okolo čísla 1000. Prevažovali najmä otázky zakladania podnikov, cezhraničného poskytovania služieb, najmä v Rakúsku a v Nemecku, vysielania zamestnancov, otázky financovania a tvorby podnikateľského plánu a pod.

NARMSP v roku 2011 pokračovala v úspešnom organizovaní bezplatných informačných seminárov, konzultačných dní a školení pre podnikateľov s cieľom oboznámiť ich s problematikou podnikania v rámci i mimo EÚ. V spolupráci s partnermi sme zorganizovali 44 takýchto podujatí v rôznych regiónoch Slovenska a na rôzne témy (ako podnikateľ na trhu EÚ, podnikateľský plán a finančné plánovanie, zdroje financovania, marketing a propagácia firmy, hľadanie obchodných partnerov a prístup na trhy tretích krajín, cezhraničné poskytovanie služieb a vysielanie pracovníkov, transfer technológií a ochrana práv duševného vlastníctva, internacionalizácia, CE značenie, BOZP, podnikanie v cestovnom ruchu, chemická legislatíva REACH, recyklácia a odpadové hospodárstvo, nové výzvy v rámci Operačného programu Životné prostredie, elektronický podpis, spoločensky zodpovedné podnikanie, alternatívne riešenie sporov – mediácia, verejné obstarávanie atď.). Na týchto podujatiach sa celkovo zúčastnilo 1096 podnikateľov.

MSP boli poskytované informácie o podnikaní, novinkách v európskej legislatíve, podujatiach, aktivitách, výzvach, databázach, ako aj o zapájaní sa do nových projektov v podobe 16 informačných listov a newsletterov, ktoré boli distribuované klientom NARMSP priamo do ich emailovej schránky alebo publikované na webovej stránke www.enterprise-europe-network.sk. Celkovo bolo v roku 2011 publikovaných 99 odborných článkov a 159 oznámení o aktuálne vyhlásených tendroch a výzvach na predkladanie návrhov na projekty.

Služby na podporu spolupráce a internacionalizácie MSP

Databáza pre spoluprácu podnikateľov

NARMSP pomáhala v roku 2011 podnikateľom pri vyhľadávaní výrobných, obchodných a projektových kooperačných partnerov prostredníctvom celosieťovej Databázy pre obchodnú spoluprácu podnikateľov (BCD), internej korešpondenčnej siete First Class, ako aj organizovaním účasti slovenských podnikateľov na medzinárodných kooperačných podujatiach.

V roku 2011 bolo 887 ponúk na spoluprácu od zahraničných spoločností preložených do slovenského jazyka, zverejnených v rôznych periodikách, na webových stránkach a distribuovaných, napr. prostredníctvom info listov, automatizovaného systému, či na podujatiach. Ďalších 3 031 ponúk bolo publikovaných v anglickom jazyku. Do databázy BCD bolo zaregistrovaných 34 profilov slovenských podnikateľov. Slovenskí podnikatelia hľadajúci zahraničných partnerov si vyžiadali 89 kontaktov, pričom o kontakty na slovenské firmy požiadalo 56 zahraničných spoločností.

Kooperačné podujatia pre MSP z celej Európy

NARMSP zorganizovala účasť slovenských podnikateľov na rôznych sektorovo zameraných kooperačných podujatiach v celej Európe, ktoré sa realizovali zväčša v rámci veľtrhov a výstav. Prebiehali na nich dvojstranné rokovania potenciálnych obchodných alebo technologických partnerov, ustanovených na základe vlastného výberu, t.j. po spracovaní a vložení profilu, a taktiež podľa vopred pripraveného, softvérom vygenerovaného harmonogramu. Záujem o stretnutia si prihlásení zástupcovia firiem zarezervovali buď sami, alebo za asistencie pracovníka NARMSP. Účasť na kooperačnom podujatí, veľtrhu, ako aj ďalšie doplnkové, asistenčné a tlmočnicke služby NARMSP boli poskytované účastníkom zdarma.

NARMSP v máji 2011 zorganizovala medzinárodné kooperačné podujatie PRO ECO v Banskej Bystrici. Na rokovania sa zúčastnilo 29 podnikateľov zo Slovenska, Maďarska, Rakúska, ČR a Talianska. Účasť slovenských firiem bola zabezpečená i na ďalších medzinárodných kooperačných podujatiach - ExpoEnergy v rakúskom Welse, v Gouangzhou v Číne, na veľtrhu Bývanie a nábytok v Nitre (bilaterálne rokovania s rakúskymi podnikateľmi), na veľtrhu WATENVI v Brne (s holandskými podnikateľmi), na ostravskom Business rendezvous s Čechmi. Počas strojárskeho veľtrhu v Brne prebehli rokovania slovenských firiem s bavorskými spoločnosťami. Slovenskí podnikatelia nevynechali ani účasť v Budapešti, a to konkrétne na kooperačnom podujatí HOVENTA zameranom na hotelový a reštauračný manažment a na podujatí organizovanom v rámci Ekoindustrie, veľtrhu zameranom na obnoviteľné zdroje energie. Spolu na podujatiach participovalo 69 firiem, ktoré absolvovali 326 rokovaní.

Inovácie, transfer technológií a know-how

NARMSP podporuje MSP aj v oblasti inovácií ich výrobných technológií, postupov, či služieb. Poskytuje poradenstvo prostredníctvom tzv. technologických auditov a business auditov, v rámci ktorých pracovníci NARMSP priamo vo firme zanalyzujú ponuku a dopyt firmy, oboznámia sa s technológiami a ich inovačným potenciálom, ako aj s výskumno-vývojovými podmienkami firmy. V roku 2011 NARMSP vykonala 12 auditov slovenských MSP s cieľom zistiť ich potenciál a potreby v oblasti inovácií.

V oblasti technologickej spolupráce je nemenej dôležitým nástrojom databáza BBS, v ktorej sú zverejnené inovatívne ponuky a požiadavky. V roku 2011 boli zverejnené 4 profily slovenských MSP, na ktoré reagovalo 22 zahraničných partnerov.

Výsledkom rokovaní slovenských a zahraničných partnerov o spolupráci v oblasti inovácií môžu byť rôzne formy spolupráce, medzi ktoré patrí napr. licenčná výroba, spoločný podnik, transfer technológie, atď. V roku 2011 zaznamenala NARMSP 2 takéto dohody partnerov.

Na jeseň roku 2011 NARMSP organizovala podnikateľskú misiu českých podnikateľov zo strojárenského sektora na Slovensko, pričom so 6 českými MSP sa stretlo 12 slovenských partnerov a absolvovali spolu 42 rokovaní. Českí podnikatelia navštívili i dve slovenské firmy.

Zvyšovanie účasti MSP na tvorbe politiky EÚ

Slovenskí MSP môžu prostredníctvom NARMSP informovať Európsku komisiu o svojich problémoch pri aplikovaní legislatívy a politik Európskeho spoločenstva v praxi. Pripomienky, návrhy, názory, či postrehy týkajúce sa predovšetkým netransparentnej, zle aplikovanej, či už existujúcej alebo len pripravovanej legislatívy v oblasti podnikateľského prostredia v EÚ, predstavujú spätnú väzbu pre Európsku komisiu.

V roku 2011 využili Databázu spätnej väzby dvaja podnikatelia, ktorí avizovali problémy pri aplikovaní legislatívy EÚ. Slovenským podnikateľom nie je ľahostajné podnikateľské prostredie ktoré ich obklopuje, preto sa zapojili i do panelovej diskusie týkajúcej sa smernice o transparentnosti opatrení upravujúcich stanovovanie cien humánnych liekov a ich zaradovanie do vnútroštátnych systémov zdravotného poistenia. Tiež boli prostredníctvom webovej stránky informovaní o 36 prebiehajúcich konzultáciách, v rámci ktorých mohli vyjadriť svoj názor na tvorbu alebo zmenu európskej legislatívy.

8. Záver

Po významných zmenách podnikateľského prostredia na Slovensku v predošlých rokoch charakterizovaných najmä zavedením spoločnej európskej meny eura a vystupňovaním prejavov globálnej finančnej a hospodárskej krízy pokračovali v roku 2011 známky ekonomického oživenia. Hospodárstvo zaznamenalo rast HDP o 3,3 %, čo predstavovalo nadpriemerný výsledok v rámci krajín EÚ, oproti roku 2010 to však predstavovalo pokles o 0,9 p.b. Na nižšiu dynamiku rastu HDP vplýval nižší rast zahraničného dopytu, ako aj domáci dopyt, ktorý medziročne poklesol o 1,5 %. V roku 2011 zároveň narástol priemerný počet zamestnaných osôb v národnom hospodárstve o 1,9 %, pričom zamestnanosť v ziskovo orientovanom podnikovom sektore sa medziročne zvýšila o 2,6 %.

Z celkového počtu podnikateľských subjektov (fyzických aj právnických osôb) bolo 96,1 % v kategórii mikro podnikov (0-9), 3,2 % v kategórii malých podnikov (10-49), 0,5 % v kategórii stredných podnikov (50-249) a 0,1 % v kategórii veľkých podnikov. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ dosahuje zastúpenie mikro podnikov na Slovensku vyšší podiel (o 3,9 p.b.) na celkovom počte podnikateľských subjektov, ako aj na celkovom počte zamestnaných osôb (o 10,6 p.b.).

V roku 2011 pokračovali odlišné tendencie vývoja jednotlivých právnych foriem MSP. Už tretí rok po sebe bol zaznamenaný pokles v kategórii fyzických osôb – podnikateľov, ktorých počet medziročne poklesol o 1,9 %. Počet právnických osôb – spoločností pokračoval v raste, pričom sa medziročne zvýšil o 7,6 %. Počet MSP – právnických osôb najviac vzrástol v oblasti obchodných služieb (o 4 809/ 11,5 %) a obchodu (o 1 766/ 3,9 %), v prípade fyzických osôb – živnostníkov bol zaznamenaný najväčší pokles v obchode (o 3 799/ 3,6 %) a v priemysle (o 1 939/ 3,1 %).

Vývoj tržieb MSP zaznamenal v roku 2011 pozitívny vývoj vo všetkých posudzovaných odvetviach hospodárstva SR. Podiel MSP (právnických osôb – nefinančných korporácií) na hrubej produkcii sa medziročne znížil o 0,5 p.b., na pridanej hodnote o 0,4 p.b. a podiel na zisku pred zdanením poklesol o 1,2 p.b.. V zahranično-obchodnej výmene tovarov si naopak MSP svoje postavenie mierne posilnili, keď podiel MSP na celkovom vývoze sa medziročne zvýšil o 0,2 p.b. a na celkovom dovoze o 0,6 p.b..

Naďalej pokračoval trend rastu počtu novo vznikajúcich podnikov (medziročne o 10,7 %¹⁵), ako aj počtu zánikov (o 4,1 %¹⁶), v oboch kategóriách má Slovensko jeden z najvyšších podielov v rámci krajín EÚ.

55,6 % MSP¹⁷ účtujúcich v podvojnom účtovníctve dosiahlo v roku 2010 kladný hospodársky výsledok. V rámci mikro podnikov (0-9) 53,7 %, malých podnikov (10-49) 67,3 % a stredných podnikov (50-249) 73,9 %. V tomto roku MSP dosiahli súhrnne 67,6 % zadlženosť aktív (podiel cudzích zdrojov na celkovom majetku).

¹⁵ za posledné dostupné sledované obdobie: 2009

¹⁶ za posledné dostupné sledované obdobie: 2008

¹⁷ údaje z individuálnych anonymizovaných účtovných výkazov Súvaha a Výkaz ziskov a strát za účtovné jednotky v Slovenskej republike za obdobie 2010

MSP v roku 2010 vysporiadali svoje krátkodobé a dlhodobé záväzky voči nebankovým veriteľom v priemere za 143,9 dňa¹⁸ (stredná hodnota), čo predstavuje takmer rovnaký počet dní ako v roku 2009. V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 sa však vysporiadanie záväzkov MSP predĺžilo o viac ako 20 dní. Najhoršiu vlastnú platobnú disciplínu dosahovali mikro podniky, ktorým trvalo vysporiadanie svojich záväzkov voči nebankovým veriteľom až 153,6 dňa.

Z hľadiska legislatívneho a právneho prostredia nastali v roku 2011, popri ďalších úpravách daňového systému a systémov zdravotného a sociálneho poistenia, najzávažnejšie zmeny v dôsledku reformy zákonníka práce. Ďalšie opatrenia súviseli so zavedením elektronických služieb pri správe daní daňovými, colnými a samosprávnymi orgánmi, zefektívnením verejného obstarávania, zvýšením transparentnosti v systéme súdnictva, opatreniami v oblasti verejného vykazovania akým bolo zavedenie do prevádzky elektronického centrálného registra zmlúv, objednávok a účtovných závierok. Došlo k rozšíreniu funkcionality služieb jednotných kontaktných miest v sieti živnostenských úradov a bolo prijatých niekoľko zásadných opatrení na zníženie administratívnej náročnosti pri vstupe do podnikania, ako aj v priebehu podnikania.

Podpora MSP sa v uplynulom roku uskutočňovala predovšetkým zo zdrojov Európskej únie a štátneho rozpočtu, čiastočne z iných zdrojov (Európska banka pre obnovu a rozvoj). Štátna podpora bola realizovaná hlavne prostredníctvom MH SR, MF SR, MPSVR SR, MDVRR SR, MPRV SR, MŠVVŠ SR, MŽP SR. V rámci Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, ktorý je najvýznamnejším podporným nástrojom, bola v roku 2011 poskytnutá podpora v rozsahu 154,8 mil. Eur. Na podporu MSP boli zo zdrojov SZRB poskytnuté úverové zdroje v objeme 110,9 mil. Eur a bankové záruky v rozsahu 84,3 mil. Eur. EXIMBANKA SR v roku 2011 podporila prostredníctvom svojich bankových a poisťovacích činností export MSP v celkovom objeme 78 mil. Eur a prostredníctvom poisťovacích činností v objeme 219,6 mil. Eur. V minulom roku bola schválená investičná pomoc (investičné stimuly) pre 4 investorov z kategórie MSP. V rámci opatrení na podporu agropodnikateľov Pôdohospodárska platobná agentúra realizovala pomoc v objeme 53,2 mil. Eur.

Prostredníctvom príspevku na samostatnú zárobkovú činnosť poskytovaného v rámci aktívnych opatrení trhu práce bolo v roku 2011 podporené vytvorenie a obsadenie 12 271 pracovných miest (49,32 % predstavovali znevýhodnení uchádzači o zamestnanie). Celková poskytnutá suma bola 41,8 mil. Eur. Najviac vytvorených pracovných miest bolo v Žilinskom kraji (20,69 % z celkového počtu).

NARMSP aj v roku 2011 pokračovala v implementácii poradenských a vzdelávacích programov, ktoré boli určené pre MSP a záujemcov o podnikanie. V rámci Programu vzdelávania, školení a poradenstva pre vybrane skupiny záujemcov o podnikanie bolo poskytnutých 385 informačných konzultácií a 586 odborných konzultácií v celkovom objeme 1 963,50 hodín, bolo vypracovaných 291 podnikateľských plánov, zorganizovaných 41 školení v celkovom objeme 1 450 hodín pre 782 účastníkov. V rámci Schémy poradenstva a vzdelávania pre MSP (schéma pomoci de minimis) bolo poskytnutých 287 informačných konzultácií MSP a 580 odborných konzultácií v celkovom objeme 2 931,5 poradenských hodín, bolo posúdených 35 podnikateľských plánov a vzdelávacími grantmi bolo podporených 13 MSP pomoc v objeme 164 893,78 Eur. Z programu Podpora MSP

¹⁸ údaje z individuálnych anonymizovaných účtovných výkazov Súvaha a Výkaz ziskov a strát za účtovné jednotky v Slovenskej republike za obdobie 2008 - 2010

prostredníctvom siete inkubátorov a implementácia metódy research-based spin-off boli podporené 2 inkubátory, ktoré umiestnili vo svojich prevádzkových priestoroch spolu 17 začínajúcich podnikov, ktoré vytvorili 60 pracovných miest, ďalších 10 pracovníkov bolo zamestnaných v riadení a správe. Ku koncu roka 2011 bolo v 13 podnikateľských a technologických inkubátoroch na Slovensku umiestnených 88 inkubovaných firiem, z toho 20 inovatívnych, ktoré vytvorili spolu 602 pracovných miest. Ďalších 37 pracovných miest bolo vytvorených v riadení a prevádzke inkubátorov. Priemerná obsadenosť v inkubátoroch bola 89 %. V rámci Programu rizikového kapitálu boli realizované investície v objeme 11,5 mil.€ z ktorých bolo podporených 17 MSP.

K tomu, aby sa vytváralo kvalitné podnikateľské prostredie pre MSP v slovenskom hospodárstve, je potrebný koordinovaný prístup všetkých zainteresovaných rezortov. V tejto oblasti zohráva kľúčovú úlohu vláda SR, ktorá sa musí zamerať hlavne na dlhodobé problémy, ako sú: časté zmeny legislatívy, vysoké odvodové zaťaženie, pretrvávajúca nedostatočná ponuka služieb e-governmentu, chýbajúca podpora rodinného podnikania, zosúladenie odborného školstva s potrebami MSP (podnikateľskej praxe), zlepšenie finančnej situácie MSP a ďalšie. Vhodným nástrojom na riešenie týchto problémov je iniciatíva SBA, ku ktorej uplatňovaniu sa vláda SR zaviazala vo svojom programovom vyhlásení na roky 2012-2016. NARMSP ako inštitúcia na podporu MSP v tomto procese zohráva kľúčovú úlohu, ktorá vychádza z jej poslania a skúseností z takmer 20-ročného pôsobenia v podnikateľskom prostredí SR, pričom bola v minulom roku potvrdená poverením generálneho riaditeľa NARMSP funkciou vyslanca pre MSP (SME Envoy) za Slovensko.

Dôležitou súčasťou systému podpory sú tiež aktivity siete Enterprise Europe Network, v ktorej Slovensko dosahuje veľmi dobré výsledky v medzinárodnom porovnaní. Aktivity siete je možné využiť na informovanie a poradenstvo v súvislosti s agendami EÚ, ako aj na podporu internacionalizácie MSP, a to nielen v rámci jednotného trhu EÚ, ale aj na trhy tretích krajín, ktorá je kľúčovým predpokladom ďalšieho rozvoja MSP na Slovensku.

PRÍLOHY

[Príloha A\) Grafy](#)

[Príloha B\) Tabuľky](#)

Príloha A: Grafy

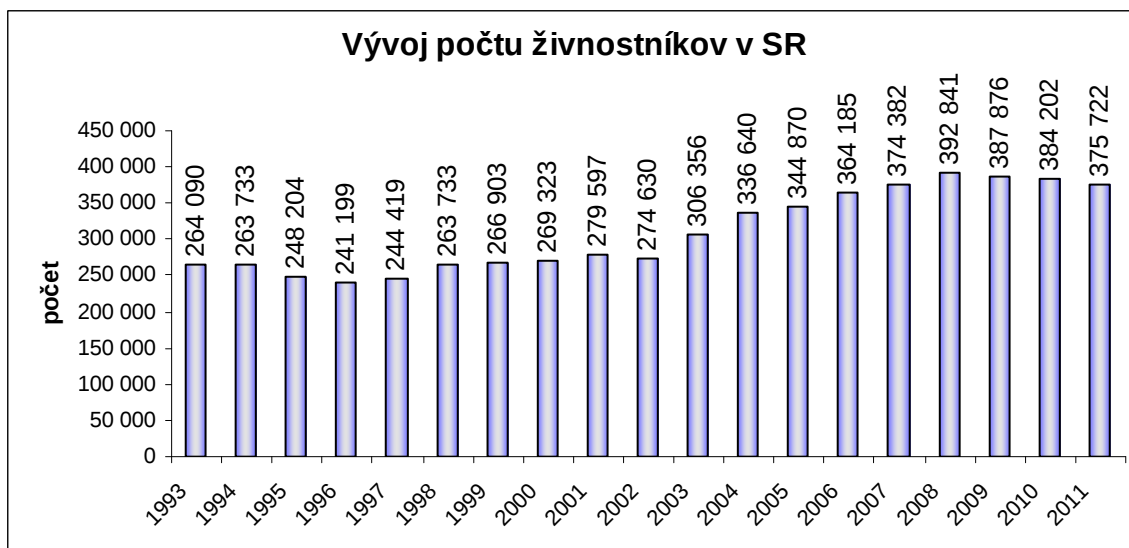
Zoznam grafov:

- Graf č.1: Vývoj počtu živnostníkov v SR
- Graf č.2: Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a samostatne hospodáriaci roľníci (SHR)
- Graf č.3: Štruktúra podnikajúcich živnostníkov podľa oblasti podnikania
- Graf č.4: Počet živnostníkov v jednotlivých odvetviach z hľadiska krajov SR v roku 2011
- Graf č.5: Štruktúra živnostníkov v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby
- Graf č.6: Štruktúra živnostníkov v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti
- Graf č.7: Vývoj počtu MSP - právnických osôb
- Graf č.8: Veľkostná štruktúra MSP – PO
- Graf č.9: Počet MSP-PO v jednotlivých odvetviach z hľadiska krajov SR v roku 2011
- Graf č.10: Medziročná zmena (2011/2010) početnosti MSP-PO a živnostníkov v jednotlivých odvetviach
- Graf č.11: Štruktúra MSP- PO v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby
- Graf č.12: Štruktúra MSP-PO v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti
- Graf č.13: Vývoj počtu živnostníkov v krajoch SR
- Graf č.14: Vývoj počtu MSP- PO v krajoch SR
- Graf č.15: Regionálne zastúpenie MSP-PO v odvetví obchodných služieb v roku 2011 (sekcia K až N SK NACE)
- Graf č.16: Počet zamestnancov podľa veľkostnej kategorizácie
- Graf č.17: Podiel MSP na zamestnanosti v podnikovej ekonomike
- Graf č.18: Podiel MSP (vrátane FO - podnikateľov) na zamestnanosti v podnikovej ekonomike v roku 2011
- Graf č.19: Podiel MSP na zamestnanosti vo vybraných odvetviach v roku 2011
- Graf č.20: Podiel MSP na tržbách vybraných odvetví a stavebnej produkcii v roku 2011
- Graf č.21: Objem vývozu podľa veľkostných kategórií a oblastí v roku 2011
- Graf č.22: Objem dovozu podľa veľkostných kategórií a oblastí v roku 2011
- Graf č.23: Objem vývozu podľa veľkostných kategórií
- Graf č.24: Objem dovozu podľa veľkostných kategórií
- Graf č.25: Podiel MSP- PO (nefinančných korporácií) na hrubej produkcii (v mil. Eur)
- Graf č.26: Podiel MSP- PO (nefinančných korporácií) na pridanej hodnote (v mil. Eur)
- Graf č.27: Podiel MSP- PO (nefinančných korporácií) na zisku pred zdanením (v mil. Eur)
- Graf č.28: Podiel MSP na vybraných ukazovateľoch
- Graf č.29: Rodové zloženie živnostníkov podľa odvetví v roku 2011
- Graf č.30: Rodové zloženie živnostníkov podľa regiónov v roku 2011
- Graf č.31: Počet fyzických osôb - podnikateľov na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov podľa pohlavia v roku 2011
- Graf č.32: Veková štruktúra FO - podnikateľov v roku 2011
- Graf č.33: Veková štruktúra živnostníkov podľa pohlavia v roku 2011
- Graf č.34: Podiel vzniknutých právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2009
- Graf č.35: Podiel aktívnych právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov po dvoch rokoch od svojho vzniku vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2009
- Graf č.36: Podiel zaniknutých právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2009

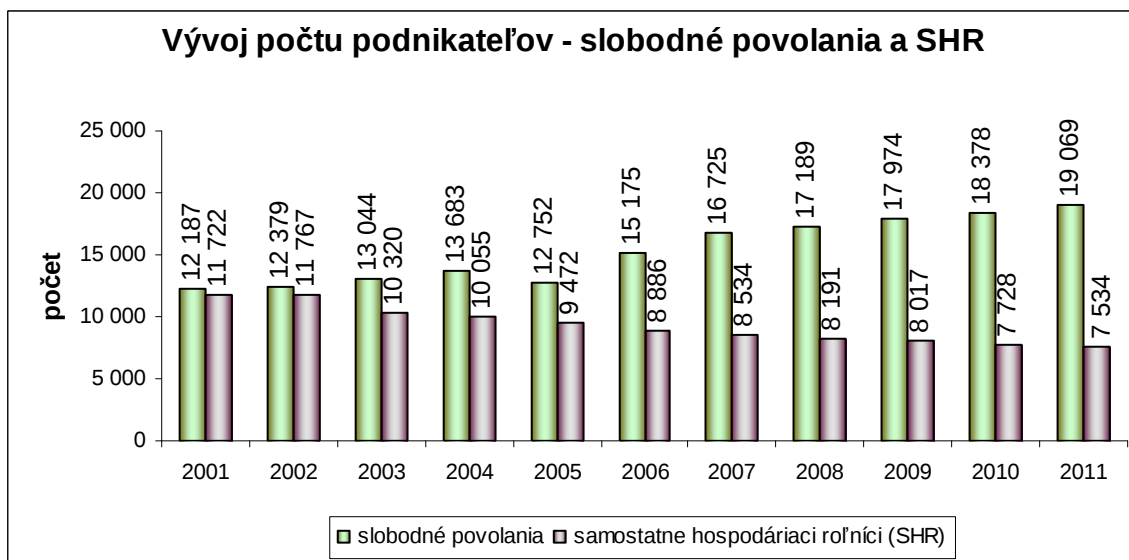
- Graf č.37: Rentabilita tržieb MSP-PO podľa veľkostných kategórií podnikov (na základe EBITDA)
- Graf č.38: Celková zadlženosť aktív MSP-PO podľa veľkostných kategórií podnikov
- Graf č.39: Doba splatnosti záväzkov MSP-PO podľa veľkostných kategórií podnikov (v dňoch)
- Graf č.40: Pokúšate sa v súčasnosti Vy sám, alebo s niekým iným, začať nové podnikanie, vrátane akéhokoľvek samozamestnávania alebo predaja akýchkoľvek tovarov alebo poskytovania služieb iným? (*Prieskumu podnikateľskej aktivity v SR – Global Entrepreneurship Monitor*)
- Graf č.41: Celková spokojnosť s podmienkami na podnikanie vo Vašom meste (*Prieskum názorov malých a stredných podnikov o kvalite podnikateľského prostredia v jednotlivých mestách Slovenskej republiky*)
- Graf č.42: Typy financovania, ktoré sa podnikatelia snažili získať v rokoch 2007 a 2010 (Eurostat: *Prístup malých a stredných podnikov k financiám*)
- Graf č.43: Zavedené eko-inovácie v podniku v predchádzajúcich 2 rokoch? (Európska komisia: *Postoj malých a stredných podnikov k eko-inováciám*)
- Graf č.44: Realizované investície v portfóliu NARMSP/Fondu Fondov s.r.o. v roku 2011 (v Eur)
- Graf č.45: Odvetvová štruktúra realizovaných investícií v roku 2011
- Graf č.46: Divestície podľa jednotlivých fondov v roku 2011 (v Eur)
- Graf č.47: Odvetvová štruktúra divestícií v roku 2011

Mapa č. 1: Počet MSP-PO na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2011

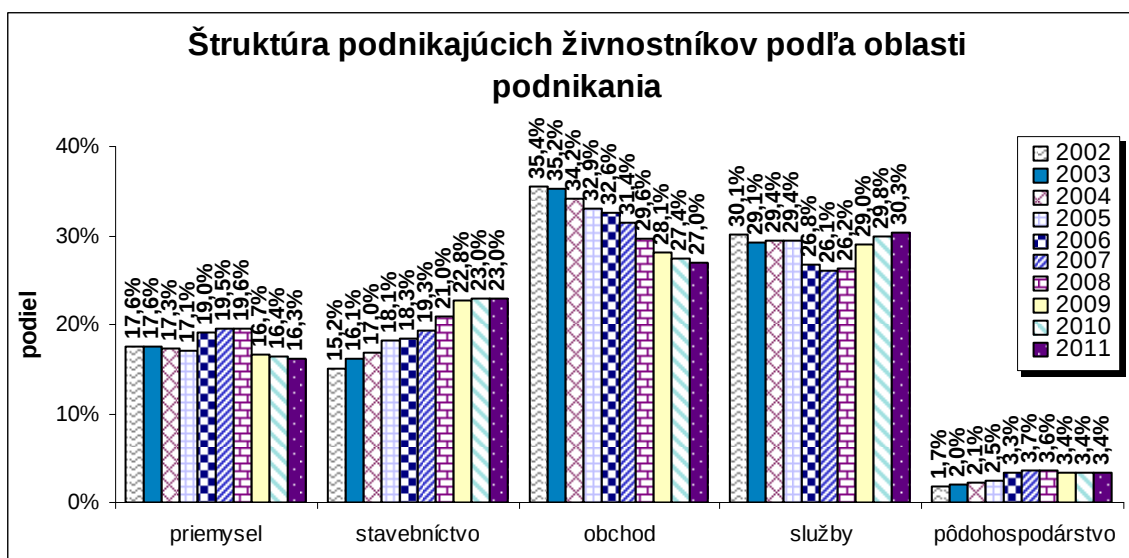
Mapa č. 2: Počet živnostníkov na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2011

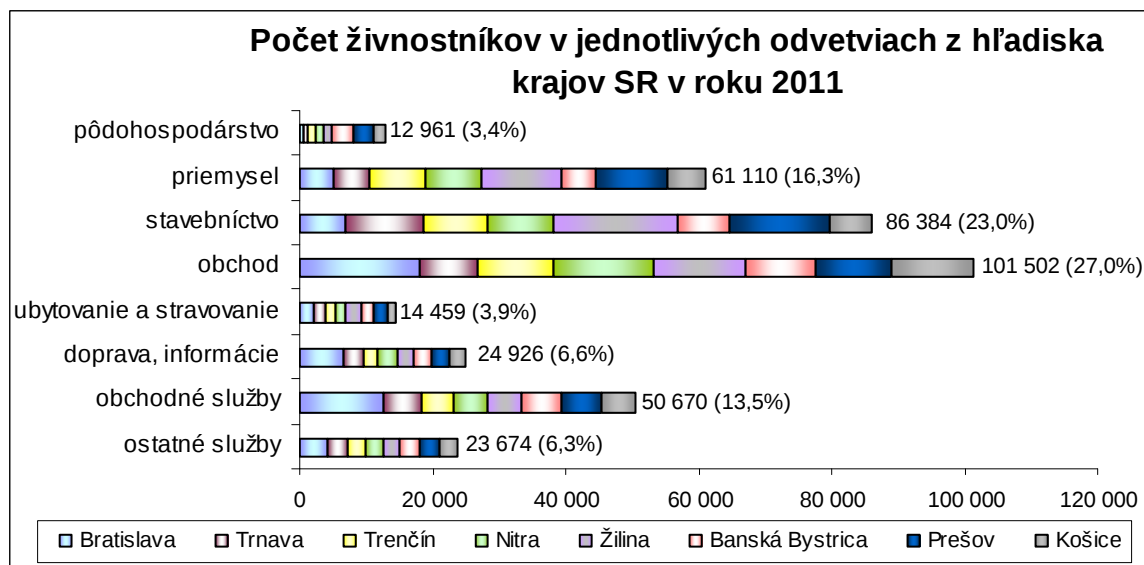
Graf č. 1

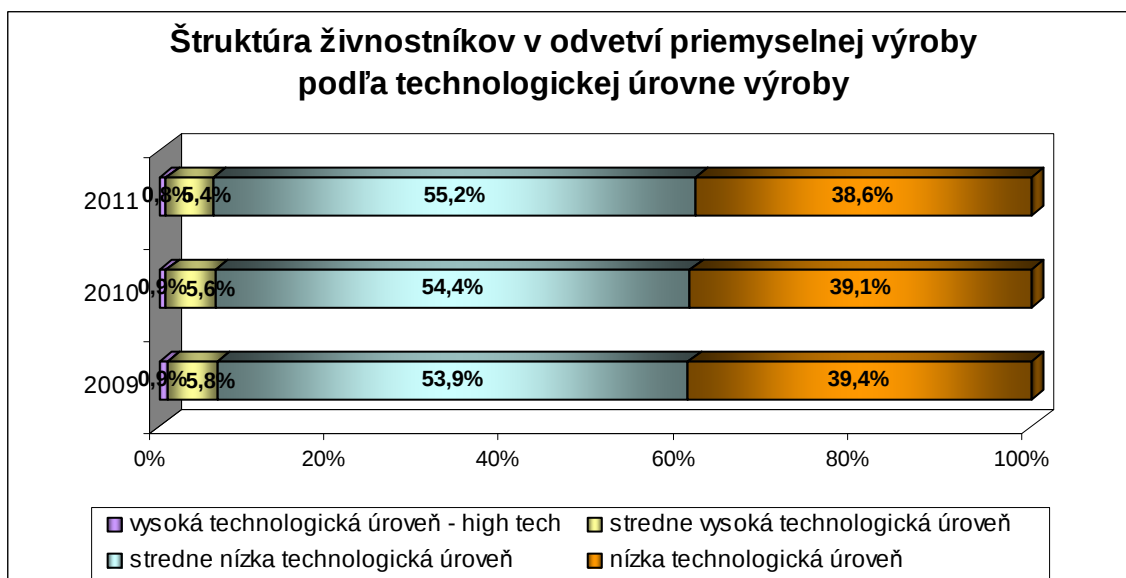
Graf č. 2

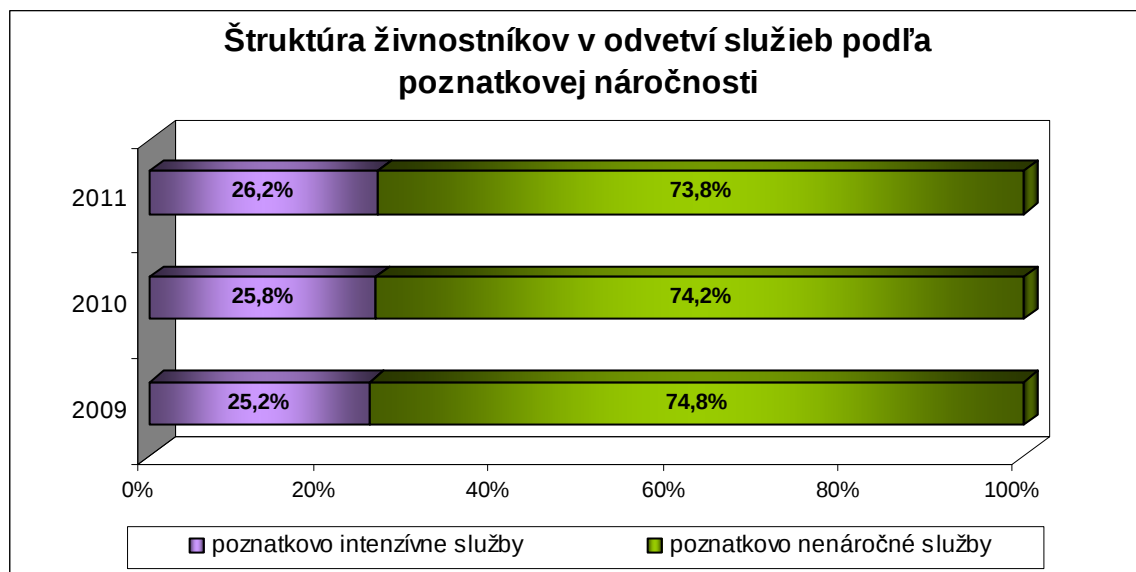
Graf č. 3

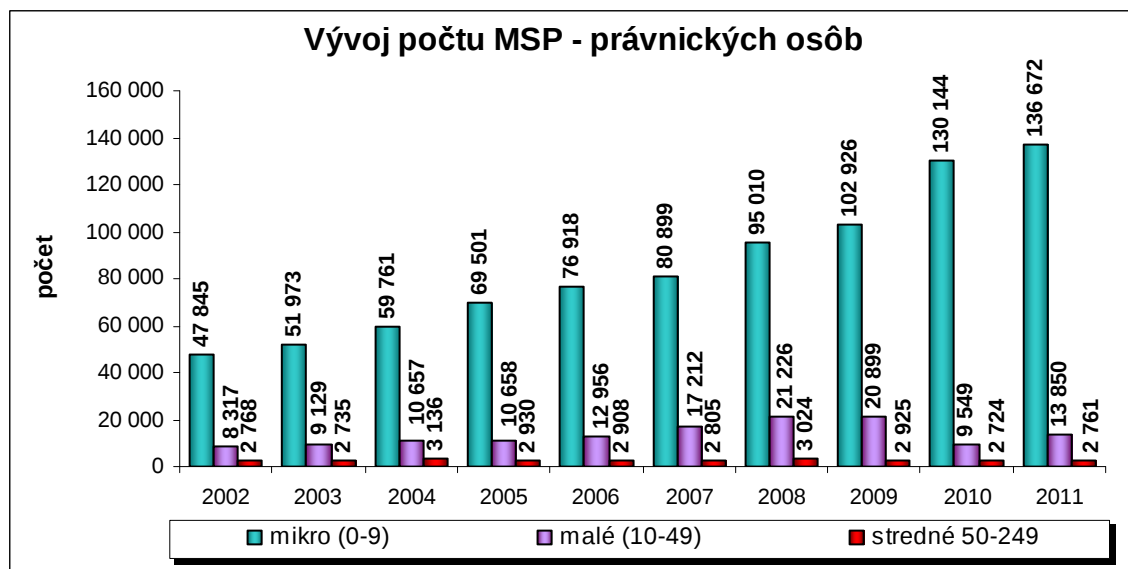
Graf č. 4

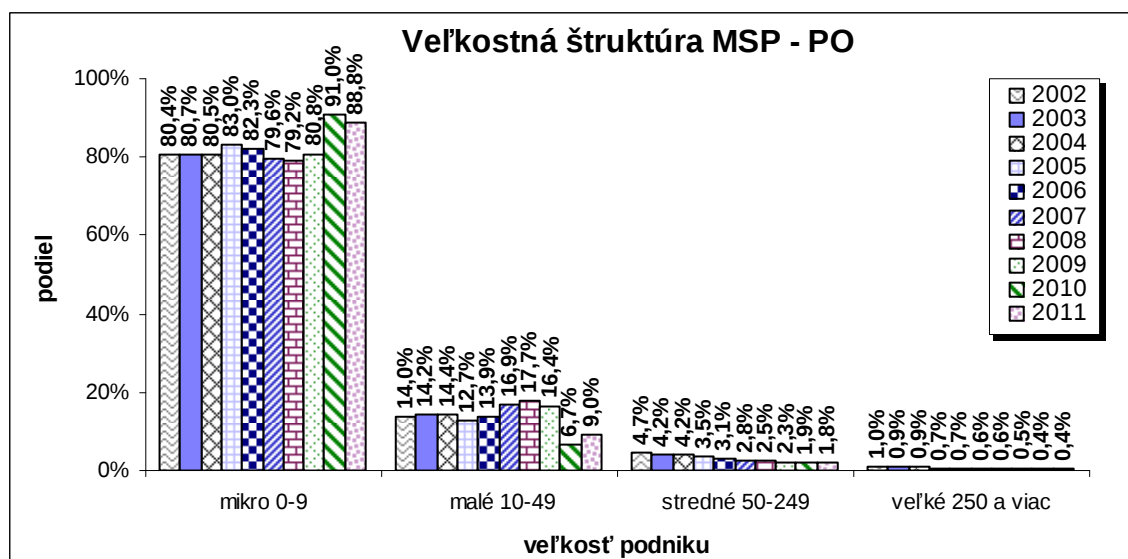
Graf č. 5

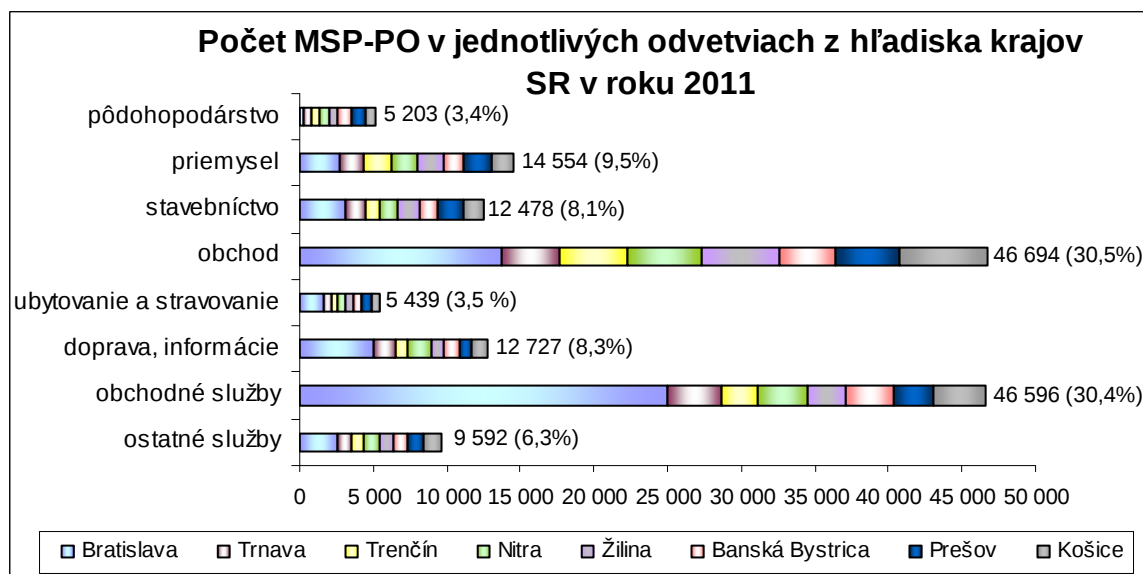
Graf č. 6

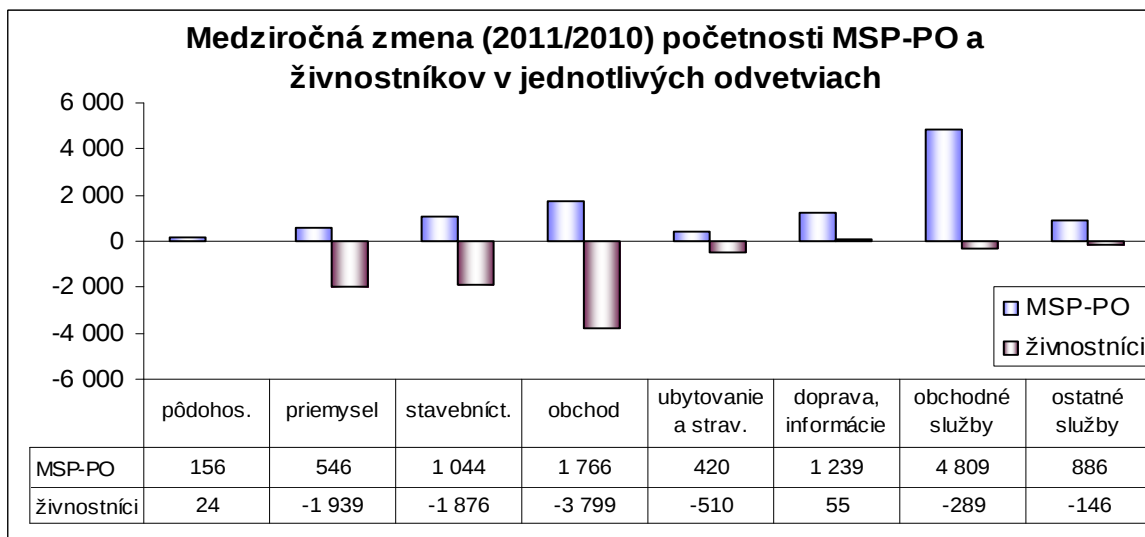
Graf č. 7

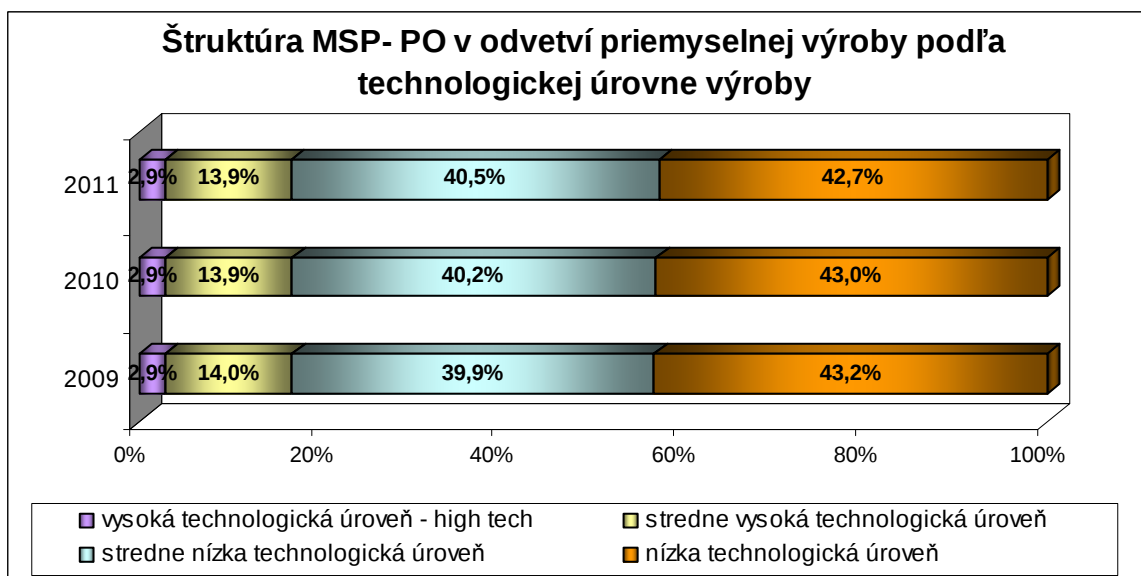
Graf č. 8

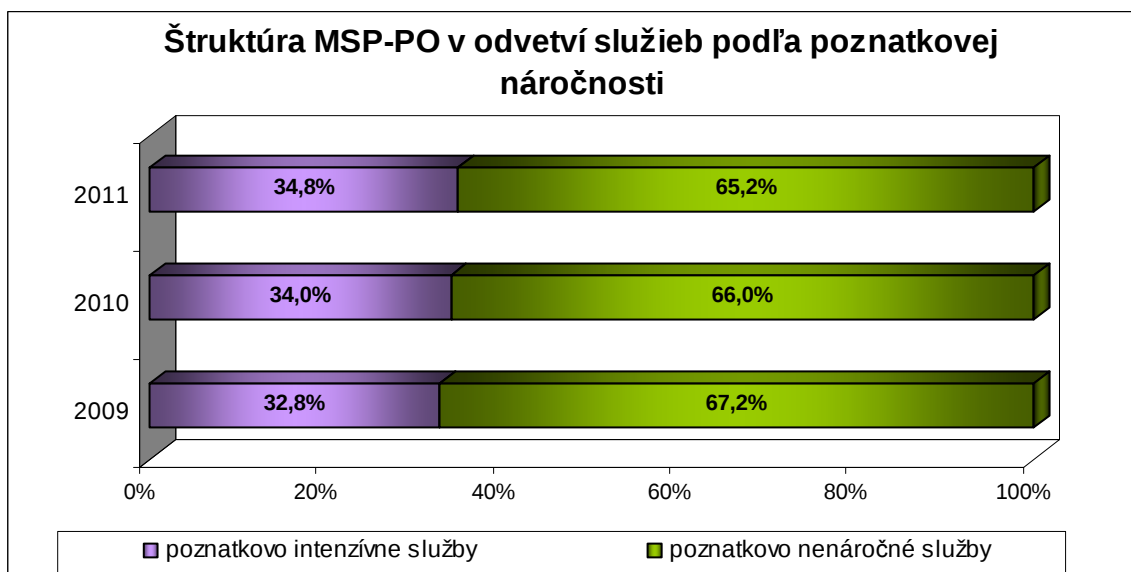
Graf č. 9

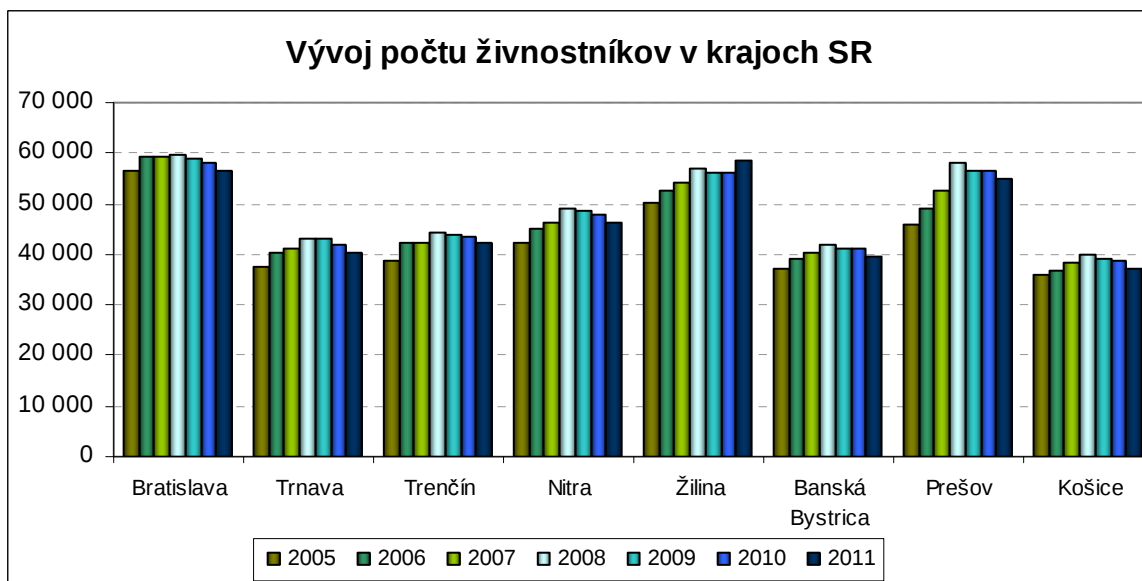
Graf č. 10

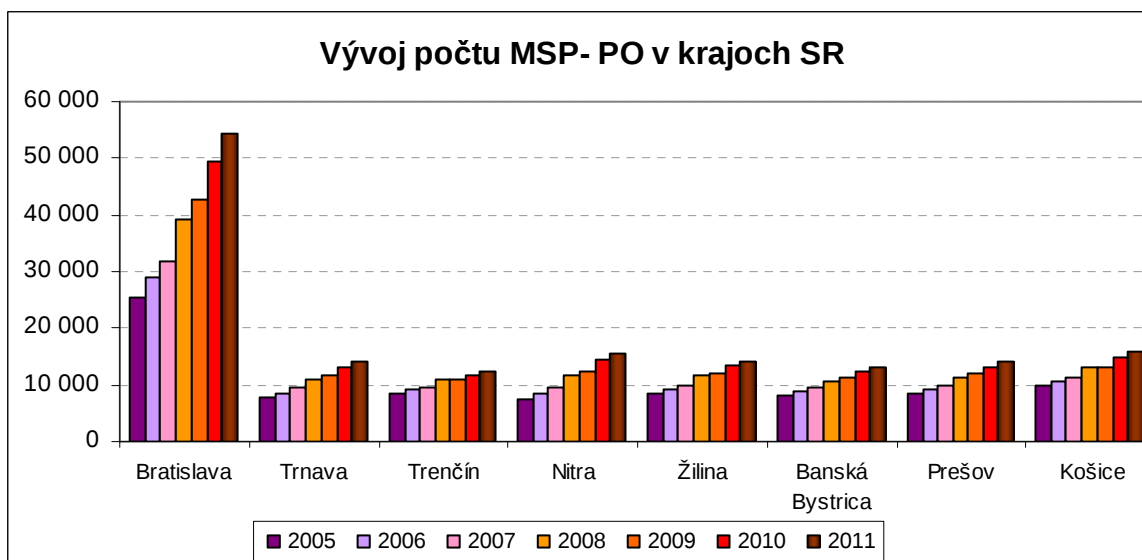
Graf č. 11

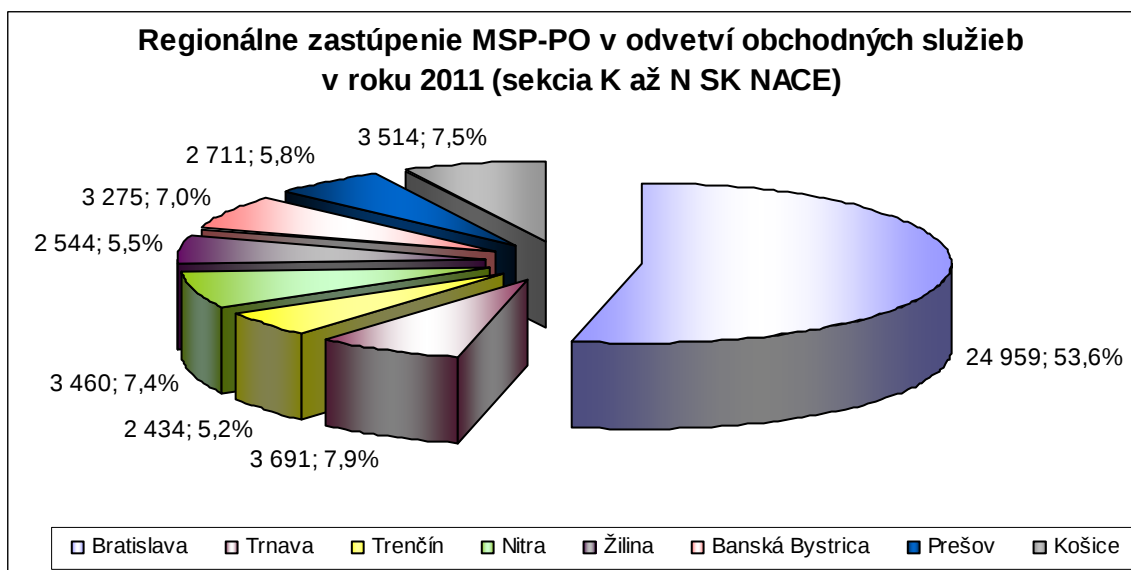
Graf č. 12

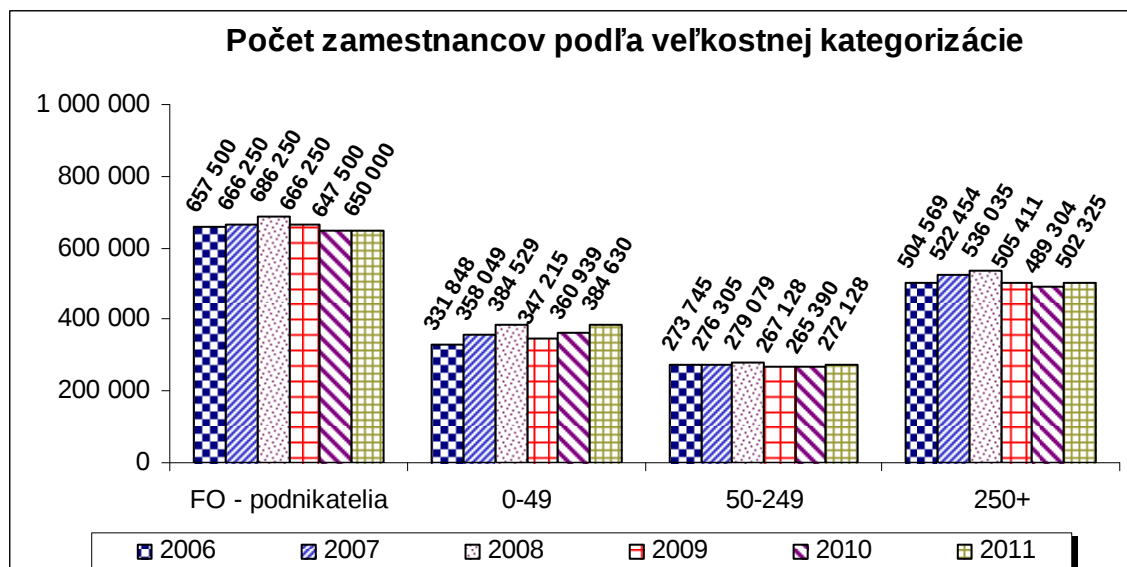
Graf č. 13

Graf č. 14

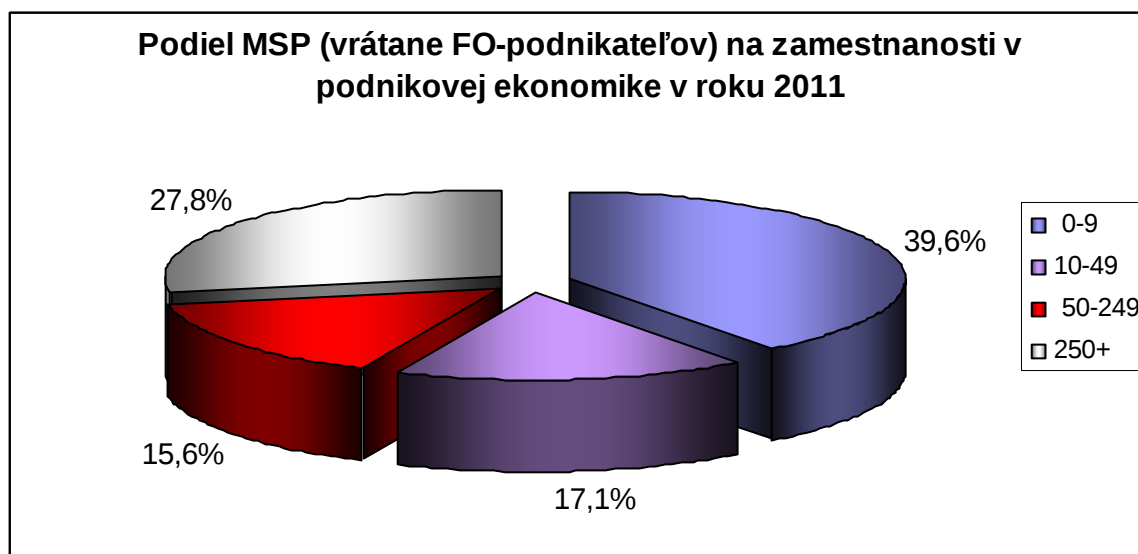
Graf č. 15

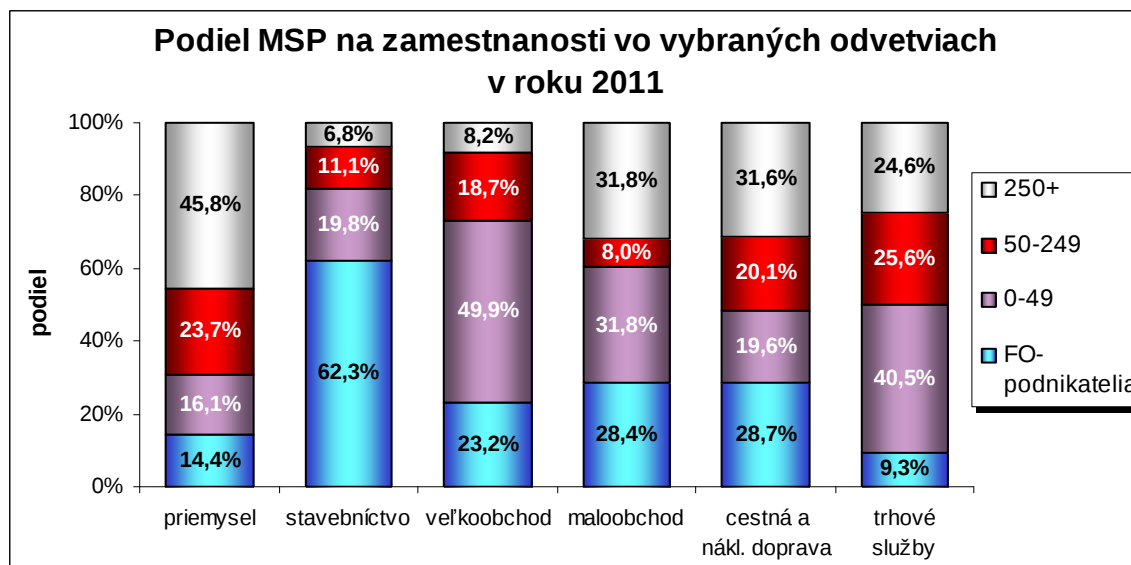
Graf č. 16

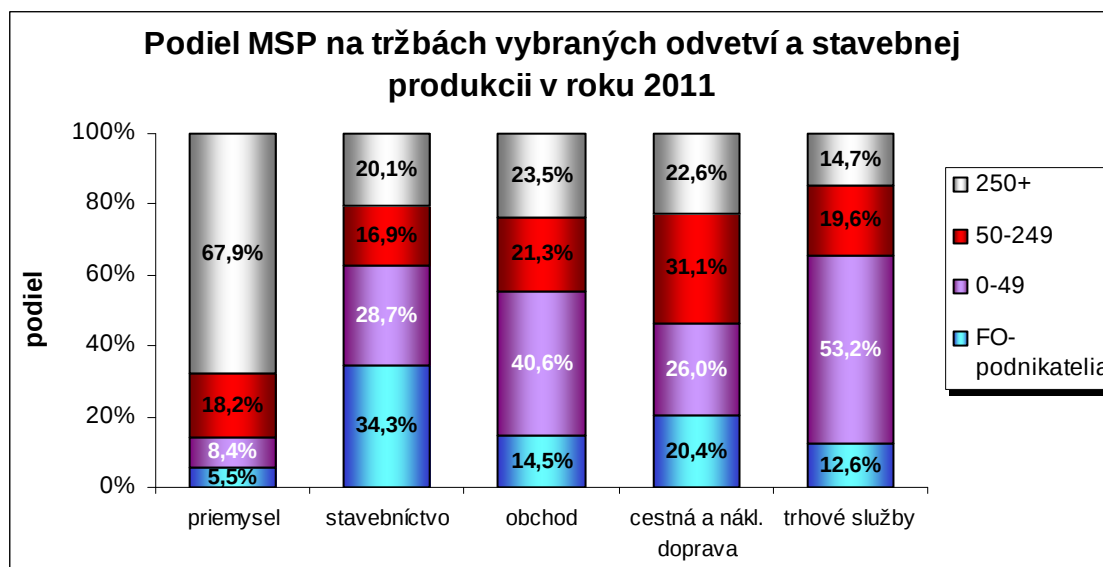
Graf č. 17

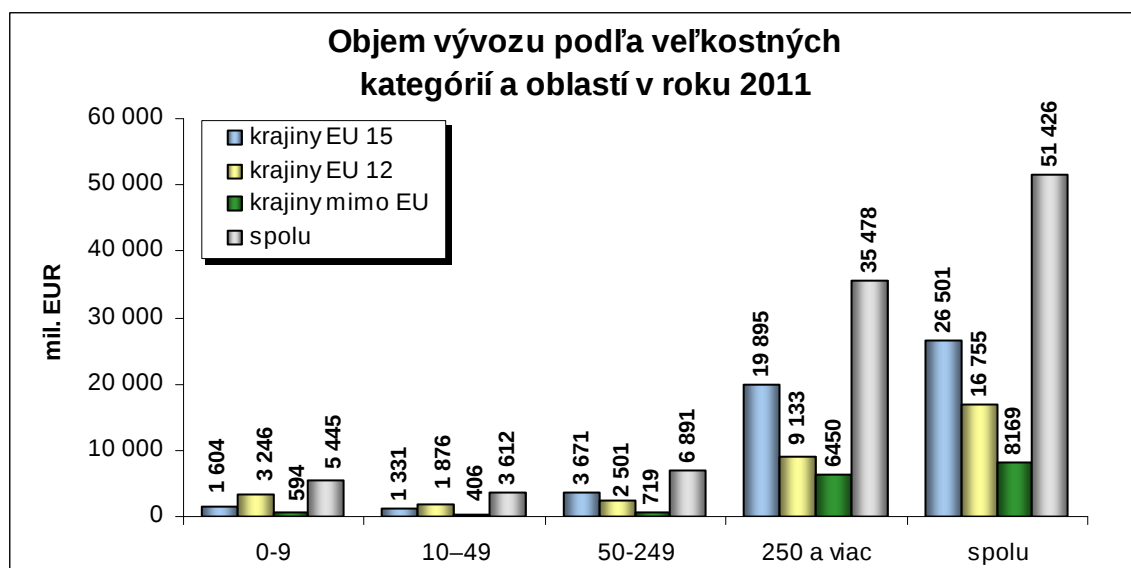
Graf č. 18

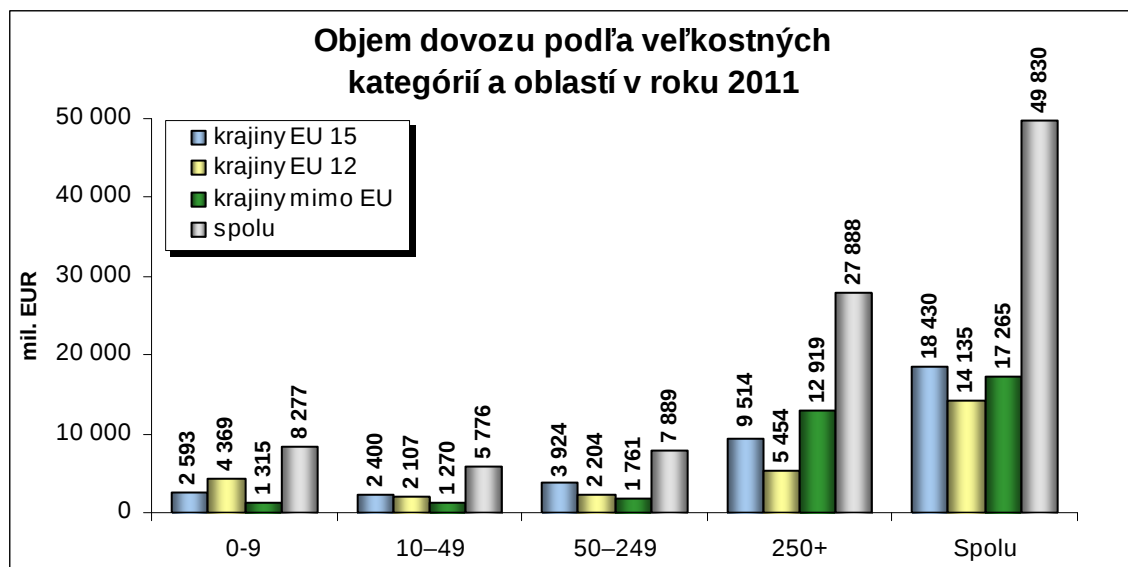
Graf č. 19

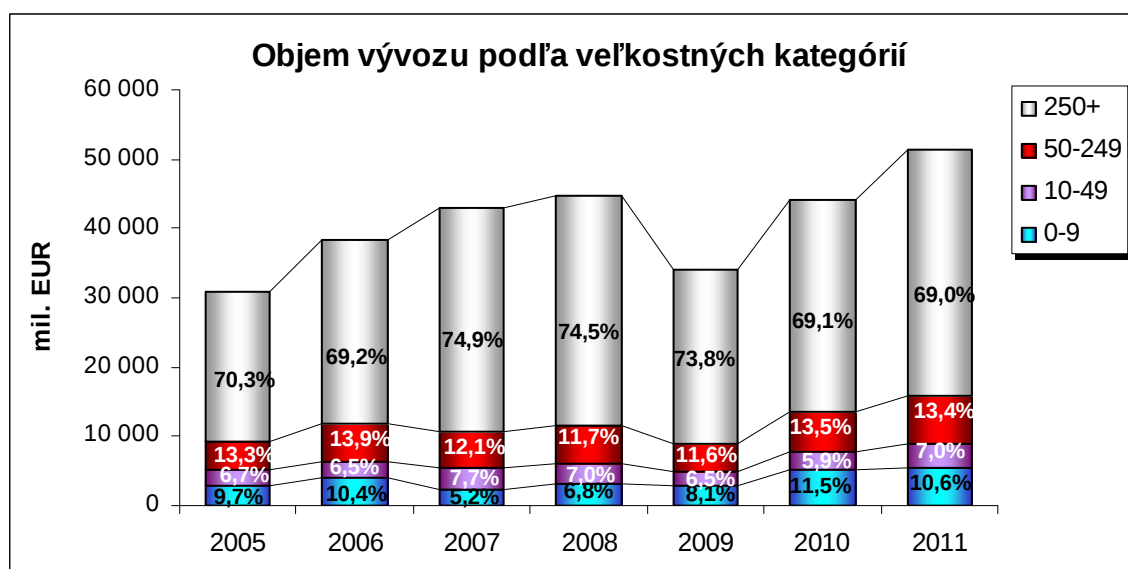
Graf č. 20

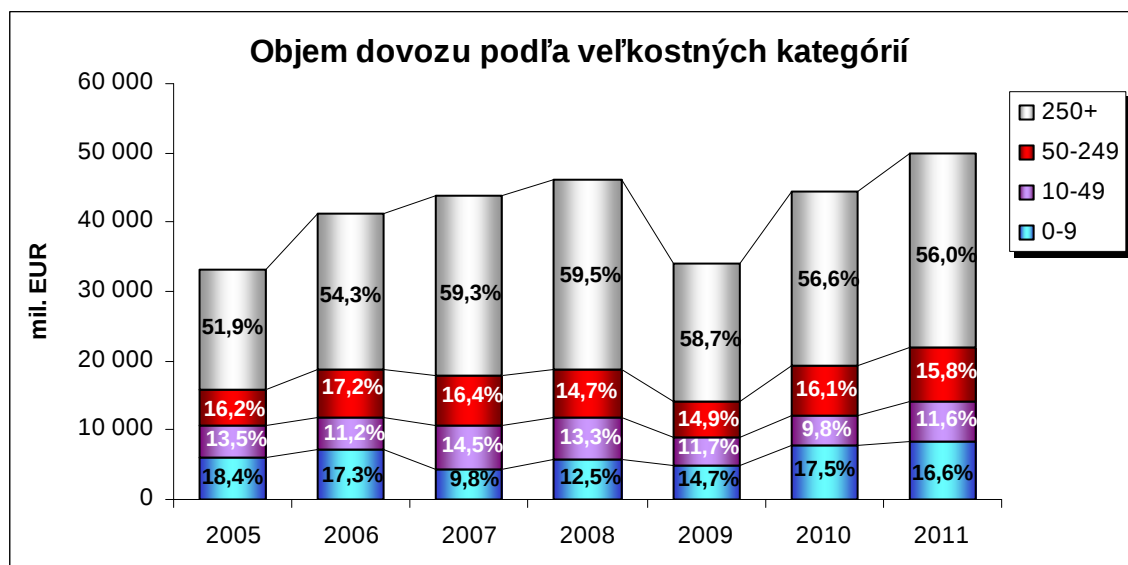
Graf č. 21

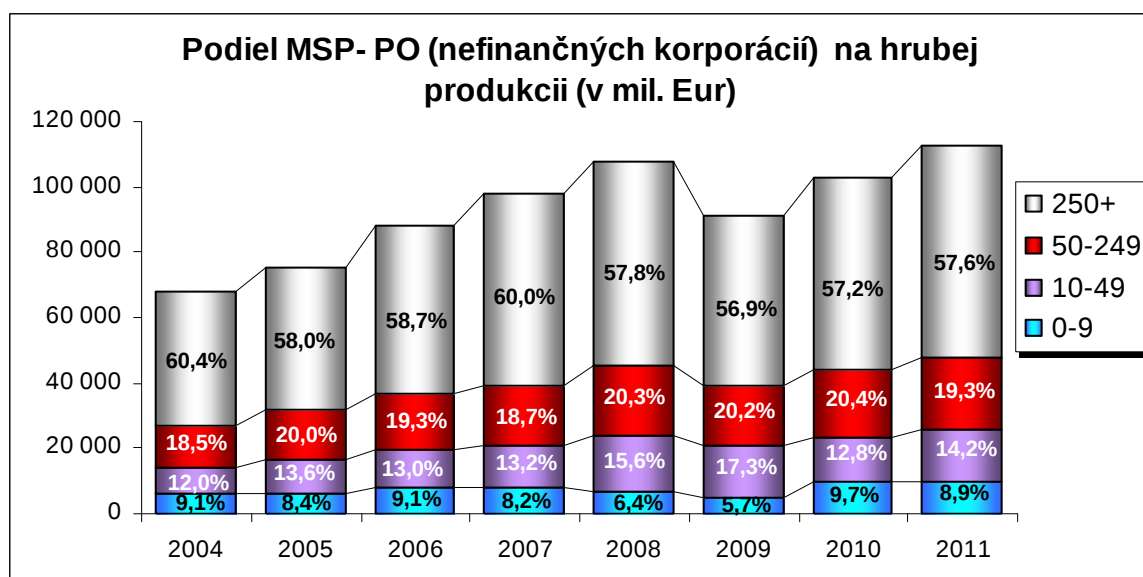
Graf č. 22

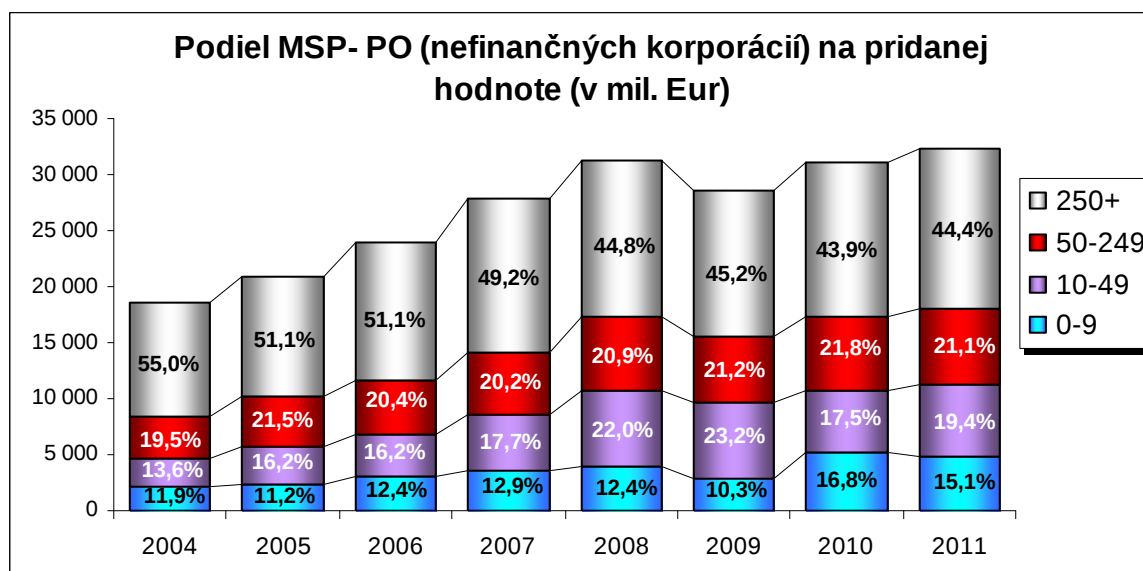
Graf č. 23

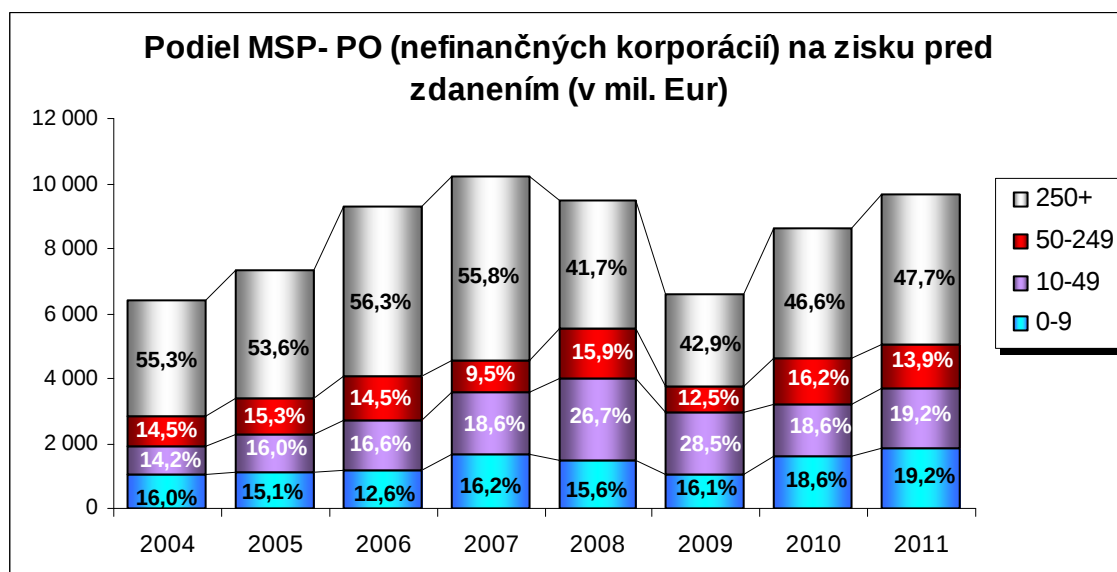
Graf č. 24

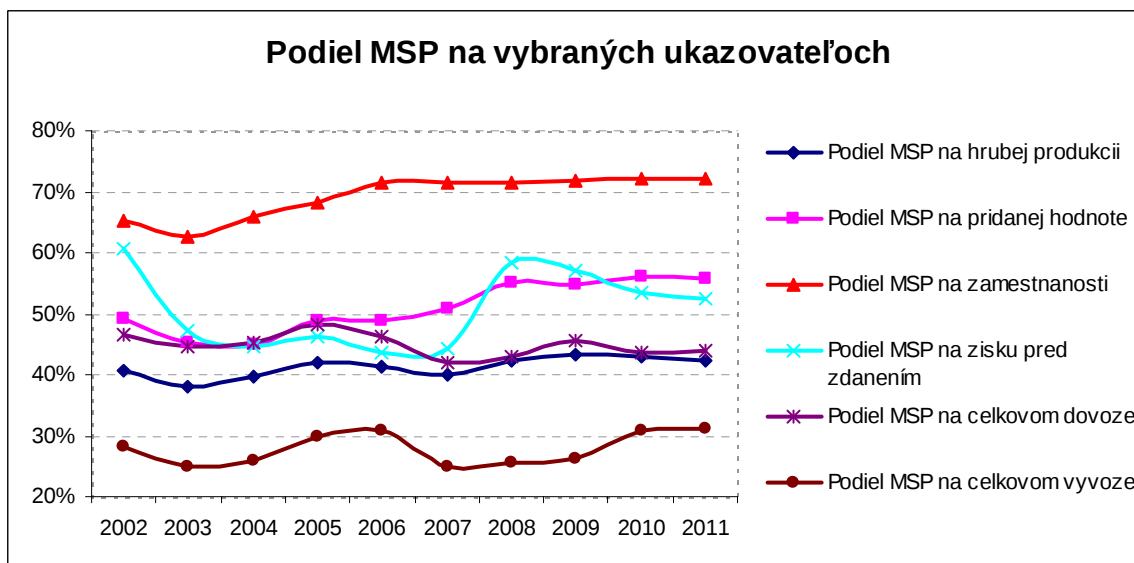
Graf č. 25

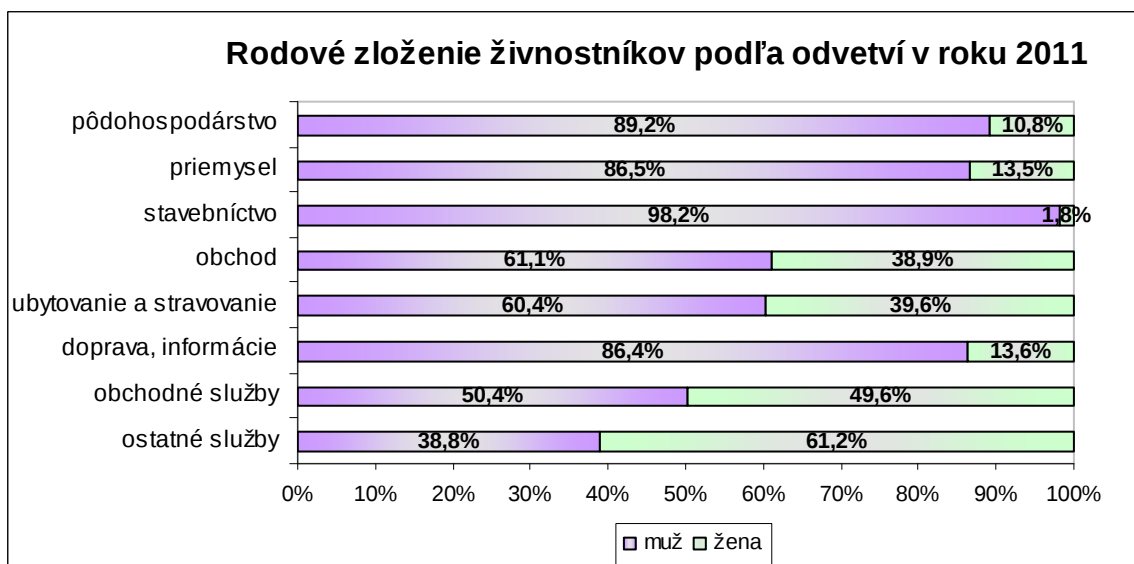
Graf č. 26

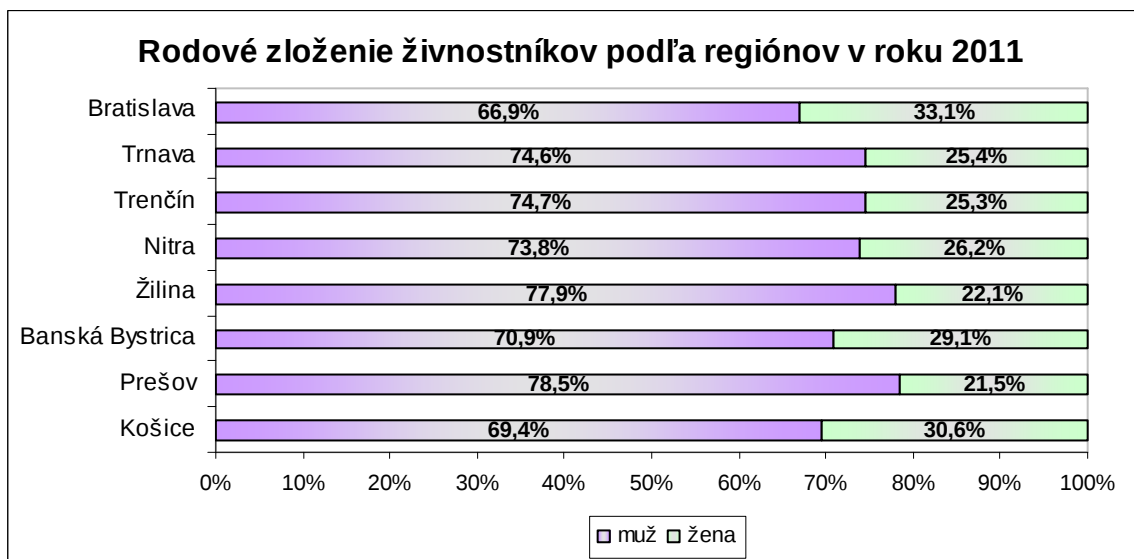
Graf č. 27

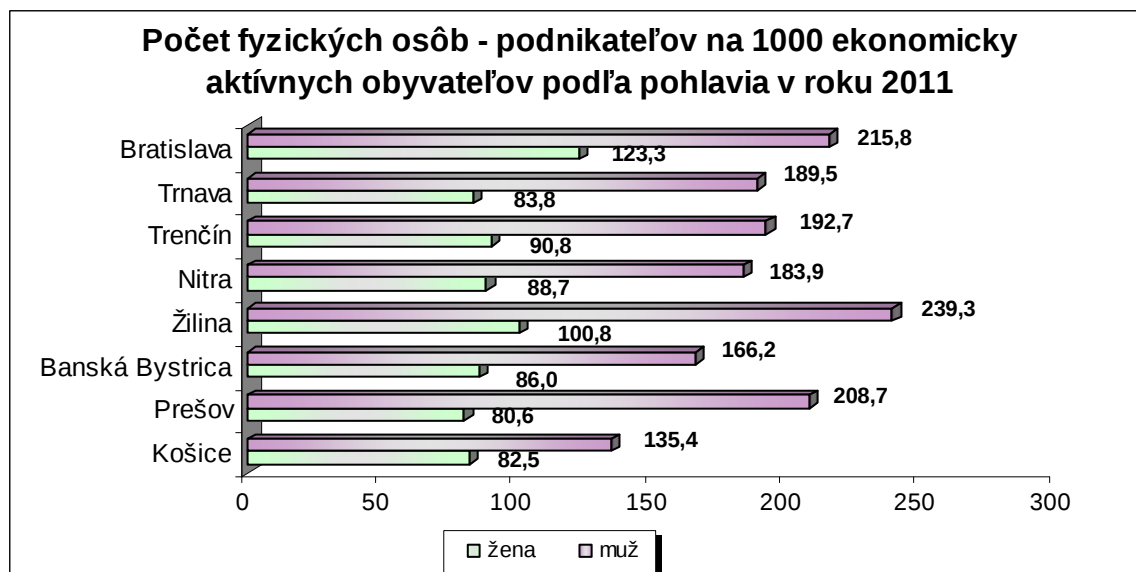
Graf č. 28

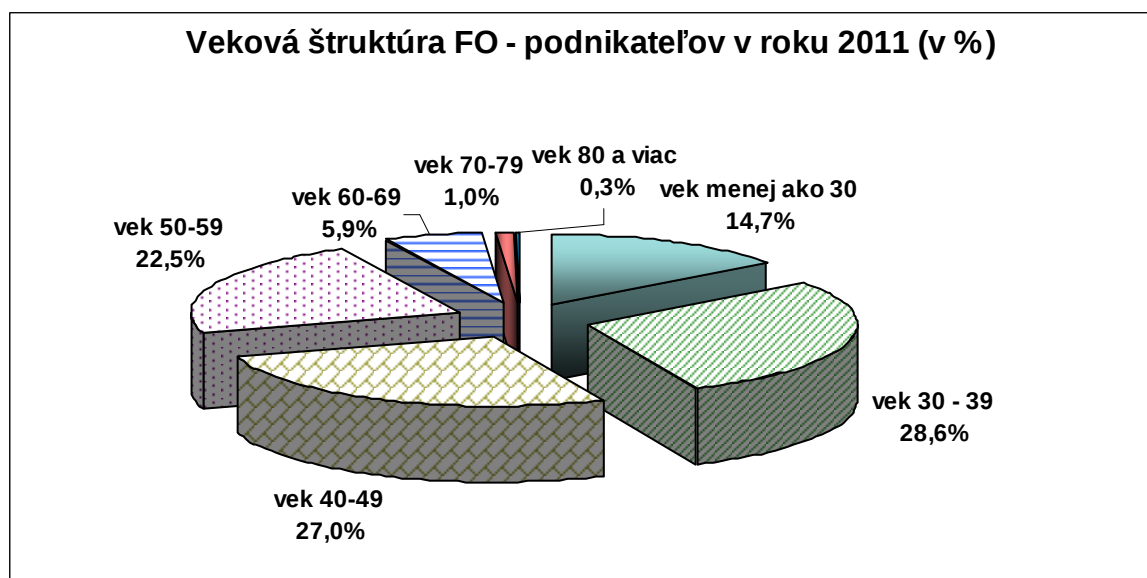
Graf č. 29

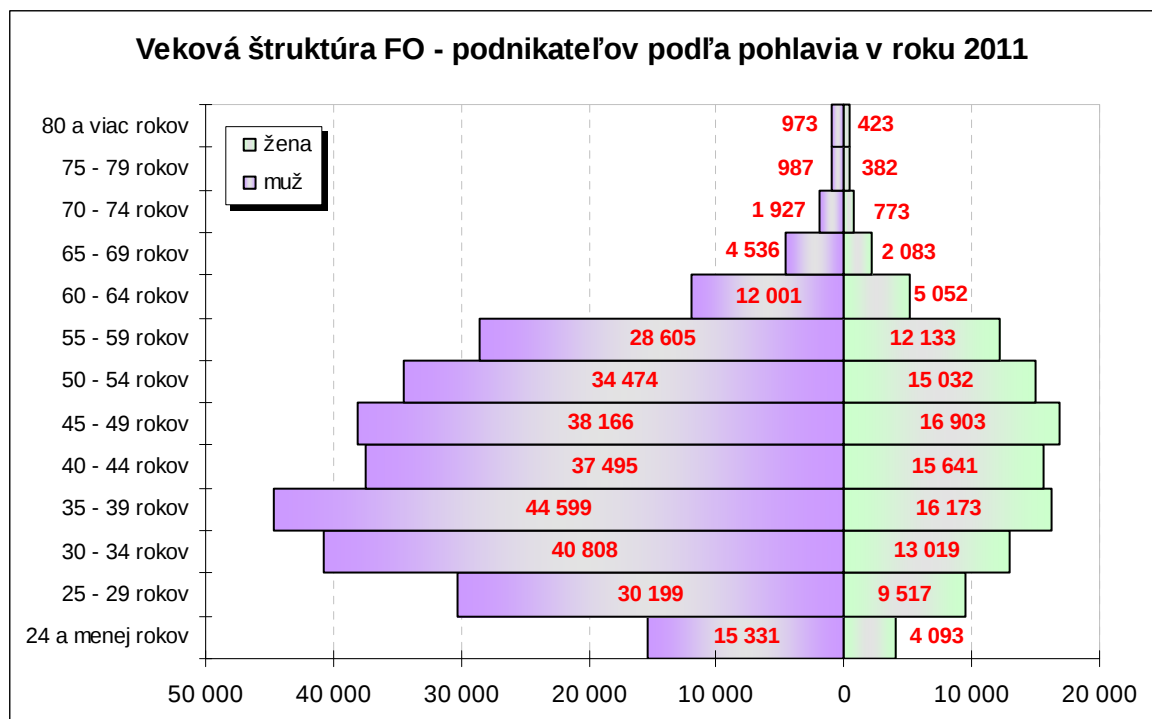
Graf č. 30

Graf č. 31

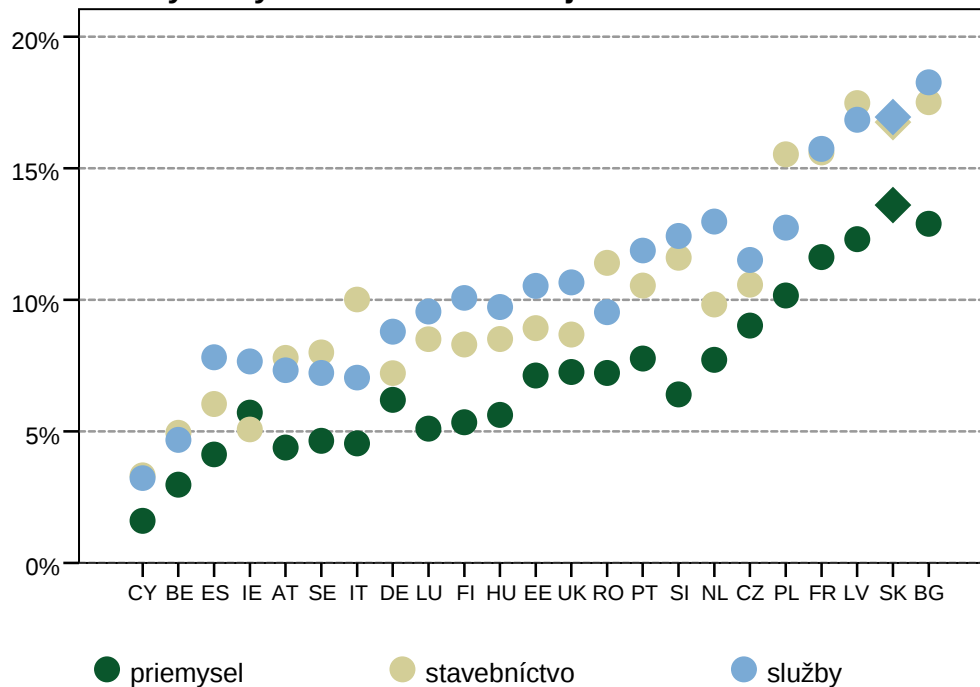

Graf č. 32

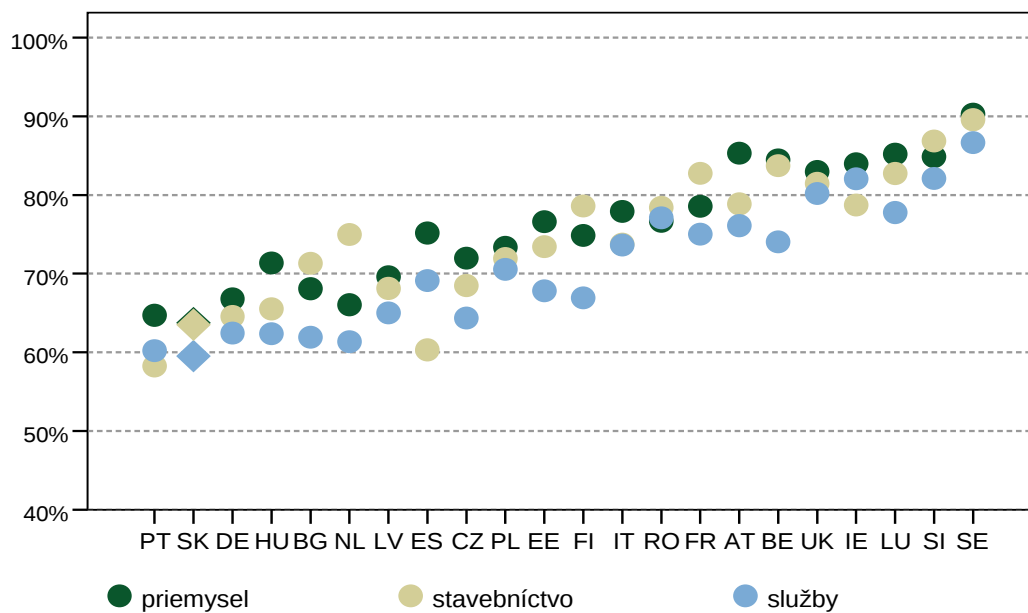
Graf č. 33

Podiel vzniknutých právnických osôb a FO-podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2009

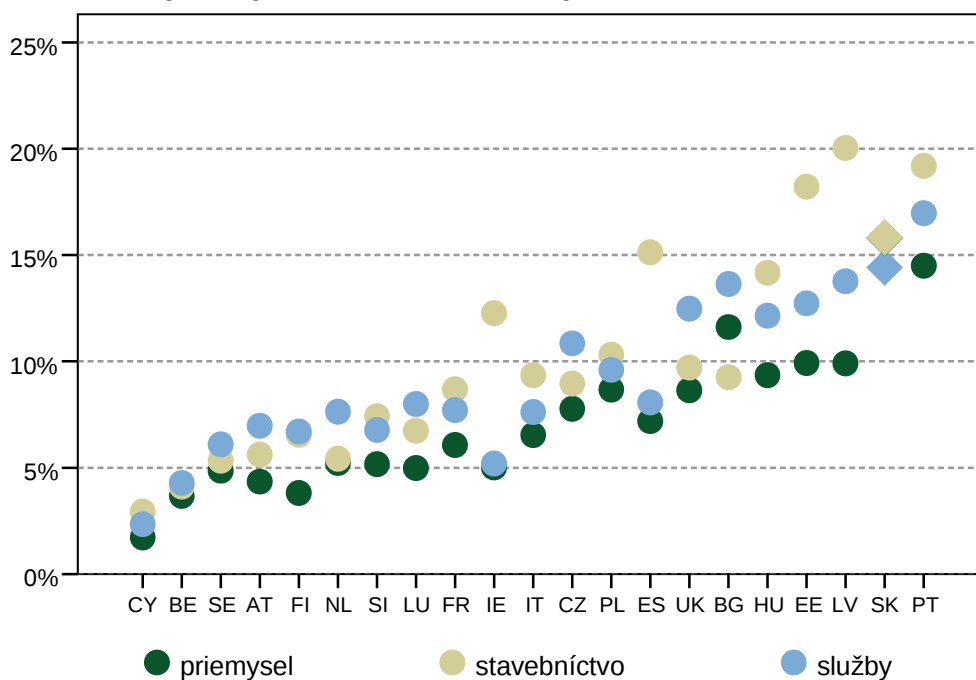
Graf č. 34

Podiel aktívnych právnických osôb a FO-podnikateľov po dvoch rokoch od vzniku vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2009

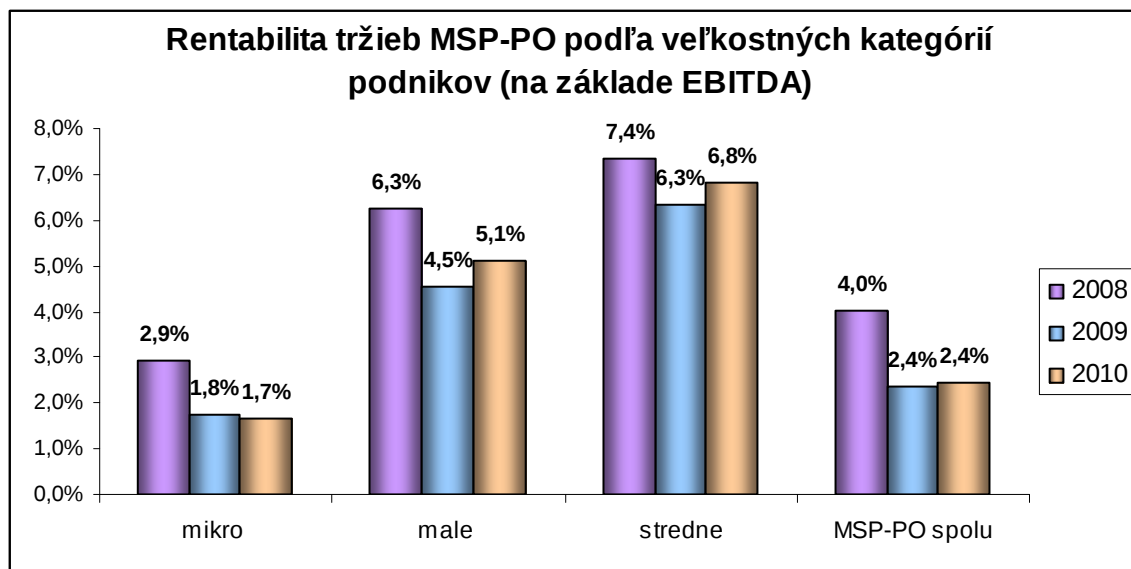

Graf č. 35

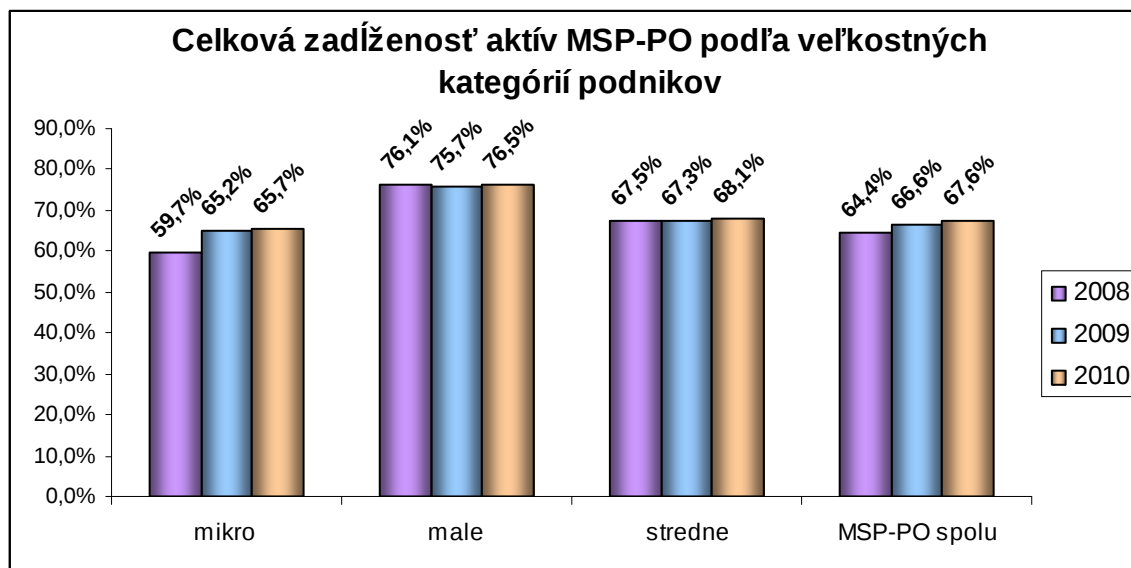
Podiel zaniknutých právnických osôb a FO-podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2008

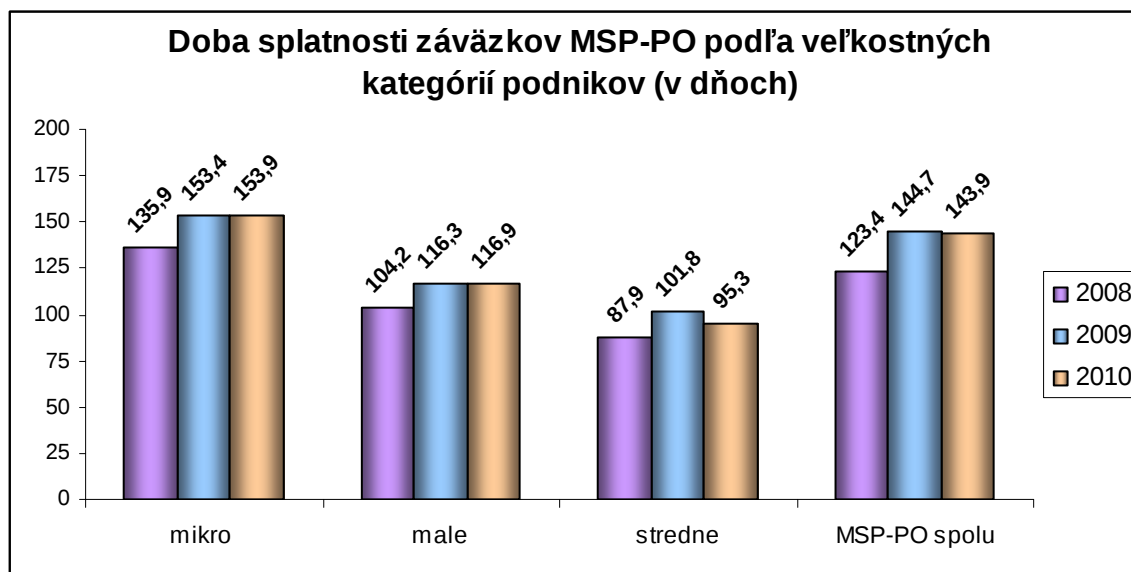
Graf č. 36

Graf č. 37

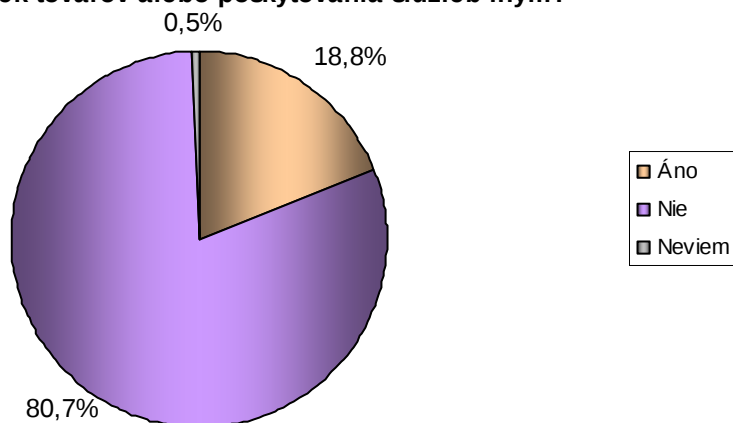

Graf č. 38

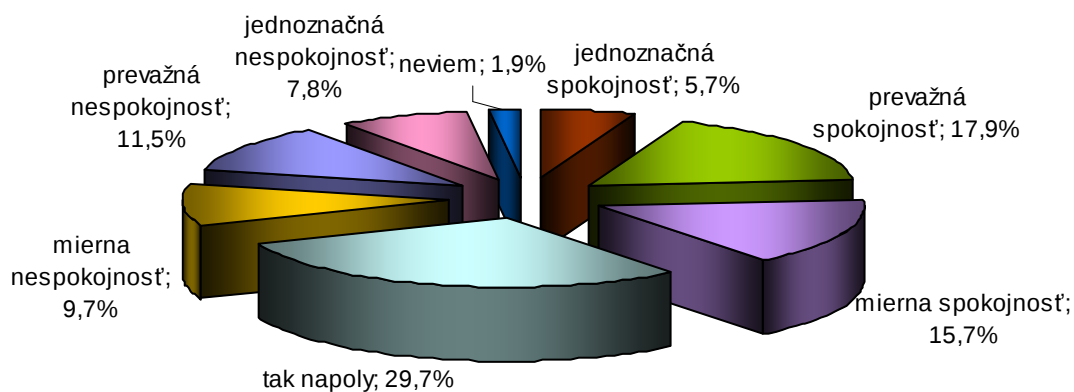
Graf č. 39

O1A1. Pokúšate sa v súčasnosti Vy sám, alebo s niekým iným, začať nové podnikanie, vrátane akéhokoľvek samozamestnávania alebo predaja akýchkoľvek tovarov alebo poskytovania služieb iným?

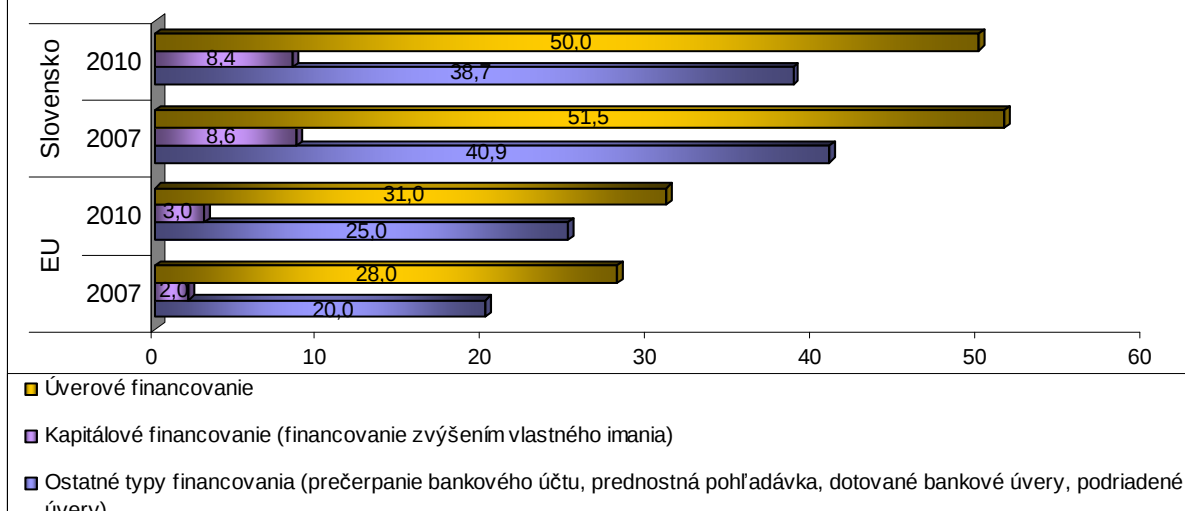
Graf č. 40

Celková spokojnosť s podmienkami na podnikanie vo Vašom meste

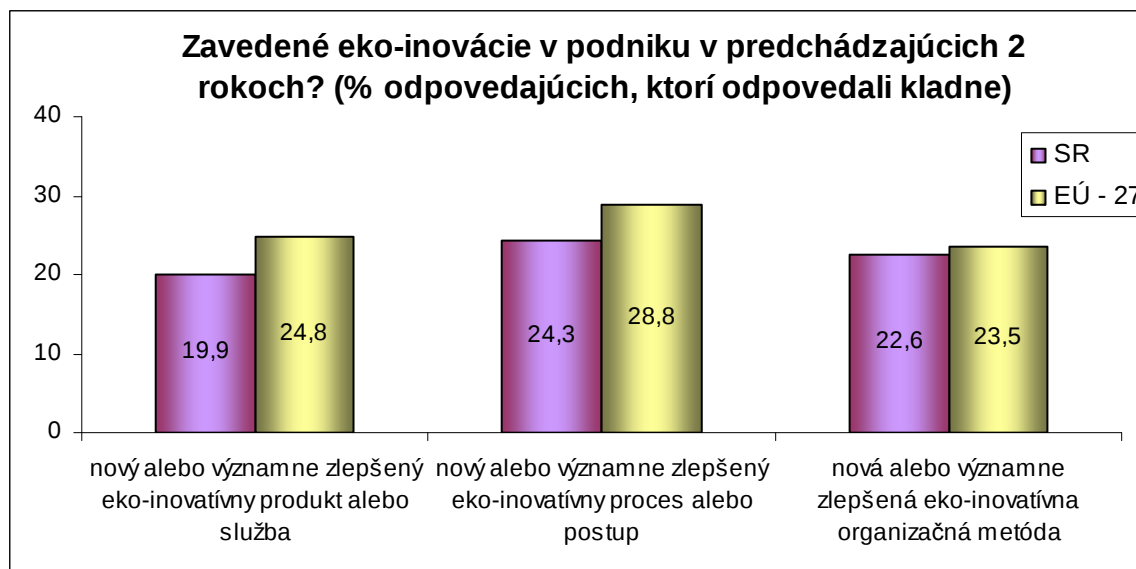

Graf č. 41

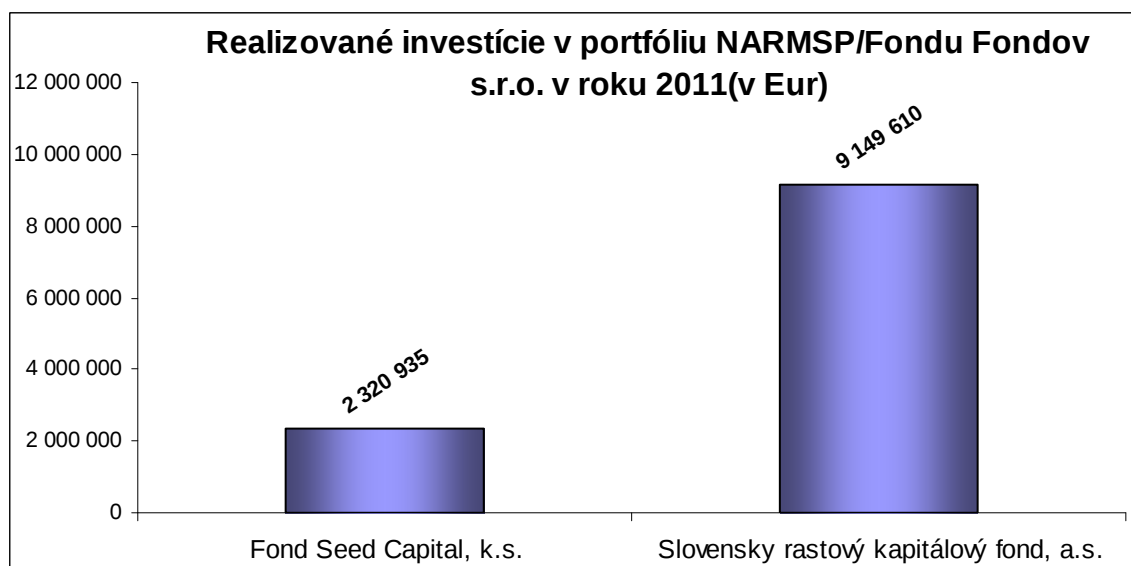
Typy financovania, ktoré sa podnikatelia snažili získať v rokoch 2007 a 2010

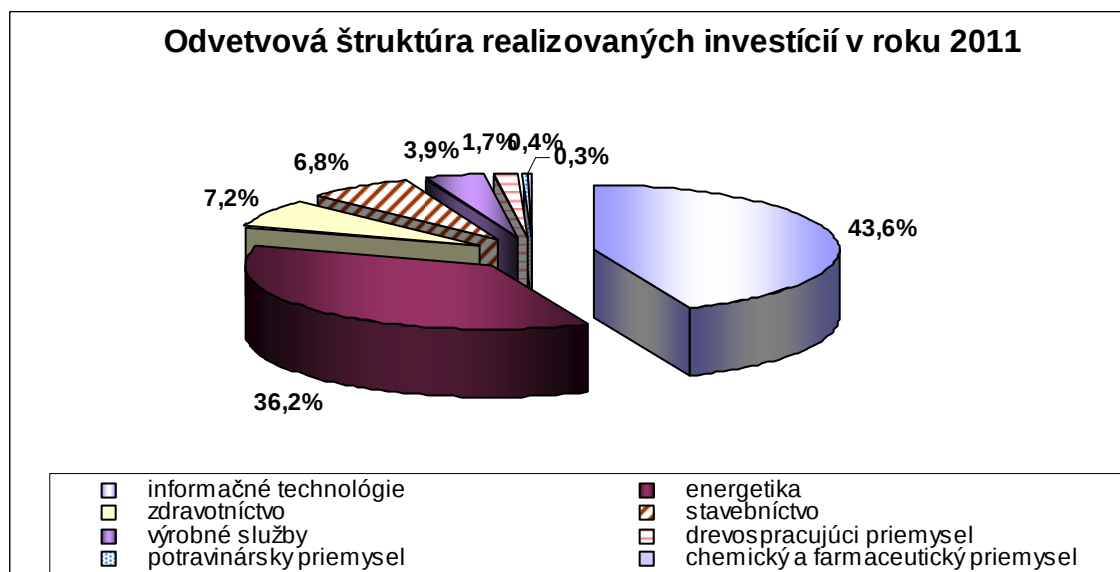
Graf č. 42

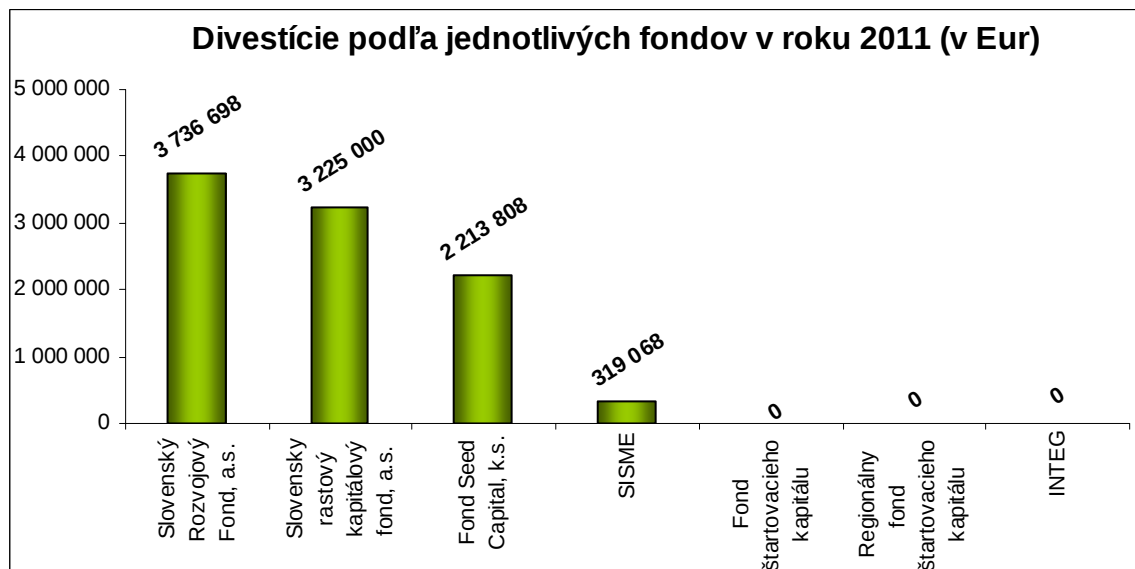
Graf č. 43

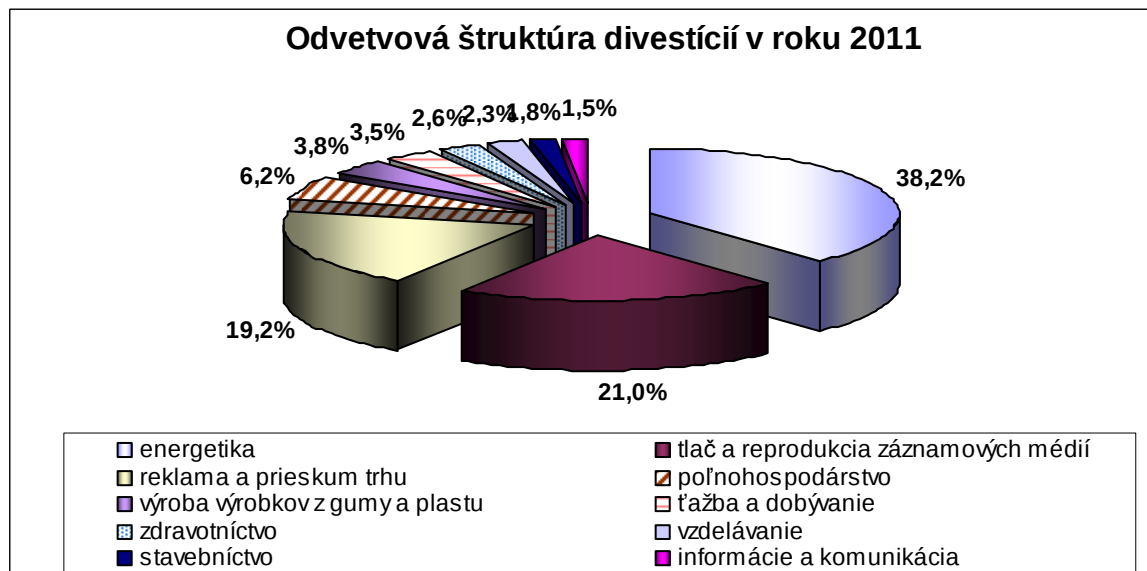
Graf č. 44

Graf č. 45

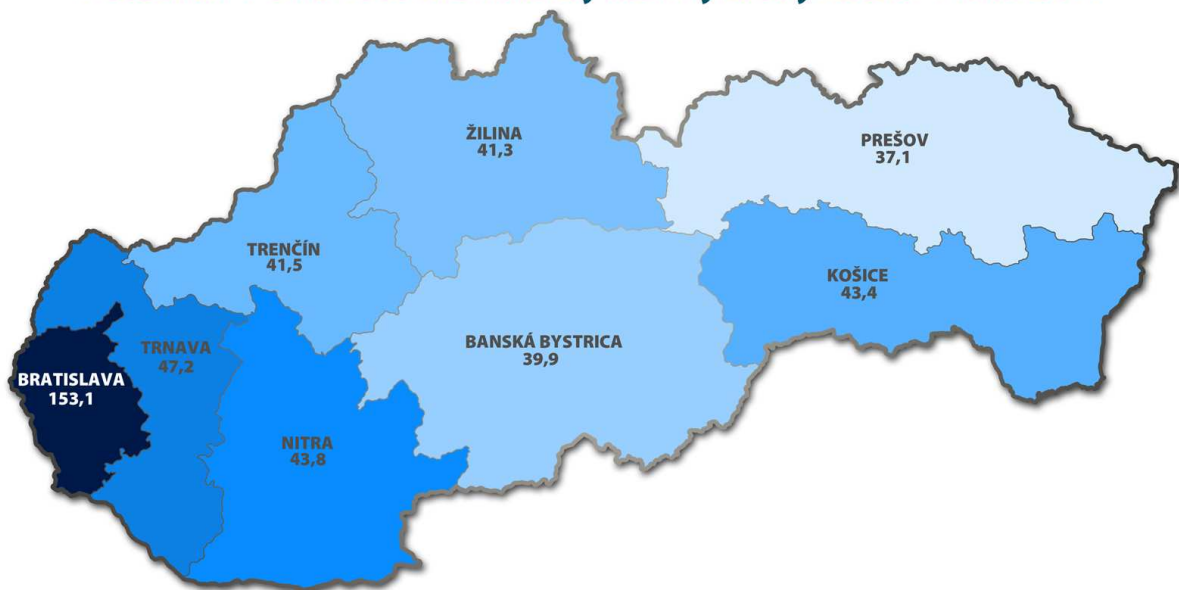

Graf č. 46

Graf č. 47

Počet MSP-PO na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2011

Mapa č.1

Počet živnostníkov na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2011

Mapa č.2

Príloha B: Tabuľky

Zoznam tabuliek:

Tabuľka č.1: Počet MSP-PO podľa jednotlivých odvetví a krajov SR

Tabuľka č.2: Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví a krajov SR

Tabuľka č.3: Celkový prehľad o vyhlásených výzvach, podpísaných zmluvách a čerpaní od začiatku realizácie OP KaHR

Tabuľka č.4: Celkový prehľad o vyhlásených výzvach v gescii SACR

Tabuľka č.5: Podpora exportu prostredníctvom bankových činností EXIMBANKY SR za rok 2011 – odvetvová štruktúra, členenie na veľkých klientov a MSP v tis. Eur

Tabuľka č.6: Podpora exportu prostredníctvom bankových činností EXIMBANKY SR za rok 2011 – členenie podľa komodít SITC, veľkých klientov a MSP v tis. Eur

Tabuľka č.1: Počet MSP-PO podľa jednotlivých odvetví a krajov SR

Odvetvie SK NACE	Bratislava	Trnava	Trenčín	Nitra	Žilina	Banská Bystrica	Prešov	Košice
pôdohospodárstvo	311	486	558	654	637	831	1 065	659
priemysel	2 735	1 667	1 844	1 806	1 663	1 489	1 832	1 516
stavebníctvo	3 119	1 368	1 013	1 199	1 499	1 243	1 688	1 343
obchod	13 771	3 951	4 508	5 045	5 319	3 854	4 267	5 967
ubytovanie a stravovanie	1 596	603	409	490	525	588	655	571
doprava, informácie	5 070	1 443	806	1 680	844	994	791	1 096
obchodné služby	24 959	3 691	2 434	3 460	2 544	3 275	2 711	3 514
ostatné služby	2 643	940	752	1 052	962	952	1 118	1 173

Zdroj: Register organizácií ŠUSR, spracované NARMSP

Tabuľka č.2: Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví a krajov SR

Odvetvie SK NACE	Bratislava	Trnava	Trenčín	Nitra	Žilina	Banská Bystrica	Prešov	Košice
pôdohospodárstvo	581	679	1 276	952	1 445	3 089	3 231	1 708
priemysel	5 153	5 448	8 300	8 392	12 074	5 160	10 967	5 616
stavebníctvo	7 052	11 531	9 872	9 888	18 734	7 591	15 381	6 335
obchod	18 185	8 733	11 432	14 970	13 914	10 392	11 454	12 422
ubytovanie a stravovanie	1 990	2 000	1 550	1 530	2 151	1 960	2 181	1 133
doprava, informácie	6 690	2 971	2 182	2 835	2 573	2 664	2 810	2 201
obchodné služby	12 652	5 847	4 783	4 940	5 253	5 949	6 039	5 207
ostatné služby	4 278	3 013	2 758	2 613	2 468	2 851	3 069	2 624

Zdroj: Register organizácií ŠUSR, spracované NARMSP

Tabuľka č.3: Celkový prehľad o vyhlásených výzvach, podpísaných zmluvách a čerpaní od začiatku realizácie OP KaHR

Opatrenie	Kód výzvy	Dátum vyhlásenia výzvy	Dátum ukončenia výzvy	Alokácia na výzvu (ŠF + ŠR)	Prijaté projekt		Schválené projekty		Zmluvne viazané projekty		Počet projektov v realizácii	Počet ukončených projektov	Čerpanie (ŠF + ŠR zo SŽoP)
					Počet	Výška žiadaného príspevku (ŠF + ŠR)	Počet	Výška schváleného príspevku (ŠF + ŠR)	Počet	Výška zmluvne viazaných prostriedkov (ŠF + ŠR)			
1.1	JEREMIE (KaHR-11JER-1101)	24.6.2011	29.6.2011	31 764 706,00	1	31 764 706,00	1	31 764 706,00	1	31 764 706,00	1	0	120 756 941,61
	schéma ŠP (111SP-0801)	31.3.2008	4.7.2008	49 790 878,31	308	250 045 362,66	32	47 092 632,80	28	43 105 166,27	10	18	
	schéma ŠP (111SP-0902)	3.8.2009	2.12.2009	124 905 887,00	169	204 934 234,39	77	101 979 354,86	75	100 245 002,26	44	28	
	schéma ŠP (111SP-1001)	25.1.2010	11.5.2010	39 000 000,00	157	130 604 612,91	40	29 975 264,41	39	29 475 344,41	33	0	
	schéma DM (111DM-0801)	14.7.2008	17.10.2008	33 193 918,87	205	26 995 367,42	87	11 886 992,71	66	8 739 221,52	4	62	
	schéma DM (111DM-0901)	15.6.2009	14.9.2009	25 000 000,00	165	46 161 431,80	74	24 623 852,14	72	23 641 030,43	23	49	
	schéma ŠP (111SP/LSKxP-1101)	30.9.2011	29.2.2012	16 470 588,00									
	schéma ŠP (111SP-1101)	16.12.2011	19.3.2012	44 000 000,00									
	schéma DM (DOP2008-SIP001)	28.8.2008	28.11.2008	9 958 175,66	220	16 515 079,25	108	9 921 776,32	89	8 011 929,39	15	74	6 710 278,47
	schéma DM (113DM-0801)	12.3.2008	13.6.2008	8 298 479,72	41	3 749 556,80	28	2 213 401,20	18	1 496 710,34	5	13	2 389 153,88
	schéma DM (113DM-0901)	25.5.2009	24.8.2009	4 000 000,00	52	4 755 070,70	30	2 511 504,23	28	2 087 204,39	20	8	
1.3	schéma ŠP (13SP-0801)	19.12.2008	17.4.2009	82 984 797,19	46	42 556 437,56	21	18 155 301,02	16	12 854 773,42	16	0	36 258 929,98
	schéma DM (13DM-0901)	3.9.2009	27.1.2010	15 000 000,00	17	3 645 204,77	4	1 106 481,00	4	1 069 231,00	0	0	
	schéma ŠP (13SP-1001)	26.4.2010	26.10.2011	51 226 064,00	150	124 891 979,81	15	10 842 286,26					
	JEREMIE (KaHR-13JER-0902)	21.10.2009	26.10.2009	35 294 118,00	1	35 294 118,00	1	35 294 118,00	1	35 294 118,00	1	0	
2.1	schéma ŠP (21SP-0801)	11.8.2008	16.1.2009	82 984 797,19	87	147 650 025,60	32	69 866 365,14	28	59 343 604,61	10	18	45 947 827,67
	schéma DM (21DM-0801)	12.3.2008	13.6.2008	23 235 743,21	36	4 389 873,16	11	1 365 796,03	9	948 216,39	2	7	
	schéma DM (21DM-0901)	4.5.2009	3.8.2009	15 000 000,00	45	4 702 340,38	19	1 947 115,49	19	1 946 627,82	10	9	
	schéma ŠP (21SP-0901)	26.10.2009	22.3.2010	57 000 000,00	89	114 311 352,05	39	50 624 304,83	38	49 786 909,87	29	0	
3.1	schéma ŠP (31SP-0801)	14.4.2008	18.7.2008	82 984 797,19	156	373 913 132,84	23	82 975 539,16	19	68 526 241,05	13	6	75 632 416,10
	schéma DM (31DM-0801)	9.6.2008	12.9.2008	16 596 959,44	62	9 858 677,51	25	4 526 762,71	16	2 816 043,40	7	9	
	schéma ŠP (31SP-0802)	16.9.2008	13.2.2009	40 219 472,87	158	362 651 759,56	10	38 363 847,53	6	19 219 294,62	5	1	
	schéma DM (31DM-0902)	20.7.2009	19.10.2009	29 988 706,00	204	75 442 373,84	46	18 465 521,95	44	17 310 564,13	32	12	
	schéma ŠP (31SP-1101)	16.12.2011	19.3.2012	36 000 000,00									
Spolu				954 898 088,65	2 369	2 014 832 697,01	723	595 502 923,79	616	517 681 939,32	280,00	314	287 695 547,71

Tabuľka č.4: Celkový prehľad o vyhlásených výzvach v gescii SACR

Kód výzvy	Dátum vyhlásenia výzvy	Dátum ukončenia výzvy	Alokácia na výzvu	Prijaté projekty		Schválené projekty		Zmluvne viazané projekty		Počet projektov v realizácii	Počet ukončených projektov	Čerpanie (ŠF + ŠR zo SŽoP)
				Počet	Výška žiadaného príspevku (ŠF + ŠR)	Počet	Výška schváleného príspevku (ŠF + ŠR)	Počet	Výška zmluvne viazaných prostriedkov (ŠF + ŠR)			
KaHR-31SP-0801	14.04.2008	18.07.2008	82 984 797,19	156	373 913 132,84	23	82 975 539,16	19	68 526 241,05	13	6	71 783 359,07
KaHR-31DM-0801	09.06.2008	12.09.2008	16 596 959,44	62	9 858 677,51	25	4 526 762,71	16	2 816 043,40	7	9	
KaHR-31SP-0802	16.9.2008	19.02.2009	40 219 472,87	158	362 651 759,56	10	38 363 847,53	6	19 219 294,62	5	1	
KaHR-31DM-0902	20.07.2009	19.10.2009	29 988 706,00	204	75 442 373,84	46	18 465 521,95	44	17 310 564,13	32	12	
KaHR-31SP-1101	16.12.2011	18.7.2012	36 000 000,00	-	-	-	-	-	-	-	-	

Tabuľka č.5 a č.6: Podrobnejšie údaje o podpore prostredníctvom EXIMBANKY SR

Tabuľka č.5: Podpora exportu prostredníctvom bankových činností za rok 2011 – odvetvová štruktúra, členenie na veľkých klientov a MSP v tis. Eur

Odvetvie	Veľký klienti	Podiel	MSP	Podiel	SPOLU
Ľahký priemysel	25 783	1,20	5 498	7,05	31 281
Elektrotechnický priemysel	55 610	2,59	215	0,28	55 825
Drevospracujúci priemysel	26 116	1,22	19 037	24,41	45 153
Ostatný priemysel	3 355	0,16	17 030	21,84	20 385
Chemický priemysel	1 256 456	0,06	6 326	8,11	1 262 782
Potravinársky priemysel	80 672	3,76	2 814	3,61	83 486
Strojársky priemysel	200 075	9,34	20 249	25,97	220 324
Hutnícky priemysel	46 192	2,16	0	0	46 192
Výroba dvojstopových motor. vozidiel, prívesov a návesov	362 297	16,90	0	0	362 297
Maloobchod okrem motorových vozidiel	0	0	511	0,66	511
Veľkoobchod a sprostredkovanie obchodu	72 195	3,37	3 292	4,22	75 487
Iné obchodné služby	14 500	0,68	3 003	3,85	17 503
Spolu	2 143 252	96,49	77 974	3,51	2 221 226

Tabuľka č.6: Podpora exportu prostredníctvom bankových činností za rok 2011 – členenie podľa komodít SITC, veľkých klientov a MSP v tis. Eur

Komodita	Veľký klienti	Podiel	MSP	Podiel	SPOLU
Potraviny a živé zvieratá	80 671	3,76	2 748	3,52	83 419
Surové materiály	0	0	22 835	29,29	22 835
Nerastné palivá	1 018 970	47,54	0	0	1 018 970
Chemikálie a príbuzné výrobky	94 870	4,43	6 239	8,00	101 110
Trhové výrobky	291 799	13,61	17 463	22,40	309 262
Stroje a prepravné zariadenia	555 229	25,91	8 438	10,82	563 667
Rôzne priemyselné výrobky	83 858	3,91	20 250	25,97	104 108
Ostatné komodity	17 855	0,83	0	0	17 855
Spolu	2 143 252	96,49	77 974	3,51	2 221 226